

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет фінансів та банківської справи

**Всеукраїнська студентська наукова
конференція**

**КРЕДИТНО-ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ВИКЛИКІВ**

21-22 лютого 2017 р.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Київ 2017

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

УДК: 33.02.18

ББК: У.29

Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів: Всеукр. конф. студ. науки (Київ, 21-22 лютого 2017 р.): тез доп. / відп. ред. Н.П. Шульга – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т.

У збірнику подані тези доповідей за матеріалами Всеукраїнської студентської наукової конференції, в яких розглядаються актуальні питання регулювання кредитно-інвестиційної діяльності в Україні; впливу глобальних процесів на фінансовий ринок України; інструменти стимулювання розвитку фінансово-кредитних установ; фінансової складової економічного розвитку.

Матеріали представлені у авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

УДК: 33.02.18

ББК: У.29

Редакційна колегія: Н.П. Шульга д.е.н., проф.; Н.О. Маслова, к.е.н. доц.; к.е.н., доц.; Л.А. Гербич, к.е.н, ст. викладач, С.О. Колодізева, к.е.н., ст.викладач, Еркес О.Е., к.е.н, викладач

Відповідальний за випуск: Н.П. Шульга, д.е.н, проф.

ЗМІСТ

ВСТУП	18
РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	
АМЦІЛОГОВА КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Залежність банківської системи від зовнішніх ринків капіталу	19
АРТЕМЕНКО АЛЬОНА ВОЛОДИМИРІВНА Причини кризових явищ в діяльності небанківських фінансово-кредитних установ України	21
БОЙКО ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ Капіталізація банківської системи України в умовах глобалізації	24
БОРОВІЧКА ВЛАДЛЕНА ВІТАЛІЇВНА Сучасний стан кредитних операцій банків України	27
БРОВКІНА ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА Розвиток ринку міжбанківського кредитування в Україні	29
БУРИЛКІНА ОЛЕНА ЄВГЕНІЇВНА Формування резервів за кредитними операціями українських банків: відповідність міжнародним стандартам	31
ВЕРНИГОР КІРА СЕРГІЇВНА, КОМАРЕНКО АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ Сучасний розвиток ринку угод M&A у світі	33
ГАВРИЛЕНКО ОЛЕНА СЕРГІЇВНА Регулювання кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків в Україні	35
ГАРБУЗОВА ВАРВАРА СЕРГІЇВНА Вдосконалення інвестиційної діяльності комерційних банків	39
ГОНЧАРУК АЛЬОНА ВОЛОДИМИРІВНА Регулювання діяльності фінансово-кредитних установ в інвестиційній сфері	41

ГОРБАНЕНКО НАТАЛІЯ ВАЛЕНТИНІВНА Управління проблемними кредитами	43
ГОРБАТЬКО МАРИНА ВАСИЛІВНА Місце і роль банків в системі ринкової інфраструктури	46
ГУЗЄЄВ АНДРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ Інструментарій рефінансування банків	48
ДАНИЛЮК ВІКТОРІЯ ІВАНІВНА Управління кредитними ризиками в банківській системі	50
ЖУК ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА Розвиток інфляції в Україні	53
ЖУКОВА ЮЛІЯ ВАДИМІВНА Усилення регіональної диференціації банківського кредитування в Україні: ризики і угрози	55
ЗАХАРЧУК АНАСТАСІЯ ЮРІЇВНА Кредитний ризик як невід’ємна частина банківської діяльності	57
ЗОЗУЛЯ АННА ВІТАЛІЇВНА Девальвація гривні: причини та наслідки	59
КЛИМЕНКО ОЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ Аналіз обсягу та структури капіталу банків України	62
КОВАЛЕНКО АНАСТАСІЯ РУСЛАНІВНА Регулювання достатності капіталу банку як основа стабільного розвитку банківської системи	64
КОЗАЧЕНКО ДЕНИС ВОЛОДИМИРОВИЧ Індикатори стабільності банківської системи: вітчизняний та зарубіжний досвід	67
КОЛОМІЄЦЬ ВІКТОРІЯ СЕРГІЇВНА Практика використання методів управління кредитним ризиком банками України	69
КОЛЬНІЧЕНКО ІРИНА ІВАНІВНА Індикатори фінансової стабільності банківської системи	73

КОТЛЯРОВА ЮЛІЯ ВАЛЕРІЇВНА	75
Підходи до ідентифікації системно важливих банків	
КРИВА ІННА СЕРГІЇВНА	78
Проблеми управління кредитним ризиком в банках	
КУЛІШ МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА	80
«Якір» визначення процентної ставки на міжбанківському кредитному ринку України	
ЛИСА КАТЕРИНА ІВАНІВНА	83
Іноземні інвестиції в Україні: проблеми та перспективи	
МАТВІЄНКО КАТЕРИНА СЕРГІЇВНА	85
Особливості використання рейтингової системи CAMELSO для оцінки банківської діяльності	
МАХИНЯ АЛЛА АНАТОЛІЇВНА	87
Реформування банківської системи як складова забезпечення фінансової безпеки України	
МОРОЗ ДМИТРО ОЛЕКСАНДРОВИЧ	89
Кредитно-інвестиційна діяльність банків в Україні	
МОРОЗ ІРИНА АНДРІЇВНА	91
Стан банківського кредитування в сучасних умовах	
НОМЕРОВСЬКА АЛІНА АНДРІЇВНА	94
Зарубіжний досвід регулювання інвестиційної діяльності	
ОГІЄНКО ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА	96
Основні функції центральних банків	
ОРЛОВСЬКА АННА ВОЛОДИМИРІВНА	98
Структура кредитного портфеля банків України в 2011-2016 рр.	
ОЛІЙНИК ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА	101
Особливості та специфіка операцій центральних банків	
ОЛЬХОВИК ОЛЬГА ОЛЕГІВНА	103
Призначення й функції центральних банків в умовах глобалізації економіки	

ПАНЧЕНКО АЛІНА ІГОРІВНА	105
Україна та МВФ. Історія взаємин, результати та перспективи розвитку	
ПАЦЬОРА СВІТЛАНА ВІТАЛІЇВНА	108
Капітал банків України	
ПЕРЕХРЕСТЕНКО ЯНА ІВАНІВНА	110
Банківська система України: проблеми та перспективи розвитку	
ПЕТРИНА ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА	112
Експортні кредитні агентства як інструмент стимулювання фінансового ринку України	
ПЕТРИЧЕНКО ГАННА СЕРГІЇВНА	115
Поняття діагностики кредитного портфеля банку та особливості її проведення	
ПІНЧУК ВІКТОРІЯ АНАТОЛІЇВНА	119
Фактори впливу на оцінку кредитоспроможності банка-контрагента	
СТАШЕВСЬКИЙ РУСЛАН В'ЯЧЕСЛАВОВИЧ	121
Регулювання діяльності рейтингових агентств: проблеми та шляхи їх вирішення	
САЛЮК ГАННА СЕРГІЇВНА	123
Управління процентним ризиком банку	
СТОЛЯРЧУК ВІРА ВАСИЛІВНА	126
Методи регулювання валютного курсу	
ТИМОШЕНКО ЮЛІЯ ІГОРІВНА	128
Моделі регулювання ринку віртуальних валют	
ТОКАРЄВА НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА	130
Сутність кредитоспроможності фізичних осіб - позичальників банку	
УМАНЦІВ ВЛАДИСЛАВ ЮРІЙОВИЧ	133
Кредитна підтримка виходу українських підприємств на світові ринки	

УМНОВА МАРІЯ СЕРГІЇВНА	135
Роль банків с державним участієм в фінансуванні національної економіки	
ЧЕРВОНЕНКО ЄЛИЗАВЕТА АРТЕМІВНА	137
Напрями удосконалення регулювання та розвитку ринку кредитних послуг України	
ШЕВЧЕНКО ІРИНА ЮРІЇВНА	139
Інформаційна база для оцінки фінансової стійкості банку	
ШИЯНОВА СОФІЯ ОЛЕГІВНА	141
Фінансова ефективність інвестиційних проектів міжнародних фінансових організацій	
ШКОЛЬНА ЄЛИЗАВЕТА ОЛЕГІВНА	143
Проблеми та перспективи розвитку інвестиційних фондів та інвестиційних компаній в Україні	
ЯРОШЕНКО СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ	145
Банківське кредитування реальної економіки як складова антиінфляційної політики	

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ

БУРА НАТАЛІЯ В'ЯЧЕСЛАВІВНА	147
Вплив світових тенденцій на розвиток ринку факторингових послуг України	
ГРИЦАЄНКО АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА	149
Вплив глобалізаційних процесів на ринок банківських послуг України	
ДЕМКІВ МАРГАРИТА АНДРІЇВНА	150
Розвиток дистанційних каналів збуту роздрібних банківських послуг у розрізі цифрової трансформації банківського бізнесу	
ЗАВАДСЬКА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА	152
Вплив економічної глобалізації на розвиток фінансового ринку України	

ЗІНЧУК АНГЕЛІНА ПАВЛІВНА	154
Дефіцит державного бюджету України: методи його скорочення	
КАЕЛЬ РОМАННА РАЙНГОЛЬДІВНА	156
Стан експортно-імпортних операцій через морські порти України	
КАСЯН ІРИНА ЮРІЇВНА	158
Причини тінізації економіки	
КРУГЛЯК ІННА ОЛЕГІВНА	161
Вплив глобальних процесів на фінансовий ринок України	
КУЛИК ЄВГЕНІЙ ВАЛЕНТИНОВИЧ	163
Стан капіталу українських банків: проблеми та перспективи	
КУЛИК ТЕТЯНА РУСЛАНІВНА	165
Глобалізаційні чинники розвитку ринку платіжних послуг в Україні	
КУЛЬБАБЧУК РУСЛАНА ВІТАЛІЇВНА	167
Концепції фінансової глобалізації	
КУСЕВИЧ ОКСАНА МИРОСЛАВІВНА	169
Проблемні питання розвитку фінансового ринку в Україні	
ЛЄПЬОШКІНА АНАСТАСІЯ ІГОРІВНА	171
Фінансове посередництво як складова розвитку страхового ринку	
МАЛІК КРІСТІНА РУСЛАНІВНА	174
Фінансовий ринок України в умовах глобалізації	
МІЩЕНКО МАРІНА ВІКТОРІВНА	177
Вплив рекомендацій Базеля III на окремі банки та банківську систему	
МОЛЧАНОВА АЛЬОНА ЮРІЇВНА	178
Підвищення конкурентоспроможності, як один із шляхів виходу на європейський ринок	
МОРОЗ МАРІЯ ЮРІЇВНА, МОРОЗ ДАНИЛ РУСЛАНОВИЧ	181
Вплив глобалізаційних процесів на діяльність фінансових	

посередників

МОХНЮК АЛЛА МИХАЙЛІВНА 183
Фінансова глобалізація та її вплив на Україну

ПАШКУДА МАРТА ОЛЕКСАНДРІВНА 186
Перспективи зростання фінансового ринку України

ПОБОЛЬ ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА 188
Фактори впливу на конкурентоспроможність банку

САВЛУК ІРИНА СЕРГІЇВНА 190
Вплив внутрішніх і світових процесів на валютний курс в Україні

СЕМИКОЗ ОЛЕНА ВІКТОРІВНА 192
Перспективи розвитку фінансового ринку України в умовах глобалізації

ТАРАСЕНКО ІННА ВІКТОРІВНА 194
Аналітична оцінка чинників банкрутства банків України

ЧУГУНОВА ІРИНА МИКОЛАЇВНА 197
Розвиток фінансового ринку в умовах глобалізації

ЯКОВЕНКО ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ 199
Фінансова інклюзивність як інструмент розвитку ринку фінансових послуг

ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

АНДРІЄВСЬКА ІЛОНА ВЯЧЕСЛАВІВНА 202
Перспективи розвитку міжбанківського кредитування в Україні

АНІКЄЄВА МАРГАРИТА АНДРІЇВНА 205
CAMELSO – новий підхід до оцінки фінансової стійкості в Україні

БРАГІНЕЦЬ ЯНА СЕРГІЇВНА 207
Проблеми та ризики пов'язані з інтернет-банкінгом в Україні

БУЛАТ ІННА ЮРІЇВНА 209
Напрями покращення пасивних операцій банків

ВІШТАЛ РОМАН ВОЛОДИМИРОВИЧ Фінансова стійкість банків: державне управління та нагляд	211
ВЕРШНЯК НАТАЛІЯ ЛЕОНІДІВНА Інноваційні тренди на ринку банківських послуг	213
ГАВРИЛОВА АННА АНДРІЇВНА Пріоритетні напрями розвитку банківського бізнесу в Україні	215
ГАВРИЛЮК АНАСТАСІЯ ЮРІЇВНА Запровадження методик найбагатшого банку світу, ICBC, в банківській системі України	217
ГАЛУШКО ОЛЕНА ІГОРІВНА Напрями підвищення ефективності управління депозитним портфелем банку	219
ГАЛЬЧЕНКО КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Довгострокові кредити центральних банків як інструмент підвищення кредитної активності	222
ГЕРБИЧ ВІКТОРІЯ ІГОРІВНА Шахрайства з платіжними картками та протидія їм в сучасних умовах	224
ГОНЧАРЕНКО ЯРОСЛАВ ІГОРОВИЧ Проблеми забезпечення повернення банківських кредитів	227
ГРИЦЮК КОНСТЯНТИН Сучасні аспекти застосування норми обов'язкових резервів як інструменту грошово-кредитної політики	229
ГРИШКО МАКСИМ ВІКТОРОВИЧ Перспективи розвитку інвестиційного банкінгу в Україні	231
ГУЛАК МИРОСЛАВА ІГОРІВНА Перспективи розвитку електронних грошей в Україні	233
ГУРІН БОГДАН РОМАНОВИЧ Оцінка інвестиційної привабливості компанії та шляхи її підвищення	235

ДІДКІВСЬКА ДАРЬЯ ІГОРІВНА	237
Інвестиційна діяльність комерційних банків України	
ДІХТЯРЕНКО МАРІЯ ОЛЕГІВНА	239
Зарубіжні та вітчизняні системи оцінки фінансової стійкості комерційних банків : порівняльна характеристика	
ДОЛОНІНА АННА СЕРГІЇВНА	241
Міжнародна практика таргетування інфляції та її особливості в Україні	
ДРЮК АННА ВОЛОДИМИРІВНА	243
Ділова репутація банку в умовах нестабільності фінансових ринків	
ЖОЛУДЕНКО КИРИЛО	245
Альтернативні канали збуту банків України	
ЖУРИЛО ЛІЛІЯ ВІКТОРІВНА	247
Перспективи розвитку електронних грошових систем в Україні	
ШУНІНА АЛЛА ДМИТРІВНА	249
Методи оцінки забезпечення за іпотечними кредитами банку	
ЙОРШ ОЛЬГА АНАТОЛІВНА	251
Сегментація ринку банківських продуктів та послуг	
КАРПЕНКО ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА	253
Адміністрування великих платників податків в Україні: практичний аспект	
КАЧУР МАРІЯ ОЛЕГІВНА	256
Рівень капіталізації як характеристика фінансової стійкості банку	
КВАША АНАСТАСІЯ АНАТОЛІВНА	258
Сутність та класифікація ризиків страхової діяльності	
КОВАЛЕНКО ІРИНА АНДРІЇВНА	260
Оптимізація ресурсної бази банку	
КОЗАК ІРИНА ГЕННАДІЇВНА	263
Нетрадиційні банківські операції та послуги	

КОЗАК ГАЛИНА ГЕННАДІЇВНА Забезпечення фінансової стійкості банку	265
КОЛОДНІЦЬКИЙ АРТЕМ ВОЛОДИМИРОВИЧ Оцінка ефективності кредитної діяльності банку	267
КРИВОШЕЯ МАРІЯ АНАТОЛІЇВНА Регулятивний та фінансовий аспекти розвитку лізингових послуг в Україні	269
КРУПЕНЯ ЯНА ОЛЕГІВНА Проблеми готівкового обігу або чому українців відучують від готівки	271
КУЗЕМА КАРІНА ОЛЕКСАНДРІВНА Методичні аспекти організації внутрішнього аудиту кредитних операцій комерційного банку	273
КУЛИБАБА ЯНА СЕРГІЇВНА Інфляція та її вплив на Україну	275
ЛОЗОВСЬКА ПОЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА Розвиток Європейської банківської системи на сучасному етапі	277
ЛУЗАН ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА Процес інтеграції банківських продуктів на ринку послуг для населення	279
ЛУЦЕНКО ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА Мотиви участі банків в угодах злиття та поглинання	281
ЛОТКО КАРІНА ОЛЕКСАНДРІВНА Державний борг України	284
МАРКАРЯН ВОСТАН САМВЕЛОВИЧ Переваги інтернет-страхування в Україні	286
НАГОРНА ІРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Огляд банківської системи Сінгапуру	288
НАГОРНИЙ СЕРГІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ Діяльність банку на депозитному ринку	291

НАДОЛЬНА АНАСТАСІЯ ВАДИМІВНА Банківська система України: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення	293
ОГОРОДНИК АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА Методи та інструменти регулятивного впливу на страховий ринок	294
НАПНЕНКО ДМИТРО В'ЯЧЕСЛАВОВИЧ Успішний брендинг в банківських продуктах	297
ОЛІЙНИК КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА Аутсорсинг витрат банку в сфері ІТ-технологій	299
ОЛЕЙНИКОВ ПАВЛО ВАЛЕРІЙОВИЧ Реформування банківського нагляду в Україні	301
ПАНІНА ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА Управління інвестиційним портфелем банку	303
ПИВОВАР ВІКТОРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА Методи управління кредитними ризиками	305
ПІДДУБНА ОЛЕНА СЕРГІЇВНА Іпотечна «панацея» у житловому будівництві або досвід ПАТ «Аркада» в іпотечному кредитуванні	307
СЕМЧЕНКО МАРИНА ВОЛОДИМИРІВНА Проблеми Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та шляхи їх вирішення	309
СКЛЯРЕНКО ЯНІНА СЕРГІЇВНА Економічна сутність доходів банку та підходи до їх вимірювання	311
СОБКО ДІАНА ОЛЕГІВНА Оцінка конкурентоспроможності банку	314
ТАРАСОВА КАТЕРИНА ДМИТРІВНА Сутність та види кредитного портфеля банку	316
ФЕДОРЕНКО ВІКТОРІЯ ОЛЕГІВНА Вдосконалення інструментів грошово-кредитної політики НБУ	318

ФОМУШИН АНДРІЙ ЕДУАРДОВИЧ	320
Особливості збутових каналів банків	
ЦИМБАЛ НАДІЯ РУСЛАНІВНА	323
Оцінка рентабельності страхової компанії	
ШАПОВАЛ СВІТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА	325
Теоретичні основи оцінки якості інвестиційного портфеля банку	
ШОСТАК ІРИНА АНДРІЇВНА	327
Загальна характеристика збутової мережі на ринку банківських послуг в Україні	

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

АНДРУХА КАРІНА СЕРГІЇВНА	330
Основні завдання управління активами та пасивами підприємства	
АНДРУХА РОМАН ЮРІЙОВИЧ	332
Сутність фінансової стратегії підприємства	
АНТОНЕВИЧ МАРІЯ ЄВГЕНІЇВНА	334
Ринок лізингу в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення	
БЕЗПАЛЬКО ІРИНА МИКОЛАЇВНА	337
Іноземний капітал в банківській діяльності України	
БІЛІНСЬКИЙ ПЕТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ, ЧЕХОВСЬКИЙ ГЕОРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ	339
Розвиток інтернет-банкінгу в Україні	
БЛІНДЕР АНДРІЙ ВІКТОРОВИЧ	341
Банківське кредитування в Україні: проблеми та перспективи	
ГОНЧАР АЛЬОНА ОЛЕКСАНДРІВНА	343
Управління зовнішнім державним боргом України як складова суспільного розвитку	
ГОРДІЙЧУК КАТЕРИНА	345
Розвиток інвестиційної діяльності в Україні	

ГРЕБЕНЮК ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА	346
Факторний аналіз динаміки державного боргу України	
ЖУКОВСЬКА ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА, ЖМУРКО ГАННА ОЛЕКСАНДРІВНА	349
Проблеми підтримки малого бізнесу в Україні	
ЗАХАРЧЕНКО АННА ОЛЕКСАНДРІВНА	352
Індустріальні парки - перспективи розвитку інвестиційного бізнесу в Україні	
КАРАМАН ДАРИНА СЕРГІЇВНА	354
Дослідження доходів Пенсійного фонду та пошук резервів їх зростання	
КРАВЧЕНКО ВАЛЕНТИНА ОЛЕКСАНДРІВНА	355
Функціональний вплив банківської системи на суб'єктів економіки	
ЛАХМАН ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА	358
Леверидж-лізинг та перспективи його реалізації в Україні	
ЛЕБІДЬ ГАННА В'ЯЧЕСЛАВІВНА	360
Міжнародна інвестиційна діяльність України	
ЛЕОНТЬЄВА ГАННА ГЕННАДІЇВНА	362
Теоретичні аспекти визначення сутності місцевих бюджетів в Україні	
ЛОПУШАНСЬКИЙ ДМИТРО МАКСИМОВИЧ	364
Фінансова стратегія підприємства	
МАЛЬОВАНА ТЕТЯНА ЛЕОНІДІВНА	366
Співпраця гіпермаркетів «Ашан» з фінансово-кредитними установами як чинник підвищення ефективності обслуговування покупців	
МАРКАРЯН ВОСТАН САМВЕЛОВИЧ	369
Перспективи використання нових методів аналізу прибутку в діяльності підприємства	
МАРЧЕНКО МІЛЕНА ВІКТОРІВНА	371
Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи Китаю	

МЕЛЬНИК ДІАНА СЕРГІЇВНА	373
Загальні підходи до регулювання глобальних системно важливих страхових компаній	
МУСІЙОВСЬКА ОКСАНА МИКОЛАЇВНА	375
Вплив інструментів грошово-кредитної політики на цінову стабільність у Японії	
НОВІКОВА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЇВНА	377
Депозитна політика банку як фінансова складова економічного розвитку	
ОГОРОДНІЧУК ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА	379
Девальвація гривні: уроки та нові загрози	
ОЛЕКСІЙКО ДІАНА ІВАНІВНА	381
Перспективи фінансово-економічного розвитку України	
ОНУФРІЄНКО ГЕОРГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ	383
ПВНЗ «Міжнародний університет фінансів»	
ОПАЛІНСЬКА АНАСТАСІЯ РУСЛАНІВНА	385
Шляхи формування системи державної фінансової підтримки експортної діяльності в Україні	
ПАЛИЦЯ АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА	387
Державний фінансовий контроль як функція управління	
ПАСІЧУК НАТАЛІЯ АНДРІЇВНА	390
Податкова політика держави	
ПРОЩИНА ТЕТЯНА АНДРІЇВНА	392
Доларизація економіки України: наслідки, причини та шляхи подолання	
САЛЮК ГАННА СЕРГІЇВНА	395
Управління процентним ризиком банку	
СВИСТУНОВ ВЛАДИСЛАВ ВАЛЕРІЙОВИЧ	397
Монетарна політика як складова регулювання економічного розвитку	

СИВАК ВЛАДИСЛАВ ВІКТОРОВИЧ Інструментарій ідентифікацій фінансових банківських ризиків	399
СИЧ АЛІНА ІВАНІВНА Проблеми банківського кредитування населення в Україні	401
СМИРНОВ ОЛЕКСАНДР Проблеми та перспективи розвитку ринку цінних паперів України	403
ХАРЧЕНКО ЄВГЕНІЙ ЮРІЙОВИЧ Стимулювання процесу інвестування як запорука розвитку вітчизняного підприємництва	406
ЦИБА АННА ГРИГОРІВНА Переваги використання факторингу для розвитку реального сектору економіки України	409
ЧУРІКОВА АННА ВОЛОДИМИРІВНА Грошово-кредитна система Європейського Союзу	411
ШАПОВАЛОВА ТЕТЯНА ВІТАЛІЇВНА Напрямки покращення фінансового стану підприємства	413
ШОСТАЦЬКА КАТЕРИНА ВАСИЛІВНА Теоретичні аспекти фінансового механізму	415
ЯСТРЕБ ЯРОСЛАВА МИКОЛАЇВНА Крах сучасного фінансизму	417
ЯЦЕНКО ВАЛЕРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА Міжнародні фінансові ризики державного підприємства «Антонов»	419

ВСТУП

Сучасний етап економічного розвитку обумовлює потребу розробки новітніх інструментів і методів управління діяльністю фінансово-кредитних установ, які є головними суб'єктами економіки в умовах трансформації та модернізації фінансово-банківської системи, враховуючи національні особливості та тенденції глобального розвитку міжнародних ринків.

У збірнику Всеукраїнської студентської наукової конференції «Кредитно-фінансовий механізм в умовах глобалізаційних викликів», що відбулась 21-22 лютого у Київському національному торговельно-економічному університеті, представлені результати наукової діяльності 190 студентів з 14 Візув України, зокрема: Київського національного торговельно-економічного університету (м. Київ) - 141, ХТЕІКНТЕУ (м. Харків) – 2, ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана» (м. Київ) - 9, Вінницького торговельно-економічного коледжу КНТЕУ (м. Вінниця) - 2, Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ (м. Вінниця) - 7, Торговельно-економічного коледжу КНТЕУ (м. Київ) – 10, Київської державної академії водного транспорту ім. П. Конашевича-Сагайдачного (м. Київ) – 1, Хмельницького торговельно-економічного коледжу КНТЕУ (м. Хмельницький) – 1, Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ (м. Харків) - 2, Харківський інститут фінансів КНТЕУ (м. Харків) – 6, Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь) – 1, Одеського фінансово-економічного коледжу КНТЕУ (м. Одеса) – 6, Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ) – 2, ПВНЗ «Міжнародний університет фінансів» - 1.

Особливу увагу в збірнику студентських наукових праць приділено актуальним питанням регулювання кредитно-інвестиційної діяльності в Україні, дослідженням впливу глобальних процесів на фінансовий ринок України, інструментам стимулювання розвитку фінансово-кредитних установ та розбудові фінансової складової економічного розвитку.

СЕКЦІЯ 1
РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Ампилогова Е.А.

ХТЭИ КНТЭУ

ЗАВИСИМОСТЬ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ ОТ ВНЕШНИХ
РЫНКОВ КАПИТАЛА

В современных условиях банковская система Украины имеет возможность формировать свои ресурсы на внешних рынках капитала. В условиях глобализации и интеграции экономических связей это даёт конкурентное преимущество. Расширяя ресурсную базу, банки могут увеличить активные операции, в том числе и выдачу кредитов. Вместе с тем рост внешних заимствований несет риски и угрозы не только для банковской системы страны, но и для всей экономики в целом. Одной из причин финансово-экономического кризиса 2008 г стал стремительный рост внешней задолженности, который едва не привел к разрушению банковской системы страны. Поэтому постоянный мониторинг внешних займов, их объема является важнейшим элементом в концепции обеспечения национальной безопасности страны в экономической сфере.

Как отмечал Т.Богдан, трансмиссия внешних финансовых шоков в отечественной финансовой системе происходит через такие каналы: макроэкономический, торговый, валютный, банковский и фондового рынка [1, с.64].

Несмотря на снижение абсолютных размеров внешней задолженности украинских банков, доля задолженности банков перед нерезидентами существенно возросла, что в значительной мере обусловлено девальвацией национальной валюты (табл. 1).

На основе приведенных расчетов можно сделать вывод, что в Украине зависимость банковской системы от внешних рынков остается на достаточно высоком уровне. Следует отметить, что существенно возрастает доля иностранного капитала в статутном капитале банков.

Таблица 1

**Зависимость украинской банковской системы
от внешних рынков капитала**

	2013 г.	2014г.	2015г.	2016г.*
Внешняя задолженность банков, млрд грн	185,4	297,6	307,8	259,1
Долг внешней задолженности в активах банка, %	14,5	22,6	24,5	20,3
Доля иностранного капитала в статутном капитале банков, %	34	32,5	43,3	55,5
Индикатор финансовой безопасности	удовлетво рительное	удовлетво рительное	опасное	опасное

*2016г. — по состоянию на 01.12.2016 г.

Рассчитано по: Динаміка платіжного балансу України (відповідно до КПБб) за відповідні роки /Національний банк України. [Електрон. ресурс] / Офіційний сайт. – Доступний з: <<http://www.bank.gov.ua>>.

Рост внешней задолженности негативно влияет на состояние финансовой безопасности. Подтверждением является индикатор финансовой безопасности, который с «удовлетворительного» в 2013 г. снизился до «опасного» в 2016 г.

Сложившаяся ситуация может привести к следующим последствиям: угрозе экономической, политической и финансовой безопасности страны; стремительному росту импорту; репатриации капитала; уменьшению источников финансирования национальных банков.

С целью устранения возможных неблагоприятных факторов угрожающих безопасности страны, Национальному банку Украины, по нашему мнению, необходимо: 1) ввести ограничения на привлечение внешних займов украинскими банками; 2) ограничить долю нерезидентов в банковском капитале страны. Эти административные меры, по нашему мнению, будут способствовать снижению зависимости украинской банковской системы от внешних рынков капитала.

Список литературы

1. Богдан Т.П. глобальні умови та внутрішні ризики функціонування валютно-фінансової сфери України /Т.П. Богдан// Фінанси України. – 2017. – №1. –С52–74
2. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 N 1277 [Електр. ресурс]. – Режим доступу: [http://www.me.gov.ua/file/link/222830 /file/1277.TIF](http://www.me.gov.ua/file/link/222830/file/1277.TIF).

Артеменко А.В.

КНТЕУ

ПРИЧИНИ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Зростання національної економіки на ринкових засадах залежить від ефективної діяльності як банківських, так і небанківських фінансових установ. Банківський сектор з його тривалою історією функціонування продовжує відігравати головну роль у забезпеченні економіки фінансовими ресурсами. Водночас роль небанківських фінансових установ, що з'явилися в період переходу національної економіки на ринкові засади функціонування, залишається досить обмеженою. Однак на сьогодні, коли закінчилися приватизаційні процеси в реальному секторі і національна економіка потребує довгострокового і дешевого капіталу для забезпечення інноваційних процесів, суттєво підвищується роль небанківських фінансових установ [1].

Національне законодавство термін «небанківська фінансово-кредитна установа» використовує у багатьох нормативних актах, але у жодному з них немає однозначного визначення цього поняття.

Так, у Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» зазначено, що небанківська фінансова установа – це юридична особа, яка, відповідно до законодавства, надає одну чи кілька фінансових послуг та яка внесена до Державного реєстру фінансових установ в установленому законодавством України порядку та інші [2].

На сьогодні сектор небанківських фінансових інститутів в Україні хоча і кількісно значний (станом на 30.09.2016 у Державному реєстрі фінансових установ налічувалось 2410 небанківських фінансово-кредитних установ, серед яких: 642 фінансових компаній, 240 лізингодавців, 467 ломбардів, 65 недержавних пенсійних фондів, 673 кредитні установи, 323 страхові компанії), однак малопотужний, відповідно участь цих установ у наданні фінансових послуг залишається майже непомітною. В той же час позитивна динаміка у розвитку багатьох сегментів фінансового ринку свідчить про їх вагомий потенціал та можливості його використання у майбутньому для забезпечення економічного зростання в країні.

У передкризовий період небанківські фінансові інститути активно розвивались та почали відігравати більш вагомую роль у фінансовій системі України. Найбільш динамічного розвитку в країні набула діяльність страхових компаній, інститутів спільного інвестування, кредитних спілок, ломбардів та недержавних пенсійних фондів. Але при цьому їх розвиток має дискретний та фрагментарний характер, що проявляється в значній нерівномірності обсягів активів, структурі та якості наданих послуг, територіальному розміщенні і, як наслідок, невідповідності зростаючим потребам національної економіки.

Серед основних причин слабого розвитку небанківських фінансових інститутів в Україні можна виділити зовнішні, які зумовлені несприятливим економіко-інституційним середовищем, та внутрішні, пов'язані з недоліками організаційно-економічних механізмів функціонування самих небанківських фінансових інститутів. Крім недоліків внутрішньої організації їх діяльності,

слід відзначити низький рівень капіталізації та фінансової стійкості небанківських фінансових інститутів внаслідок чого вони більшою мірою схильні до ризиків.

Найбільшою проблемою небанківських фінансових інститутів в Україні є революційний підхід їх формування, за якого інститути у відносно короткий період були імплантовані у національне середовище, не враховуючи ментальну інертність, культуру бізнесу, історичні передумови. На це вказує низький рівень довіри до таких інститутів.

Іншим чинником, що обумовив негативні тенденції у небанківському фінансовому секторі є недосконале правове середовище та вади державного регулювання. Нормативно-правова база, що покликана регулювати різні аспекти професійної діяльності на фінансовому ринку, є досить суперечливою та неповністю сформованою [3].

Список використаних джерел:

1. Діяльність небанківських фінансових установ у контексті економічного зростання / А. Ю. Семеног // Вісник Запорізького нац. університету: Економічні науки . – 2011 . – N1(9) . – С. 139-148.

2. Оцінка діяльності небанківських кредитних установ в Україні [Електронний ресурс] / Р. Й. Бачо // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 8(5). - С. 123-127. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8\(5\)_30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_8(5)_30)

3. Діяльність небанківських фінансових інститутів у сучасних умовах вітчизняної економіки [Електронний ресурс] / О. М. Гладчук, С. С. Кучерівська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2013. - № 4(1). - С. 152-157. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_4\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_4(1)_28)

КАПІТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ефективна діяльність банку та перспективи його розвитку безпосередньо залежать від рівня його капіталізації. Недостатній її рівень перешкоджає розвитку як і конкретно взятого банку, так і банківської системи в цілому. Тому важливо мати достатній за обсягом капітал, який повинен відповідати вимогам Центрального банку і забезпечувати захист інтересів кредиторів банку та зміцнювати довіру до нього.

Після світової фінансової кризи міжнародне співтовариство прийняло чимало важливих рішень, одне з яких - стандарти Базель III, за яким[3, 4]:

1) підвищені вимоги до якості капіталу, тобто збільшена частка статутного капіталу та нерозподіленого прибутку в капіталі першого рівня (T_1) і збільшена частка самого T_1 в сукупному капіталі;

2) підвищені вимоги до достатності капіталу: за акціонерним капіталом – з 2 до 4,5%; за капіталом першого рівня (T_1) – з 4 до 6%; за сукупним капіталом ($T_1 + T_2$) вимогу залишено на рівні 8%, але додатково введено буфер консервації капіталу в розмірі 2,5% (що збільшує вимоги до сукупного капіталу з 8 до 10,5%, по T_1 – з 4 до 8,5%, а за акціонерним капіталом – з 2 до 7%);

3) запроваджено контрциклічний буфер в розмірі від 0 до 2,5% (тобто вимоги до сукупного капіталу зростають вже до 13%);

4) для системно важливих банків введено додаткові вимоги до капіталу в розмірі 1-2,5% (значення достатності капіталу для них зростає до 15,5%).

Україна також впроваджує стандарти Базель III, і першим кроком було затвердження змін до постанови НБУ №368, згідно з яким, регулятор прийняв рішення про поетапне збільшення розміру статутного капіталу до

500 млн. грн. Станом на 01.01.2017 мінімальний розмір статутного капіталу банку, що отримав банківську ліцензію до 11.07.2014 року повинен складати 120 млн. грн., і лише 1 банк в Україні, ПАТ «Мотор-банк» не дотримується цього показника [1].

Для моніторингу ефективної та якісної діяльності банків потрібно аналізувати показники достатності капіталу та обсяги регулятивного та власного капіталу, оскільки це одні з найважливіших показників діяльності призначені для покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї роботи, а також для забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості і стабільної діяльності банків.

Таблиця 1

Показники капіталізації банківської системи України за 2014-2016 роки (станом на 31.12) та прогноз на 2017-2019 роки *

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Норматив достатності капіталу, %	15,6	12,31	12,69	10,94	9,51	8,08
Власний капітал, млрд. грн	148,06	93,67	123,69	119,08	112,41	105,73
Темп зростання власного капіталу, %	76,87	63,26	132,05	96,27	94,40	94,06
ВВП, млрд. грн.	1587	1989	2327	2351	2540	2729
Темп зростання ВВП, %	108,33	125,33	116,99	101,03	108,04	107,44
Частка власного капіталу у ВВП, %	9,33	4,71	5,32	5,07	4,43	3,87

*Примітка: побудовано автором за даними [1, 2].

Упродовж 2014-2016 років були виведено з ринку 86 банківських установ, і ще 3 банки були визнано неплатоспроможними в 2017 році. Це є наслідком «чистки», яку проводить НБУ. Тому недивним є те, що показники діяльності за ці роки відображають негативну тенденцію (табл. 1). Станом на 31.12.2016 року власний капітал банківської системи займає лише 5,32 % у валовому внутрішньому продукті країни. Якщо зробити прогноз на наступні 3 роки, то значення нормативу достатності регулятивного капіталу по банківській системі Україні дійде до своєї

граничної межі, згідно зі стандартами Базельського комітету, та буде нижчим, ніж мінімальні вимоги НБУ, якщо регулятор не прийме відповідних рішень. Основою причиною зменшення зростання власного капіталу та падіння нормативу достатності є погіршення якості кредитного портфелю банків і створення значних резервів під знецінення кредитів.

На сьогоднішній момент у банківській системі України проблема капіталізації є дуже актуальною, проте вирішити її лише за допомогою випуску нових акцій, розроблення нових бізнес-моделей ведення діяльності чи оприлюднення прозорих структур власності не вдасться. Це комплексний процес, у якому приймають участь всі ланки на всіх рівнях банку. І для початку потрібно вирішити проблему із негативним фінансовим результатом банку і відповідно до цього будувати стратегію нарощення капіталу як і окремого банку, так і банківської системи України в цілому.

Список використаних джерел

1. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=6409.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>
4. Revised version of the Basel III capital rules reflecting the CVA modification [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.

СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Незважаючи на кризові явища в економічній системі, кредитні операції залишаються одним з головних видів активних операцій банків. Так, станом на 01.01.2007 р. кредити становили 79% від загальних активів, а вже на 01.01.2017 р. їх частка серед активів всіх платоспроможних банків займає 44% (рис.1), тобто за 10 років ситуація змінилася на 35 п.п.

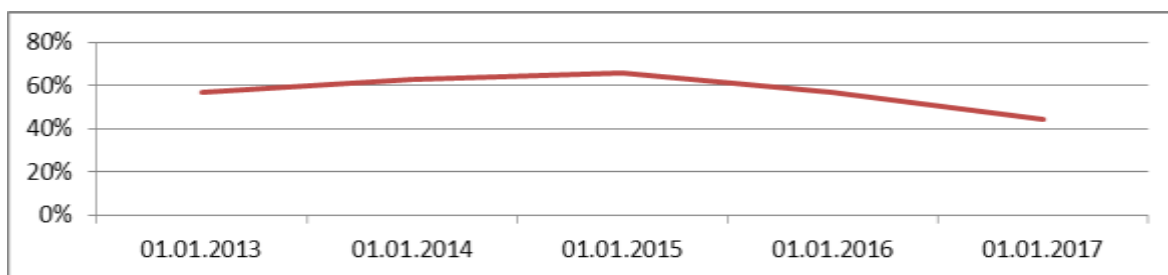

Рис.1 Частка кредитів в активах банків України у 2013-2017 рр., %*

*розроблено автором за даними НБУ. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

Зменшення частки кредитів пов'язане як із принципом «доміно» - падіння доходів тягне за собою зменшення вільних грошових коштів, що веде до погіршення фінансового стану позичальників, так із скороченням платоспроможних банків та погіршенням їх кредитної здатності.

Хоча банки у своїй діяльності стикаються із різними ризиками, але найбільш масштабним серед них є кредитний, основним наслідком якого є поява проблемних кредитів. На початок 2008 р. проблемні кредити становили всього 1,3% від загального обсягу кредитного портфеля банків, проте фінансова криза внесла свої корективи, їх частка зростала упродовж 2008–2016 рр. і вже в 2016 р. становила 13,5% (табл.1). Аналізуючи динаміку, бачимо, що паралельно зі зростанням простроченої заборгованості банки

змушені були збільшувати резерви, тому динаміка їх змін практично збігалася. Найбільші коливання спостерігаються впродовж 2009–2010 рр. та 2014–2015 рр. На 01.01.2016 р. частка резервів сягала 33,3%, а частка простроченої заборгованості 22,1%.

Таблиця 1

Динаміка резервів та простроченої заборгованості в кредитному портфелі банків України упродовж 2008–2016 рр.*

Рік \ Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Частка простроченої заборгованості, %	1,3	2,3	9,4	11,2	9,6	8,9	7,7	13,5	22,1
Частка резервів, %	4,2	6,1	16,4	19,7	19,1	17,3	14,4	20,4	33,3

*розроблено автором за даними НБУ. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

Збільшення частки проблемної заборгованості у кредитному портфелі банку безпосередньо впливає на результати його діяльності. Так, у 2016 р. найбільший збиток був у «Приватбанку» - 135,31 млрд. грн., натомість найбільший прибуток показав «Райффайзен банк Аваль» - 3,8 млрд. грн. Збиток «Приватбанку» пояснюється тим, що резерви під кредити більше на 295%, ніж видані кредити. Це свідчить, що позичальники «Приватбанку» майже всі мають низький рівень кредитоспроможності (8-9 клас позичальників). У «Райффайзен банк Аваль» ця частка складає 91%, а майже 90% кредитів надається юридичним особам, проте він у попередні роки активно формував резерви і мав збитки.

Отже, для того, щоб кредитні операції приносили позитивний результат кожен банк повинен дотримуватися збалансованості між обережністю і ризиковістю в кредитній політиці, розробляти ефективні системи перевірки кредитоспроможності позичальників (велика відповідальність лежить на плечах персоналу нижньої ланки, адже саме вони визначають відповідність клієнта вимогам), на основі яких створювати адекватні резерви, маніпуляція з якими дорого обходиться банку. В цілому чим якіснішим буде кредитний

портфель банку, тим меншими будуть резерви, а отже збільшиться саме та сума коштів, яка реально генерує дохід.

Бровкіна В. О.

КНТЕУ

РОЗВИТОК РИНКУ МІЖБАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі міжбанківське кредитування є важливим і оперативним джерелом підтримки ліквідності та платоспроможності для банків, а також забезпечення стабільного функціонування банківської системи. Міжбанківський ринок є найбільш швидким шляхом отримання ресурсів для банку та має ряд переваг над іншими джерелами поповнення ресурсної бази. В Україні розвиток ринку міжбанківського кредитування знаходиться на відносно низькому рівні порівняно з більш розвинутими країнами світу.

Міжбанківські кредити є основою для реалізації міжбанківських кредитних відносин, реалізація яких складає процес міжбанківського кредитування. У зв'язку з цим ринок міжбанківських кредитів слід розуміти як частину ринку позичкових капіталів, на якому відбувається перерозподіл вільних грошових ресурсів між комерційними банками та Національним банком України, а також між собою, з використанням різноманітних інструментів міжбанківського кредитування [1].

Структура ринку міжбанківських кредитів містить наступні елементи [2, с. 105]: учасники ринку (банки) – продавці і покупці; набір фінансових інструментів – короткострокові кредити, депозити; організація розгалуженої інфраструктури ринку – система комунікацій, інформаційна система, електронні платежі; керівні органи, здатні вплинути на конкуренцію.

Учасниками міжбанківського ринку кредитних ресурсів є: Національний банк України; регіональне управління НБУ; комерційні банки, філії та відділення.

Призначення міжбанківських кредитів полягає в наступному [3, с. 48]: надання можливості виконувати вимоги з обов'язкового резервування; забезпечення ліквідності банку; задоволення потреб клієнтів у коштах; банки із надлишком ресурсів можуть розміщувати тимчасово вільні кошти в банках із недостатнім ресурсом.

З метою аналізу міжбанківського кредитування побудовано діаграму, яка показує загальний обсяг міжбанківських кредитів за 2012–2016 рр. (в млн. грн.).

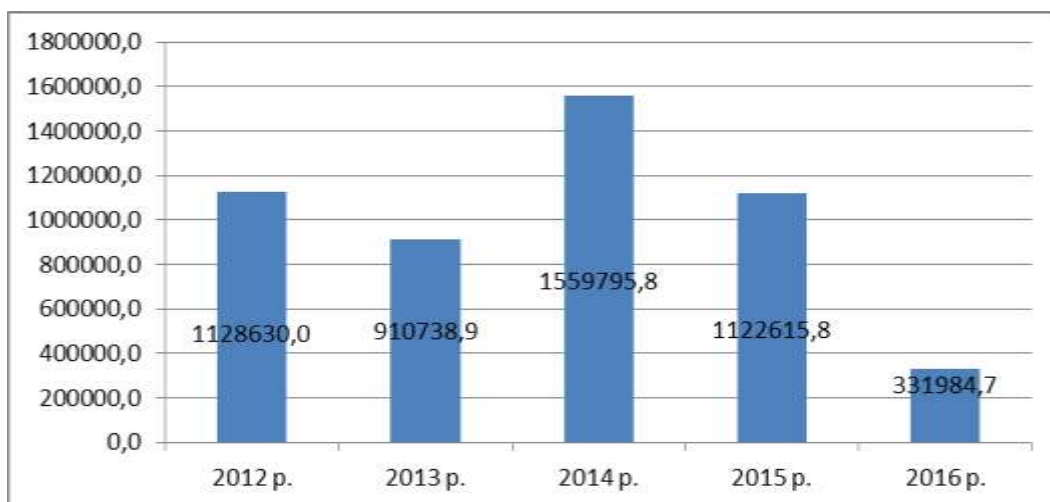

Рис. 1. Обсяг міжбанківських кредитів за 2012-2016 рр. в Україні

*Примітка: розраховано автором за джерелом [4]

Зростання обсягу операцій у 2014 р. свідчить про те, що ринок міжбанківського кредиту в цей час використовувався як джерело залучення відносно дешевих ресурсів. Банки використовували міжбанківський ринок переважно для покриття дефіциту ліквідності.

Отже, важливим завданням подальшого розвитку ринку міжбанківського кредитування в Україні є створення організаційної структури міжбанківського кредитного процесу, вдосконалення системи внутрішнього контролю за всіма ризиками властивими міжбанківським кредитним операціям та доопрацювання нормативно-правової бази.

Список використаних джерел

1. Михайлюк Р. В. Удосконалення організації міжбанківського кредитування в Україні / Р. В. Михайлюк // Вісник НУВГП. – 2007. – № 2 (38). – С. 152–158.
2. Крупка М. І. Банківські операції. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 312 с.
3. Снігурська Л. П. Банківські операції та послуги. — К. : МАУП, 2006. — 456 с.
4. Основні показники стану міжбанківського кредитного ринку / Щоденні данні Національного банку України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578

Бурилкіна О.Є.

КНТЕУ

ФОРМУВАННЯ РЕЗЕРВІВ ЗА КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ: ВІДПОВІДНІСТЬ МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ

Постановка проблеми. У сучасних умовах опосередкованого впливу на банківський сектор іманентні ризики діяльності банків, особливо її кредитної складової. Для поліпшення високого рівня негативно класифікованої заборгованості банк формує різноманітні резерви. Необхідність формування резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків обумовлена кредитними ризиками, що дає змогу доцільно дослідити проблеми формування резервів на можливі витрати за кредитними операціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукову базу досліджень теоретичних аспектів формування резервів під кредитні операції банків складають наукові праці таких вчених, як О. І. Скаско, І. Волошин.

Метою роботи є удосконалення науково-методичних підходів до формування резервів за кредитними операціями банків України з урахуванням принципів і рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду Правління Національного банку України[3].

Виклад основного матеріалу. Використання міжнародних стандартів фінансової звітності банків України призводить до зміни моделі визнання зменшення корисності, що у свою чергу впливає на розрахунок резервів під кредитні операції. За МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» банки відображають модель понесених збитків, за МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» – модель очікуваних збитків[1,2].

Модель очікуваних збитків призводить до більш раннього визнання банками у фінансовій звітності кредитних збитків. Така позиція є послідовною з погляду ціноутворення на кредити, адже банки включають у номінальну процентну ставку за кредитом премію за ризик, яка повинна покрити майбутні кредитні витрати (збитки).

Найбільшою особливістю є МСФЗ 9 є облік знецінення. Він вимагає від організацій оцінювати і враховувати очікувані кредитні витрати по всіх фінансових інструментах, яких це стосується. Проте немає значення чи то проста грошова позик, чи інвестиції у фінансовий інструмент. Зміни, що стосуються моменту визнання та обліку підтвердженої інформації з поглядом у майбутнє, є серйозні відмінності з чинним законодавством, який обумовлює визнання витрат тільки в момент їх фактичної реалізації.

Проте, в моделі понесених збитків одним із недоліків є те, що при такому підході будуть сформовані досить великі резерви та понесені значні зусилля на переоцінку очікуваних грошових потоків за кредитом, а повне впровадження може призвести до неспівставності фінансової звітності банків.

Висновки і пропозиції. Для України, у зв'язку зі складною економічною ситуацією, даний досвід слід переймати поступово. Слід формування резервів під очікувані збитки в міру нарахування додаткових процентних доходів від кредитних спредів банку. Так, витрати на формування резервів будуть повністю відповідати приросту додаткового процентного доходу.

Список використаних джерел

1. МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» / Міністерство фінансів України.
2. МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» [Електронний ресурс]/ Міністерство фінансів України.
3. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями №351 від 30.06.2016

Вернигор К.С., Комаренко А.О.
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ УГОД М&А У СВІТІ

Розвиток ринкової економіки та ринкових відносин вимагає пристосування підприємств до жорсткої конкуренції на ринку. Останнім часом спостерігається тенденція до збільшення інтенсивності консолідації на світовому ринку угод М&А (злиття та поглинання). Компанії погоджуються йти на взаємовигідні умови, для того щоб не тільки виживати в конкурентному світі, але й для того щоб отримувати надвисокі прибутки, а також збільшувати ефективність та інтенсивність виробництва. Дослідження ринку М&А мають базуватися на комплексній аналізі світового досвіду [2, с. 114].

В умовах сучасної інтеграції та глобалізації економіки процеси злиття та поглинання проводяться з метою встановлення контролю за діяльністю

інших компаній, задля об'єднання їх активів, а також отримання нових ринків збуту та каналів дистрибуції. Тому постає питання щодо сутності поняття “злиття” та “поглинання”. Ми погоджуємося з думкою, що злиття – це об'єднання двох корпорацій, в якій виживає тільки одна, а інша припиняє своє існування. Поглинання – це процес, які передбачає, що акції або активи компанії стають власністю покупця, тобто цей процес означає взяття однією компанією іншої під свій контроль, управління нею з набуттям абсолютного або часткового права власності на неї [5, с. 23-25].

Вивчення світового досвіду дає змогу виділити у процесі здійснення угоди M&A шість етапів. На першому етапі відбувається розробка стратегій злиттів і поглинань, яка являє собою оцінку становища компанії на ринку, аналіз сильних та слабких сторін, розгляд можливостей та загроз бізнесу, аналіз конкурентів. На другому етапі відбувається аналіз потенційного об'єкта злиття або поглинання. Третій етап являє собою переговорний процес та укладання угоди. Дані три етапи становлять процес планування M&A, а наступні три – практичну реалізацію проекту. На четвертому етапі відбувається оцінка та стабілізація ситуації, п'ятий етап – інтеграція, а шостий етап являє собою пост-інтеграцію [1, с. 79].

У 2015 році обсяг угод M&A майже став рекордним, який сягав майже 5 трлн. дол.. Обсяг угод M&A з участю американських компаній складає близько 2,5 трлн. дол. Найбільша активність припадає на фармацевтичний сектор, а також на технічний: обсяг угод M&A з участю компаній даних секторів складає близько 723,7 млрд. дол. і 713.1 млрд. дол., в той час як сектор нерухомості складав 483 млрд. дол. [3].

На українському ринку M&A переважно використовуються операції поглинань, а не злиття, що являє собою придбанням нових активів та ринків збуту. Крім того, в Україні 98% злиттів і поглинань є недружніми (рейдерським захопленням), оскільки у вітчизняному законодавстві технологія цивільного злиття та поглинання не прописана. У 2016 році ринок M & A в Україні збільшився майже на 100 млн. євро, але при цьому на 28% менше, ніж роком раніше. [4]

Підбиваючи підсумки, важливо зазначити, що нині процес злиття і поглинання набуває актуальності у світі, адже він передбачає об'єднання двох і більше підприємств з метою завоювання лідируючих позицій на ринку, або задля уникнення банкрутства.

Список використаних джерел

1. Гохан Патрик А. Слияния, поглощения и реструктуризация компаний/ Пер. с англ. — 4-е изд. — М.: Альпина Паблишерз, 2010. — 741 с.

2. Динз Грейс К победе через слияние. Как обратить отраслевую консолидацию себе на пользу./ Пер. с англ. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2004 - 252с.

3. Офіційний сайт Dealogic – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dealogic.com>.

4. Офіційний сайт CMSLegalServicesEEIC – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cms.law>

5. Стэнли Фостер Рид, Александра Рид Лажу. Искусство слияний и поглощений/ Пер. с. англ. - 5-е изд. - М.: Альпина Паблишерз, 2011 - 957 с.

Гавриленко О.С.

КНТЕУ

РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Регулювання кредитно-інвестиційної діяльності в Україні є важливою складовою системи державного регулювання економіки та інструментом реалізації інвестиційної політики держави. Основною проблемою державного регулювання інвестиційної діяльності є формування і підтримка на оптимальному рівні суспільно-необхідної норми нагромадження, розмір якої відповідав би реальним потребам суспільства в інвестиціях. Загалом

ефективність суспільного виробництва залежить від функціонування фінансової системи, зокрема від її основних суб'єктів – банків. За посилення інтернаціоналізації банки стали найважливішими фінансовими посередниками, оскільки забезпечують фінансовими ресурсами й послугами всіх учасників зовнішньоекономічних зв'язків.

Питання діяльності банків у кредитно-інвестиційній сфері є предметом дослідження провідних українських учених-фінансистів та юристів. Дослідження економіко-правових засад включення комерційних банків в кредитне інвестування української економіки, зроблені вітчизняними спеціалістами, такими як І.Бланк, О.Вовчак, Ю.Деревко, Дзюблюк, В.Коссак, В.Денисов, Н.Кузнєцова, Б.Луців, В.Мартиненко, А.Мертенс, В.Міщенко, О.Мозговий, Д.Лук'яненко, В.Новицький, А.Пересада, Р.Шиска тощо.

Однак слід зазначити, що у вітчизняній економічній та юридичній науках не достатньо повно висвітлені проблеми банківських установ як суб'єктів кредитно-інвестиційної діяльності, сучасні світові тенденції та перспективи розвитку кредитно-інвестиційної діяльності вітчизняних банків.

На сьогоднішній день особливу актуальність набрало питання захисту прав інвесторів в умовах спеціального режиму кредитно-інвестиційної діяльності. З метою створення належних умов для ефективного залучення іноземного капіталу в економіку та збільшення його обсягів значна увага приділяється удосконаленню законодавчої і нормативної бази щодо державного регулювання процесів іноземного інвестування. Відносини, що виникають у процесі інвестиційної діяльності комерційних банків, регулюються Законами України «Про інвестиційну діяльність» 1991 р. [2] та «Про банки та банківську діяльність» 2000 р. [1]. Кредитно-інвестиційна діяльність банків за межами країни регулюється законодавством іноземної держави, на території якої ця діяльність відбувається, відповідними договорами України, а також спеціальним законодавством України.

Розподіл за видами інвестиційної діяльності комерційного банку ґрунтується на положеннях Закону України «Про банки та банківську

діяльність» 2000 р., де у ст. 50 визначено, що банки здійснюють прямі інвестиції та операції з цінними паперами відповідно до законодавства України про цінні папери, інвестиційну діяльність та згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України [2].

В Україні, де зі всіх фінансових структур найбільший розвиток отримали тільки банки, дати кредит або випустити акції, щоби залучити гроші для інвестицій, в змозі лише банківська система. Вітчизняна банківська система не досягла такого рівня зрілості, щоби банки могли собі дозволити таку «розкіш», як спеціалізація на виконанні певних видів банківської діяльності. Більшість українських банків поводять себе, як універсальні банки, постійно диверсифікуючи свою діяльність [4, с.57]. Водночас необхідно відзначити, що вибір саме такого напрямку розвитку банківської системи є не тільки наслідком її молодості і вікових складнощів, а й реальною можливістю розвиватися в напрямі універсальної структури банківської системи, яка має позитивний світовий досвід. В основі організації кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків лежать наукові принципи та методи:

- типи портфелів різних інвесторів;
- методи впровадження кредитно-інвестиційної політики (метод «драбини», метод короткострокового акценту, метод довгострокового акценту, метод «штанги»);
- графіки доходності [3, с.52].

Важливим організаційним елементом кредитно-інвестиційної діяльності банків є формування кредитно-інвестиційного портфеля, що є завданням багатоваріантним, на процедуру якого впливає багато факторів:

- тип обраної стратегії та характер поведінки на ринку;
- уподобань;
- прихильності;
- фахових здібностей інвестора;
- володіння понятійним апаратом;

- обізнаності з нормативно-правовою базою, навичками маркетингових досліджень, інвестиційного менеджменту [5, с.59].

Отже, з розвитком ринкових відносин в країнах із трансформаційною економікою, і зокрема в Україні, одним з головних завдань, які стоять перед державою у сфері інвестиційної політики, є зміцнення кредитної сфери. Банківські установи в кредитно-інвестиційній сфері поряд із традиційними функціями депозитного, кредитно-розрахункового і касового обслуговування, здійснюють операції, які пов'язані з фінансуванням інвестицій їх клієнтів. Банки постійно, проводять моніторинг кредитно-інвестиційного ринку і надають суб'єктам кредитно-інвестиційної діяльності інформаційні та консультаційні послуги з питань ефективного вкладання капіталу. Враховуючи, що кредитно-інвестиційна діяльність банку – явище досить складне і багатогранне, межі якої з посиленням тенденцій до універсалізації, урізноманітнення структурно-організаційних форм функціонування банківської системи, загострення конкуренції у сфері банківських послуг постійно розширюються, набуваючи нових якісних ознак. Інвестиційний банківський продукт з точки зору економічного змісту операцій передбачає поєднання активних та пасивних операцій, несумісний з операціями, які мають спекулятивний характер, органічно поєднує елементи унікальності та універсальності, здатності до видозмінення форм реалізації відповідно до трансформації вимог і параметрів кредитно-інвестиційного ринку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.rada.gov.ua
3. Кльоба Л.Л. Вдосконалення управління банківської інвестиційної діяльності / Л.Л. Кльоба // Вісник НБУ. – 2011. – № 5. – С. 51 – 53.

4. Козюк В.В. Експансія кредиту в системі макрофінансових дисбалансів / В.В. Козюк // Фінанси України. – 2010. – № 1. – С. 54 – 61.
5. Пересада А.А., Майорова Т.В. Управління банківськими інвестиціями: Монографія. / А.А. Пересада, Т.В. Майорова – К.: КНЕУ, 2005. – 388 с.

Гарбузова В.С.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Інвестиційна діяльність банків сприяє отриманню доходів не тільки банками, а й суспільства в цілому, так як стимулювання виробництва за допомогою кредитування сприяє зростанню ВВП, отже, відбивається на зростанні добробуту населення.

Розвиток інвестиційного напрямку банківської діяльності дозволяє удосконалювати процеси диверсифікації в масштабі всієї банківської системи, а також диверсифікувати власні активи банків, поліпшити структуру пасивів, що, безумовно, робить банківський бізнес значно більш гнучким по відношенню до змін кон'юнктури ринку, а значить, і більш стійким до зовнішніх впливів. Проте в сучасній економічній практиці, об'єктом інвестиційного кредитування найчастіше є певні основні засоби, які не створюють додаткового потоку доходів та не є джерелом повернення кредиту. Тому інвестиційне кредитування варто визначити як запозичення кредитором позичальнику, на умовах строковості, платності, повернення, забезпеченості та цільового використання, визначеного кредитною угодою та обґрунтованого інвестиційним проектом, обсягу грошових коштів, які спрямовуються на придбання, реконструкцію, розширення або оновлення основних засобів позичальника. Суттєвою особливістю інвестиційного

кредитування є те, що право на об'єкт інвестування закріплене за позичальником і після реалізації інвестиційного проекту і розрахунку з банком-кредитором банк не вправі заявляти про право на цей об'єкт як на свою власність.

Розглянемо основні показники, які характеризують розвиток банківського інвестиційного кредитування в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка та структура інвестиційних кредитів у розрізі строків надання за 2012-2016 рр. [1]

Період	Усього, млн. грн.	у тому числі за строками					
		до 1 року		від 1 року до 5 років		більше 5 років	
		обсяг, млн. грн.	питома вага, %	обсяг, млн. грн.	питома вага, %	обсяг, млн. грн.	питома вага, %
2012	605425	296547	48,98	235171	38,84	73707	12,17
2013	691 903	358 812	51,86	247 827	35,82	85 264	12,32
2014	778 841	339 631	43,61	333 646	42,84	105 564	13,55
2015	787 795	387 900	49,24	289 883	36,80	110 012	13,96
2016	822 114	306 002	37,22	353 748	43,03	162 364	19,75

Обсяг інвестиційних кредитів за період з 2012 по 2016 роки зріс на 216 689 млн. грн. або на 35,79%, що безумовно є позитивним моментом, оскільки свідчить про активізацію банків у процесі стимулювання розвитку економіки. Зокрема, слід відзначити, що найбільшим попитом користуються кредити до одного року та середньострокові, що підтверджує одну з основних рис довгострокового інвестиційного кредиту – високу ризиковість, саме тому банки віддають перевагу менш ризиковому кредитуванню.

Отже, для забезпечення ефективного механізму інвестування банками повинна бути заведена система гарантій, яка покликана забезпечувати умови для досягнення кінцевих цілей фінансування, задаючи параметри його окремим ланкам. Вона повинна передбачати не лише формування страхових резервних фондів на покриття кредитних ризиків, фонду гарантування вкладів населення, інших страхових фондів, які вже нині стають вагомим

фактором зміцнення довіри до вітчизняної банківської системи та інших інвестиційних інститутів.

Список використаних джерел

1. <https://www.bank.gov.ua> – Офіційний сайт Національного банку України

Гончарук А.В.

Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ СФЕРІ

Чинні закони повинні визначати загальні, економічні, правові та соціальні умови інвестиційної діяльності для забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна її суб'єктів та ефективного функціонування народного господарства в умовах ринкової економіки.

Основи законодавства поширюються на велике коло інвестицій, охоплюючи всі види інтелектуальних та майнових цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та іншої діяльності, у результаті якої досягається соціальний ефект або утворюється прибуток (дохід). Велике практичне значення мають права інвесторів, умови державного регулювання інвестиційної діяльності, захист інвестицій і гарантії прав. Відтепер інвестор самостійно визначає обсяги, ефективність й напрями здійснюваних інвестицій.

Питання формування та управління інвестиційними ресурсами розглядаються у працях багатьох науковців та практиків, таких як: М. Алексеєнко, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, М. Савлук, Ж. Торяник, І. Федосік, І. Бланк, В. Лагутін, Т. Майорова, А. Пересада тощо[2, с. 66-67].

Головне завдання інвестицій – забезпечення структурної перебудови економіки, модернізації та технічного переозброєння виробництва. В умовах обмеженості фінансових ресурсів для підвищення ефективності їх використання необхідно передусім визначити чітко обмежений перелік основних пріоритетів розвитку. Лише в такому випадку, припинивши взаємні суперечки та змагання, об'єднаними зусиллями всіх владних структур можна узгодити і скоординувати політику і принципи державного регулювання кредитно-інвестиційної діяльності, створивши вигідні і надійні умови для довгострокових інвестицій в економічний та соціальний розвиток[1, с. 134-136].

З метою реалізації науковотехнічної, економічної та соціальної політики країни здійснюється державне регулювання інвестиційної діяльності. Воно визначається планами й програмами розвитку народного господарства, бюджетами та передбаченими в них обсягами державного фінансування. Державне регулювання інвестиційної діяльності охоплює регулювання умов останньої, а також пряме управління державними інвестиціями за допомогою системи податків з диференціацією об'єктів і суб'єктів оподаткування, податкових ставок і пільг.

Державними інвестиціями безпосередньо управляють державні органи. Таке управління охоплює планування, визначення умов і здійснення конкретних заходів щодо інвестування коштів бюджету і позабюджетних фондів, а також інших коштів, залучених на добровільних засадах.

Велике значення, особливо в умовах різноманітності форм власності, мають гарантії прав і захист інвестицій. В основі законодавства про інвестиційну діяльність держава повинна гарантувати стабільність прав суб'єктів цієї діяльності.

Проте зазначимо, що майже в кожному пункті проголошених гарантій прав і захисту інвестицій застережується, що вони (ці гарантії) можуть бути порушені державою в межах її компетенції або шляхом прийняття обмежувальних законодавчих актів. Надійність, упевненість і стійкі гарантії

– важливі умови ефективного інвестування, основа стабільності розвитку не тільки економіки, а й суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Дорошенко Т. В. Формування оптимальної структури інвестиційних ресурсів на підприємстві // Фінанси України. – 2002. – № 9. – С. 134–137.
2. Заславська О.І. Залучені кошти як вагоме джерело ресурсного забезпечення кредитно-інвестиційної діяльності банків // Економіка та держава. – 2012. - №7. – с. 66-70.

Горбаненко Н.В.

КНТЕУ

УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ БАНКУ

Управління кредитною діяльністю банку є одним із основних напрямів досліджень у банківських установах, адже кредитування завжди було й залишається пріоритетною економічною функцією банків. У зв'язку з цим слід відмітити, що значна проблемна заборгованість в кредитному портфелі банків може призвести не тільки до фінансових втрат, а й до погіршення іміджу тих банків, для яких проблема повернення прострочених кредитів є найгострішою.

Зазвичай у структурі банківських операцій на кредитні припадає близько 70 %, які характеризуються концентрацією високого рівня як доходу, так і ризику[3].

Причини виникнення проблемної заборгованості можна поділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх (макроекономічних) факторів можна віднести:

- загальний фінансово-економічний стан країни і регіону, в якому банк здійснює свою діяльність;

- рівень захисту економічних інтересів банківської системи і кожного окремо узятго банку, передбачений законодавством країни;
- діюча податкова система і рівень оподаткування;
- середній рівень кредитоспроможності позичальників;
- інші зовнішні фактори, включаючи події, що носять форс-мажорний характер (зокрема, дефолти платежів по зобов'язаннях держави) [2, с. 233].

Усі ці фактори визначають макроекономічну складову ризику неповернення кредитів і відповідно регіональну складову величини показника питомої ваги простроченої заборгованості.

Внутрішні ж чинники виникнення проблемної заборгованості пов'язані з діяльністю самого банку:

- недостатня кваліфікація персоналу та система перепідготовки кадрів;
- неповна та недостовірна інформація про позичальника;
- недостатньо продумана та розроблена кредитна політика банку;
- неякісна оцінка кредитоспроможності позичальника;
- помилки при структуруванні кредиту (щодо терміну, суми, процентів);
- недоврахування у кредитному договорі інтересів банку;
- помилки при оцінюванні забезпечення кредиту;
- недостатній рівень контролю за позичальником після видачі кредиту;
- перевищення службових повноважень працівниками банку [2, с. 234].

Проблемні кредити – одна з головних перешкод для відновлення кредитування в Україні. У світі її зазвичай усувають, використовуючи серед іншого добровільну позасудову реструктуризацію боргу, у процесі якої умови кредитування змінюють так, щоб життєздатний позичальник зміг відновити платоспроможність. Це дає змогу уникнути неминучих витрат часу та ресурсів на судову тяганину, якщо реструктурувати борг за загальними правилами. Закон “Про фінансову реструктуризацію” створив аналогічний механізм в Україні[1].

Інструмент позасудової добровільної реструктуризації передбачає можливість для банків та позичальників домовитися про нові умови кредиту,

які дадуть змогу підприємству відновити повноцінну діяльність. Подібна практика була поширена в країнах Азії після кризи 1990-х. Вона поєднувала принципи Лондонського підходу (London Approach) та INSOL11. В Україні потреба реструктурувати кредити виникла через кризу 2008 року, а протягом останніх двох років постала особливо гостро. Відповідно до діагностики, проведеної НБУ, частка проблемних кредитів у портфелі банків становить близько 53%. Закон України № 1414-VIII “Про фінансову реструктуризацію”, що вступив у дію 19.10.2016, створив механізми для того, щоби задовольнити цю потребу. Він є результатом консенсусу учасників фінансового ринку та експертів Світового банку, ЄБРР, МВФ й увібрав найкращі світові практики. Закон не визначає параметрів планів реструктуризації, розміру відсоткових ставок чи обсягу зобов’язань, який підлягає реструктуризації, залишаючи ці питання повністю на розсуд кредиторів та позичальників[1].

Отже, ефективна організація управління проблемними кредитами в банках України набуває у даний час особливо важливого значення та необхідності розробки нових підходів до визначення оцінки проблемних кредитів та кредитоспроможності позичальника.

Список використаних джерел:

1. НБУ. Звіт про фінансову стабільність. Випуск 2. – Режим доступу:<http://www.bank.gov.ua>
2. Банківські операції: підручник – 3-тє вид., перероб. і доп. / [А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.]; за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. А. М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
3. Герасименко Р. Проблемні позики та прогнозування їх частки в кредитному портфелі банку / Р. Герасименко, М. Дегтярьова // Вісник НБУ. – 2012. – №4. – С. 40 – 46.

МІСЦЕ І РОЛЬ БАНКІВ В СИСТЕМІ РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Роль банків в ринковій інфраструктурі ринку важко переоцінити, вони впливають на прискорення обороту капіталу в процесі відтворення, сприяють розширенню обсягів і підвищенню ефективності суспільного виробництва. Крім того банки сприяють забезпеченню потреб обороту в платіжних засобах, удосконаленню та зміцненню грошового обороту. Тому цілком очевидною стає актуальність належної організації ринку банківських послуг, адже саме від ефективності та надійності роботи банків значною мірою залежить успіх у подоланні економічної кризи та проведенні ринкових реформ.

Протягом останніх трьох років вітчизняний банківський сектор пережив непрості часи. Високі процентні ставки, занепад бізнесу і економічна криза призвели до фактичного припинення кредитування вітчизняних суб'єктів економіки. Невисокі обсяги валових заощаджень домогосподарств, висока частка готівки в структурі грошової маси, порівняно високі резервні вимоги НБУ, призвели до посилення банківської конкуренції на ринку та перерозподіл капіталів.

Треба визнати, що банки в Україні перебувають нині у стані подальшого реформування і потребують конкретних дій втручання. Враховуючи спрямованість банків України у світовий банківський простір, основними шляхами розвитку та зміцнення конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектору мають стати:

- укрупнення вітчизняних банківських установ шляхом злиття та поглинань, підвищення рівня їх капіталізації;

- участь банків в міжнародних банківських консорціумах, створення альянсів з транснаціональними банками;

- розширення діяльності банків у сфері міжнародного бізнесу, вихід банків на міжнародні фінансові ринки, відкриття філій банків за кордоном;

- збереження державних банків на ринку банківських послуг, завданням яких має стати фінансування пріоритетних державних проектів, збільшення їх капіталізації.

Об'єктивною необхідністю є активізація державної політики стимулювання заощаджень домогосподарств, що сприятиме зміцненню фінансового потенціалу банківської системи у довгостроковій перспективі. Для активізації ринкових механізмів розміщення ресурсів через банківський сектор необхідно закріпити ті сприятливі умови для наповнення фінансового ринку чистими заощадженнями сектору домогосподарств, в тому числі за рахунок активної соціальної політики.

Отже, результати проведеного дослідження стану та розвитку банків України свідчать про наявність у банків певних проблем, зокрема з ліквідністю та прибутковістю, що обмежує їх можливості щодо інвестування коштів в економіку країни й забезпечення тим самим безперервності відтворення на усіх його стадіях, що свідчить про те, що банки в Україні потребують конкретних дій втручання та реформування.

Список використаних джерел

1. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. Д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: «Вектор», 2014. – 462 с.
2. Дзюблюк О. / Іноземний капітал у банківській системі України: вплив на розвиток валютного ринку та діяльність банків // Вісник Національного банку України. – № 5. – 2015. – С. 26-33

СУТНІСТЬ РЕФІНАНСУВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У ПІДТРИМЦІ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВ

В умова економічного зростання одним із основних економічних засобів і методів грошово-кредитної політики є регулювання обсягу грошової маси, зокрема, через рефінансування комерційних банків.

Політика рефінансування — це один із поширених інструментів грошово-кредитної політики, який використовується центральними банками різних країн. Під рефінансуванням розуміють забезпечення центральним банком комерційних банків додатковими резервами на кредитній основі, тобто запозиченими резервами. Ініціаторами рефінансування виступають комерційні банки. Вони звертаються до центрального банку у разі вичерпання можливостей поповнити свої резерви з інших джерел. Рефінансування можна розглядати як процес відновлення ресурсів комерційних банків, які були вкладені в позички, боргові цінні папери та інші активи.

Для комерційних банків рефінансування в центральному банку — це останній спосіб (остання надія) регулювання їхньої ліквідності, і центральний банк виступає для них у ролі кредитора останньої інстанції. Для центральних банків рефінансування комерційних банків — це, по-перше, канал безготівкової емісії, а по-друге, — спосіб запобігання банківській паніці. У випадку кризової ситуації на грошовому ринку центральний банк надає негайно додаткові резерви на кредитній основі тим банкам, котрі потребують їх найбільше. Слід при цьому відзначити, що центральні банки мають право, але не зобов'язані рефінансувати (кредитувати) комерційні банки, тому і комерційні банки повинні розуміти отримання кредитів як привілей, а не право [1, с. 122].

Відповідно до статті 42 Закону України «Про Національний банк України» Національний банк України надає кредити комерційним банкам для підтримки ліквідності за ставкою не нижче ставки рефінансування Національного банку та в порядку, визначеному Національним банком[2].

Відповідно до Положення «Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи», Національний банк здійснює регулювання ліквідності банківської системи в межах визначених монетарних параметрів та в обсягах, які потрібні для їх збалансування та управління грошово-кредитним ринком, шляхом застосування таких стандартних інструментів:

- 1) операції з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування);
- 2) операції прямого репо;
- 3) операції з власними борговими зобов'язаннями;
- 4) операції з державними облігаціями України.

Національний банк здійснює операції з рефінансування банків шляхом надання банкам кредитів до наступного робочого дня (кредити овернайт) та кредитів рефінансування шляхом проведення тендерів із підтримання ліквідності банків строком до 14 днів та строком до 90 днів[3].

Рефінансуванню центрального банку як ринковому інструменту тимчасового підтримання короткотермінової ліквідності банків не властивий будь-який цільовий (галузевий) характер, оскільки кредити, які надає центральний банк, не є джерелом кредитних ресурсів. Недоліком у використанні рефінансування є те, що банки, які отримували кредити рефінансування, не завжди їх продуктивно використовували, що визначало спрямування отриманих коштів не так на підтримання поточної ліквідності або фінансування реального сектора, як на операції на міжбанківському валютному ринку країни, що посилювало девальваційні процеси національної грошової одиниці. Це відбувалося із-за відсутності належного контролю з боку НБУ.

Список використаних джерел

1. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Підручник / Кол. авт.: А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна, М.І. Савлук та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза і канд. екон. наук, доц. М.Ф. Пуховкіної. — К.: КНЕУ, 2005. — 556 с.
2. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 29.
3. Про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: Постанова Правління НБУ від 17.09.2015 р. № 615.

Данилюк В.І.

КНТЕУ

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

На сьогоднішній день Україну торкнулася кредитна криза. Обсяги надання кредитних ресурсів значно скоротилися у зв'язку з погіршенням фінансового стану фізичних та юридичних осіб. Таким чином гостро постала проблема удосконалення управління кредитними ризиками в банківській системі для подальшого стимулювання розвитку кредитування економіки країни.

У зв'язку з погіршенням фінансового стану більшості банків України, банкрутством та ліквідацією деяких з них, а також з метою впровадження європейського досвіду НБУ впровадив деякі заходи по стабілізації розвитку банківської системи. Одним з таких заходів було впровадження в 2015 році нового, раніше не використовуваного, нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами Н9. Крім введення нормативу Н9 НБУ з метою відповідності

вимогам Меморандуму про економічну та фінансову політику [1], а також з метою зниження кредитних ризиків банківської системи України ввів нові значення щодо мінімального розміру регулятивного капіталу банків: з 11 липня 2017 р. – 200 млн. грн., з 11 липня 2018 р. – 300 млн. грн., з 11 липня 2019 р. – 400 млн. грн., з 11 липня 2020 р. – 450 млн. грн. та з 11 липня 2024 р. – 500 млн. грн. Однак, незважаючи на зміни в законодавстві України стосовно основних нормативів, впровадження нових вимог до капіталу банків, затверджених Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні [2], частка простроченої заборгованості українських банків продовжує зростати.

Основними причинами зростання кредитних ризиків та стримання кредитування економіки є: посилення інфляційних і девальваційних очікувань; нестача кредитних ресурсів через слабку внутрішню ресурсну базу та обмеженість доступу до міжнародних ринків капіталу; недосконалість методів управління кредитними ризиками та механізмів повернення кредитів неплатоспроможними позичальниками; низький рівень захисту прав кредиторів і позичальників; економічна та політична ситуація в країні, а також інші форсмажорні обставини, через які позичальник не в змозі згенерувати достатній грошовий потік для покриття кредиту [3].

Основними методами управління кредитними ризиками банків є: аналіз клієнтської бази, моніторинг ефективності кредитної діяльності, розрахунок рівня кредитних ризиків, методи мінімізації ризиків. Процес мінімізації ризиків складається з управління якістю кредитного портфеля, диверсифікації кредитів та їх лімітування, створення резервів, прийняття забезпечення, страхування ризику. Усі процеси, що складають процес мінімізації ризиків, підпорядковується чинному законодавству України, вимогам НБУ та здійснюється відповідно до кредитної політики банку.

Крім того, методами управління ризиками в комерційних банках України в сучасний період є також централізація управління ризиками, оцінка кредитного рейтингу контрагентів банку за внутрішньою

рейтинговою системою, оцінка структури кредитної операції, включаючи забезпечення та ін. [4].

Таким чином, незважаючи на зміни в законодавстві України, введення нових нормативів кредитного ризику та регулятивного капіталу з метою наближення до європейських стандартів, фінансовий стан багатьох українських банків продовжує погіршуватися, частка простроченої заборгованості за кредитами продовжує зростати, а кількість працюючих банків скорочуватися. Все це призвело до стрімкого стримання розвитку сектора економіки в країні. Це зумовлює необхідність розробки заходів щодо мінімізації кредитних ризиків з одночасним збільшенням депозитної та кредитної бази банків, зростання привабливості кредитних ресурсів та зменшення труднощів щодо їх отримання.

Список використаних джерел

1. Лист про наміри до міжнародного валютного фонду. Меморандум про економічну та фінансову політику: Меморандум від 18.08.2014 р. № n0360500-14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0360500-14>.

2. Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова правління Національного банку України від 12.05.2015 № 312. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0312500-15>.

3. Міщенко В.І. Управління кредитним ризиком на основі вдосконалення забезпечення банківських по- зик / В.І. Міщенко, С.В. Міщенко // Фінансовий простір. – 2015. – № 2 (18). – С. 78–85.

4. Сидоренко В.А. Управління кредитним ризиком у вітчизняних банківських установах / В.А Сидоренко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 2 (14). – С. 222–229

РОЗВИТОК ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

У світі немає країни, яку б в останні десятиліття тією чи іншою мірою не торкнулася інфляція. Наслідки інфляції складні й різноманітні. Високий її рівень перетворюється на серйозну перешкоду для виробництва, спричинює економічну і соціальну напруженість у суспільстві.

В Україні явище інфляції започаткувалося за становленням держави незалежною. Інфляційні процеси в Україні за 1991-1993 рр. набули найвищих значень, ніж у інших пострадянських країнах, і супроводжували економіку протягом усього періоду незалежності. Проте за 25 років незалежності інфляція в країні так і не набула стабільності. Так, за підсумками 2015 року рівень інфляції в Україні перевищив показники інших країн, що увійшли до світового рейтингу країн за темпами інфляції, складений американським ЦРУ. За рік інфляція в країні зросла в півтора рази - до 49%. Відзначається, що наша країна посіла 225 місце в списку. Однак на 226-й позиції значиться Венесуела, показники якої в рейтингу не вказані. Серед найближчих сусідів України - Південний Судан (41%), Сирія (33,6%) та Ємен (30%). Раніше НВ повідомляло, що за даними Національного банку, в Україні спостерігається найбільша з 90-х років інфляція – 43% - з них 20% – це базова інфляція, яку контролює НБУ, і 23% - результат підвищення цін на комунальні послуги[3].

Уже сьогодні Національний Банк України ,оцінюючи стан інфляції за січень 2017 року, надає такі показники:

-споживча інфляція очікувано прискорилося до 12.6% р/р з 12.4% р/р у грудні 2016 року, а ціни за січень збільшилися на 1.1%.уже надалі Національний банк очікує на уповільнення інфляції до 9.1% на кінець 2017

року, що відповідатиме цільовому діапазону $8\% \pm 2$ в. п., визначеному Основними засадами грошово-кредитної політики на 2017 рік;

- базова інфляція в січні прискорилася до 6.2% р/р (у місячному вимірі становила 0.4% м/м). Як пояснює НБУ, це відбулося внаслідок послаблення курсу гривні наприкінці минулого року та на початку 2017 року, що зумовило подорожчання окремих імпортованих товарів (транспортні засоби, окремі види техніки, товари особистого догляду тощо);

- прискорилося зростання ціни на продукти харчування з високим ступенем оброблення (до 5.9% р/р), що, крім збільшення інших виробничих витрат, пов'язано із вторинними ефектами від зростання цін на окремі сирі продукти, зокрема молоко;

- підвищилася вартість послуг закладів громадського харчування та готелів, що може бути відображенням зростання витрат на оплату праці;

- зростання цін і тарифів, що регулюються адміністративно, прискорилося до 35.9% р/р (за місяць становило 1.1% м/м). Основним чинником такого прискорення стало підвищення плати за проїзд в автодорожньому пасажирському транспорті внаслідок зростання собівартості, у тому числі через підвищення вартості палива;

- підвищилася плата за дошкільну та початкову освіту (на 8.8% м/м), що зокрема пов'язано з початком нового бюджетного періоду;

- ціни на паливо прискорили зростання до 24.5% р/р (збільшилися на 2.8% м/м). Це відображало підвищення цін на нафту на світових ринках та послаблення гривні наприкінці 2016 року та в першій половині січня 2017 року;

- у харчовій промисловості прискорилося до 16.4% р/р;

- у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря у січні сповільнилося до 37.1% р/р. (51.5% р/р у грудні) завдяки зниженню оптово-ринкової ціни електричної енергії Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). [4]

Список використаних джерел

1. Еволюція поглядів на сутність та природу походження інфляції : Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова/ Т.В. Комар – 2013,2013 вип.3/2.
2. Корнійчук Л.Я. Історія економічних учень: навч. пос/ Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко, А. М.Поручник – К. КНЕУ,1999-562 с.
3. Інтернет ресурс / посилання :
https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58162
4. Інтернет ресурс/ посилання:
<http://biz.nv.ua/ukr/economics/tsru-sklalo-rejting-krajn-za-rivnem-infljatsiji-ukrajina-posila-ostannje-mistse-105924.html>

Жукова Ю.В.

ХТЭИ КНТЭУ

УСИЛЕНИЕ РЕГИОНАЛЬНОЙ ДИФФЕРЕНЦИАЦИИ БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Процесс усиления региональной дифференциации, несмотря на попытки его регулирования, является в силу различия природно-экономических условий объективным процессом, ведущим к крупным экономическим потерям, снижению эффективности развития национальной экономики. Исследуя объемы и структуру кредитования, Н. Хмельярчук делает вывод: «Банковское кредитование регионов Украины есть очень неравномерным: кредитные вложения отечественной банковской системы преимущественно сосредоточены в пяти областях Украины...» [1, с. 231].

Для оценки регионального типа банковского кредитования могут быть использованы различные показатели математической статистике – размах вариации, дисперсия, среднеквадратическое отклонение и т. д. В нашей

работе был использован коэффициент вариации, который рассчитывается по формуле [2]:

$$V_{\sigma} = \frac{\sigma_x}{\bar{x}} \cdot 100 \% ,$$

где σ_x — среднеквадратическое отклонение региональных показателей банковского кредитования от среднего уровня; $\bar{x}$ — средние темпы роста кредитных вложений в целом по стране.

В табл. 1 приведены данные, характеризующие динамику коэффициента вариации банковского кредитования.

Таблица 1

Коэффициенты корреляции

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.*
Общий объем кредитов	13,5	8,1	3,9	14,6
В том числе кредиты нефинансовым корпорациям	14,8	18,0	31,7	27,4

* Данные по состоянию на 01.12.2016 г.

Рассчитано по: Кредити, надані депозитними корпораціями, за секторами економіки / Національний банк України. [Електрон ресурс]: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

За последние годы рост банковского кредитования нефинансовых корпораций сопровождается усилением его региональной дифференциации. Коэффициент вариации рассматриваемого показателя, рассчитанный по всем областям страны обнаружил устойчивую тенденцию к снижению.

В качестве доказательств усиления региональной ассиметрии банковского кредитования приведем следующие данные (табл. 2).

Таблица 1

Удельный вес отдельных регионов в общем объеме кредитов, выданных нефинансовым корпорациям в 2016 г.

Регионы	Всего	В том числе		
		сельское хозяйство	перерабатывающая промышленность	строительство
г. Киев и Киевская область	59,8	49,7	68,2	67,7
Днепропетровская область	23,4	11,3	5,3	24,9
Одесская область	2,5	3,1	2,0	24,9

* Данные по состоянию на 01.12.2016 г.

Рассчитано по: Кредити, надані депозитними корпораціями, за секторами економіки / Національний банк України. [Електрон ресурс]: Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

Из табл. 2 следует что в Украине в 2016 г. на три области приходилось 85,7 %. В абсолютном значении это составило 705,6 млрд грн. Удельный вес остальных областей составил соответственно 14,3 %. Такая дифференциация банковского кредита приводит к усилению различий между промышленно развитыми регионами и остальными регионами страны.

Снизить дифференциацию регионального банковского кредитования можно, по нашему мнению, путем введения ограничений со стороны НБУ относительно кредитования в г. Киеве и Киевской области и перераспределение кредитных ресурсов в другие области. Другие меры, как показывают многолетний опыт, являются неэффективными.

Список литературы:

1. Хмелярчук М. І. Кредитний механізм стимулювання соціально-економічного розвитку: теорія, методологія, практика: монографія / М. І. Хмелярчук. – К.: УБС НБУ, 2014. – 395 с. 14.

2. Мармоза А.Т. Теорія статистики [текст] підручник / А. Т. Мармоза – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 185 с.

Захарчук А.

КНТЕУ

КРЕДИТНИЙ РИЗИК ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Більша частина прибутку банку пов'язана саме з кредитуванням. Одночасно необґрунтована кредитна політика може сприяти зниженню рентабельності кредитних операцій. Управління кредитними ризиками є необхідним першочерговим завданням банку, оскільки ризики в більшості випадків можливо передбачити і прогнозувати.

Кредитний ризик притаманний усім видам банківської діяльності, де результат залежить від діяльності контрагента, емітента або позичальника. Він виникає щоразу, коли банківська установа надає кошти, бере зобов'язання щодо їх надання, інвестує кошти або іншим чином ризикує ними відповідно до укладених угод. При цьому кредитний ризик поєднує в собі такі ризики, як стратегічний ризик, валютний ризик, процентний ризик, ринковий ризик, ризик країни тощо [3].

У найширшому розумінні кредитний ризик – це невизначеність щодо повного та своєчасного виконання позичальником своїх зобов'язань згідно з умовами кредитної угоди, тобто неповернення основної суми боргу і процентів по ньому у встановленні договором строки.

Управління ризиком як процес містить у собі етапи планування стратегії у сфері ризику, реалізацію стратегічних орієнтирів банку за допомогою сукупності тактичних методів, ідентифікацію ризику, визначення й аналіз факторів ризику, розробку і здійснення заходів, спрямованих на попередження, вимір, оцінку, прогнозування, зниження, запобігання, мінімізацію наслідки реалізації ризику. Тому методи його оцінки, вимірювання і прогнозування є невід'ємним елементом системи методів управління кредитним ризиком банку, іншими словами, якщо процес управління містить у собі стадію аналізу кредитного ризику, методи його здійснення логічно віднести до сукупності методів управління кредитним ризиком банку [2].

Виділяють такі цілі управління банківським кредитним ризиком:

1. Попередження ризику. Дана мета досягається шляхом ліквідації передумов виникнення кредитного ризику в майбутньому.

2. Підтримка ризику на визначеному рівні. Ця мета припускає дотримання банком вимог щодо рівня ризику, що встановлюється центральним банком, а також визначається самим банком відповідно до власної ризикової стратегії.

3. Мінімізація ризику при деяких заданих умовах, що охоплює комплекс заходів прямого впливу на кредитний ризик. Характеризуючи методи управління банківським кредитним ризиком, необхідно розкрити їх спрямованість, зміст і організаційну форму. Спрямованість методів управління орієнтована на об'єкт управління — кредитний ризик у всіх його проявах.

Для ефективного управління ризиками банк має забезпечити систематичне здійснення аналізу кредитних ризиків, спрямованого на виявлення та оцінку їх величини. Методами управління фінансових ризиків є запобігання, зниження (мінімізація), страхування, усунення.

Список використаних джерел

1. Владичин У.В. Банківське кредитування : навчальний посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – К. : Атіка, 2008. – 648с.
2. Кредитний ризик комерційного банку : навчальний посібник / В.В. Вітлінський, О.В. Пернарівський, Я.С. Наконечний, Г.І. Великоіваненко; за ред В.В. Вітлінського. – К. : «Знання», КОО, 2000. – 251с.
3. Скоморович І. Г. Банківські операції : навчальний посібник / І. Г. Скоморович. – Львів : ПП “Магнолія 2006”, 2010. – 482 с.

Зозуля А. В.

Київський національний торговельно-економічний університет

ДЕВАЛЬВАЦІЯ ГРИВНІ. ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ.

Почнемо з визначення, девальвація — офіційне зменшення золотого вмісту грошової одиниці чи зниження курсу національної валюти щодо золота, срібла, певної іноземної валюти. У сучасних умовах термін

застосовується для ситуацій значного зниження курсу національної валюти відносно «твердих» валют (зазвичай, щодо долара США, євро). [2]

Таблиця 1

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період)

Назва валюти	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
								січень
100 доларів США	793,56	796.76	799.10	799.30	1188.67	2184.47	2555.13	2715.06
100 євро (до 1999 року - ЄКЮ)	1053.29	1109.18	1027.06	1061.22	1571.59	2422.87	2829.19	2879.97
10 російських рублів	2.61	2,72	2,57	2,51	3,11	3.62	3.83	414

За даними таблиці можна побачити, що перший етап девальвації національної валюти пройшов у 2014 році, коли обмінний курс долара зріс із 7,9 до 11,8 грн. (грудень 2013 і 2014 років відповідно), другий етап пройшов у 2015, до 21,8 і на даний момент становить 27,15. Зараз ми переживаємо третю шоківу девальвацію, що розтягнулася на два роки і пройшла у два етапи, «порадувавши» нас на завершення минулого року курсом у 25,5 гривень за долар. За два тижні нового 2017 року гривня різко «просіла» у порівнянні з твердими валютами. Лише за одну добу курс національної валюти на міжбанку впав майже на гривню проти долара і євро. Головною причиною девальвації гривні є інфляція. Хоча девальвація спричинюється макроекономічними факторами, безпосереднє зниження курсу валюти викликається рішенням регуляторних органів у країні. [1]

Наслідки девальвації. Позитивні :

1) Наслідком девальвації є стимулювання експорту, оскільки експортер при обміні вирученої іноземної валюти на свою знецінену валюту отримує девальваційний дохід.

2) Підвищення попиту на вітчизняні товари усередині країни.

3) Зниження темпів витрачання золотовалютних резервів країни.

Негативні сторони :

1) Очевидним мінусом жорсткої девальвації є втрата довіри до валюти, що знецінюється. 2) Девальвація підвищує ціни на імпортні товари і робить їх менш конкурентоспроможними порівняно з місцевими (вітчизняними)

товарами і тому обмежує імпорт, тобто відбувається імпортозаміщення. Від цього страждає населення, а також підприємства, що купують іноземні сировину, деталі, обладнання, технології. 3) Знецінюються вклади в національній валюті, що зазнала девальвації. Відбувається ажіотажне зняття грошових коштів з банківських депозитів у девальвованій валюті.

4) Девальвація провокує зростання темпів інфляції, тому що при здешевленні вітчизняної продукції виробники підвищують ціни на внутрішньому ринку (розкручування девальваційно-інфляційної спіралі), ще більше знецінюючи внески і заощадження. 4) Девальвація створює валютні ризики для бізнесу, що особливо шкідливо в умовах кризи. 5) Падає реальна купівельна спроможність грошових доходів населення в девальвованій валюті (зарплат, пенсій і грошової допомоги), знижується купівельна активність.[4, 18-24]

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт НБУ (<https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>)
2. Економічна енциклопедія (<http://slovopedia.org.ua/38/53396/378629.html>)
3. Девальвація // О. М. Колодізев, В. Ф. Колесніченко. Гроші і кредит (<http://pidruchniki.com/12090613/finansi/denominatsiya>)
4. Шумська, С. Девальвація валюти як інструмент економічної політики [Текст] / С. Шумська // Економіст. – 2001. – № 5. – С. 18–24.
5. Словник-енциклопедія RUS-forex.com [Електронний ресурс] : / Режим доступу: <http://www.rusforex.com/dictionary/devaluation.html>. – Загол. з екрану.

АНАЛІЗ ОБСЯГУ ТА СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ

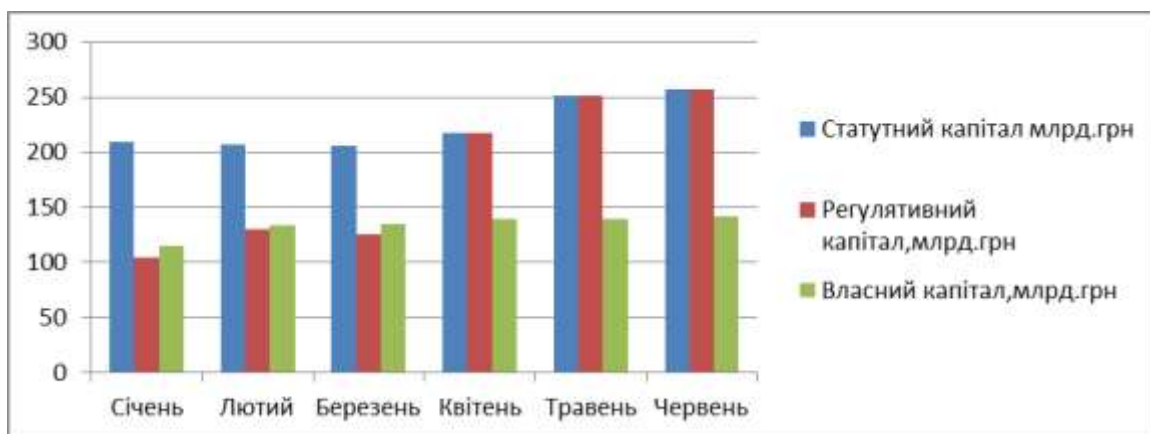
На сучасному етапі розвитку економіки України відбувається процес фінансової глобалізації, посилення конкуренції в банківській сфері та жорсткого контролю за банками з боку регулятора(НБУ),що потребує нових підходів спрямованих на ефективне управління капіталом та забезпечення його оптимального рівня. Збалансований та достатній за обсягом капітал банку дає змогу забезпечувати очікувану прибутковість,підтримку потрібного рівня ліквідності, довіра з боку клієнтів тощо. Далі буде проаналізовано обсяг, структуру та власність банківського капіталу протягом I півріччя 2016р.

Рис. 1. Структура власності активів банківської системи [1]

З рис.1 можна зробити висновок щодо скорочення обсягів приватного українського капіталу (з 47% станом на 01.01.2015 до 35%), у зв'язку з чим відбулося збільшення ролі державного та іноземного капіталу на банківському ринку України.

З огляду на значні обсяги докапіталізації ряду банківських установ та виключення з порядку розрахунку статистичних показників НБУ банків, що визнано неплатоспроможними, обсяг власного капіталу БСУ протягом I пів. 2016 року збільшився на 27,0 млрд. грн. та станом на 01.07.2016 р. складає 142,3 млрд. грн.

Рис. 2. Динаміка основних показників капіталу банків України I півріччя 2016р

Протягом I півріччя. 2016 року 35 банківських установ збільшили статутний капітал на загальну суму 65,2 млрд. грн. Слід зазначити, що акціонери усіх груп збільшували статутний капітал переважно з метою підтримки власного бізнесу. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи» від 04.07.2014 р. №1586-VII, мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, збільшено з 120 млн. грн. до 500 млн. грн. З метою виконання положень Закону, НБУ розроблено графік поступового приведення статутного капіталу у відповідність до вимог, а саме до розміру, не меншого, ніж: 120 мільйонів гривень – до 17 червня 2016 року; 200 мільйонів гривень – до 11 липня 2017 року; 300 мільйонів гривень – до 11 липня 2018 року; 400 мільйонів гривень – до 11 липня 2019

року; 450 мільйонів гривень – до 11 липня 2020 року; 500 мільйонів гривень – до 11 липня 2024 року[2].

Враховуючи, що не всі банківські установи зможуть виконати графік підвищення обсягу статутного капіталу, варто очікувати, що частина установ прийме рішення про об'єднання з іншими гравцями на ринку, або про припинення діяльності та ліквідацію.

Список використаних джерел

1. Основні показники діяльності банків України : Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
2. Національне рейтингове агенство «Рюрік» - Аналітичний огляд БСУ за I півріччя 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_2_kv_2016.pdf

Коваленко А.Р.

КНТЕУ

РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ БАНКУ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Величина капіталу банку має істотний вплив як на рівень його надійності, так і на кредит довіри до нього з боку суспільства. Оцінка достатності капіталу актуальна для банківських установ і для регулюючих органів, покликаних здійснювати нагляд за функціонуванням банківської системи. Основні засади забезпечення банків власним капіталом і його роль у формуванні фінансових ресурсів досліджували такі вчені: М. Алексеєнко, З. Васильченко, А. Вожжов, Г. Габбарт, О. Дзюблюк, Ж.. Довгань, В. Кисельов, О. Лаврушин, Л. Примостка, В. Рисін, Д. Сінкі та ін.

Основні нормативи, яких мають дотримуватися комерційні банки, передбачені Законом України «Про банки і банківську діяльність» і встановлюються Національним банком України з урахуванням вимог Базельського комітету.

Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію після 11 липня 2014 року, має становити 500 мільйонів гривень. Очевидно, що дана сума є зовсім великою для виконання невеликими банками. Задля докапіталізації вони будуть змушені вдаватися до злиття, що є складним і дорогим процесом, або ж шукати бажаючих їх придбати, як це зробив наприклад УБРР, знайшовши китайського інвестора. Зважаючи на те, що в Європі розмір регулятивного капіталу банків становить 5 млн євро (близько 150 млн грн в еквіваленті) і те що невеликим банкам вкладати такі великі кошти просто нікуди, як і немає можливості в такому випадку забезпечувати рентабельність для акціонерів, логічним є зниження даної цифри для невеликих банків.

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу – економічний норматив Н2, встановлений Національним банком України, відображає здатність банку своєчасно та в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру.[1, с. 2] Нормативне значення Н2 на сьогодні НБУ встановив на рівні не менше 10%. Ми вважаємо, що в умовах фінансової кризи Нацбанку доцільно знизити значення нормативу до 8% (як це прийнято в міжнародній практиці і зазначено в Базель III), тим самим вивільнивши частину банківського капіталу для здійснення операцій, або надавши банкам більшої свободи дій щодо ризиковості своїх операцій. Саме це було зроблено в період кризи 2007 року (значення нормативу Н2 було зменшено з 14,19 % до 13,92 %.)

У «Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні» зазначено, що банк формує буфер запасу (консервації) капіталу починаючи з 01 січня 2023 року - у розмірі 2,5 відсотка, а його розмір встановлюється за

рішенням Правління Національного банку. На нашу думку, нині формування в Україні буферу у розмірі від 0-2,5%, який зазначений у Базелі III не є доцільним, так як його застосування є виправданим лише в умовах стійкого економічного зростання в країні. Тож затверджене нормативно зростання у відсотковому значенні буферу запасу капіталу не має бути прив'язане до конкретного року.

Отже, через наявність різноманітних ризиків для сучасної банківської системи, головними завданнями банківського сектору є постійне вдосконалення та розробка нових методик аналізу цих ризиків з їх подальшим застосуванням при визначенні рівня адекватності власного капіталу, всебічний аналіз кожного з показників, що характеризують достатність капіталу та імплементація іноземних висновків і рекомендацій лише з урахуванням національної специфіки та поточної економічної ситуації

Список використаних джерел

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 7.12.2000 № 2121-III (зі змінами та доповненнями).
2. Інструкція "Про порядок регулювання діяльності банків в Україні", затверджена постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 (зі змінами та доповненнями).
3. Про розмір регулятивного капіталу банку // Лист НБУ від 14.10.2008 № 47-412/1061-13829.

ІНДИКАТОРИ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ : ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Розглядаючи банківську систему з точки зору виконання нею функції фінансового посередництва, можна стверджувати, що вона пов'язана з динамікою розвитку та поточним станом економіки. Досліджуючи процес стратегічного управління фінансовою стійкістю, треба враховувати, що забезпечення його ефективності потребує постійної координації використовуваних методів та інструментів [3].

Фінансова стійкість банку є предметом дослідження як макропруденціального, так й мікропруденціального аналізу. Метою такого аналізу є своєчасна діагностика ймовірності краху банку або всієї системи за допомогою постійного моніторингу та контролю індикаторів фінансової стійкості, виявляючи чутливі до впливу ймовірних ризиків зовнішнього та внутрішнього середовища фактори для прийняття відповідних рішень щодо зміцнення фінансового стану й забезпечення фінансової стійкості банку або банківської системи [1].

При визначенні індикаторів фінансової стійкості банківської системи доцільно спиратися на три базових елементи обліку — систему національних рахунків, бухгалтерський облік та керівні принципи банківського нагляду [3].

Стійкість вітчизняної банківської системи також можна охарактеризувати через дотримання порогових значень індикаторів фінансової безпеки та фактичний стан виконання вітчизняними банківськими установами встановлених НБУ нормативів. Невиконання нормативів є індикатором потенційної загрози втрати ліквідності та платоспроможності

банків. Крім зазначених основними загрозами стабільності вітчизняної банківської системи є: внутрішні макроекономічні дисбаланси та зниження темпів росту; соціальна-політична ситуація в країні; недостатній рівень капіталізації українських банків та слабка системна ліквідність ринку; нестабільність ресурсної бази, що обмежує можливості банківської системи до кредитування; зменшення інвестиційної привабливості банківського бізнесу[5].

Беручи до уваги зарубіжний досвід можна зазначити, що МВФ рекомендує застосовувати 40 індикаторів фінансової стійкості: 25 для сектору депозитних корпорацій (із яких 12 основних) та 15 для клієнтів цього сектору. Рекомендований МВФ перелік показників фінансової стійкості дає змогу отримати досить повну оцінку діяльності банків щодо їхньої мікроекономічної ефективності [3].

Завдяки узагальненню й аналізу існуючих підходів до встановлення індикаторів стійкості банківської системи останні вдалося структурувати та використовувати для надання офіційної інформації про рівень фінансової стійкості банківської системи. Ці індикатори повинні коригуватися з урахуванням динаміки й циклічності етапів розвитку ринкових відносин.[2]

Практика оцінювання фінансової стійкості банківської системи в зарубіжних країнах свідчить, що своєчасний аналіз ситуації в банківському секторі виступає надійною базою для здійснення ефективного і своєчасного регулювання з боку державних органів. Тому вітчизняні банки для забезпечення фінансової стійкості мають застосовувати закордонні прогресивні методи, що спрямовані на підвищення рівня капіталізації, поліпшення якості активів та фінансового менеджменту, оптимізацію структури зобов'язань.

Список використаних джерел

1. Іщенко О. О. Система індикаторів фінансової стійкості банку: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії / О. О. Іщенко // Ефективна економіка. – 2015. – №5
2. Парипа К.В. Забезпечення фінансової стійкості: порівняльний аналіз систем макропруденційного регулювання економіки / К.В. Парипа // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - №5 – 2012. – С. 113- 118
3. Зверяков М.І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - №4. – С. 3-13.
4. Бакало І.І. Забезпечення фінансової стійкості банків / І.І. Бакало // «Економіка, менеджмент, бізнес» - 1(5) - 2012 (Т. 1). - 359 с. – С. 120 – 124.
5. Фінансова стабільність банківської системи України на сучасному етапі розвитку національної економіки/ А. Т. Кияк // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2016. - Т. 21, Вип. 3.

Коломієць В.С.

КНТЕУ

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКАМИ УКРАЇНИ

У зв'язку з складною економічною і політичною ситуацією та розбалансованістю фінансових ринків в країні, досить гостро постала проблема кредитної кризи. Зниження рентабельності в банківській сфері спонукає банки приймати на себе високі кредитні ризики, проте результати їх діяльності продемонстрували недосконалість системи управління кредитним

ризиком, що в свою чергу призводить до суттєвого підвищення частки проблемних кредитів, погіршення кредитного клімату та зниження кредитної діяльності.

Управління кредитним ризиком банку – це комплекс заходів банку, які полягають у виявленні і прогнозуванні виникнення кредитних ризиків, їх оцінка, мінімізація, усунення та постійний моніторинг. Найпоширенішими методами управління кредитним ризиком є диверсифікація, концентрація, лімітування, резервування, вони використовуються всіма вітчизняними банками.

Метод диверсифікації полягає у розподілі кредитного портфеля серед широкого кола позичальників, які відрізняються один від одного за характеристиками і умовами діяльності. Концентрація кредитного портфеля навпаки передбачає зосередження кредитів в певній галузі чи категоріях клієнтів. Концентрація, як і диверсифікація, може бути галузевою, географічною і портфельною. Надмірна диверсифікація або концентрація призводить до збільшення ризику. Практика довела, що визначення оптимального співвідношення між рівнями диверсифікації та концентрації кредитного портфеля банку є завданням, яке має розв'язувати менеджмент кожного банку залежно від обраної стратегії, можливостей та конкретної економічної ситуації.

Лімітування полягає у встановленні максимально допустимих розмірів наданих кредитів одному позичальнику чи групі позичальників, що дає змогу обмежити ризик. Лімітування потребує визначення основних сфер і факторів ризику, які різняться для різних банків, окремих країн та регіонів.

Резервування передбачає формування банком спеціальних резервів, які використовуються для відшкодування втрат у разі неповернення кредиту та відсотків. Перевагою резервування є можливість швидкого відшкодування зазнаних фінансових втрат, а недоліками – відволікання значної частини ресурсів на формування резерву та зниження ефективності використання капіталу банку.

У табл.1 представлені банки України та методи, які вони зазначили у своїх річних звітах як основні при управлінні кредитними ризиками.

Таблиця 1

Методи управління кредитним ризиком деяких вітчизняних банків*

Банки	Методи управління ризиками			
	Диверсифікація	Концентрація	Лімітування	Резервування
АТ «Укресімбанк»	+		+	+
АТ «ОЩАДБАНК»	+	+	+	+
Укр.банк реконстр.та розв.			+	+
ПАТ «УКРСОЦБАНК»			+	+
АТ «Райффайзен Банк Аваль»		+	+	+
ПАТ «ДІАМАНТБАНК»	+		+	+
ПАТ «МЕГАБАНК»	+		+	+
ПАТ КБ «Приватбанк»	+	+	+	+
ПАТ «ПУМБ»	+	+	+	+
АТ «Таскомбанк»			+	+
ПАТ «Банк Фамільний»	+		+	+

*Складено за даними з Річних звітів банків, викладених на їх офіційних сайтах

Як бачимо більшість банків застосовують однотипний набір методів управління кредитним ризиком (в табл. присутні банки різних груп). Деякі банки здійснюють управління шляхом галузевої класифікації на основі внутрішньої системи кредитних рейтингів (як правило, відносно корпоративних клієнтів), які характеризують систематичний ризик у галузіі надають можливість передбачити його. І серед проаналізованих банків рейтингвикористовують АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «ПУМБ», ПАТ «УКРСОЦБАНК». Наприклад, кредитний рейтинг клієнтів корпоративного бізнесу ПАТ «УКРСОЦБАНК» ґрунтується на оцінці фінансового стану клієнта, стану компанії та її позиції на ринку, додаткових факторах, що вказують на можливе погіршення кредитної якості у майбутньому. Відповідно до своєї політики АТ «Райффайзен Банк Аваль» присвоює рейтинги в рамках кредитного портфеля. Всі внутрішні категорії

ризиків визначаються відповідно до методики присвоєння рейтингів банку. В АТ «Ощадбанк» визначено зони ризику в залежності від значення кредитного ризику: зона мінімального, прийняттого, підвищеного, критичного, неприпустимого ризику. Подібні зони виділяють й інші банки України.

Такі методи як резервування та лімітування є обов'язковими і використовуються як під час кризи, так і в стабільних умовах. Одним із найефективніших методів протидії можливому впливу кредитних ризиків є саме створення резервів. Відношення усіх кредитів (548 763 874 тис грн) до резервів (448 956 459 тис грн) по банківській системі станом на 01.01.2017 складає 1,222.

Отже, такий метод, як диверсифікація, потребує професійного управління та глибокого знання ринку. Актуальність цього методу в кризових умовах полягає у зниженні кредитного ризику шляхом розподілу і відбору обмеженого кола позичальників за розробленими критеріями відбору. Щодо концентрації, то переважно її суть зводиться до зосередження ресурсів банку в окремих секторах обслуговування корпоративних клієнтів, які демонструють більшу стабільність, таких як енергетика, с/г та харчова промисловість, видобувна, виробнича галузі та торгівля. Основною характеристикою, що охоплює ці методи, можна вважати превентивність їх впровадження та дії для попередження втрати банками своєї фінансової стійкості під впливом майбутніх кризових явищ.

Підсумовуючи, зазначимо, що ефективне застосування методів управління кредитними ризиками окремих банківських установ сприятиме стабілізації всієї банківської системи, тому, враховуючи сучасні тенденції розвитку економіки, треба не просто вдосконалювати існуючі методи, а й розширювати їх коло.

ІНДИКАТОРИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Комплексний аналіз фінансової системи та її окремих складових, зокрема банківської системи, можливий на основі визначення певних індикаторів, які відображають її внутрішні та зовнішні взаємозв'язки й необхідні для проведення оцінки фінансової системи з метою посилення її стабільності.

Активна робота з розбудови систем оцінки стабільності фінансової системи країни розпочалася на початку 1990-х років ХХ століття розвинутими країнами після посилення інтенсивності виникнення фінансових криз. Зокрема, виявленню індикаторів кризового стану фінансової системи присвячено праці відомих зарубіжних економістів: А. Деміргук-Кунта, М. Едвардса, Б. Ейхенгріна, Г. Камінські, К. Рейнхарта, А. Роуза, Д. Сакса, А. Торнелла, Я. Френкеля. На міждержавному рівні проблемою побудови системи оцінки стійкості фінансової системи займаються науковці Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Інституту економіки перехідного періоду Росії, урядів та центральних банків окремих країн. Проте до цього часу не існує загальноприйнятої методики визначення індикаторів-провісників кризи та індикаторів фінансової стабільності.

Сьогодні моніторинг стабільності фінансової системи проводять більшість розвинених країн світу.

Першочерговою метою застосування в центральнобанківській практиці індикаторів фінансової стабільності є проведення макропруденційного аналізу – моніторингу стійкості (міцності) 84 банківського сектору, для посилення його фінансової стабільності та, зокрема, обмеження ймовірності

виникнення криз, у той час як відповідні індикатори нефінансового сектору слугують, перш за все, як попереджувальні індикатори для виявлення на ранніх стадіях та оцінки непрямого джерела ризику для стабільності фінансового сектору.

Індикатори фінансової стабільності (ІФС) – це індикатори, які використовують для моніторингу загального стану і стабільності фінансових інституцій та ринків, а також, відповідно, їхніх клієнтів та учасників.

В Україні Національним банком України було розроблено та запропоновано методичні підходи до оцінки стабільності фінансової системи, її інтеграції у систему державного регулювання. На думку представників НБУ, основою системи оцінки стійкості фінансової системи є індикатори фінансової стійкості, які характеризують стан фінансового здоров'я та міцності фінансових установ країни та їх контрагентів – корпорацій та домогосподарств. Для розрахунку цих індикаторів пропонується формувати агреговані звіти про прибутки та збитки, а також баланси, що відображають запас активів [1].

Визначення, аналіз і порівняння з граничними значеннями показників проводять в основному на базі експертних оцінок та методу аналогій (встановлення граничних значень на рівні загальноприйнятих у світі, або на рівні значень відповідних індикаторів у країнах, близьких за рівнем економічного розвитку) [2, с. 123].

Повертаючись до більш розширеного, додаткового набору індикаторів фінансової стабільності, слід зазначити, що в контексті виконання FSAP МВФ і Світовий Банк використовують більш широкую низку ІФС, тобто FSI є вибіркою найбільш важливих індикаторів, які запропоновано з метою охоплення для аналізу якомога більшого числа країн (деяких ринкових індикаторів немає в багатьох країнах) [3, с. 220–228].

Для України дуже важливим є створення карти оцінювання ризиків та відповідної «системи ранніх індикаторів», що надасть можливість оперативно реагувати на кризові процеси різним гілкам влади. Окремою

особливо важливою та невирішеною проблемою є побудова системи оцінювання і моніторингу фінансової стабільності банківської системи.

Список використаних джерел

1. Постанови НБУ від 28.02.2009 р. № 107–108 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів НБУ» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.

2. Сухоруков А. І. Проблеми фінансової безпеки України : монографія / А. І. Сухоруков. — 91 FINANCIAL SPACE № 1 (13) 2014 НПІМБ, 2005. — 140 с.

3. Маринич Т. О. Корпоративний аналіз індикаторів фінансової стабільності України / Т. О. Маринич // Механізм регулювання економіки. — 2010. — № 3. — Т. 1. — С. 218–226.

Котлярова Ю. В.

КНТЕУ

ПІДХОДИ ДО ІДЕНТИФІКАЦІЇ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ

Виділяють якісний та кількісний підходи до ідентифікації системно важливих банків, які дещо є схожими за змістом, але торкаються різних аспектів системної важливості та включають метод експертних оцінок, індикаторний, мережевий аналіз і оцінку внеску банку в системний ризик.

Якісний аналіз ґрунтується на кількох банківських характеристиках: величина; довіра населення; взаємопов'язаність із зовнішніми інститутами; ступінь складності установи; невідповідність активів і пасивів за строками; міжнародна діяльність (материнська компанія є системно важливою); ринкова позиція банку; репутація банку.

Якісний аналіз необхідний, але недостатній для ідентифікації банку як системно важливого оскільки не враховує всі аспекти діяльності системно важливих банків. Для вирішення даної проблеми був запропонований кількісний підхід, що ґрунтується на ринкових даних та балансових даних банківської діяльності.

Розрізняють такі кількісні підходи:

1) Індикторний метод представлений у звіті Європейського центрального банку у рекомендаціях Базельського комітету. Індикторний метод передбачає формування системи репрезентативних показників, що найбільш точно визначають системну важливість банку [1].

2) Мережевий метод зосереджується на одній критерії – взаємозв'язках між банками та трансмісійному механізмі передачі шоків на фінансовому ринку («ефект доміно»). Об'єктом дослідження методу мережі є ринок міжбанківського кредитування як фінансова мережа, що складається з банків (вузлів) та зв'язків між ними – прямих (наявність двосторонніх зобов'язань) та непрямих (подібність портфеля активів/пасивів).

3) Метод полягає в оцінці вкладу банку в системний ризик. Ґрунтується він на таких напрямках: оцінюється системний ризик, який розподіляється на учасників (метод «зверху-вниз («top-down»)); оцінюється внесок кожного банку в системний ризик (методологія «знизу-вгору» («bottom-up»)) [2].

Національний банк України визначає системно важливі банки за такими критеріями:

1) розмір банку: показники, що характеризують цей критерій, такі: загальні активи; кошти фізичних осіб, суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ;

2) ступінь фінансових взаємозв'язків: показники, що характеризують цей критерій, такі: кошти, розміщені в інших банках; кошти, залучені від інших банків;

3) напрям діяльності: показником, що характеризують цей критерій, є кредити, що надані суб'єктам господарювання у промисловість, сільське господарство та будівництво [3].

Як бачимо існує велика кількість методик як простих так і складних, і перед національними органами постає проблема вибору у розробці методики для ідентифікації Н-СВБ. По суті, національні органи повинні прагнути до методології, яка охоплює достатню кількість показників, що стосуються багатогранної і складної концепції системної важливості, в той же час зберігаючи простоту та зрозумілість обрахунків.

Список використаних джерел

1. Айвазян С. А., Андриевская И. К., Connolly R., Пеникас Г. И. Выявление системно значимых финансовых организаций: обзор методологий / С. А. Айвазян, И. К. Андриевская, R. Connolly, Г. И. Пеникас // Деньги и кредит. 2011.

2. Лавренюк В.В. Сутність системно важливих банків / В.В Лавренюк // Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації та ефективності функціонування банківської системи України: збірник тез доповідей Всеукраїнської наукової конференції (м. Тернопіль, 19-20 березня 2013 р.). – Вектор. – Тернопіль, 2013. – С. 202-204.

3. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про порядок визначення системно важливих банків» від 25.12.2014 № 863.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ В БАНКАХ

Проблеми забезпечення фінансової стійкості банків постають на сьогодні як ніколи гостро, адже кредитні операції є основним джерелом доходів для вітчизняних банків. Нестабільність економічної ситуації в країні, недосконалість законодавчої бази в цій сфері – усе це зумовлює необхідність детального вивчення ризиків кредитування. Управління кредитним ризиком досліджується в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: Бланк І.А., Брігхем Є., Вітлінський В.В., Гіленко І.В., Міщенко В.І., Наконечний О. М., Примостка Л.О., Кавкін А.В., Кравчук В., Роуз П.С.

Кредитний ризик у науковій літературі розглядають як наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди із банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання [1]. З одного боку, він є суто зовнішнім явищем, тому що зниження платоспроможності позичальників це результат зовнішнього впливу економічного середовища, і банк не може цього змінити, з іншого – вплив всіх зовнішніх ризиків на фінансову стійкість банку відбувається через його клієнтську базу, що по своїй суті є внутрішнім джерелом впливу.

Базельський комітет, визначаючи кредитний ризик, зазначає джерелом його виникнення, насамперед, кредитування, але враховує ризик невиконання зобов'язань контрагента за іншими операціями [2].

Серед способів регулювання кредитного ризику банку можна виділити економічні нормативи діяльності банку, які доводить НБУ. Зокрема, це нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента – Н7 (не більше 25%), великих

кредитних ризиків – Н8 (не більше 8-ми кратного розміру регулятивного капіталу); максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами – Н9 (не більше 25%) [3].

На даний час в Україні відсутні достатньо ефективні моделі управління кредитними ризиками, а застосування зарубіжного досвіду має певні перешкоди внаслідок відмінностей у наявній інформаційній базі і фінансовій звітності, хоча в цілому фінансова звітність банків реформована в Україні до МСФЗ. Серед методів, які використовуються вітчизняними кредитними інститутами з метою зменшення кредитного ризику, важливе місце посідають методи оцінки кредитоспроможності позичальника [4].

Одним із найефективніших методів протидії можливому впливу кредитних ризиків є створення резервів під проблемну заборгованість. Цей метод є обов'язковий, але він негативно впливає на фінансову діяльність банку, оскільки фінансові ресурси, що можуть бути використані банками для нарощування обсягів активних операцій, перебувають у вигляді резервів і не приносять прибутку. Іншим методом попередження впливу кредитного ризику є страхування, але зважаючи на обсяги проведених банками кредитних операцій та порівнюючи із активами страхових компаній, ефективність даного методу в Україні на сьогоднішній день доволі незначна.

Банки повинні усвідомлювати необхідність ідентифікації, аналізу, оцінки, перевірки та здійснення контролю за кредитними ризиками. Використання різноманітних методів мінімізації кредитних ризиків в комплексі сприятиме формуванню якісного кредитного портфеля банком. Ідентифікація та оцінка кредитного ризику здійснюється з індивідуальним підходом до кожного позичальника. Це сприяє попередженню появи сумнівних та безнадійних кредитів в структурі банківського портфеля і забезпечує стабільність та надійність банківської структури на ринку фінансових послуг. Процес кредитування складається з декількох етапів, на кожному з яких виникає свій рівень ризику, відповідно, вчасна мінімізація ризику на початковому етапі дозволяє зменшити акумульований ризик, яким

управляють на завершальному. Необхідно виявляти та достовірно оцінювати ризик, використовуючи оптимальні схеми мінімізації задля попередження кризових ситуацій, які вплинуть на усю структуру банківського середовища.

Список використаних джерел:

1. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» // Постанова Правління Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104.
2. Конвенция измерения капитала и стандартов капитала: уточненные рамочные подходы [Электронный ресурс] : [принята Базельским комитетом по банковскому надзору 12.06.2004 г.]
3. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні // Постанова правління Національного банку України від 28.08.2001р. - №368.
4. Примостка Л.О. Кредитний ризик банку: проблеми оцінювання та управління / Л.О. Примостка // Фінанси України. – 2004. – №8. – С. 118-126

Куліш М. В.

КНТЕУ

«ЯКІР» ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕНТНОЇ СТАВКИ НА МІЖБАНКІВСЬКОМУ КРЕДИТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Висока турбулентність процентних ставок на МБКР України свідчить про нестабільність фінансової ситуації в країні. Аналіз динаміки середньомісячних процентних ставок за кредитами овернайт НБУ, МБКР та облікової ставки в Україні за 2005-2016 роки свідчить, що для періодів листопад 2008 р. – березень 2009 р., червень-листопад 2012 р., лютий-березень і грудень 2014 р. процентні ставки за міжбанківськими

кредитами овернайт перевищували не лише облікову ставку за відповідний період, але й ставку за кредитами овернайт НБУ (рис.1).

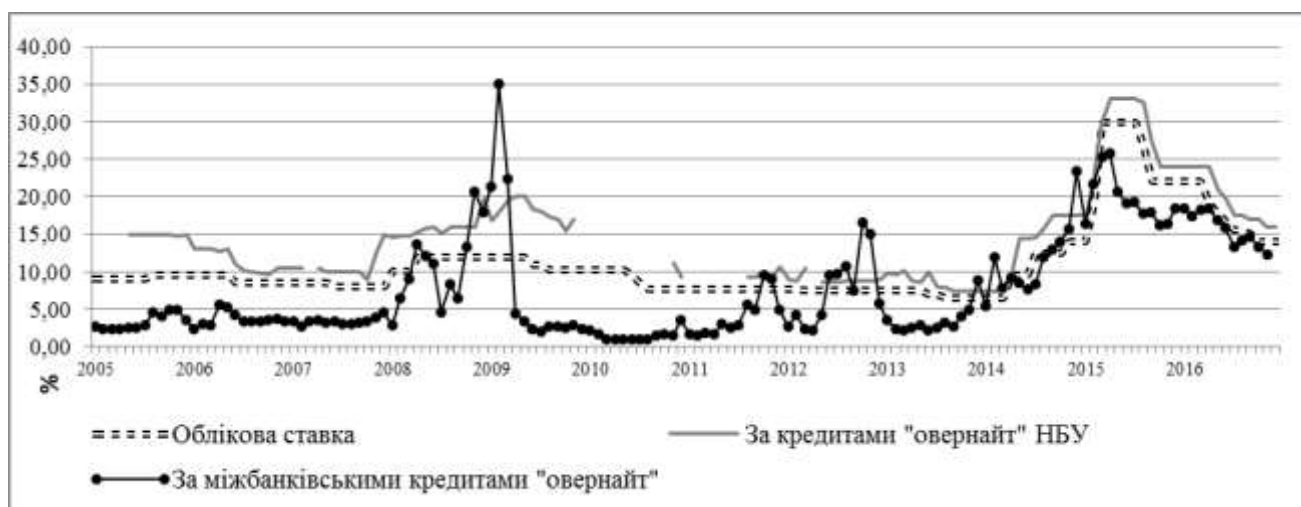

Рис. 1. Динаміка процентних ставок за кредитами овернайт НБУ та МБКР і облікової ставки в Україні за 2005-2016 роки*

*побудовано автором за даними [2]

Така ситуація суперечить принципам оптимального управління ліквідністю банків та унеможливорює формування системної процентної політики, яка полягає в перебуванні короткострокових ставок МБКР в оптимальних межах коридору процентних ставок: верхня межа — ставка, за якою банки можуть отримати кредити овернайт від НБУ, нижня — ставка за депозитами овернайт НБУ[1]. Починаючи з 2015 р. і донині процентна ставка на МБКР менша за облікову ставку та ставку овернайт за кредитами НБУ, що пов'язано з новим дизайном його процентної політики. В процесі дослідження було встановлено, що в якості орієнтира («якоря») при встановленні процентних ставок на МБКР в 2005-2016 рр. виступали ставки LIBOR та облікова. При цьому до світової фінансової кризи 2008 року в зв'язку з нарощенням в Україні іноземного банківського капіталу та орієнтацією на вартість коштів на зовнішньому ринку визначальний вплив на динаміку ставок МБКР мала процентна ставка LIBOR[4]. Період, протягом якого НБУ активно використовує процентну ставку як основний інструмент монетарної політики, є достатньо коротким. Низька ефективність

процентного каналу монетарного трансмісійного механізму до 2015 року пояснюється символічною роллю облікової ставки на грошово-кредитному ринку [3]. У грудні 2016 р. середньозважена вартість міжбанківських кредитів знизилася до 13.6% та продовжила зменшуватися до січня 2017 року, що частково зумовлено скороченням обсягів операцій Приватбанку (у зв'язку з його націоналізацією), вартість яких перевищувала середньоринкову [2].

Отже, на вартість ресурсів на МБКР в Україні впливає процентна політика НБУ, яка, в свою чергу, справляє дію на волатильність фінансового ринку, інфляцію та стан ліквідності банківського сектору.

Список використаних джерел

1. Аналіз ефективності монетарної політики Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2016/08/FEAO_Analysis-of-the-NBU-Monetary-Pollicy-Effectiveness_A5_03.pdf.
2. Грошово-кредитна статистика. Фінансовий ринок. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#2.
3. Інфляційний звіт Національного банку України. – 2016. – Жовтень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=38926387>.
4. Скок Є. М., Шоломицький Ю. В. Особливості формування вартості міжбанківських кредитів в Україні / Є. М. Скок, Ю. В. Шоломицький // БізнесІнформ. – 2014. – №11. – С. 257-262.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розвиток економіки країни безпосередньо пов'язаний з її інвестиційною привабливістю. Для України підвищення інвестиційної привабливості є важливим стратегічним завданням і основою для вирішення соціально-економічних проблем, що стоять перед українським суспільством. Потрібно зазначити, що Україна володіє величезним потенціалом для залучення інвестицій. Багаті природні ресурси та сприятливі природні умови України значно цьому сприяють. Перспективними галузями для інвестування могли б стати сільськогосподарський, туристичний та енергетичний сектори [1, с. 471].

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення капітальних інвестицій, у січні – червні 2016 року залишаються: промисловість – 33,7 млрд. грн., будівництво – 15,0 млрд. грн., інформація та телекомунікації – 14,5 млрд. грн., сільське, лісове та рибне господарство – 9,4 млрд. грн., оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,6 млрд. грн., транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,0 млрд. грн., операції з нерухомим майном – 3,8 млрд. грн. [2]. Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій, водночас вона не знаходиться осторонь світових процесів, є достатньо інтегрованою у світове господарство і порушення макростабільності на зовнішніх ринках має свій відголос в Україні [3].

Основними причинами, що перешкоджають залученню іноземних інвестицій стали: низький рівень довіри до влади, інтенсивне втручання органів державної влади в сектор приватного бізнесу, тіньова економіка,

відсутність чіткої стратегії економічного розвитку країни, нестабільність у сфері оподаткування, нестабільність політичної ситуації в країні, корупція.

Для покращення інвестиційного клімату, необхідно здійснити низку першочергових заходів, а саме: – підготувати план дій щодо забезпечення сприятливого інвестиційного клімату у межах проголошених пріоритетів соціально-економічного розвитку, залучити до його розробки та обговорення широке коло експертів, науковців, представників органів державної влади та бізнесу; – поширити реалізацію обласними державними адміністраціями навчальних програм серед бізнесменів з підготовки інвестиційних пропозицій, складання інвестиційних бізнес-планів; - передбачити механізми надання державою послуг щодо підвищення кваліфікації та атестації фахівців у сфері інвестиційної діяльності; – підготувати перелік заходів щодо посилення відповідальності представників органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування за вчинення корупційних та інших дискримінаційних дій щодо інвесторів [4]. Таким чином, реалізація цих заходів дозволить Україні залучити увагу іноземних інвесторів до вітчизняної економіки, а на запропоновані заходи не повинні впливати зміна владних політичних команд, метою яких повинно бути гарантованість захисту ринкових прав і свобод інвестора.

Список використаних джерел

1. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. – К: Фінанси і статистика, 2002. – 471 с.
2. Державна служба статистики України [Офиц. сайт]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Європейська бізнес-асоціація [Офиц. сайт]. URL: <http://www.eba.com.ua/>.
4. Інвестиційний клімат України: проблеми формування та заходи поліпшення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Marrch/12.htm>.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕЙТИНГОВОЇ СИСТЕМИ CAMELSO ДЛЯ ОЦІНКИ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Система CAMELSO (англ. CAMELSO System) – офіційно визнана система рейтингування банків, яку широко використовують наглядові органи багатьох країн світу. Вперше вона була розроблена і запроваджена в США Федеральною резервною системою і Федеральними агенствами Office of the Comptroller of the Currency та Federal Deposit Insurance Corporation в 1978 р [3]. На початку свого існування така рейтингова система мала назву CAMEL, але 01.01.1997 р. був доданий компонент «S», а з початку 2016 року представниками Національного банку України оновлено підходи до проведення інспекційних перевірок та оцінювання діяльності банків за рейтинговою системою CAMELSO за рахунок запровадження нового компоненту «O» [1].

Система CAMELSO є бальною та ґрунтується на поєднанні оцінки кількісних та якісних показників, бухгалтерського підходу та професійного судження. Нагляд за банками, що ґрунтується на оцінках ризиків за цією рейтинговою системою, полягає у визначенні загального стану банку на підставі стандартизованих критеріїв, що охоплюють усі напрямки його діяльності.

Метою оцінки банків за рейтинговою системою CAMELSO є визначення їх фінансового стану, якості менеджменту та корпоративного управління, прозорості операцій та ефективності внутрішніх контролів, управління ризиками; виявлення недоліків, що можуть призвести до банкрутства банку та вимагають посиленого контролю з боку органів банківського нагляду, а

також вжиття відповідних заходів для виправлення недоліків і стабілізації фінансового стану банку.

Основою рейтингової системи CAMELSO є оцінка ризиків і визначення рейтингових оцінок за такими основними компонентами: капітал – Capital Adequacy (C) – оцінка розміру капіталу банку з точки зору його достатності для захисту інтересів вкладників і підтримки платоспроможності; якість активів – Asset Quality (A) – спроможність забезпечити повернення активів, вплив проблемних кредитів на загальний фінансовий стан банку; менеджмент і корпоративне управління – Management (M) – оцінка методів управління банком з точки зору принципів корпоративного управління, ефективності діяльності, методів управління та контролю; надходження – Earnings (E) – достатність доходів банку для перспективного розвитку та зростання; ліквідність – Liquidity (L) – здатність банку забезпечити своєчасне та повне виконання своїх зобов'язань; чутливість до ринкових ризиків – Sensitivity to Risk (S) – ступінь реагування банку на зміну ситуації на ринку; операційний ризик – Operational Risk (O) – здатність банку ефективно управляти операційним та інформаційним ризиком з метою недопущення / мінімізації фінансових втрат внаслідок реалізації ризиків [2].

Кожен компонент рейтингової системи оцінюється за чотирьохбальною шкалою, де оцінка «1» є найвищою, а оцінка «4» – найнижчою. Таким чином, до банків, що отримали комплексні рейтингові оцінки «3» або «4», застосовують відповідні заходи впливу відповідно до вимог нормативно-правових актів НБУ.

Головною перевагою використання системи CAMELSO є те, що така система являє собою стандартизований метод оцінки банків, рейтинги за кожним показником вказують напрямки дій для їх підвищення, а комплексна оцінка висловлює ступінь необхідного втручання, яке повинно бути зроблено по відношенню до банку з боку контролюючих органів. До недоліків методики CAMELSO можна віднести те, що вона в значній мірі заснована на

експертних (суб'єктивних) оцінках, тому якість кінцевого результату багато в чому буде залежати від професіоналізму представників наглядових органів.

Список використаних джерел

1. Офіційна сторінка НБУ у «Фейсбуці» // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/NationalBankOfUkraine>.
2. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO // Рішення Правління Національного банку України від 01.11.2016 р. № 393-рш // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bank.gov.ua>.
3. Якимова І. А. Аналіз діяльності банку за методикою CAMELS (досвід наглядових органів США) // БАНКИР.RU — 2009 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bankir.ru>.

Махиня А. А.

КНТЕУ

РЕФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У 2014-2015 роках Україна пережила безпрецедентне поєднання політичної, фінансово-економічної та банківської криз [1]. При цьому Банківська система України виявилась найбільш вразливою до поточної економічної кризи. Скорочення виробництва, інфляційний тиск на економіку, зниження інвестиційної активності, втрата основного ринку збуту ускладнили функціонування всієї системи.

Станом на 01 січні 2017 року ліцензію Національного банку України мали 96 банківських установи (в т.ч. 38 банків з іноземним капіталом). Зважаючи на несприятливу економіко-політичну ситуацію в країні та

подальше виведення Нацбанком з ринку неплатоспроможних банків, кількість банківських установ протягом 2016 року скоротилася на 21 банківську установу [2].

За підсумками 2016 року 34 банки отримали прибуток на загальну суму 12,2 млрд. грн. В свою чергу загальний показник фінансових результатів банків України за підсумками 2016 року становить 158,48 млрд. грн збитків [2]. Більша частина збитків стала наслідком доформування резервів у ПАТ КБ «Приватбанк» після його націоналізації (144,45 млрд. грн.) Якщо ж підвести проміжні підсумки реформування банківської системи України у виконанні Національного банку (станом на початок лютого 2017 року), то вони не є однозначними. Найбільш видимим та відчутним результатом заходів НБУ є закриття понад 80 українських банків. Мотивами до цього були непрозорі операції та нежиттєздатність цих установ. Основною перевагою для цих дій у НБУ було зменшення ризиків для банківської системи. З іншого боку, при закритті цих банків ризики, про які твердив Національний банк реалізувались: юридичні особи втратили свої кошти; виплати фізичним особам з ФГВФО здійснювалися за рахунок додаткової грошової емісії. Разом із очищенням банківської системи, черговий раз знизилась довіра до банківської системи.

З метою реформування банківської системи та забезпечення фінансової безпеки України фахівцями НБУ було розроблено «Концепцією реформи банківської системи України до 2020 року», основними цілями якої є: 1) консолідація відносно невеликих банків з добрими показниками за активами, прибутковістю, рентабельністю тощо; 2) нарощування мінімального регулятивного капіталу банків; 3) скорочення кредитних ризиків банків; 4) створення системного банку «поганих активів»; 5) підтримка банків з іноземним капіталом; 6) зміна політики ведення діяльності зі зберігання депозитів населення, а саме, заборона на дострокове їх зняття; 7) скорочення вартості кредитів; 8) зниження темпів інфляції до 2% на рік.

Комплекс вищезазначених реформ несе в собі як переваги, так і загрози. Завдання НБУ в даному випадку зменшити загрози і провести роз'яснювальну політику щодо можливості отримання потенційних переваг від здійснення запропонованих реформ для усіх суб'єктів банківської діяльності на мікро - і макрорівнях.

Список використаних джерел

1. Банківська система 2015: виклики та перспективи / Національний банк України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>

2. Основні показники діяльності банків України станом на 01.01.2017 р.: Національний банк України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Мороз Д. О.

КНТЕУ

КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Українські банки мають ще незначний досвід у здійсненні інвестицій, але з кожним роком обсяги цих операцій зростають. Останнім часом, банківські установи у період кризи значно скоротили інвестиції в реальний сектор економіки та переорієнтувалися на державні боргові зобов'язання, що в кінцевому результаті дозволило збільшити регулятивний капітал та зменшити резерви. Розмір інвестиційних ресурсів банків характеризується насамперед величиною їх кредитно-інвестиційних портфелів як основної складової активів банків і показників напрямів їх діяльності для отримання доходів [1].

Для покращення інвестиційного клімату треба забезпечити необхідні умови функціонування бізнесу та розробити систему гарантій і пільг

інвесторам [2]. Важливими макроекономічними факторами для інвесторів виступають рівень політичної стабільності держави та стан нормативно-правового забезпечення, які на сучасному етапі не можна назвати задовільними для створення сприятливих умов розвитку інвестиційного кредитування. З метою розкриття наявного потенціалу банків у сфері інвестиційного кредитування в умовах економіки України доцільним є впровадження ряду заходів за такими напрямками:

- розробка моделі оцінки ризиків інвестиційного кредитування, яка дозволить оптимізувати співвідношення «ціна – ризик» при встановленні ставки відсотка банками на даний вид послуг;

- удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що забезпечить формування стійкого механізму співпраці банків і підприємств реальних секторів економіки в процесі надання інвестицій;

- обмеження обсягів фінансування дефіциту зведеного бюджету за рахунок коштів від реалізації операцій з продажу облігацій внутрішньої державної позики на первинному ринку, що сприятиме реструктуризації портфеля цінних паперів банківських установ на користь інвестицій у цінні папери підприємств;

- реалізація державної програми підтримки національних інвесторів;

- розробка заходів із стимулювання вкладення заощаджень суб'єктів економіки до інвестиційних проектів – для інституційних інвесторів, а також довгострокових депозитів – для фізичних осіб, що дозволить сформувати необхідну ресурсну базу кредитно-інвестиційної діяльності;

- впровадження державної підтримки фінансової стійкості підприємств, які реалізують інвестиційні проекти, що сприятиме зниженню рівня ризиків інвестиційних кредитів банків та, відповідно, відсоткової ставки за ними, що забезпечить зростання їх обсягу.

Отже, кредитно-інвестиційна діяльність банків є важливим джерелом розвитку реального сектора економіки країни. Однак стан банківського інвестиційного кредитування в Україні за останні роки свідчить про

недостатній рівень його розвитку [1; 2]. Даний факт пов'язаний з рядом причин об'єктивного та суб'єктивного характеру, які стосуються як загального рівня нестабільності розвитку національної економіки, так і незацікавленістю банків у фінансуванні інвестиційних проектів у зв'язку зі значними ризиками та невідповідністю ресурсної бази.

Список використаних джерел

1. Ляхова О.О., Т.П. Шокало. Кредитно-інвестиційний портфель банків тайого вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://archive.nbuiv.gov.ua/>
2. Зайцева І.С., Коцюба О.В. Аналіз інвестиційної привабливості України в сучасних умовах / І.С. Зайцева, О.В. Коцюба //БІЗНЕСІНФОРМ – 2014. – № 9. – С. 87-91.

Мороз І. А.

КНТЕУ

СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кредитна політика банків здійснюється у період економічної та політичної невизначеності і спрямовується на якнайшвидше подолання її наслідків. Значне зниження зовнішнього попиту на вітчизняну продукцію, згорання іноземних інвестицій, суттєве ускладнення доступу до зовнішніх фінансових ресурсів, спад економіки в цілому, призвело до зменшення кредитування економіки.

Ефективне кредитування на сьогоднішній день – це одне з найважливіших і найактуальніших завдань банківської системи України.

Для аналізу стану банківського ринку кредитних послуг розглянемо обчислені статистичні показники.

Динаміка кредитів, наданих депозитними корпораціями (крім НБУ) резидентам (крім депозитних корпорацій) на початок року*

Роки	Кредити, млн. грн	Абсолютний приріст, млн. грн	Темп зростання, %	Темп приросту, %
2008	426 867	-	-	-
2009	734 022	307 155	171,96	71,96
2010	723 295	-10 727	98,54	-1,46
2011	732 823	9 528	101,32	1,32
2012	801 809	68 986	109,41	9,41
2013	815 142	13 333	101,66	1,66
2014	910 782	95 640	111,73	11,73
2015	1 020 667	109 885	112,06	12,06
2016	1 004 998	-15 669	98,46	-1,54

*Примітка: розроблено автором за даними [1]

Отже, залишки за кредитами, наданими резидентам банками України на 1 січня 2015 року становили 1 020 667 млн. грн, за рік зросли на 109 885 млн. грн або на 12,1 % і навпаки на 1 січня 2016 року знизилися на 15 669 млн. грн або на 1,54 %. Таке скорочення обумовлено низькою економічною активністю, високими процентними ставками за користування коштами та посиленням вимог банків до позичальників. Якість активів банків протягом минулого року погіршувалася так само, як і платоспроможність позичальників. Це спонукало банки посилювати вимоги до позичальників за всіма видами кредитів [2].

Водночас вагомим фактором, що впливав на зниження залишків кредитів, особливо наприкінці 2015 року, був статистичний ефект через ліквідацію низки банків. Як наслідок, зниження залишків за кредитами в національній валюті суттєво прискорилося наприкінці 2015 року (див. рис. 1).

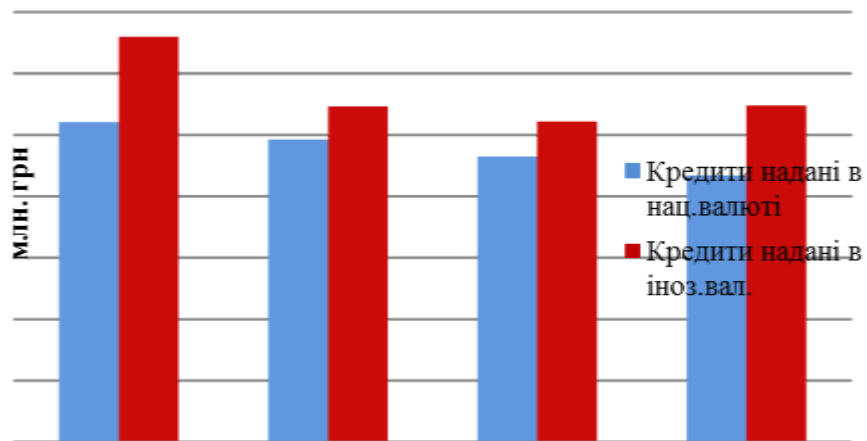

Рис. 1. Кредити, надані резидентам у розрізі видів валют за 2015 рік*
*Примітка: розроблено автором за даними [1]

Так, з метою активізації кредитування Національний банк у жовтні 2015 року змінив підходи до розрахунку нормативів кредитного ризику, що дало змогу банкам направити вивільнені кошти на кредитування та розширити можливості використання банками гарантій/акредитивів за наявності грошового забезпечення за ними. Згідно з результатами останнього опитування банків, проведеного Національним банком, вперше за останні два роки відбулося збільшення загального рівня схвалення кредитних заявок суб'єктів господарювання та зростання очікувань щодо відновлення кредитування, поліпшення якості портфеля та збільшення обсягів кредитів суб'єктам господарювання[2].

Отже, в період економічної та політичної невизначеності доцільно було б суттєво покращити процедуру моніторингу банківського кредитування. Іншими напрямками оптимізації кредитної політики банків можна також запропонувати розроблення не лише законодавчих ініціатив щодо підвищення прав кредиторів, але й технічні механізми мінімізації ризиків для банків, як на етапі видачі кредиту так і на етапі його обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua

2. Інфляційний звіт. Січень 2016. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27033423> .

Номеровська А.А.

ВТЕК КНТЕУ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасні економіці кредитно-інвестиційна діяльність набула стрімкого розвитку як вид підприємницької діяльності. Сприятливі умови для реалізації банками інвестиційної складової банківських операцій тісно пов'язані з макроекономічною політикою. Основою державного регулювання банківської інвестиційної діяльності є правовий аспект.

Якщо взяти до уваги країни з високорозвиненою економікою з давно сформованою фінансовою системою склались традиції, відповідна законодавча база і механізм перерозподілу капіталу, в якому кожний фінансовий інститут виконує певні функції. Наприклад розглянемо країни: Німеччина, Великобританія, США та порівняємо їх досвід з Україною.[1, с.65]

У Німеччині все регулювання здійснюється централізовано урядовими органами. Переваги такого регулювання: високий ступінь контролю населення є надійно захищеним від банкрутств, ризик втратити вкладені в інвестиційні фонди кошти виявляється мінімальним, він мінімізується гарантіями держави.

У Великобританії регулювання діяльності професіоналів фондового ринку максимально відокремлене від держави. Переваги такого підходу: система виходить дуже гнучкою, тому що пропозиції з регулювання виходять

від висококомпетентних фахівців, які добре знають потреби та особливості ринку; уряд делегує свої права з регулювання професіоналам і мало втручається в їх роботу; регулювання здійснюється головним чином за рахунок фінансових впливів (високі штрафи за порушення, покарання шляхом примусової оплати витрат на комісії, які здійснюють перевірку фірм-порушників).

В США існують певні законодавчі рамки, встановлювані комісією з цінних паперів. На більш низькому рівні існують спеціальні підкомітети з регулювання. В регулюючих органах домінують юристи. Переваги: регулювання виходить досить гнучким, також залучаються експерти; регулювання виявляється простим для розуміння, що сприяє її популярності і побічно рекламує весь інвестиційний сектор економіки; з'являється можливість індивідуального підходу до кожного учасника ринку цінних паперів [3].

В Україні управління інвестиціями здійснюється правовими інструментами та важелями грошово-кредитної політики. Відсутність професійного регулювання розвитку інвестиційної діяльності банків з боку держави компенсується реальною практикою, яку реалізують, в основному, банки з іноземними інвестиціями. Найбільш відомими гравцями на інвестиційному ринку України є ІНГ-банк Україна (Голландія), ОТП-Банк (Угорщина), АгрикольБанк (Франція), УкрСиббанк, РайфайзенБанк Аваль (Австрія). [2, с.59].

Світовий досвід свідчить про те, що кожна країна має свій механізм регулювання інвестиційної діяльності. Для України, на нашу думку, слід враховувати досвід Німеччини для максимального контролю та мінімізації ризиків.

Список використаних джерел

1. Любімов В. І. Особливості державного регулювання іноземних інвестицій: закордонний досвід / В. І. Любімов // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 65–71.

2. Пересада А.А., Майорова Т.В. Управління банківськими інвестиціями: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 388 с.

3. Банківське регулювання інвестиційної діяльності//Режим доступу до ресурсу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/19807/>.

Огієнко Г. О.

КНТЕУ

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ

Успішність досягнення певних темпів економічного зростання і рівноваги платіжного балансу значною мірою залежить від ефективності роботи кредитно-фінансової системи країни, ключова ланка якої – центральний банк.

Роль центральних банків в значній мірі визначається тими функціями, які вони виконують.

Центральний банк виконує такі основні функції:

- Монопольна емісія готівки та організація грошового обігу.
- Центральний банк функціонує як «банк банків».
- Функція «банкіра уряду».
- Реалізація грошово-кредитної політики[1, с. 14].

Емісія грошей й організація грошового обігу. Ця функція полягає в монополії цього банку на випуск банкнот. Емісія банкнот здійснюється переважно у формі випуску державних боргових зобов'язань. Це означає, що й уряд, і комерційні банки отримують від центрального банку кредити під заставу державних цінних паперів або комерційних векселів, тобто банкнотна емісія здійснюється на кредитній основі, а її забезпеченням стають комерційні векселі, інші зобов'язання банків і державні цінні папери.

Центральний банк функціонує як «банк банків» - забезпечує кредитними ресурсами комерційні кредитні організації, у період напруженого стану на грошовому ринку виступає для комерційних банків кредитором останньої інстанції, є гарантом стабільності фінансової системи, оскільки здійснює нагляд та регулювання процесу здійснення фінансових платежів окремих осіб, фірм та депозитних закладів з метою забезпечення нормальної щоденної роботи фінансової системи.

«Банкір уряду». Суть цієї функції полягає в тому, що центральний банк зберігає золото-валютні резерви країни, виконує розрахункові операції для уряду, обслуговує державний бюджет, а також виступає представником емітента при випуску державних цінних паперів урядом або урядовими організаціями.

Одним з важливих напрямків державного регулювання, при чому ефективним і оперативним, є грошово-кредитна політика. Грошово-кредитна або монетарна політика – це сукупність економічних заходів Центрального банку по регулюванню обсягу грошової пропозиції, націлених на досягнення стабільної макроекономічної рівноваги, завдяки впливу на рівень і динаміку виробництва, зайнятості, інфляції. Монетарна політика є досить гнучким доповненням фіскальної політики. Саме за допомогою грошово-кредитної політики здійснюється вплив на споживчий та інвестиційний попит[2, с. 176].

Висновок: Отже, значущість центрального банку проявляється у його функціях та відіграє важливу роль не лише у банківській системі, а й у розвитку економіки країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Центральний банк і грошово-кредитна політика: Підруч. / А.В. Сілакова, Г.І. Лановська, Н.І. Климаш, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко.– Львів «Магнолія 2006», 2015. – 224 с.
2. Щеглюк М. С., Довгань Є. І. Пріоритетні функції центральних банків та особливості їх реалізації в умовах фінансової інтеграції / М. С.

Щеглюк, Є. І. Довгань // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015 - №115. – С. 174-180.

Орловська А.В.

КНТЕУ

СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКІВ УКРАЇНИ В 2011-2016 РР

Основним джерелом доходів банків є отримання прибутку від здійснення кредитних операцій. У зв'язку із цим, головною проблемою, яка сьогодні стоїть перед менеджментом банків, є ефективне формування кредитного портфеля банку. Неефективне його формування приводить до підвищення ризиків здійснення кредитних операцій, а це, у свою чергу веде до збитків та втрати вкладених ресурсів. Правильна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями, належне забезпечення його оперативною та вірогідною обліковою інформацією є основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банків. В умовах негативного впливу наслідків світової фінансової кризи особливої актуальності набуває формування оптимального кредитного портфеля банку з метою підвищення ефективності його діяльності шляхом впровадження відповідної кредитної політики [1].

Після світової фінансової кризи 2008 – 2010 рр. суттєво послабилась якість кредитного портфелю та стійкість банківського сектора України в цілому. Зниження платоспроможності багатьох вітчизняних підприємств-позичальників призвели до зростання частки проблемних кредитів у структурі кредитних портфелів (табл. 1)[3]. А саме збільшення частки проблемної заборгованості кредитного портфеля банківської установи безпосередньо впливає на результати її діяльності.

Від початку 2016 року кредитування залишалося стриманим через збереження високих кредитних ризиків, низьку платоспроможність позичальників та усе ще жорсткі умови кредитування. Приріст кредитного портфеля корпорацій на 6 млрд. грн. (практично весь – у липні та серпні) був компенсований зменшенням кредитів населенню. Банки спрямовували ліквідність переважно на купівлю державних цінних паперів: портфель ОВДП з початку року зріс на 68.8 млрд. грн. Значно зменшилися вкладення банків у депозитні сертифікати Національного банку України (-56 млрд. грн. з початку року). Сукупна частка вкладень в ОВДП та депозитні сертифікати, міжбанківських кредитів та коррахунків в НБУ на початок вересня перевищила 25% активів банків. Заявлена банками частка проблемних кредитів протягом періоду зросла та становила 30.6% на 01.09.16 [4].

Таблиця 1

Показники кредитного портфеля та проблемної заборгованості банківської системи в Україні протягом 2007-2016 рр.

Роки	Кредитний портфель, млн.грн	Темп приросту кредитного портфеля, %	Проблемні кредити, млн. грн.	Темп приросту проблемних кредитів, %	Частка проблемних кредитів у кредитному портфелі, %
01.01.2011	747348	-5,67	69935	288,20	9,30
01.01.2012	755030	1,03	84851	21,33	11,24
01.01.2013	825320	9,31	79292	-6,55	9,61
01.01.2014	815327	-1,21	72520	-1,09	8,89
01.01.2015	911402	11,78	70178	-3,23	7,7
01.01.2016	1006358	10,41	135858	93,59	13,5

Джерело: Складено за даними офіційного сайту НБУ: www.bank.gov.ua

Зберігається значний розрив у визнаних проблемними кредитах між банками I та II груп (близько 13% портфеля) та банками з іноземним капіталом (38% портфеля) [2]. Це свідчить, що частина банків з українським капіталом зволікає з визнанням кредитів проблемними та відповідним формуванням резервів. Діагностичне обстеження банків та набрання

чинності новими правилами оцінки кредитного ризику (відповідно до постанови Правління НБУ № 351 від 30.06.2016) від початку 2017 року спонукатиме банки відображати дійсну картину якості активів.

Правильна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями, належне забезпечення його оперативною та вірогідною обліковою інформацією є основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банків. В умовах негативного впливу наслідків світової фінансової кризи особливої актуальності набуває формування оптимального кредитного портфеля банку з метою підвищення ефективності його діяльності шляхом впровадження відповідної кредитної політики.

Список використаних джерел

1. Огляд банківського сектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=37585678>
2. Выговская Л. Проблемные активы украинских банков [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tristar.com.ua/2/art/problemnye>.
3. Гергель А. Напрями аналізу якості кредитного портфеля банку / А. Гергель // Управління розвитком. – Х. : ХНЕУ ім. Семена Кузнеця, 2014. – С. 92–94
4. Пашков А. Оцінка якості кредитного портфеля / А. Пашков // Фінансовий простір. – 2016. – № 2(18). – С. 14–21

ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА ОПЕРАЦІЙ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ

На сучасному етапі розвитку світової економіки, в умовах її трансформації та глобалізації грошового ринку, важливу роль відіграє ефективна діяльність як центрального банку, так і всієї банківської системи в цілому, яка забезпечує фінансовими ресурсами галузі економіки для їх подальшого розвитку. На особливу увагу заслуговують активні та пасивні операції центральних банків, які мають свій специфічний характер.

При виконанні своїх функцій, центральні банки здійснюють операції, які можна класифікувати за різними критеріями. Одним із таких критеріїв є порядок формування і розміщення фінансових ресурсів банку, за яким операції поділяються на активні та пасивні [1, с.117].

Активні операції - це операції з розміщення банківських ресурсів, вони поділяються на: обліково-позичкові операції; банківські інвестиції; купівлю іноземної валюти та золота; капітальні інвестиції.

Пасивні операції центральних банків - це банківські операції, в результаті проведення яких формується пасив балансу центрального банку - власні, залучені та запозичені кошти, до них належать: емісія банкнот, прийом депозитів комерційних банків і казначейства, отримання кредитів від міжнародних фінансово-кредитних організацій або інших центральних банків; випуск власних боргових цінних паперів, операції з формування власного капіталу та резервів [1, с. 122].

Центральним банком України є Національний банк України. Аналіз активних та пасивних операцій Національного Банку України в період за 2012-2016 рр. показав, що:

- з другої половини 2014 р. відбулось падіння обсягів кредитної підтримки банків, у структурі кредитів рефінансування переважали кредити для підтримання ліквідності банків [2];

- середня сума кредитів, надана банкам з державним капіталом була в 5 раз вищою за показник приватних банків;

- облікова ставка НБУ у 2016 р., порівняно з 2012 р., зросла на 6,5%;

- динаміка золотовалютних резервів НБУ характеризується зростанням у 2015 р. на 87%, порівняно з попереднім 2014 роком, позитивна тенденція зберігається і у 2016 р. [3];

- у структурі державного та гарантованого державою боргу за групами кредиторів найвагоміша частка належить власникам державних цінних паперів на внутрішньому ринку (33,4%), сукупний обсяг заборгованості за випущеними цінними паперами на внутрішньому ринку відповідає 521,76 млрд. грн. [3].

Отже, активні та пасивні операції центральних банків мають свої особливості та специфіку. Основними тенденціями у діяльності Національного Банку України в 2012-2016 роках стали: падіння обсягів кредитної підтримки банків і зміна їх структури на користь кредитів рефінансування, зростання облікової ставки та збільшення кількості золотовалютних резервів.

Список використаних джерел:

1. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підруч. / А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна, М. І. Савлук та ін.; за ред.: д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороз, канд. екон. наук, доц. М. Ф. Пуховкіної. – К. : КНЕУ, 2005. – 556 с.

2. Полях С. С. Ефективність механізму рефінансування в умовах кризи банківської системи//Фінансовий простір.-2016.- № 2.-С.22

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/>.

ПРИЗНАЧЕННЯ Й ФУНКЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

На сьогодні найбільший вплив на розвиток центральних банків та їх функції має глобалізація світової економіки як закономірна тенденція інтеграції світового господарства в єдиний економічний простір.

М. І. Савлук виділяє чотири специфічні функції центральних банків: монетарне й економічне регулювання, управління банківською системою, управління грошовим оборотом, банківське обслуговування загальнодержавних та урядових потреб. Центральні банки виконують ще й додаткові функції, які сприяють реалізації їх призначення [1, с. 525-531]. Проте у сучасних умовах зростає роль банків не лише як регулятора монетарної і банківської сфер, а й у забезпеченні економічного зростання.

З виходом банків на міжнародні ринки виникає потреба у новому мегарегуляторі з більшими повноваженнями, ніж має БМР. Даний механізм вже створено в межах ЄСЦБ. Він передбачає реалізацію трьох головних цілей: підвищення прозорості найбільших і найважливіших кредитних інститутів і отримання достовірної інформації про їх фінансове становище; здійснення необхідних заходів щодо оздоровлення балансів цих банків; підвищення загального рівня довіри до банківського сектору єврозони.

Досвід ЄЦБ з аналізу стану банківських балансів, оцінки ризиків та визначення достатності капіталу безумовно заслуговує на увагу світового експертного співтовариства. Особливо це стосується методологічних аспектів оцінки ступеня ризикованості активів, методів стрес-тестування та прогнозу потреби банків у додатковому капіталі. Разом з тим введення в дію централізованого наглядового механізму навряд чи зможе забезпечити стабільність банківського сектору зони євро в найближчі роки. Про це

свідчать такі макроекономічні процеси, як спад виробництва і високий рівень безробіття в проблемних країнах євросони, дефляція і низький рівень попиту в розвинених країнах, наростання економічних і політичних протиріч між країнами регіону тощо [2].

Змінюється роль центральних банків й під впливом розвитку технологій, зокрема появи електронних грошей. Оскільки даний вид грошей зберігається лише на електронних носіях і не потребує використання банківських рахунків для проведення трансакцій, постає питання про збереження емісійної функції банків. Також зростає необхідність регулятивної функції центральних банків. Так ЦБ Китаю розповсюдив правила валютного контролю на біткоіни і біржі криптовалюти. Оскільки біткоін являє собою програмний код, який не регулюється жодною країною або банківським наглядовим органом у світі та не має єдиного емісійного центру, його можна використовувати для виведення капіталу в обхід валютного контролю. Так і сталося в КНР, де за оцінкою Chainalysis, за допомогою біткоінів у 2016 р. було виведено \$ 2 млрд. [3]. Саме тому влада Китаю орієнтує свою діяльність на активну боротьбу з відмиванням коштів.

Список використаних джерел

1. Гроші та кредит: підручник / За наук. ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2011. – 590 с.
2. Новая система банковского надзора в Европейском союзе / В. М. Усоскин // Информационно-аналитические материалы. Серия: Деньги и кредит. – 2015. - №3. – С. 22-25. - Режим доступа: https://www.cbr.ru/publ/MoneyAndCredit/usoskin_03_15.pdf
3. Сідак М.В. Правові засади створення та діяльності центральних банків у країнах Європи: порівняльний аналіз / М.В. Сідак // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2012. – Вип. 538.-С.73-78.

УКРАЇНА ТА МВФ. ІСТОРІЯ ВЗАЄМИН, РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Неухильний процес поглиблення інтернаціоналізації економічного життя об'єктивно підвищує значення зовнішніх джерел фінансових ресурсів для будь-якої національної економіки. Актуальною дана проблематика є і для України. Особливе місце належить кредитуванню української економіки з боку міжнародних фінансових організацій, однією з яких є МВФ.

МВФ є спеціалізованою установою ООН із дуже широкою автономією. Фонд було засновано у 1945 році для сприяння монетарному співробітництву та торгівлі, забезпечення фінансового зростання та збільшення зайнятості населення.[2]

Україна є членом МВФ із 1992 року. Ставши членом МВФ, Україна водночас увійшла до структури Світового банку, їй виділено квоту в 10 678 акцій на загальну суму в 1,3 млрд дол. США. Валютну готівку за членство України в банку на суму 7,9 млн дол. США внесли Нідерланди, що є країною-опікуном нашої держави у цій банківській структурі [6].

Наразі МВФ є одним із головних фінансових партнерів України. Починаючи з 1994 р. Україна отримує від МВФ кредити Stand-by, частина цих коштів була направлена на фінансування дефіциту платіжного та торговельного балансів, а також поповнення золотовалютних резервів країни [7].

Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання.[7]

Фонд допомагає Україні поновити свою фінансову спроможність, підказуючи, як найбільш ефективно впроваджувати програму реформ.[4]

Залучення коштів від МВФ має неоднозначний вплив як на економіку так і на політичний стан країни, що спонукає до дискусії науковців, експертів та громадкість щодо необхідності співпраці з МВФ, її оцінки та подальшого поглиблення відносин.[5]

Покращення економічної ситуації в Україні створює відчуття, що подальше фінансування з боку МВФ вже не є настільки нагальним. Але якщо подивитись принаймні на три роки наперед, така точка зору не є виправданою.[9]

Протягом наступних трьох років Україна повинна сплатити \$14 млрд за зовнішнім боргом, половина з яких припадає на 2019 рік — рік президентських та парламентських виборів.[8]

Тому золотовалютні резерви, накопичені державою, необхідно нарощувати далі, а не витрачати.[8]

Інакше українська економіка може опинитись під загрозою ще одної економічної кризи напередодні року виборів, що може мати драматичний вплив на траєкторію розвитку країни після 2019 року.

Але для отримання чергового траншу МВФ висунув Україні жорсткі вимоги. Для продовження співпраці з Фондом треба підвищити пенсійний вік, скоротити кількість держслужбовців і бюджетників, скасувати "спрощенку" і відкрити земельний ринок. Це лише частина рекомендацій кредитора.[10]

Таким чином, успішне виконання програми МВФ є ключовою передумовою отримання фінансування від інших офіційних кредиторів, а також зниження вартості запозичень на ринках приватного капіталу.

Альтернативний шлях, що передбачає заморожку або розрив співпраці з МВФ, може стати катастрофічним для економіки та навіть для майбутнього розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Бодров В. Трансформація економічних систем: роль міжнародних фінансових організацій //Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2001. - № 4. - С. 56-67.
2. Дунас О. Особливості інституту членства у сучасних міжнародних фінансових організацій //Право України. - 2007 . - № 8 . - С. 129 – 132
3. Калач Г. Співробітництво України з міжнародними фінансовими установами : проблеми та перспективи //Економіка. Фінанси. Право. - 2014. - № 8. - С. 37-39
4. Климко Г. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями //Фінанси України. - 2016. - № 11. - С. 39-48
5. Столярчук Я. М. Пріоритетні напрямки співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями//Актуальні проблеми економіки. - 2016. - № 7. - С. 68 - 75.
6. . Савлук, М.І. Гроші та кредит [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://readbookz.com/book/108/2808.html>.
7. Сайт: Історія співробітництва України та МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf>.
8. Ткачук Т. Становлення та сучасний стан міжнародних фінансових організацій, їх роль у регулюванні світових економічних процесів //Вісник Національного Банку України. - 2016. - № 4. - С. 56-61.
9. Трифонов С. В., Столяров В. Ф. Формування стратегії співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями //Актуальні проблеми економіки. - 2015. - № 6. - С. 137 - 143.
- 10.<https://www.epravda.com.ua/news/2017/01/16/617688/>

КАПІТАЛ БАНКІВ УКРАЇНИ

Зміцнення капіталу банківських установ є одним із найважливіших завдань забезпечення економічного зростання. Власний капітал банку дає змогу здійснювати його подальший розвиток і витримувати конкуренцію на ринку банківських послуг та виступає інструментом зміцнення довіри з боку клієнтів, вкладників і кредиторів до конкретної фінансово-кредитної установи, а також до банківської системи в цілому [1].

Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію після 11 липня 2014 року, має становити 500 мільйонів гривень. Мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (Н1), що отримав банківську ліцензію до 11 липня 2014 року, має становити: 120 мільйонів гривень - до 17 червня 2016 року; 200 мільйонів гривень - з 11 липня 2017 року; 300 мільйонів гривень - з 11 липня 2018 року; 400 мільйонів гривень - з 11 липня 2019 року; 450 мільйонів гривень - з 11 липня 2020 року; 500 мільйонів гривень - з 11 липня 2024 року [2].

Протягом 2016 року банки за підсумками діагностичного обстеження мали дефіцит капіталу, проводили капіталізацію відповідно до програм, узгоджених із Національним банком. Статутний капітал за 2016 рік зріс майже на чверть, зокрема в результаті конвертації субординованого боргу. Обсяг останнього, що враховується в регулятивному капіталі, за 2016 рік зменшився на 46%, а питома вага в ньому скоротилася вдвічі – з 38% до 19%.

Протягом 2015–2016 рр. спостерігається тенденція до зменшення власного капіталу на фоні практично незмінного розміру статутного капіталу. Підкреслимо, що на початок 2016 р. власний капітал банків України становив 148 млрд. грн., що практично в два рази менше за розмір статутного капіталу. Така ситуація свідчить про збиткову діяльність банків України, що

викликано низкою причин розвитку вітчизняної банківської системи: значною девальвацією гривні, спадом в економіці, військовими діями у східному регіоні, недостатнім рівнем корпоративного управління[3].

За результатами 2016 року 35 зі 100 платоспроможних банків були збитковими. У 2015 році таких банків було 46 серед 117. Удвічі скоротилася кількість банків, що отримали операційний збиток до формування резервів. Кількість банків, що показали негативний чистий процентний дохід, упродовж року зменшилася з 7 до 4.

Протепоказник адекватності капіталу почав зростати. Капітал наразі розподілений нерівномірно: на ринку є банки, що потребують додаткового капіталу, і такі, які мають його надлишок. Найімовірніше, показник адекватності капіталу по системі дещо знизиться в першій половині 2017 року після того, як банки другої та третьої двадцятки приведуть резерви у відповідність до результатів діагностичного обстеження, а оцінку кредитного ризику – до вимог нового Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами).

Формування резервів найбільшими банками практично завершено. Отже, переважну більшість негативних ефектів нинішньої кризи вже відображено у фінансовій звітності. Поступове зростання кредитних портфелів збільшить чистий процентний дохід. Окремі банки ще матимуть проблеми з операційною ефективністю, а їхні відрахування до резервів часом можуть перевищувати операційний прибуток. Тим не менше сектор у цілому в 2017 році має стати прибутковим.

Список використаних джерел:

1. Антонюк О.І. Особливості формування капіталу комерційними банками в Україні / О.І Антонюк // Інноваційна економіка. – 2014. – № 50. – С. 160–164.

2. Положення [про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні](#): Закон України від 28.08.2001 № 368.

3. Звіт про фінансову стабільність [Електронний ресурс]. – https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=32236491

Перехрестенко Я. І.

КНТЕУ

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Банківська система – це сукупність різних банківських установ, що являють собою основну складову єдиного грошово-кредитного механізму країни. Важливою передумовою становлення збалансованої економіки України та її подальша інтеграція у світове господарство є розвиток банківської системи. Банківська система є найбільшим фінансовим посередником, що задовольняє потребу у фінансових ресурсах, як населення, так і окремих суб'єктів господарювання. В свою чергу, незахищеність банківської системи від світових коливань кон'юнктури ринку, погіршення торгівельних зв'язків з Російською Федерацією, незадовільний рівень розвитку української економіки, загострення ситуації на сході України, значне скорочення промислових підприємств призводить до знецінення національної валюти.

Напруга Української економіки в банківській системі повільно зростала до 2014 року, було очевидно що вона колись спалахне, але коли саме нікому не було відомо. поштовхом став вибір українців європейський вектору розвитку національної економіки., такі зміни змусили банківську систему та перш за все НБУ робити певні зміни в структуру та механізм її функціонування.. так, НБУ було проведено так звану «чистку» банків. В

результаті чого протягом 2014-2016 року із 180 банків залишилося 93 банків і на сьогодні цей процес продовжується [1]. З 13 лютого 2017 року Національний банк розпочинає діагностичне обстеження якості активів та достатності капіталу 37 банків, які ще не пройшли цю процедуру[2]. З 19 грудня 2016 року один із найбільших українських банків-ПриватБанк перейшов у державну власність[3].

За цих умов основною тенденцією розвитку банківського сектору України є: адаптація до європейських норм і стандартів, висока вартість фінансування та підтримка з боку держави. Проблеми, що негативно впливають на розвиток банківської системи країни можна віднести: незначні темпи росту національної економіки, дефіцит державного бюджету, недостатній рівень розвитку кредитних взаємовідносин банків з реальним сектором економіки, недовіра з боку населення до окремих банківських установ, наявність ризику неплатоспроможності кредитора, відсутність достатньої нормативно – правової бази, що необхідна для захисту прав вкладників та кредиторів та інші.

На наш погляд вирішення проблем – функціонування банківської системи України може бути досягнуто за допомогою: залучення додаткового акціонерного капіталу; розширення спектру банківських послуг, покращення якості та конкурентоздатності банківських установ; здійснення заходів для встановлення відповідності національних банків міжнародним стандартам корпоративного управління; удосконалення нормативного забезпечення організації корпоративного управління в банках і запровадження Національним Банком України системи оцінки якості корпоративного управління; підвищення рівня відповідальності керівників і власників банку за безпечність його роботи та стабільність функціонування; покращення системи внутрішнього контролю в банках та інші; удосконалення механізмів злиття та приєднання банків, ліквідації банків, у яких відкликано банківську ліцензію; стабілізація національної грошової одиниці; поширення безготівкових розрахунків.

Вдале виконання вище вказаних заходів сприятиме подальшому розвитку банківської системи та економіки України вцілому.

Список використаних джерел

1. Очищення банківської системи / Національний Банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://badbanks.bank.gov.ua/#formula>.

2. Діагностичне обстеження невеликих банків / Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=43805498&cat_id=55838.

3. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249597705&cat_id=244276429.

Петрина І.В.

КНТЕУ

ЕКСПОРТНІ КРЕДИТНІ АГЕНТСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Експорт є однією з головних складових, які формують національну економіку країни. За останні роки в Україні спостерігається значне зниження обсягів експорту, що суттєво розхитує вітчизняну економіку та створює штучну фінансову залежність від закордонних кредитів (рис.1).

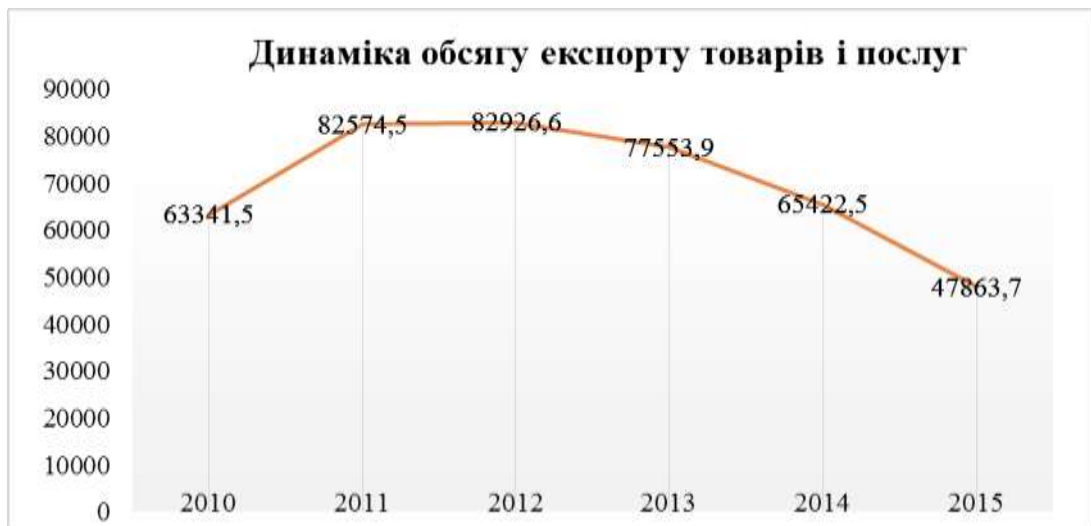

Рис. 1. Динаміка обсягу експорту товарів і послуг в Україні у 2010-2015 рр.[4]

Тому, з метою призупинення спаду обсягів експорту в Україні постала нагальна потреба у створенні експортних кредитних агентств (далі ЕКА). Як показує світовий досвід у період економічної кризи саме ЕКА отримали роль стабілізатора ринку. Беручи на себе зобов'язання відшкодувати збитки страхувальників, ЕКА сприяють активізації підприємницької ініціативи і дають національним підприємствам конкурентні переваги на міжнародному ринку. За експертними оцінками, у середньому діяльність ЕКА забезпечує додатково 12% приросту експорту країни, а один додатковий долар бюджету ЕКА забезпечує в середньому приблизно 302 дол. США додаткового експорту [5].

Торгове фінансування із залученням ЕКА має багато переваг: низька вартість фінансування для позичальників, доступність довгострокового фінансування, захист від майнового та фінансового ризиків (для експортера), урегулювання питань щодо застави шляхом можливого страхування заставного майна, підвищення вимог до фінансового стану імпортера, порівняно низький ризик для банків-кредиторів [3].

Для створення вітчизняних ЕКА необхідно здійснити наступні заходи. По-перше, має бути закладення законодавчого підґрунтя, тобто формування зрозумілої для всіх учасників ринку нормативно-правової бази. Так,

нещодавно був прийнятий Закон України №1792-VIII від 20.12.2016 р. "Про забезпечення масштабної експортної експансії українських виробників шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту", який передбачає, зокрема, створення в Україні Експортно-кредитного агентства [1]. По-друге, у процесі створення ЕКА необхідна побудова інституційної моделі ЕКА на основі досвіду передових іноземних експортних агентств з урахуванням української специфіки. Наприклад, ЕКА успішно функціонують вже багато років у понад 100 країнах світу, зокрема в Німеччині (Hermes), Іспанії (CESCE), Чехії (EGAP), Польщі (KUKI), Франції (COFACE), Італії (SACE), Угорщині (MENIB), США (US Ex-Im) та ін. По-третє, процесу створення ЕКА необхідно приділити увагу з'ясуванню фінансових аспектів, адже для функціонування ЕКА необхідні фінансова підтримка з державного бюджету [2].

Таким чином, створення ЕКА сьогодні має стати одним з пріоритетних завдань для уряду. Поява експортних кредитних агентств стане найсильнішим стимулом розвитку експортної діяльності України, а, отже, зростання нашої економіки, а також відіграє значну роль у підвищенні довіри іноземного бізнесу та інвесторів до українських компаній.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про забезпечення масштабної експортної експансії українських виробників шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту" №1792-VIII від 20.12.2016 р. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1792-19>.

2. Ляхова О. О. Експортні кредитні агентства як ефективний інструмент фінансового стимулювання зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / О. О. Ляхова, С. В. Урванцева // Економічний часопис—XXI. – 2015. – № 1/2 (2). – С. 23–26. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2015/1-2-2/201510.html>.

3. Непрядкіна Н.В. Перспективи розвитку експортного фінансування в Україні із залученням експортних кредитних агентств / Н.В. Непрядкіна //Бізнес Інформ. – 2014. – № 4. – С. 25–29.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.org.ua>.

5. Черепанич С.М. Особливості діяльності експортних кредитних агентств та їх значення у стимулюванні зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс] / С. М. Черепанич // Економічний простір. - 2016. - № 111. - С. 39-49. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_111_6.

Петриченко Г.С.

КНТЕУ

ПОНЯТТЯ ДІАГНОСТИКИ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ

Кредитний портфель банку розглядається як єдине ціле та найвагоміша складова його активів. З огляду на це банк має постійно його досліджувати. Дуже часто такий процес називають аналізом, що не зовсім відповідає його змісту і насправді являє собою не що інше, як діагностику. Хоча і аналіз, і діагностика є інструментами пізнання в фундаментальних і прикладних дослідженнях, проте ототожнювати їх не варто. Причиною плутанини, перш за все, є те, що поняття «діагностика» не має чіткого визначення та єдиного підходу до трактування.

Якщо заглибитися у етимологію цього слова, то воно походить з грецької мови (διαγνωστικός) і перекладається як «здатний розпізнавати» [1, с.170]. Укладачі великого тлумачного словника української мови діагностикою називають загальну процедуру перевірки функціонування

системи [2, с. 225]. А. Азріліян, В. Дубічинський, О. Шамардін, Ю. Зубарев сходяться на тому, що діагностика – це встановлення і вивчення ознак, що характеризують стан організмів, машин, приладів, систем, для передбачення можливих відхилень і запобігання порушенням нормального режиму їх роботи, діяльності, експлуатації [1, с. 170], [3, с. 250] [4, с. 273].

Діагностика економічної системирозглядається як на мікро-, так і на макрорівні. Так, на мікрорівні — це сукупність досліджень для з'ясування цілей функціонування підприємств, компаній, способів їх досягнення з урахуванням ресурсів і виявлення недоліків [1, с.170]; на макрорівні — це комплекс досліджень для виявлення реальних цілей розвитку економічної системи, в т.ч. її підсистем, способів їх досягнення та недоліків, способів їх усунення та раціональних варіантів розвитку.

Кожне визначення містить ключову ознаку, яка характеризує діагностику як таку, а саме: 1) це дослідження або сукупність досліджень; 2) це процес виявлення і вивчення ознак, властивих об'єкту; 3) це процедура перевірки стану об'єкта; 4) це оцінка і аналіз результативних показників; 5) мета діагностики – виявлення недоліків / відхилень та запобігання порушенням нормального функціонування чи розвитку. Тобто, під діагностикою слід розуміти дослідницький процес, в ході якого відбувається перевірка стану та функціонування об'єкта, встановлення і вивчення ознак, що його характеризують.

Спираючись на викладене вище, можемо розтлумачити термін «діагностика кредитного портфеля». В даному випадку маємо справу із специфічним об'єктом – кредитним портфелем, а відтак основні ознаки, що його характеризують – це показники його якості, структури та динаміки. Отже, діагностика кредитного портфеля банку – процес дослідження та визначення стану кредитного портфеля на основі системи показників, що характеризують його структуру, динаміку та якість з метою виявлення можливих відхилень, з'ясування їх причин, розробки способів їх усунення та запобігання подальшим порушенням.

Загальний порядок проведення діагностики передбачає:

1) формулювання мети проведення діагностики, визначення об'єкта діагностики, предмета дослідження; 2) визначення й обґрунтування системи показників (критеріїв), на основі яких проводиться діагностування; 3) оцінювання стану виконання різних за ступенем складності аналітичних процедур; 4) кількісна й якісна ідентифікація стану об'єкта на основі обраної системи показників (критеріїв); 5) застосування отриманої інформації у процесі управління; 6) перевірка результатів впровадження прийнятих рішень [5, с.9-10].

У банківській практиці використовуються різні способи діагностики кредитного портфеля, які мають в основі декілька основних принципів:

1) періодична перевірка всіх видів кредитів (кожні 30,60,90 днів перевіряються всі великі кредити і вибірково-малі);

2) ретельна розробка етапів кредитного контролю для забезпечення перевірки умов кожної кредитної операції, у т.ч.: відповідність фактичних платежів за кредитом розрахунковим; якість і стан забезпечення за кредитом; повнота документації; оцінювання змін фінансового стану і прогнози відносно зміни потреб позичальника в кредиті; оцінювання відповідності кредиту кредитній політиці і стандартам;

3) діагностика проблемних кредитів, збільшення частоти перевірок у міру зростання проблем, пов'язаних з конкретним кредитом;

4) діагностика кредитного портфелю в умовах економічного спаду чи появи проблем у тих галузях, в які банк вклав значну частину ресурсів (наприклад, зміна законодавства; поява нових конкурентів чи зміна старих технологій, яка потребує використання нових методів виробництва тощо).

Частіше за все діагностика кредитного портфеля банку здійснюється у двох напрямках - динамічний аналіз та якісний аналіз. Перший напрям здійснюється за допомогою горизонтального і вертикального аналізу, другий - коефіцієнтним методом і дає змогу проаналізувати його у площині «дохідність – ризиковість». За результатами діагностики готується висновок,

що подається на розгляд вищому керівництву банку з метою визначення пріоритетних напрямів розміщення кредитних ресурсів, обмеження концентрації та диверсифікації кредитного портфеля, а також встановлення лімітів на здійснення окремих кредитних операцій [6, с. 365].

Отже, проведення діагностики кредитного портфеля є необхідною, адже за її результатами приймаються управлінські рішення, направлені на досягнення цілей кредитної політики банку.

Список використаних джерел

1. Краткий экономический словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 2001 г. – 1088 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «ПЕРУН», 2001. – 1440 с.
3. Сучасний тлумачний словник української мови: 60000 слів / [уклад.: Н. Кусайкиїна, Ю. Цибульник; за заг. ред. В. В. Дубічинського]. – Харків : ВД ШКОЛА, 2011. – 784 с.
4. Зубарев Ю. А., Шамардин А. И. Энциклопедический словарь терминов по менеджменту, маркетингу, экономике, предпринимательству: учебное пособие в двух томах, том I, изд. стер. – Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2012. – 562 с.
5. Адлер О.О. Економічна діагностика: практикум / О.О. Адлер–Вінниця : ВНТУ, 2012. – 91 с.
6. Вовк В. Я. Кредитування і контроль: навч. посіб. / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 464 с.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОЦІНКУ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ-КОНТРАГЕНТУ

В процесі сучасного міжбанківського кредитування особливу увагу акцентують на моніторинг банків-контрагентів, аналізуючи їх кредитоспроможність та встановлюючи обґрунтовані ліміти міжбанківського кредитування. Для уникнення появи небажаних тенденцій та попередження їх негативного впливу на сучасний стан вітчизняного ринку міжбанківського кредитування, паралельно із моніторингом банків-контрагентів важливо активізувати моніторинг й власних показників діяльності банку. За базу беруться методики оцінки фінансового стану банків-контрагентів, опрацьовані за рекомендаціями Національного банку України, Базельського комітету з банківського нагляду, Світового банку, спеціалізованих компаній, науковців.

Банк, здійснюючи активні операції на міжбанківському ринку, визначає найбільш надійні банки-контрагенти. До основних критеріїв визначення надійності банку-контрагента необхідно відносити: 1) фінансовий стан банку-контрагента; 2) наявність і характер кредитної історії банку-контрагента; 3) рівень взаємовідносин з банком-контрагентом, що склалися в процесі співпраці в минулому [1]. Для міжбанківського кредитування ризик - обов'язкове явище, оскільки кредитування на цьому ринку, як правило, здійснюється без забезпечення. Це зумовлює потребу у проведенні аналізу фінансового стану банків-контрагентів, встановленні лімітів на обсяг операцій, передусім незабезпечених заставою. Розширення сфери кредитних взаємовідносин призводить до пропорційного зростання кредитного ризику. За цих умов своєчасність погашення міжбанківського кредиту прямо залежить від низки факторів: ступеня диверсифікації активів

банку-контрагента; кредитної політики банку-контрагента; фінансового стану його клієнтів.

Зазначимо, що на сучасному етапі в банківському секторі України відчувається гостра потреба в розробці ефективної методики аналізу кредитоспроможності банків-контрагентів, яка б враховувала взаємозалежність між багатьма чинниками впливу на зміни ринку міжбанківського кредитування.

При оцінці кредитоспроможності банків-контрагентів, необхідно враховуються такі фактори впливу: 1) невідповідність балансових даних реальній ситуації; 2) ділова репутація керівництва і власників; 3) професіоналізм працівників банку; 4) контроль за виконанням адекватних процедур аналізу ризиків; 5) нестабільність економічних показників.

Отже, оскільки кожен з наведених факторів може впливати на можливості банку-контрагента виконувати свої зобов'язання за кредитними операціями, то наявність навіть одного негативного моменту підтверджує недоцільність роботи з даним контрагентом. В більшості випадків банки націлюються на врахування всього комплексу чинників при здійсненні кредитної операції. Від їх врахування у взаємозв'язку при оцінці ризику кредитування залежить точність отриманого результату на ринку міжбанківського кредитування.

Список використаних джерел

1. Маслак Н. Г. Використання трирівневої методики встановлення лімітукредитування на банк-контрагент у системі управління кредитним ризиком[Електронний ресурс] / Н. Г. Маслак, Н. П. Пашкурова. - Режим доступу :[http://www.khibs.edu.ua/1\(6\)2009/R1/3.pdf](http://www.khibs.edu.ua/1(6)2009/R1/3.pdf).

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЙТИНГОВИХ АГЕНТСТВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Рейтингові агентства прийнято вважати важливим інститутом фінансової інфраструктури, покликаним забезпечити надання повної і прозорої інформації учасникам щодо стабільності фінансового ринку. Однак неспроможність рейтингових агентств передбачити азійську кризу 1997–1998 рр. та серію банкрутств фінансових установ у різних країнах протягом 2007–2008 рр. викликала гостру дискусію як в окремих країнах, так і в глобальному фінансовому просторі довкола їх діяльності. До початку ХХІ століття діяльність рейтингових агентств фактично не підлягала будь-якому державному регулюванню [2, с. 30].

Сьогодні в Україні діє 5 уповноважених рейтингових агентств, включених до Державного реєстру, 3 міжнародні, визнані НКЦПФР та 8 дочірніх компаній, які перебувають під операційним контролем Moody's Investors Service. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» та покладених на неї завдань здійснює регулювання діяльності уповноважених рейтингових агентств [1].

Останнім часом в Україні з боку емітентів-замовників кредитних рейтингів висловлюється все більше невдоволення рівнем присвоєних рейтингів та прогнозами їх зміни. Після низки гучних банкрутств фінансових установ в інших країнах міжнародні рейтингові агентства перестраховуються і свідомо занижують рейтинги, особливо критично підходячи до оцінки надійності вітчизняних банків та інших фінансових установ [3]. Усе частіше великі українські банки відмовляються від послуг міжнародних рейтингових агентств. Учасники ринку вказують на неадекватність методик,

що застосовуються міжнародними рейтинговими агентствами для визначення суверенних рейтингів та рейтингів емітентів цінних паперів. Крім того, значну критику з боку учасників ринку в Україні викликає обов'язковість отримання кредитних рейтингів для емітентів цінних паперів. Виникають пропозиції про доцільність скасування цієї процедури, як такої, що перешкоджає становленню доступного та прозорого ринку фінансових послуг. Замість цього пропонується розробити законодавчі механізми заохочення емітентів до самостійного надання рейтингових оцінок у тих пакетах цінних паперів, які вони пропонують ринку. Важливою проблемою називають також наявні обмеження доступу компаній на ринок з надання рейтингових послуг, відсутність конкурентного середовища, що негативно впливає на якість рейтингових оцінок [4, с. 72].

З огляду на зазначені проблеми, першочерговими завданнями державного регулювання ринку послуг рейтингових агентств в Україні мають стати: розвиток конкурентних відносин, сприяння у створенні нових рейтингових агентств, можливо, послаблення вхідних бар'єрів на ринок, запровадження перехідного етапу до досягнення повної відповідності встановленим критеріям (насамперед, щодо транспарентності діяльності). Водночас дії регулятора мають спрямовуватись на вдосконалення нормативного забезпечення діяльності рейтингових агентств, перегляд процедур визначення рейтингів, механізмів та розмірів оплати за послуги рейтингових агентств. З появою нових продуктів (рейтингів надійності банківських вкладів) актуальним є налагодження взаємодії між НКЦПФР і Національним банком України щодо спільного встановлення вимог до процедур визначення і оприлюднення таких рейтингів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua/fund/rateagencies>.

2. Бабкіна І.Є. Державне регулювання ринку рейтингових послуг / І.Є. Бабкіна // Вісник НБУ. – 2012. – №3 (193). – С. 30–33.
3. Правила визначення уповноваженим рейтинговим агентством рейтингової оцінки за Національною шкалою: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 21.05.2007 р. №1042 // Офіційний вісник України. – 2007. – №43. – Ст. 1742.
4. Балдич Н.І. Державне регулювання рейтингових агентств в умовах кризи фінансових ринків / Н.І. Балдич // Вісник НАДУ. – 2009. – №2. – С. 70–78.

Салюк Г. С.

КНТЕУ

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Мінливість процентних ставок та збільшення числа банківських продуктів, які відображуються в балансі та поза ним, обумовили те, що управління процентними ризиками стало важливою складовою банківського управління загалом. У зв'язку із цим органи, які регулюють і контролюють (передусім Національний банк України), повинні приділити більше уваги оцінці процентного ризику, на який наражаються українські банки, що є особливо актуальним у світлі останніх рекомендацій Базельського комітету щодо вимог до капіталу банку з урахуванням ризику.

Розрізняють такі форми процентного ризику:

- ризик переоцінки – він виникає через невідповідність активів і пасивів погашення та переоцінки;
- ризик кривої доходності: ринкові зміни можуть вплинути на строкову структуру процентних ставок за різними активами, що зумовлює зміни форми та нахилу кривої доходності;

- базисний ризик виникає, коли у портфелі банку не збігаються процентні ставки за інструментами з однаковими термінами переоцінки.

Для створення ефективної системи управління процентним ризиком банку, яка передбачає виявлення, кількісну оцінку, моніторинг та оптимальне збалансування окремих елементів і видів ризику, необхідно врахувати наступні аспекти. Проведений аналіз виділив методи оцінки процентного ризику і тому доцільно рекомендувати:

- для загальної оцінки обсягів і тенденцій процентного ризику на короткострокових часових інтервалах застосовувати методи аналізу гепу та дюрацій банку. При цьому модель управління гепом доцільно використовувати для дослідження різних сценаріїв змін процентних ставок відносно статичних моделей розриву балансу банку, а модель управління дюрації – для обліку ефекту зміни економічної вартості банку;

- з метою детальнішого якісного та кількісного дослідження процентного ризику (передусім – базисного та ризику зміни кривої доходності) доцільно використовувати метод моделювання, котрий описує усі властивості фінансових інструментів, що впливають на грошовий потік за цими інструментами;

- для управління та зниження ризику зменшення вартості ресурсів найприйнятнішим є метод хеджування процентного ризику на основі передачі його іншій стороні шляхом купівлі чи продажу похідних фінансових інструментів (фінансових ф'ючерсів, опціонів, спотів, тощо);

Реалізація більшості методів аналізу і контролю процентного ризику неможлива без високоякісної банківської системи. В такому випадку під її якістю розуміють не технічні можливості, а повноту і точність інформації, що міститься в ній;

Різні методи аналізу процентного ризику можуть давати різні результати. Керівництво банку має визначити методи, результати яких враховуватимуть при прийнятті рішень.

Управління ризиком права вибору, а також процес контролю й обмеження загального процентного ризику полягає у розробці лімітів і сублімітів, встановлених відносно загального рівня процентних ризиків, так і за видами фінансових інструментів, з часом здійснення операцій, у розрізі філій, відділень тощо. Задokumentоване визначення необхідного і достатнього набору лімітів дасть змогу ефективно обмежувати процентний ризик без значного послаблення гнучкості фінансової політики.

Загалом мета управління процентним ризиком полягає в тому, щоб їх рівень відповідав встановленим банком лімітами, внутрішніми інструкціями та характеру діяльності банку навіть у тому випадку, коли процентні ставки змінюються. Банки повинні розробляти відповідні процедури, які давали б змогу підтримувати процентний ризик у межах лімітів або змінювати ліміти, які виявляються невідповідними. Система лімітів має діяти так, щоб усі позиції, котрі перевищують їх, були помітними для вищого керівництва банку.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Г. Управління кредитним ризиком в банківській діяльності // Наукові записки.- 2007. - № 15
2. Дейнека Е.В., Подопригора Ю.Ю. Дослідження інструментарію управління ризиками, що генеруються активами і пасивами банку // Матеріали ІХ Міжнародної науково - практичної конференції «Наука і її прояви - 2012/2013». - Частина 1 Економічних науки. Прага, видавничий дім ТОВ «Освіта і наука» - 88 сторінок.
3. Конопатська, Л. В. Роль системи управління процентним ризиком у стабільному функціонуванні банку [Текст] / Л.В. Конопатська, О.В. Шварц // Фінанси, облік і аудит. – 2011. - №18. – с.94-101. – ISBN 966-868-16-Савченко, Т. Г. Застосування трансфертного ціноутворення за узгодженими строками для управління процентним ризиком банку [Текст] / Т. Г. Савченко, О. М. Пожар // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С.163-175.

4. Прасолова, С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти [Текст] / С. Прасолова // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 9. – С. 36 – 40.

Столярчук В.В.

КНТЕУ

МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ

Формування валютного курсу національної грошової одиниці є досить складним елементом державної валютної політики. Коливання валютного курсу спричинені низкою системних та інших факторів. Це обумовлено відтоком іноземного капіталу внаслідок фінансової кризи, зменшенням обсягів валютних надходжень в країну, дією певних валютних обмежень, а також певними змінами у валютній політиці Національного банку України [5, с. 45]. Позаяк, питання щодо методів регулювання валютного курсу є дуже актуальним.

Одним з ключових методів регулювання валютного курсу є валютні інтервенції, що здійснює центральний банк. Валютні інтервенції – це інструмент прямого втручання регулятора, що здійснюється з метою впливу на валютний курс національної грошової одиниці. Сутність даного інструменту полягає у купівлі або продажу центральним банком іноземної валюти. Національний банк купує валюту, коли її пропозиція надмірна та курс низький, і продає, коли курс валюти високий. Таким чином регулятор певним чином обмежує різкі коливання курсу національної грошової одиниці [4, с.270].

Наступним методом регулювання валютного курсу є облікова або дисконтна політика. Це політика підвищення або зниження облікової ставки, що проводиться центральним банком з метою впливу на валютний курс,

попит і пропозицію позичкових капіталів, стан платіжного балансу тощо. Знижуючи облікову ставку, Національний банк намагається зробити кредитування в країні більш доступним, адже від рівня облікової ставки залежить рівень відсоткових ставок за кредитами в комерційних банках країни [1, с.92].

Ще одним методом регулювання валютного курсу є застосування інструментів девальвації або ревальвації. Однак, треба зазначити, що ці інструменти досить різко впливають на економічну ситуацію в країні, зокрема на обсяги експортно-імпортних операцій, рівень інфляції, рівень внутрішніх цін, обсяги національного виробництва, інвестиційну привабливість країни. Тому такі заходи в подальшому можуть спричинити певні негативні наслідки для населення та для держави в цілому [2, с. 150].

Коливання валютного курсу спричиняють також валютні обмеження, встановлені регулятором. Тому валютні обмеження також виступають інструментом державного регулювання валютного курсу. Валютні обмеження – це певна система правил та сукупність заходів, спрямованих на обмеження операцій з валютними цінностями, іноземною валютою та золотом. Дані обмеження затверджуються законодавчо та поширюються на всі валютні операції в країні [3, с.465].

Підсумовуючи, можна зазначити, що застосування визначених вище методів регулювання валютного курсу може як знизити, так і підвищити вартість національної грошової одиниці. Такі інструменти досить активно використовуються центральним банком країни як в умовах економічної стабільності, так і в умовах кризи. Ефективність та дієвість цих інструментів залежить від правильності та доцільності їх використання.

Список використаних джерел

1. Гацалов М.М. Сучасний економічний словник-довідник. - Ухта: УГТУ, 2002. – 92с.
2. Кейнс Дж.М. Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей / Дж.М. Кейнс. – М., 1978 – 150 с.

3. Мозговий О.М., Оболенська Т.Є, Мусієць Т.В.Навчальний посібник / За заг. ред. О.М. Мозгового. — К.: КНЕУ, 2005. — 465 с.
4. Савлук М.І., Мороз А.М., Лазепко І.М. та ін. Гроші та кредит: Підручник / Савлук М.І., Мороз А.М., Лазепко І.М. та ін. —КНЕУ, 2011. — 270 с.
5. Сколотяный Ю. Гривна/доллар / Ю. Сколотяный // ЗеркалоНедели. — 2008. — № 48(727). — 20–26 декабря — 45 с.

Тимошенко Ю. І.

КНЕУ

МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ ВАЛЮТ

Глобальні фінансові кризи, розвиток фінансових технологій та зміна споживчих переваг у бік зростання мобільності, зручності, швидкості, здешевлення вартості послуг і візуалізації інформації сприяло виникненню віртуальних співтовариств із створенням і поширенням власної валюти і роздрібних платіжних систем.

Нині сформувалися дві точки зору на місце віртуальних валют у фінансовій системі. З одного боку, віртуальні валюти є фінансовою інновацією, що сприятиме розвитку платіжних систем. З іншого боку, віртуальні валюти можуть стати інструментом відмивання грошей та фінансування тероризму в руках злочинних елементів, які намагаються ухилитися від контролю регулятора та уникнути санкцій. Для характеристики механізму здійснення операцій з віртуальними валютами Європейський центральний банк застосував термін «схеми віртуальної валюти». Перевагами схем віртуальної валюти є висока адаптивність до середовища, висока швидкість здійснення операцій, низькі витрати на обслуговування, децентралізація функціонування, вільний доступ до схем. Її

недоліками є низька обізнаність та важкість для розуміння потенційних споживачів, висока волатильність, неможливість анулювання угоди при невиконанні продавцем своїх зобов'язань, низька прозорість. Можливостями розвитку схем віртуальної валюти є високий інноваційний потенціал, забезпечення фінансової інклюзивності [2, с. 19], створення конкуренції традиційному банківському бізнесу. Загрозами функціонуванню схем віртуальної валюти є можливість здійснення фінансових злочинів, відсутність або недостатність захисту прав споживача, висока ймовірність банкрутства учасників [1, с. 70].

Нині спостерігається зародження регулювання схем віртуальної валюти. В наш час існують ліберальна, консервативна, репресивна модель регулювання схем віртуальної валюти та модель очікування [1, с. 72].

У ліберальній моделі спостерігається офіційне визнання віртуальної валюти, використання біткоінів для сплати податків, створення сприятливого середовища для криптовалютних підприємців і фінтех-стартапів, здійснення державних інвестицій. Характерними рисами консервативної моделі є ліцензування схем віртуальної валюти, застосування інструментів регулювання грошових переказів, прирівнення операцій з криптовалютами до грошових переказів, оподаткування операцій з криптовалютами. Країни із ліберальною та консервативною моделями регулювання схем віртуальної валюти, сприяють активному впровадженню принципів, розроблених FATF, та підтримуваних ООН у сфері протидії відмиванню грошей.

При репресивній моделі спостерігається заборона віртуальних валют. Модель очікування передбачає відсутність заборони на операції у віртуальній валюті, проте центральні банки країн, що застосовують саме цю модель, не рекомендують їх здійснювати.

Отже, законність використання віртуальної валюти залежить від місця знаходження суб'єкта операцій з нею та мети її використання. В Україні необхідна розробка засад регулювання ринку криптовалют з одночасним попередженням злочинного використання віртуальних валют.

Список використаних джерел

1. Волосович С.В. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку// Економіка України. – 2016. - №4. – С. 68-78.
2. Мазаракі А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України / А. Мазаракі, С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016.– С. 5-23.

Токарева Н. М.

КНТЕУ

СУТНІСТЬ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ — ПОЗИЧАЛЬНИКІВ БАНКУ

Стан кредитного портфеля банку в умовах нестабільного зовнішнього середовища значною мірою залежить від правильної оцінки кредитоспроможності позичальника. Під час надання кредиту постає питання прийняття управлінського рішення, яке надалі буде впливати на результати кредитної угоди, обсяги резервування, прибутковість чи збитковість банківських операцій в цілому.

Зростання кризових явищ в банківській системі обумовлено макроекономічними факторами та погіршенням соціально-політичної ситуації в країні, що призвело до зростання частки проблемних кредитів. Прогноз щодо обсягів кредитування фізичних осіб залишається негативним і це зумовлює тренд на пом'якшення стандартів кредитування фізичних осіб, водночас ризики такої поведінки значно зростають.

Якщо розглядати поняття кредитоспроможність, існують наступні підходи щодо його визначення.

Національний банк України визначає кредитоспроможність як наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для проведення

кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки [1].

О.В. Дзюблюк розглядає кредитоспроможність як спроможність позичальника в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями винятково грошовими коштами [2, с.8].

В.В. Гласюк та В.В. Гласюк більш конкретизують дане визначення, оскільки ними уточнено і джерело виконання боргових зобов'язань і вид діяльності, в ході якої це джерело виникає. Кредитоспроможність – це спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розраховуватися зі своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності [3, с.54].

Щодо визначення мети оцінки кредитоспроможності Остафіль О. та Рубаха М. пишуть, що «аналіз кредитоспроможності проводиться з метою отримання інформації для прийняття рішення про можливість й умови надання позики. В умовах ринкової економіки кредитоспроможність клієнта-позичальника є базовою характеристикою, яка визначає можливість встановлення кредитних відносин між банком та контрагентом» [4, с. 388].

Для досягнення мети, важливо повною мірою володіти інформацією для прийняття рішення про можливість і умови надання позики. Глибина оцінки залежить від відсутності або наявності кредитних відносин банківської установи з конкретним клієнтом, від результату надання ним достовірної та в повному обсязі інформації. В умовах ринкової економіки оцінка кредитоспроможності позичальника є базовою характеристикою, що розкриває можливість встановлення кредитних відносин між банком та клієнтом [5].

Інформація, як буде розглядатись працівником кредитного відділу повинна бути офіційно підтвердженою, відповідним чином заповнена та підписана позичальником заявка на отримання кредиту, довідки з місця

роботи, довідки, що підтверджують право позичальника на володіння майном, виписки з банківських рахунків тощо) та розрахунку платоспроможності клієнта або його сім'ї з урахуванням визначених банком суб'єктивних показників.

Таким чином, при сумлінному виконанні усіх необхідних процедур працівником кредитного відділу, урахуванні індивідуальних особливостей кожного позичальника, забезпечується якісне прийняття рішень та зниження рівня неповернення кредитів.

Список використаних джерел

1. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями: від 25.01.2012р. №23 / Правління НБУ. Постанова // [http:// zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua).

2. Дзюблюк, О. В. Особливості оцінювання грошового потоку підприємства в системі банківського аналізу кредитоспроможності позичальника / В. О. Дзюблюк // Банківська справа. – 2001. - №1. – С. 8-12.

3. Гласюк В. В. Оцінка кредитоспроможності позичальника: що оцінюємо? / В. В. Гласюк // Вісник НБУ. – 2001. – № 5. – С. 54-56.

4. Остафіль О. Комплексна оцінка кредитоспроможності позичальника як інструмент управління кредитним ризиком банку / О.Остафіль, М.Рубаха // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – № 19. – С. 387–396.

5. Бібліотека економіста [Електронний ресурс] Операції комерційних банків – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/89/6252.html>.

КРЕДИТНА ПІДТРИМКА ВИХОДУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВІ РИНКИ

Поглиблення інтеграційних зв'язків, посилення інтернаціоналізації та активне розгортання глобалізації створює як потенційні можливості для виходу національних підприємств на світові ринки, так і загострює конкуренцію між суб'єктами ринку. У цьому зв'язку особливої актуальності набувають питання забезпечення підтримки виходу підприємств на світові ринки товарів і послуг.

В Україні банки кредитують переважно короткострокові проекти, пов'язані з торгівлею та переробкою сировини. Натомість відсоткові ставки за кредитами юридичним особам на рівні вище 20% річних практично відлучають від кредитування галузі з довготривалим технологічним циклом у реальному секторі економіки [1, с. 237-238].

Держава може кредитувати експорт двома способами. Перший з них передбачає створення бюджету фондів, з яких фінансові ресурси через Експортні кредитні агентства передаються національним експортерам. Такі спеціалізовані інституції функціонують у більш, ніж сімдесяти країнах світу, а саме в Естонії, Латвії, Литві, Польщі, Румунії, Словаччині, Словенії, Хорватії. При застосуванні другого способу стимулювання експорту з державного бюджету виділяються певні кошти для компенсації комерційним банкам-кредиторам різниці між ринковими та пільговими відсотковими ставками за експортними кредитами. При цьому національні підприємства отримують кредитні ресурси на більш вигідних умовах порівняно з тими, що існують на внутрішньому кредитному ринку [3, с. 378].

Верховною Радою України було ухвалено Закон України 1792-VIII «Про забезпечення масштабної експортної експансії українських виробників

шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту». Цим законом передбачено створення Експортно-кредитного агентства (ЕКА), яке покликане сприяти українському несировинному та високотехнологічному експорту, збільшуючи як його обсяги, а також сприяти підвищенню конкурентоспроможності українських товарів як на внутрішньому, так і на світових ринках. ЕКА на добровільних засадах здійснюватиме страхування, перестраховування, надаватиме гарантії за договорами, що забезпечують розвиток експорту, а також братиме участь у реалізації програми часткової компенсації відсоткової ставки за експортними кредитами [2].

Основними завданнями ЕКА є захист українських експортерів від ризику неплатежів та фінансових втрат, пов'язаних з виконанням зовнішньоекономічних контрактів, впровадження сучасних фінансових технологій у зовнішній торгівлі та механізмів підтримки експорту товарів і послуг українського походження, підвищення їх конкурентоспроможності на світових ринках, співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, у тому числі для акумуляції міжнародної фінансової допомоги для забезпечення збільшення експорту та економічного зростання в Україні у цілому [2].

Список використаних джерел

1. Гладких Д.М. Напрями активізації кредитування підприємств реального сектору економіки України / Д.М. Гладких // Стратегічні пріоритети. – 2016. – №3. – с. 237-243

2. Закон України «Про забезпечення масштабної експортної експансії українських виробників шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту» від 20 грудня 2016 р. № 1792-VIII. Електронний ресурс. Режим доступу: . <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1792-19>

3. Зовнішня торгівля України: XXI століття : монографія / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Н.О. Іксарова [та ін.]; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 600 с.

РОЛЬ БАНКОВ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В ФИНАНСИРОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

В современных условиях одной из причин, сдерживающих экономического развития страны, является недостаточный объем финансовых ресурсов инвестиционной деятельности. В тоже время банки, находящиеся под государственным контролем, находящиеся под контролем государства, обладают значительными финансовыми ресурсами. В настоящее время под контролем государства находятся ряд банков, среди них: АО «Ощадбанк», АО «Укрэксимбанк», АБ «Укргазбанк», ПАО «Расчетный центр». По состоянию на начало 01.12.2016 г. общая сумма активов банков с государственным участием составило 424,3 млрд грн, в том числе АО «Ощадбанк» — 210,1 млрд грн, АО «Укрэксимбанк» — 160,3 млрд грн.

В соответствии с основами стратегического реформирования государственного банковского сектора, развитие банков будет сфокусировано на двух основных направлениях: 1) максимальная ориентация на целевых клиентских сегментах. 2) реформирование операционных моделей и приведения «индустриализации» систем и процессов для повышения управления и масштабности, снижения затрат, улучшения качества обслуживания клиентов, а так же даст возможность банкам лучше управлять кредитными и другими рисками [1, с. 31].

В современных условиях, когда ресурсная база банков сокращается, приоритетом для государства должно быть кредитование через государственные банки приоритетных отраслей национальной экономики. Однако в настоящее время государственные банки не активно участвуют в кредитовании приоритетных отраслей, в том числе и инвестиционной деятельности (табл. 1).

Удельный вес кредитов выданных банками с государственным участием за видами экономической деятельности

Виды экономической деятельности	АО «Ощадбанк»		АО «Укрэксимбанк»	
	2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.
Машиностроение	0,9	0,7	2,9	2,4
Торговля	8,1	6,3	9,9	7,9
Физические лица	5,2	5,4	35,1	30,8

Расчитано по данным сайта банков.

К сожалению, в нынешних условиях сложилась ситуация, когда банки не заинтересованы кредитовать приоритетные отрасли, в том числе и инвестиционные проекты предприятий реального сектора. Приоритетными секторами для кредитования являются население, торговля, операции по недвижимости.

По нашему мнению, государству целесообразно использовать имеющиеся финансовые ресурсы, прежде всего, для кредитования приоритетных отраслей с учетом национальных интересов. С целью стимулирования кредитования приоритетных отраслей национальной экономики необходимо пересмотреть политику ведущих государственных банков в направлении сокращения кредитования торговли, населения, операций с недвижимостью, кредитов физическим лицам и другим и перенаправления кредитных средств для кредитования отраслей материального производства: промышленность, строительство и сельское хозяйство.

Список використаних джерел

1. Любич О.О. Аналіз бізнес моделі державних банків України /О.О.Любич, Г.П.Бортніов, Г.О.Панасенко //Фінанси України. – 2016. - №10. С.7-38

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Розвиток фінансової системи будь-якої країни передбачає існування ефективного механізму забезпечення безперервного та збалансованого процесу регулювання фінансового сектору. Питання розробки та удосконалення такого механізму є особливо актуальним для ринку кредитних послуг України, оскільки одним із найважливіших завдань банківської системи є забезпечення мобілізації тимчасово вільних фінансових ресурсів та розподіл їх в напрямку пріоритетних галузей економіки. Проблеми створення надійного законодавчого фундаменту для існування міцної фінансової системи, зокрема ринку кредитних послуг, знаходиться у полі зору провідних фахів та вітчизняних вчених та потребують невідкладного вирішення.

Так, Вергелюк Ю. Ю. значну увагу приділяє дослідженню нормативно правових засад регулювання кредитних послуг банків для корпоративних позичальників, адже саме цей сегмент клієнтів забезпечує активний платоспроможний попит на кредитні послуги і, водночас, є важливим з точки зору створення ВВП у країні [1, с. 1]. При цьому, Адамик Б. П. стверджує, що нормативно-правова база є основою системи організаційного забезпечення державного регулювання діяльності банків, оскільки саме розробка та вдосконалення законодавчих та правових норм банківської діяльності передбачає регулюючий вплив держави на об'єкт управління – банківську систему [2, с. 8].

Основним органом державного регулювання та нагляду за кредитною діяльністю банківських установ є НБУ, що передбачено Законом України «Про банки та банківську діяльність» [3] та Законом України «Про Національний банк України» [4]. Водночас, наприклад, перший нормативний

документне містить визначення поняття кредитної послуги. Варто зазначити, що неоднозначність положень нормативних документів, відсутність ряду визначень створюють перепони для ефективного нормативно-правового регулювання кредитних послуг банків в Україні. Тому, для вирішення існуючої проблеми недоконалого нормативно-правового регулювання кредитних послуг є важливим постійне удосконалення нормативної бази у цій сфері.

Водночас, науковці зазначають, що процес вдосконалення механізму регулювання фінансового ринку, зокрема ринку кредитних послуг, залежить не тільки від держави, а від самих банківських установ. Так, для того, щоб налагодити систему взаємовідносин між позичальниками та кредиторами фінансові установи також повинні здійснювати такі заходи, як: завчасне виявлення проблемних кредитів і розробка ефективних заходів з ліквідації заборгованості; запровадження дієвих підходів до аналізу якості та структури кредитного портфеля банку в цілому; постійний контроль кредитного ризику; моніторинг кредитного ринку; і розробка новітніх заходів щодо розширення власної ринкової ніші [5].

Список використаних джерел

1. Вергелюк Ю. Ю. Державне регулювання кредитних послуг банків в Україні [Електронний ресурс] / Ю.Ю. Вергелюк. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/pprbsu/2012_34/34_01_11.pdf.

2. Адамик Б. П. Трансформація парадигми державного регулювання банківської діяльності в умовах фінансової кризи / Б. П. Адамик // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2010. – № 1. – С. 7–18.

3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 19.05.2011 № 3394-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

4. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.99 № 679-XIV із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

5. Рогожнікова Н. В. Основні тенденції банківського кредитування в сучасних умовах фінансово-економічної кризи / Н. В. Рогожнікова // Фінансовий простір. – 2015. – № 13. – С. 76.

Шевченко І.Ю.

КНТЕУ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості та надійності банку є складовою єдиного інформаційного простору банку. Уся інформація складає єдину інформаційну базу. Джерелами інформації для оцінки фінансової стійкості банку можуть бути як незалежні зовнішні джерела так і внутрішні.

Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості представлено такими видами:

- законодавчі та нормативні документи (Закони України, постанови кабінету Міністрів, укази Президента, інструкції НБУ, інструкції банків, фінансових органів);
- планово-методичні документи (фінансова звітність банку, нормативні методики, документи банку);
- бухгалтерська звітність (типові форми, розшифрування звітних показників, спеціалізовані форми);
- статистична звітність (типова періодична звітність, середньогалузеві показники);
- акти ревізій і перевірок, аудиторські висновки[3].

В аналітичній роботі банки використовують інформацію практично всіх основних категорій організацій, що її надають, а також неформальних

джерел. Труднощі з інформаційним забезпеченням виникають найчастіше при оцінці діяльності банків партнерів, зокрема, при оцінці їх фінансової стійкості та надійності. Підвищити рівень інформаційного забезпечення банків слід на основі розширення обсягів офіційної інформації, що надається НБУ, оскільки аналітична інформація, що є у розпорядженні НБУ практично не може бути замінена інформацією з інших джерел [1].

Слід зазначити, що подальшого розвитку потребують питання оцінки фінансової стійкості банку на основі доступної інформації із застосуванням рейтингового аналізу, що дозволить банкам проводити незалежну оцінку фінансової стійкості своїх контрагентів, партнерів та конкурентів, а також визначати власне місце в банківській системі за рівнем фінансової стійкості. Розробка інформаційної моделі оцінки фінансової стійкості банку на основі відкритої рейтингової системи допоможе узагальнювати банку вихідну інформацію про інші банки й надасть можливість визначення значної кількості як абсолютних, так і відносних показників для отримання узагальненої оцінки фінансової стійкості банку-конкуренту [2].

Отже, цілеспрямоване та комплексне забезпечення банків різнорівневою аналітичною інформацією дозволить покращити механізми оцінки фінансової стійкості та надійності банку, підвищити ефективність взаємовідносин між банками.

Список використаних джерел

1. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: [підручник] / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2014. – с. 484.

2. Крухмаль О. В. Оцінка фінансової стійкості банків: інформаційне і методичне забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / О. В. Крухмаль. - Суми, 2007. - 20 с.

3. Крухмаль О.В. Фінансові аспекти залучення інформації комерційними банками // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 2. – С. 31-33., с. 32.

Шиянова С.О.

ТЕК КНТЕУ

ФІНАНСОВА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Україна, як країна з транзитивною економікою є на сьогодні найбільш незахищеною від ринкової кон'юнктури. Значний економічний потенціал країни на сьогодні частково реалізується саме за допомогою тісної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями в багатьох напрямках.

Міжнародні фінансово-кредитні організації давно зайняли провідне місце в Україні серед установ, які здійснюють серйозну фінансову підтримку і надають технічну допомогу з метою реалізації в нашій країні необхідних реформ, а також підтримки та розвитку підприємств різних галузей економіки і зміцнення фінансового сектору в цілому. Наразі Україна знаходиться в такому фінансовому та економічному стані, що реальним інструментом виходу з нього поряд із жорстким запровадженням реформ може стати лише плідна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. Водночас формат такої співпраці має будуватись виключно на національних інтересах нашої держави. На сьогодні Україна є членом таких міжнародних фінансово-кредитних організацій, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк. Саме ці інструкції проводять активну роботу в плані надання фінансової, технічної допомоги і кредитування.

Можна виділити такі основні цілі та принципи, на яких Україна має співпрацювати з МФО:

- 1) Сприяння розвитку ринкових перетворень в Україні;
- 2) Створення умов для успішного входження України до світової економіки;
- 3) Розв'язання не тільки суто економічних, а й соціальних завдань;
- 4) Додержання паритетності у відносинах Україна – МФО;
- 5) Забезпечення національних інтересів і національної безпеки.

Проведений комплексний аналіз свідчить про те, що Україна активно співпрацює з МФО. Становлення України в світовому фінансовому просторі й ефективна співпраця з МФО мають велике значення для стабілізації національної економіки та забезпечення її соціально - економічного зростання, зміцнення фінансового сектора і активізації інвестиційного процесу, розвитку приватного підприємництва та виробничої діяльності. Перспективами подальших досліджень є формування шляхів підвищення ефективності інвестиційних проектів, що здійснюються МФО в Україні, а також розроблення методики та показників її оцінки.

Список використаних джерел

1. Стаття О. М. Непомнящий, д. н. з держ. упр. Президент, Громадська спілка "Міждержавна гільдія інженерів консультантів", м.Київ
2. Сучасний стан і напрями підвищення результативності співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями / Д. Ю. Венцковський// Фінанси України. — 2016. — № 5. — С. 14—26.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

В останні роки в умовах гострої економічної та політичної ситуації в Україні, високих темпів інфляції, обсяги валового внутрішнього продукту значно зменшилися, що є негативним показником для економіки країни. Для покращення ситуації та розширення підприємницької діяльності необхідне залучення великої кількості інвестицій. Саме тому питання щодо роботи інститутів спільного інвестування та компаній з управління активами не втрачає своєї актуальності.

Станом на 15.02.2017 року в Україні зареєстровано 295 компаній з управління активами (КУА) та 1179 інститутів спільного інвестування (ІСІ). В структурі інвесторів відкритих ІСІ основне місце займають фізичні особи резиденти (75%). Обсяги коштів, які громадяни довіряють ІСІ залежать від багатьох факторів, але основними для нашої країни являються обсяги заощаджень населення; рівень довіри до банківської системи та фінансових компаній; доходності та рівня ризику інструменту; захищеності інвестора [1].

Починаючи з 2006 року кількість активів визнаних ІСІ в управлінні постійно зростають і станом на 30.11.2016 року становила 255,9 млрд. грн. Водночас, слід констатувати, що у 2016 році середня річна доходність інвестиційних фондів значно знизилась, окрім інвестицій у закриті ІСІ з публічною емісією, де доходність збільшилась з 17,3% до 21,4%. У інвестиційних фондах, що інвестували в інструменти з фіксованою доходністю, рівень доходності значно підвищився у 2012-2014 рр. та впав у 2016 році до рівня відсоткової ставки депозитів. В той же час показник доходності фондів, що вкладали у акції, у 2015 році впав до мінусового значення. Це можна пояснити тим, що акції нестабільні, інвестиційний фонд,

який владає у них має більші ризики, ніж фонд, що владає у державні облігації та банківські депозити [3-5].

Не зважаючи на підвищення Індексу UX у 2014 р., як результат очікувань інвесторів від політичних змін в державі, з початком бойових дій на сході України обсяг торгів на «Українській біржі» впав у лютому 2017 року на 87% порівняно із липнем 2014 року [2]. Тож за такої негативної динаміки, ІСІ, активи яких вкладені в акції українських емітентів, просто не могли б бути доходними. Відсутність розвинутого фондового ринку в Україні дає підстави стверджувати про певні загрози щодо неможливості використання потенціалу ІСІ.

Значно прискорити розвиток та підвищити ефективність функціонування інститутів спільного інвестування в Україні можна за рахунок:

- лобіювання нормативно-правових актів щодо розвитку фондового ринку та захисту прав інвесторів;
- вдосконалення механізму саморегулювання фондового ринку та його основних суб'єктів, як інструментів саморозвитку ринку;
- впровадження ефективної політики щодо розвитку фондового ринку, використовуючи досвід країн з розвиненою економікою;
- запровадження правил щодо підвищення транспарентності суб'єктів фондового ринку та емітентів цінних паперів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Української Асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/>
2. Офіційний сайт Української біржі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ux.ua/>
3. Інформаційний портал про особисті інвестиції та фінанси [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://investfunds.ua/>
4. Сайт інвестиційної групи «УНІВЕР» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://univer.ua/ru/>

5. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

Ярошенко С. С.

КНЕУ ім. В. Гетьмана

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ РЕАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК СКЛАДОВА АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Чинники інфляції, як відомо, знаходяться не лише у грошовій сфері. Для України у сучасних умовах характерним є інфляційний процес, що представляє собою сукупність процесів на макро- та мікрорівнях економіки, спровокованих диспропорційним розвитком монетарної та виробничої сфери (значним переважанням в структурі виробництва галузей групи А), і які, накопичуючись, призводять до циклічних сплесків неконтрольованої інфляції, через суттєву зміну курсу національної валюти до іноземної, при цьому, в періоді між сплесками інфляція має монетарний характер.

За таких умов антиінфляційна політика повинна бути спрямована, по-перше, на подолання диспропорцій в економіці, шляхом стимулювання розвитку галузей групи Б та модернізації галузей групи А; по-друге, на відновлення довіри до національної грошової одиниці та дедоларизації економіки.

Для досягнення цих цілей необхідно:

1. Створення державної програми з підтримки галузей групи Б, по видачі кредитів саме в ці галузі на пільгових умовах, тобто запустити кредитування реального сектору економіки.

2. Ресурсами кредитування є вільні банківські резерви, які зараз направляються на придбання депозитних сертифікатів НБУ та спекуляції на валютному ринку. Для перенаправлення вільних резервів в кредитування

необхідно, як мінімум відмовитися від депозитних сертифікатів НБУ, якщо ж це не допоможе – поставити від’ємні відсоткові ставки на вільні банківські резерви.

3. Для того, щоб банки кредитували необхідні галузі, я пропоную нараховувати відсотки на обов’язкові резерви тим банкам, які надали кредитів на певну, встановлену урядом суму кредитів у пріоритетні галузі.

4. Щоб унеможливити варіант переходу цих коштів на валютний ринок з метою спекуляцій і створення нестабільності, як тимчасовий захід, я пропоную обмежити обсяг купівлі та продажу іноземної валюти банком. Для придбання понад ліміт він повинен отримати дозвіл від НБУ. При такому варіанті у банків не буде інших привабливих варіантів розміщення коштів крім кредитування.

5. Наступним етапом буде розвиток галузей групи А за аналогією до того, як відбувався розвиток галузей групи Б. Мета - вийти на конкурентоспроможний рівень на зовнішніх ринках. Українській економіці необхідно перейти від експорту сировини та напівфабрикатів до експорту високотехнологічної продукції, тим паче з точки зору людського капіталу у нас є всі необхідні ресурси.

Це приведе до таких змін в економіці: відновлення довіри до банківської системи; розвиток будівельної та суміжної до них галузей; поштовх до економічного зростання; скорочення імпорту; можливість переходу до активного платіжного балансу; стабільність валютного ринку; подолання доларизації у зв’язку з підвищення довіри до гривні.

Отже, саме банківське кредитування реального сектору економіки може бути тим самим поштовхом, що забезпечить економічне зростання, дасть змогу позбавитися від диспропорційності розвитку економіки, підвищить довіру до гривні, що матиме значний антиінфляційний ефект. На нашу думку, Україна має досить високий потенціал, який лише необхідно розкрити та змусити працювати на економіку в цілому та добробут суспільства.

СЕКЦІЯ 2

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ

Бура Н.
КНТЕУ

ВПЛИВ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК РИНКУ ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Фінансовий ринок України перебуває на етапі свого становлення та розвитку, що пов'язано із появою нових інноваційних та нетрадиційних видів фінансових послуг. У сучасних ринкових умовах рівень забезпечення вітчизняних підприємств фінансовими ресурсами для функціонування та розвитку значною мірою впливає на економічний розвиток держави в цілому. Тому за таких умов уваги особливою уваги заслуговують кредитні послуги, особливе місце серед яких займає послуга факторингу, яка досі є новою фінансовою послугою для вітчизняного фінансового сектору. Розвиток вітчизняного ринку факторингу значною мірою відбувається під впливом світових тенденцій, що засвідчує необхідність дослідження міжнародних тенденцій у сфері факторингового обслуговування та проведення факторингових операцій.

Якщо факторинг є доволі новою послугою для вітчизняного ринку фінансових послуг і тільки набуває популярності серед суб'єктів підприємницької діяльності, то у розвинених європейських країнах така послуга вже давно набула значного поширення, про що свідчить статистика збільшення обсягів факторингових операцій по країнах [1 **Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Функціонування вітчизняного ринку факторингових послуг ускладнюється низкою проблем, серед яких: недосконала технологія надання такої послуги, висока вартість, відсутність

обізнаності потенційних споживачів щодо сутності та переваг використання такої послуги тощо.

В умовах політичної та економічної асоціації України з Європейським Союзом та світових глобалізаційних процесів на розвиток ринку факторингу в Україні впливають сучасні характерні світові тенденції поширення послуги факторингу. За даними найбільшої за кількістю членів Факторингової асоціації у світі Factors Chain International (FCI) [1], факторингова індустрія відчуває стійке зростання. Діяльність FCI, що є глобальною мережею, об'єднує 242 факторингових компаній з 64 країн світу, підтверджує значний потенціал щодо зростання внутрішньої та міжнародної торгівлі на основі розвитку факторингу.

За результатами аналізу тенденцій розвитку світового та європейського ринків факторингових послуг можна зробити такі висновки: факторинг сприяє внутрішній та міжнародній торгівлі, тому для України доцільним є збільшення обсягів факторингових операцій; використання Україною європейської моделі факторингу припускає підвищення активності банків щодо надання послуги факторингу; євроінтеграційні процеси України та перспективи її приєднання до Європейського Союзу дозволяють стверджувати, що існують необхідні зовнішні та внутрішні передумови для розвитку як внутрішнього (за показником «питома вага внутрішнього факторингу» Україна посідає 3 місце в Європі), так і міжнародного факторингу; високі темпи розвитку міжнародного факторингу в Європі висувають перед банками України завдання нарощувати обсяги надання послуги міжнародного факторингу; Україна на передостанньому місці в Європі за обсягами факторингу на одну компанію/банк, що свідчить про необхідність підвищення потенціалу факторингу через надання цієї послуги як крупному, так і малому, середньому бізнесу; за показником «температура приросту обсягів факторингу» Україна займає 15 місце серед країн Європи, що відповідає середнім значенням такого показника та свідчить про позитивні тенденції щодо розвитку національного ринку факторингу загалом.

Під впливом світових тенденцій розвивається національний ринок факторингу. В останні роки спостерігається стрімке збільшення кількості компаній, яким надано право здійснювати надання послуг факторингу. Водночас, розвиток ринку факторингових послуг потребує вирішення основним проблем його розвитку, що вимагає зусиль зі сторони як держави, так і самих фінансових установ.

Список використаних джерел

1. Factors Chain International [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://fci.nl/en/home>.

Грицаєнко А.О

ТЕК КНТЕУ

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

1. Глобалізація - важлива характеристика й основна тенденція сучасної світової системи.
2. Дослідження функціонування ринку банківських послуг є актуальною темою в умовах глобалізації.
3. Значення ринку банківських послуг як важливої складової глобальної економіки.
4. До початку світової фінансової кризи для ринку банківських послуг України були характерні високі темпи розвитку.
5. Несприятливий розвиток подій у світовій економіці підірвали фінансову стійкість банків.
6. Динаміка структури банківських установ.
7. Приплив іноземного капіталу в економіку країни: позитивні та негативні сторони.

8. Аналіз банківських послуг України в регіональному аспекті.
9. Зростання попиту на банківські послуги з боку суб'єктів підприємницької діяльності та з боку фізичних осіб.
10. Аналіз сучасного стану та тенденції вітчизняного ринку банківських послуг в Україні свідчать про певні здобутки й численні недоліки.

Список використаних джерел

1. Бобиль В. Механізм стабілізації банківської системи України в період фінансової кризи / В. Бобиль // Банківська справа. — 2009. — № 5. — С. 25—32
2. Офіційний веб-сайт статистики України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Демків М.А.

КНТЕУ

РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНИХ КАНАЛІВ ЗБУТУ РОЗДРІБНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ У РОЗРІЗІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

Стабільність функціонування та розвитку банківської системи України є результатом взаємодії безлічі факторів. У поточний час спостерігаємо потужний негативний тиск на вітчизняні банки зовнішніх чинників, пов'язаних з кризовим станом української економіки, слабкою прогнозованістю вітчизняної фінансової системи. До групи контрольованих з боку окремого банку процесів належить маркетинг, що може виступати як інструмент збільшення обсягів продажу банківських послуг. Система збуту банківських продуктів та послуг на ряду з оптимальністю продуктового портфелю, системою ціноутворення і системою маркетингових комунікацій

банку визначає його спроможність працювати та розвиватися в сучасних кризових умовах. При цьому активне вдосконалення методів управління каналами збуту банку стає одним з актуальних завдань банківських установ. Канали збуту банку на роздрібному ринку можуть включати спеціалізовані відділення, філії, міні-відділення, системи електронних платежів у пунктах продажу, фінансові супермаркети, системи, засновані на картках, термінали самообслуговування.

На вектори розвитку каналів збуту роздрібних банківських послуг зараз найбільший вплив роблять два чинника. По-перше, це – економічна нестабільність, що вимагає скорочення витрат банків. По-друге, це – так звана цифрова або digital-трансформація банківської сфери. Сутність digital-трансформації можна висловити так: “все, що може бути оцифровано – буде оцифровано”. Д. Реймер визначає “цифровий бізнес” як появу нових бізнес-моделей, що поєднують фізичний і цифровий світи [4]. Цифрову трансформацію у банківській сфері можна визначити як перехід банків до цифрового бізнесу через зміну культури бізнесу та впровадження нових інформаційних технологій, які розширюють межі банківського бізнесу. Цифрова трансформація, є, перш за все, областю стратегії. Цифрова трансформація включає наступні основні опції перебудови менеджменту банківського бізнесу. Цифрові технології змінюють комунікації з клієнтами банку, вони стають двосторонніми: активність клієнтів в соціальних мережах, їх огляди і відгуки узагальнюються та аналізуються сучасними програмними засобами миттєво, що визначає вплив на успіх бізнесу. У цифровому світі успіх банку визначають “дані”, здатність їх отримувати, узагальнювати, аналізувати, розповсюджувати. Також виключного значення набувають „дистанційні канали збуту”, які В.Ф. Голуб визначає як канали збуту, що засновані на прогресивних засобах комунікації банківської установи з клієнтом та дозволяють клієнту спілкуватися з банком за допомогою певних пристроїв на відстані й приймати рішення стосовно вибору продуктів та послуг [1, с. 8]. До дистанційних каналів збуту на роздрібному ринку банківських продуктів та послуг можна віднести клієнт-

банк, банкомати, Інтернет-банкінг, кіоски самообслуговування, контакт-центр, автоматизовану телефонію та надання банківських послуг за допомогою мобільного зв'язку.

Отже, кризові явища в економіці та цифрова трансформація банківського бізнесу сприяють скороченню обсягу використання банками відділень як каналів збуту, у той же час надаючи поштовх розвитку дистанційних каналів збуту роздрібних банківських послуг.

Список використаних джерел

1. Голуб В.Ф. Управління каналами збуту банківських продуктів на роздрібному ринку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / В.Ф. Голуб ; Держ. податк. адмін. України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. — Ірпінь, 2008. — 20 с.

2. Лапко О.О. Інноваційні механізми ритейлу в банківському секторі України / О.О. Лапко, А.М. Демченко // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. — 2014. — Вип. 2. — С. 65-72.

3. Яценко О.В. Механізм забезпечення взаємодії банків з клієнтами [Текст] : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.08 / О. В. Яценко; Одес. нац. екон. ун-т. — Одеса, 2016. — 19 с.

4. Реймер Д. Что такое Digital Business?/ Д. Реймер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://denreymer.com/digital-business>

Завадська О.О.

ХТЕІ КНТЕУ

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Сьогодні повноцінний розвиток фінансового ринку будь-якої держави неможливий без інтеграційних процесів вітчизняної економіки до

міжнародної економічної системи. Без даного процесу недосяжною є еволюція суспільного виробництва країни, а також задоволення потреб фізичних та юридичних осіб.

В основі глобалізації лежать процеси у сфері економіки та фінансів, що є фундаментом глобальних процесів в інших сферах. Економічна глобалізація означає процес дедалі більшої всесвітньої економічної інтеграції, головними рушійними силами якого є:

- лібералізація міжнародної торгівлі та руху капіталів;
- зростання темпів технологічного прогресу та формування інформаційного суспільства;
- дерегулювання.

Процес інтеграції у міжнародну економіку відбувається в одних країнах швидше, ніж в інших. Внаслідок повільного економічного реформування Україна переживає не найкращі часи: швидкими темпами зростають зовнішній та внутрішній державні борги з сумнівними перспективами погашення та обслуговування; небаченого рівня сягнула “тінізація” економіки; погіршився стан банківської системи, яка характеризується як найвідсталіша у світі при найвищих цінах за надання фінансових послуг; відбулося катастрофічне падіння матеріального добробуту населення, що спричинило дохідно-майнове розшарування українського суспільства та ін.

Розвиток та становлення фінансового ринку України є необхідною передумовою розвитку інших секторів економіки держави. Співробітництво України з країнами світу надасть можливість:

- зростання міжнародного товарообігу із випереджаючим зростанням обсягів експорту;
- зростання обсягів іноземних інвестицій в Україну;
- мінімізації рівня кореляції між негативними тенденціями розвитку світової та національної економіки.

До ризиків, притаманних процесу економічної глобалізації, що на даний момент актуальні для України, можна віднести:

- стихійний відтік науковців та робочої сили у розвинені країни;
- зміну обсягів національного виробництва внаслідок значних обсягів імпорту більш конкурентоспроможної продукції;
- втрату контролю держави та національних корпорацій над стратегічно важливими для економіки підприємствами, тощо.

Отже, необхідно враховувати всі позитивні та негативні сторони фінансової глобалізації, щоб мінімізувати в подальшому ступінь їх негативного впливу на фінансовий сектор та економіку держави.

Список використаних джерел

1. Болдова А.А. Ринок фінансових послуг України: глобалізаційний аспект. А.А.Болдова., В. Ю.Мойко. - Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 1, 2012, 72-78с.

2. Лантух О.В., Колокольний С.В. Фінансовий ринок України в умовах глобалізації.- Економічний простір №14.- Придніпровська державна академія будівництва та архітектури - м. Дніпропетровськ, 2008.- 43 с.

Зінчук А.П.

КНТЕУ

ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ: МЕТОДИ ЙОГО СКОРОЧЕННЯ

Протягом багатьох років в Україні простежується збільшення розмірів бюджетного дефіциту. Це зумовлено низкою факторів, які щороку збільшують видатки бюджету. Дефіцит є макроекономічним показником, який характеризує стійкість економічної системи. В умовах сучасного зниження обсягів виробництва, посилення фінансової залежності, кризи

неплатоспроможності, невиконання бюджетів різних рівнів, дослідження таких явищ, як бюджетний дефіцит та державний борг набуває актуальності та вимагає подальшого вивчення.

За своєю природою бюджетний дефіцит, як і будь-яка економічна категорія, має конкретний інтервал дії та може бути активним і пасивним. Активний зумовлений законом зростання вартості, пасивний – зростанням темпів інфляції. Бюджетний дефіцит являє собою різницю між державними доходами і видатками. Рівень бюджетного дефіциту визначається як відношення обсягу дефіциту до валового внутрішнього продукту, виражене у відсотках. Припустимим або відносно безпечним рівнем бюджетного дефіциту визнається його значення в межах 2–3 %. Згідно з міжнародними стандартами, бюджетний дефіцит до 3 % ВВП виконує активну функцію в економіці. Фінансові ресурси використовуються не на поточне споживання, а в ролі додаткового джерела фінансування державних інвестиційних програм. Провідні країни Заходу, в тому числі ЄС, здійснюють емісію національної валюти в основному через механізми обслуговування бюджетного дефіциту, використовуючи відповідні ресурси на цілі економічного розвитку

Дефіцит державного бюджету свідчить насамперед про його незбалансованість. Отже, поява бюджетного дефіциту зумовлена неправильно обраною та реалізованою концепцією збалансування бюджету.

Відомо три класичних концептуальних підходи до збалансування державного бюджету:

- 1) збалансування на щорічній основі;
- 2) збалансування в ході економічного циклу;
- 3) функціональні фінанси.

Кожна з цих концепцій має характерні риси та економічні наслідки.

Бюджет і економіка взаємопов'язані, однак пріоритет надається останній. Без здорової економіки, що ефективно функціонує, не може бути життєздатного бюджету. Зазначимо, держава буде свою фінансову політику в такий спосіб, що періодично використовуються три концептуальних

підходи. Проте це не означає, що проблема дефіциту державного бюджету зникає

Фінансування дефіциту державного бюджету може не супроводжуватися безпосередньо емісією готівки, а відбуватися в інших формах, наприклад як надання кредитів Центрального банку державним підприємствам за пільговими ставками відсотків або у формі відстрочених платежів, коли уряд, придбавши товари та послуги, не сплачує за них у встановлений термін.

Список використаних джерел

1. Фінанси (теоретичні основи): підручник / М.В. Грідчина, В.Б. Захожай, Л.Л. Осіпчук та ін. – К.: МАУП, 2002. – 280 с.
2. Небава М.І. Теорія макроекономіки: навч. посібник. – К.: Слово, 2003. – 536 с.
3. Швайка, Л.А. Державне регулювання економіки: навчальний посібник / Л.А. Швайка. – К.: Знання, 2006. – 436 с.
4. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2005. – 851 с.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс].

Каель Р.Р.

КДАВТ

СТАН ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ЧЕРЕЗ МОРСЬКІ ПОРТИ УКРАЇНИ

Сучасна світова економіка на відміну від вітчизняної стабільно зростає (щорічно приблизно на 3 %), а її поживлення і розвиток все менше реагує на швидку девальвацію валют, тому що залежить все більше від інших

чинників. Так, у Японії економічне зростання експорту відбулось на 1-2 %. Інші східноазійські країни-«тигри» – Китай, Південна Корея, Тайвань, Сінгапур суттєво зміцнили свої ринки експорту.

Останнім часом спостерігалось зменшення експорту вітчизняних товарів та імпорту товарів в Україну. Наприклад, за підсумками січня – серпня 2015 р. порівняно з аналогічним періодом 2014 р., обсяги експорту вітчизняних товарів зменшилися на 34,6 %, тоді як обсяги імпорту товарів в Україну зменшились на 36,4 %. Відносно зменшення експорту українських товарів за підсумками січня – серпня 2015 р. було значно більшим, ніж за аналогічний період 2014 р., коли воно становило 8,7 %. Водночас зменшилася частка експорту мінеральних продуктів (насамперед залізної руди), металургійної та машинобудівної продукції [1].

Слід наголосити на радикальному зменшенні частки країн СНД, і насамперед Росії, та зростанні частки країн Європи й Азії у структурі українського зовнішнього товарообігу. Так, за підсумками січня – серпня 2015 р., порівняно з аналогічним періодом 2014 р., обсяги українсько-російського товарообігу зменшилися із 16,6 млрд дол. США до 7,5 млрд дол. США, тобто у 2,1 раза[2].

В наш час треба знаходити економічні «точки зростання», фінансові вкладення у підприємства цих сфер приведуть до росту економіки держави. Морські порти України: Одеський, Іллічівський, Південний, Херсонський, Маріупольський та Жовтневий (СМП «Октябрьск») являють потужний кластер у розвитку експортно-імпортних операцій. Згідно із статистичними даними за 2014-2015 рр.[3], серед топу-5 вантажів, які імпортувалися через морські торгові порти України, найбільшу частку складала руда, за нею йшли – вугілля та вантажі у контейнерах. Так, за 9 міс. у 2014-2015 рр. через термінали портів було перевалено 32 млн 229 тис. т. руди. Лідером у перевалюванні руди є порт Південний (19 млн 218 тис.т. У Південному перевалюється більше половини всього об'єму вугілля, який перероблюється у вітчизняних портах. Через Південний порт проходить більша частка

хімічних вантажів та мінеральних добрив. З січня по вересень 2015 р. через порти України було перевалено 25 млн 999 тис.т.хлібних вантажів, з них – 25 млн 570 т. зернових.

Вітчизняний фінансовий ринок, в першу чергу, має обслуговувати реальний сектор економіки, найбільш конкурентоздатні та стратегічно орієнтовані компанії. Серед «точок зростання» - нарощування потужностей морських портів України.

Список використаних джерел

1. Редзюк Є. «Фінансовий ринок та інвестиційні процеси в Україні: чи є можливість зростання?» <http://ua-ekonomist.com/13005-fnansoviy-rinok-ta-ivesticyn-procesi-v-ukrayin-chi-ye-mozhlivst-zrostannya.html>

2. Кулицький С. Проблеми розвитку української економіки у контексті загрози дестабілізації міжнародних фінансових ринків.//Україна:події, факти, коментарі. – 2015. - №21. – С. 36-58. – Режим доступу: <http://nbuvipar.gov.ua/images/ukraine/2015/ukr21.pdf>.

3. Розділ «Аналітика»/«Порти України».- 2015.- 38(150).- С. 50-51.

Касян І.Ю.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРИЧИНИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Тінізація економіки — це складне багатofакторне явище, що полягає у сукупності неконтрольованих і нерегульованих протиправних дій між суб'єктами економічної діяльності, які мають на меті неофіційне отримання доходу [1, ст. 24].Процес тінізації економіки – це проблема світового рівня, що є дуже актуальною в Україні. Аналізуючи аспекти розвитку тінізації економіки в Україні, можна окреслити основні її сфери, визначити причини та масштабні наслідки.

Основними економічними сферами тінізації в нашій країні є діяльність суб'єктів господарювання та отримані ними прибутків, а також ринок праці. За даними Незалежного фонду дослідження заробітних плат в Україні, 27% працюючих громадян залучені саме до тінювих, не прозорих зарплатних схем. Причинами цього є насамперед:

- Високий рівень оподаткування доходів населення. Саме це мотивує громадян влаштовуватися на роботу не офіційно та приховувати свої реальні доходи.

- Жорстка фіскальна політика в сфері оподаткування прибутків підприємств. Задля зменшення свого податкового навантаження фірми та компанії намагаються встановлювати мінімальний рівень заробітної плати своїм працівникам, застосовувати різні схеми оптимізації своїх доходів та витрат.

Ключовим наслідком визначених дій є недоотримання податків і зборів державою, а отже і зниження рівня наповнення бюджету [2].

Також, необхідно зазначити досить вагомі інституційні причини розвитку тінізації економіки. До них відносяться:

- суперечливість чинного законодавства, зокрема податкового [3, с.16];
- недосконалість політики регулювання та контролю митної діяльності, що спричиняє збільшення питомої ваги контрабандної продукції на ринку України [4, с.99];

- недосконалість судової та правоохоронної систем [5, с.287];
- суперечливість земельного законодавства, зокрема відсутність ефективної кадастрово-реєстраційної системи в Україні спричинює незахищеність прав власності на землю через неможливість їх точної ідентифікації та створює умови для зловживань під час вирішення земельних спорів [6, с.19];

- недосконалість аспектів експортно-імпоротної діяльності, що спричиняє тінізацію фінансових потоків, маніпулювання цінами експорту й імпорту;

- низький рівень довіри населення та бізнесу до державних структур, що негативно впливає на економічний розвиток країни та не стимулює до сумлінної сплати податків[7, с.22].

Підсумовуючи, зазначимо, що процес детінізації економіки має посідати головне місце в рейтингу ключових проблем, які необхідно подолати в нашій країні. Адже зростання рівня тінізації вкрай негативно позначається на всіх сферах життєдіяльності країни та управління національною економікою, зокрема на рівні добробуту населення.

Список використаних джерел

1. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрямки подолання. – К.: НІСД. – 2011. – С. 24.
2. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі від 02.03.2007 № 60 “Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України” .
3. Корецька С. О. “Тіньова” економіка: наслідки та методи подолання / С. О. Корецька // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 20. – С. 16.
4. Чайковський Р. Й. Причини існування тіньової економіки у прикордонному з Європейським Союзом регіоні [Текст] / Р. Й. Чайковський // Проблеми економіки та управління. – Л. : Вид-во нац. ун-ту “Львів. політехніка”, 2008. – № 611. – С. 98–104.
5. Варнапій З. С. Економічна безпека: навч. посіб. / за ред. З. С. Варналія. – К.: Знання, 2009. – С. 430.
6. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрямки подолання [Текст]. – К. : НІСД, 2011. – 31 с.
7. Базиліук А. В. Що таке тіньова економіка, причини виникнення та умови розвитку / А. В. Базиліук, В. Ф. Волик // Профспілки України, 1997. — № 2.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ

Глобалізація фінансових ринків призвела до появи системно важливих фінансових установ (СВФУ), в тому числі системно важливих банків (СВБ), банкрутство яких може спонукати появу глобальних фінансових дисбалансів. Світова фінансова криза виявила занадто високу залежність фінансового сектору від стану СВФУ, а також їхню вразливість до стресових подій. З метою запобігання повторення подій 2008 року, Базельським комітетом було розроблено методикау ідентифікації СВБ, в якій визначені критерії, показники та вагу їх системної важливості: міжнародна діяльність - міжнародні вимоги (10%) та зобов'язання (10%); розмір - сукупні активи (20%); взаємопов'язаність – активи в середині фінансової системи, емітовані цінні папери, зобов'язання всередині фінансової системи (по 6,67% кожний показник); заміненість/ інфраструктура фінансової установи - активи на зберіганні; обсяг розрахунків, здійснюваних через платіжні системи; обсяг розміщених заявок на ринку цінних паперів (по 6,67% кожний показник); ступінь складності установи - номінальна вартість похідних фінансових інструментів на позабіржовому ринку, активи третього рівня, обсяг торгового портфеля та портфеля на продаж (по 6,67% кожний показник) [3].

У країнах ЄС встановлені наступні вимоги до ідентифікації СВБ: розмір - загальні активи (25%); важливість - обсяг внутрішніх платіжних операцій, депозити приватного сектора від вкладників у ЄС, кредити приватного сектора одержувачам ЄС (по 8,33% кожний показник); складність/транскордонна діяльність - номінальна вартість похідних фінансових інструментів на позабіржовому ринку, крос-юрисдикційні вимоги, крос-юрисдикційні збов'язання (по 8,33% кожний показник);

взаємопов'язаність - зобов'язання, активи всередині фінансової системи, боргові папери на продаж (по 8,33% кожний показник)[3].

Згідно з методикою НБУ системна важливість банку визначається на основі таких критеріїв та показників з відповідними ваговими значеннями: розмір - загальні активи (35%), кошти фізичних осіб, суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ (35%); взаємопов'язаність - кошти, розміщені у банках (7,5%), кошти, залучені від інших банків (7,5); напрям діяльності - кредити, що надані суб'єктам господарювання у промисловість, сільське господарство та будівництво (15%). Отже, з 14 показників, що запропоновані Базельським Комітетом лише 5 використовуються у вітчизняній методиці. Це обумовлено тим, що в Україні є слабо розвинутим фінансовий ринок, а особливо така його складова як ринок цінних паперів[2].

Слушною є пропозиція авторів, які вважають за доречне включити до методики НБУ щодо ідентифікації СВБ ще один показник «довіра населення», в межах якого слід виокремити показник – обсяг депозитів, негарантованих ФГВФО [3]. Введення такого показника було б цілком логічним, зважаючи на сьогодишню ситуацію в країні, через яку суспільство втратило довіру до банківської системи.

Список використаних джерел

1. Лавренюк В. В. Системно важливі банки та їх вплив на стабільність банківської системи : дис.. канд.. екон. наук : спец. 08.00.08. «Гроші, фінанси та кредит». К., 2016. 280 с.
2. Онищенко Ю. І., Ріпко О. А. Підходи до визначення системних банків в національних банківських системах. Економічні студії. 2016. №2(10). С. 129-134.
3. Шульга Н. П., Колодізева С. О. Ідентифікація системно важливих банків. Вісник КНТЕУ. 2016. №5. С. 82-97.

СТАН КАПІТАЛУ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Під час аналізу капіталізації банківської системи України варто наголосити увагу на значимості впливу глобалізаційних процесів та політики НБУ. Так, особливо гостро постає питання підтримки ліквідності та платоспроможності банків, водночас ускладнюються конкурентні умови. З огляду на значні обсяги докапіталізації ряду банківських установ та зниження показників адекватності капіталу, дане питання набуває особливої актуальності. Дослідження взаємозалежності кількісно-якісних показників банківської системи дає можливість зробити висновки стосовно певних недоліків у політиці НБУ. Так, на початок 2017 р., порівняно із 2008р., кількість банків зменшилася майже удвічі – зі 175 до 93 установ (рис.1). Негативну тенденцію спостерігаємо й за нормативом капіталу вітчизняних банків (H₂) [2, с. 16].

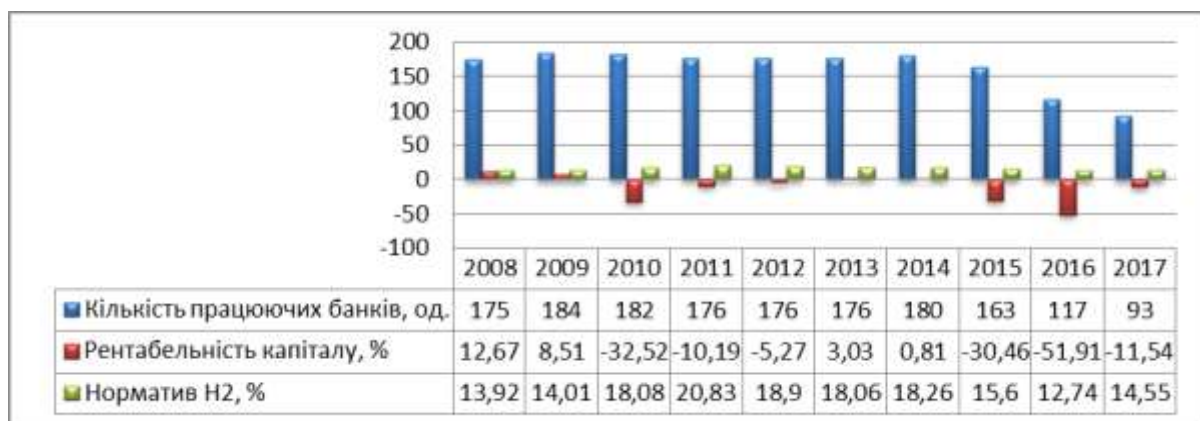

Рис.1. Динаміка показників банків України на початок 2008-2017 рр.

Джерело: власна розробка автора за даними: [1].

Акціонери усіх груп банків збільшували протягом значного періоду статутні капітали переважно із метою підтримання власного бізнесу – від

42873 до 264343 млн. грн. [2, с. 16-17]. НБУ розробив графік поступового переведення статутного капіталу у відповідність до вимог, що встановлені Базельським комітетом з банківського нагляду. Враховуючи, що не всі банки зможуть виконати ці вимоги, варто очікувати, що частина установ прийме рішення про об'єднання з іншими гравцями на ринку, або про припинення діяльності та ліквідацію. Більшість кредитів рефінансування за останні 2 роки було надано вже неплатоспроможним банкам (44%); а розподіл цих коштів був нерівномірним – значні суми надавалися кільком системним банкам. У більшості європейських країн центробанк існує відокремлено від структур, що здійснюють регулювання ринку фінансових послуг, саме тому пропонуємо створити Аналітично-ревізійне бюро при ФГВФО, що займатиметься моніторингом капіталізації банків, досліджуватиме структуру їх доходів та повідомлятиме відповідні департаменти НБУ. Бюро матиме власну програму оцінки фінансового сектору, а головне – буде незалежним від НБУ, що збільшить якість рефінансування та буде здатне підвищити рентабельність капіталу по банківській системі України загалом, сьогодні ж цей показник має від'ємне значення (рис.1).

Отже, пропонуємо створити сприятливі умови щодо рефінансування банків; досягти транспарентності банківської системи шляхом створення Аналітично-ревізійного бюро; перевести політику НБУ від переважання адміністративних методів регулювання до індикативних, що мають диспозитивний характер та більшу результативність.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрік»: аналітичний огляд банківської системи України за перше півріччя 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1187/>.

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Ринок платіжних послуг виконує одну із ключових функцій фінансової системи. Трансформація сфери платіжних послуг відбувається під впливом глобальних структурних змін на фінансовому ринку. Посилення інноваційної діяльності на ринку платіжних послуг призводить до впровадження нових технологій, послуг та появи нових учасників ринку.

Модернізація вітчизняного ринку значною мірою пов'язана із впровадженням фінансових інновацій. Інноваційні платіжні послуги стосуються платежів, що здійснюються із застосуванням бездокументарних платіжних інструментів. Існує кілька видів електронних платіжних систем, що використовують бездокументарні форми розрахунків, які можна умовно класифікувати за трьома основними типами: карткові системи; оператори цифрової готівки; платіжні шлюзи.

Інноваційний розвиток ринку платіжних послуг має базуватися на таких принципах як:

1. Зручність, що передбачає доступність послуги та високу швидкість її надання.
2. Соціалізація, яка передбачає зближення процесу переговорів, укладення угод та оплати. У результаті цього платежі поєднуються із месенджерами та соціальними мережами.
3. Безпечність, підґрунтям якої є попередження або унеможливлення шахрайських дій у сфері платіжних послуг [2, с. 14].

Під впливом глобалізаційних процесів на вітчизняному ринку зростатиме питома вага споживачів (у віці від 18 до 24 років). В Україні має розширюватися впровадження безконтактних платежів, які

використовуються вже п'ять років. Водночас зростатиме роль мобільної комерції (m-commerce). В Україні вже функціонують передові технології у сфері мобільних платежів (NFC, НСЕ і QR-коди). Проте, щоб їх використовувати, необхідні дорогі смартфони та модернізовані POS-термінали. Для розвитку вітчизняного ринку платіжних послуг необхідна зміна програми PayPal «Send only» на програму вищого рівня, що дозволяє клієнтам виконувати більше операцій.

Глобалізаційні процеси сприятимуть активізації використання криптовалюти у сфері e-commerce. Як стверджують експерти, криптовалюта є безпечнішим засобом розрахунків порівняно із традиційними платіжними картками [1, с. 72]. Підґрунтям цього є застосування технології blockchain.

В Україні відбуватиметься зростання використання віртуальних платіжних карток та адаптація вітчизняного законодавства у сфері платіжних послуг до міжнародного. Одним із стратегічних напрямків діяльності НБУ в сфері платіжних систем є перехід від реєстраційних підходів до здійснення оверсайту платіжних систем на основі оцінки ризиків [2, с. 16]. Водночас виникає необхідність посилення безпеки у сфері платежів.

Отже, ширше застосування інноваційних платіжних послуг в Україні сприятиме інтеграції національного платіжного ринку у міжнародний.

Список використаних джерел

1. Волосович С.В. Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку// Економіка України. – 2016. - №4. – С. 68-78.
2. Волосович С.В. Інноваційні платіжні послуги як інструмент розвитку торгівлі // Економічний вісник університету. – 2016. - №29. – Т. 1. – С. 12-18.

КОНЦЕПЦІ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний розвиток світового господарства характеризується якісними змінами у всебічних відносинах між країнами світу. Масштаби посилення і зміцнення ролі світового фінансового ринку постійно зростають. У фінансовому співтоваристві вже ні у кого не викликає сумнівів той факт, що світ все більше перетворюється на єдиний ринок. Глобалізація є одним із найбільш суперечливих та відчутних явищ нашого часу.

Дослідженню різносторонніх проявів процесів фінансової глобалізації присвячено роботи багатьох вчених-економістів, таких як Є. Балацький, П. Беленький, І. Бураковський, Ю. Євлахова, Т. Ільїна, П. Рубанов та інші.

Метою дослідження є узагальнення тенденцій розвитку фінансових ринків в умовах глобалізації світового економічного простору.

Наприкінці ХХ ст. у світовій економіці набув поширення термін «фінансова глобалізація», під якою розуміють ідеологію і політику об'єднання національних грошових систем, а також сукупність транснаціональних потоків товарів, послуг, капіталів, інвестицій, технологій, інформації, персоналу, ідей тощо.

У широкому розумінні під глобалізацією світових фінансових ринків мають на увазі об'єднання в єдину світову систему усієї сукупності міжнародних фінансових відносин[1].

Фінансова глобалізація відбувається за напрямками:

- ✓ розвиток банківської сфери;
- ✓ регулювання фінансових ринків у рамках ЄС;
- ✓ посилення конкуренції між банками та небанківськими установами;
- ✓ фінансові інновації в галузі інформаційних технологій та створення нових фінансових продуктів і послуг;

✓ скорочення традиційних видів банківської діяльності та розширення небанківських [2].

Формами фінансової глобалізації є: глобалізація капіталів, глобалізація фінансових інструментів, глобалізація фінансових ринків і фінансових інститутів, глобалізація фінансового законодавства, глобалізація ринку кваліфікованих спеціалістів у галузі фінансів [2].

Реальна глобалізація характеризується тим, що міжнародні економічні зв'язки охопили практично всі країни світу, які залежать від міжнародного бізнесу. Наслідки цього двоякі: з одного боку, країна може користуватися всіма благами, не відчуючи негативних наслідків відсутності в неї тих чи інших ресурсів, можливостей і т.д. Але, з іншого – природною платою за це є і суттєва залежність країни від стану світових ринків у цілому.

Таким чином, глобалізація об'єктивно стає невід'ємним аспектом ведення бізнесу. Якісний розвиток світових фінансових ринків свідчить про їх більш високу ефективність і про зростаючу роль саме міжнародних ринків капіталу. Світовий фінансовий ринок – це цілодобово діючий міжнародний ринковий механізм перерозподілу світових фінансових потоків з метою розвитку економіки та отримання прибутку його учасниками.

Список використаних джерел:

1. Лук'яненко Д.Г. Глобалізація фінансових ринків, стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.ecolib.com.ua.

2. Ткаченко Н. В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток фінансових посередників / Н. В. Ткаченко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол. : І. Д. Пасічник, О. І. Де м'янчук. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 26. – С. 81–88.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Фінансовий ринок України виражає специфічну сферу грошово-інвестиційних відносин, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за допомогою спеціалізованих фінансових інститутів. Об'єктами відносин на фінансовому ринку є: цінні папери, фінансові послуги і грошово-кредитні ресурситощо [2].

За сучасної економічної ситуації в країні постає необхідність виходу української економіки на світовий рівень, а також активне залучення іноземних інвестицій на внутрішній ринок.

На сьогоднішній день фінансовий ринок України зіштовхується з такими проблемами як мобілізація ресурсів, нерозвиненість фінансової системи та відсутність узгодженого законодавства.

На нашу думку, однією із зовнішніх проблем є відсутність залучення на ринок емітентів та інвесторів. Основним бар'єром є відсутність повної та правдивої інформації для інвесторів. Перед тим як залучити кошти, вкладник повинен оцінити ризики: фінансові, економічні, політичні, валютні. Інвестор не має чіткої інформації про те, наскільки вагомі ці ризики і чи взагалі можливо їх уникнути. За таких умов першим кроком на шляху до інтеграції у світовий фінансовий ринок є вдосконалення надання конкретної, чіткої, правдивої інформації можливим інвесторам, тобто постійно збільшувати ступінь відкритості національної економіки.

Розвиток фінансового ринку в Україні сповільнює чимало внутрішніх проблем: недосконалість банківської системи; відсутність необхідного нормативно-правового забезпечення; нерозвиненість фондового ринку;

«тінізація» економіки.

Вітчизняні аналітики влучно зазначають, що «..у нас фінансовий ринок замість того, щоб твердо стояти на двох ногах (банківській і фондовій), ... вийшов одноногим із «фондовою милицею. Швидко не побіжиш»[3,с.453]. Це означало, що при підвищенні якості функціонування банківської системи України ми зможемо зміцнювати і зовнішньоекономічні відносини. Вдосконалення банківської системи повинне відбуватися шляхом орієнтації на сучасну міжнародну практику, постійний контроль та нагляд за її функціонуванням.

Ми вважаємо, що проблемою є також недосконале правове середовище та чимала кількість недоліків державного регулювання фінансового ринку. Нині нормативно-правова база функціонування фінансового ринку є недосконалою і не відповідає сучасним вимогам діяльності на ринку фінансових послуг.

На сучасному етапі нерозвиненість фондового ринку сповільнює темпи розвитку фінансового ринку України відповідно. Переважання державних цінних паперів наразі не дає можливості удосконалення фінансового ринку. Акумуляванням та інвестуванням фінансового капіталу займаються різноманітні учасники фондового ринку: інвестиційні компанії та фонди, трастові компанії. Вагомими учасниками фондового ринку можуть бути пенсійні фонди. У розвинутих країнах ці заклади останнім часом відіграють усе вагомішу роль в інвестиційній діяльності, акумулюючи значні кошти та інвестуючи їх, в основному, в акції приватних компаній. Банки також є потенційними гравцями на ринку цінних паперів, оскільки останні є привабливим джерелом забезпечення ліквідності[1,с.48].

До розвитку фінансового ринку також спонукає подолання «тінізації» економіки. Це можна зробити у першу чергу через формування податкової системи, забезпечення захищеності національної валюти, зменшення позабанківського обігу грошової маси.

Таким чином, інтеграція України до міжнародного ринку, налагодження зв'язків з міжнародними фінансово-кредитними установами, постійне та вагоме залучення іноземного капіталу, розширення торговельних відносин з іншими країнами світу – це найбільш важливі шляхи розвитку фінансового ринку України на зустріч світовій економіці. Проведення реформи державного регулювання (ліквідація правових перешкод для розвитку фінансового ринку, покращення інвестиційного клімату, постійний контроль і нагляд за діяльністю учасників фінансового ринку) дасть нові перспективи для розвитку фінансового ринку в Україні.

Список використаних джерел:

1. Лазепка В. Інвестиційні банки / В. Лазепка // Банківська справа. – 2010.– № 6 – С. 47–49.
2. Редзюк Є. Фінансовий ринок та інвестиційні процеси в Україні: чи є можливість зростання [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://protokol.com.ua/ua/finansoviy_rinok_ta_investitsiyni_protsezi_v_ukraini_chi_e_moglivist_zrostannya/
3. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку / [Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник та ін.]. – К.: КНЕУ, 2015, Т. 1. – 816 с.

Лєпєшкіна А.

КНТЕУ

ФІНАНСОВЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ

Розвиток страхового ринку будь-якої країни є надзвичайно важливою передумовою створення конкурентоспроможної економіки, водночас, важливою складовою розвитку такого ринку є не лише страхові компанії, які

відіграють значну роль у формуванні ринку страхових послуг, а і страхові посередники, які займають особливе місце щодо активізації розвитку страхування у державі. Розвиток страхового посередництва на страховому ринку є одним із найбільш ефективних інструментів щодо просування та реалізації страхових послуг, про що засвідчить досвід розвинених країн світу.

Страхове посередництво слід розглядати з точки зору прямих страхових посередників, до яких належать агенти і брокери, та непрямих страхових посередників, які представлені андеррайтерами та сюрвеєрами [3, с. 156–157]. У країнах Європейського Союзу прямим страховим посередникам належить ключова роль на ринку страхування.

Важливим показником розвитку страхового посередництва в країні є показник співвідношення кількості страхових компаній та кількості страхових брокерів на національному страховому ринку. Міжнародна практика діяльності прямих страхових посередників, зокрема страхових брокерів, свідчить про перевищення кількості страхових брокерів над кількістю страхових компаній, а у розвинених європейських країнах таке співвідношення знаходиться на рівні від 23 до 85 брокерів на одну страхову компанію. Результати порівняння показників співвідношення кількості брокерів і страхових компаній в країнах ЄС та Україні представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Співвідношення кількості брокерів і страхових компаній
в країнах ЄС та в Україні у 2016 р.*

Країна	Кількість страхових компаній	Кількість страхових брокерів	Кількість брокерів, що припадає на 1 страхову компанію
Великобританія	1229	104700	85
Німеччина	560	46500	83
Франція	396	22691	57
Італія	225	4762	23
Нідерланди	189	5212	27
Бельгія	146	8000	55
Україна	323	51	0,13

*Джерело: складено на основі [2]

Ринок страхових послуг в Україні є другим за рівнем капіталізації серед інших ринків фінансових послуг та становм на 30.09.2016 р. представлений 323-ма страховими компаніями. Водночас, дані табл. 1 свідчать про недостатній розвиток фінансового посередництва на вітчизняному страховому ринку порівняно із іншими розвиненими країнами. Тому для України доцільним є використання європейського досвіду у сфері регулювання та нагляду за страховим посередництвом в контексті необхідності забезпечення євроінтеграційних процесів на фінансовому ринку. Основним документом, що регулює діяльність страхових посередників у країнах ЄС до 2016 року була Директива № 2002/92/ ЄС «Про страхових посередників», яка на початку 2016 року була замінена Директивою ЄС «Про страхове посередництво (IDD)», яка офіційно вступила у силу з 23 лютого 2016 року.

Фінансові посередники на страховому ринку України відіграють дуже важливу роль та посідають вагоме місце у системі відносин «страховик-страхувальник» та сприяють розвитку конкуренції між страховими компаніями. В Україні існує необхідність постійного моніторингу діяльності страхових посередників з метою підвищення ефективності їх діяльності і тим самим підвищення якості надання страхових послуг в цілому. При цьому, важливим питанням залишається реформування системи державного регулювання діяльності страхових посередників, вирішення якого може забезпечити стабільний та динамічний розвиток страхового ринку України у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Федерації страхових посередників України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fspu.com.ua/>.
2. The European Federation of Insurance Intermediaries Annual Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.wko.at/Content.Node/branchen/oe/sparte_iuc/Versicherungsmakler-und-Berater-in-Versicherungsgsangelegenheiten/BIPARannual-report-2014-2015.pdf.

3. Кнейслер О. В. Страхове посередництво на ринку перестраховання / О. В. Кнейслер // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1 (139). – С. 154–159.

Малік К.Р.

Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Дослідження проблеми розвитку національно фінансового ринку в умовах глобалізації набувають сьогодні важливого значення. В умовах дефіциту коштів на інвестиції державних та корпоративних структур, високої вартості фінансово-кредитних ресурсів, нерозвиненості та недосконалості механізмів внутрішніх фінансових ринків об'єктивно необхідним стає питання виходу українських агентів на зовнішні ринки та відкриття внутрішнього ринку для іноземного капіталу.

Глобалізаційні процеси в фінансовій сфері проявляються у формі динамічного розвитку міжнародної фінансової інтеграції, лібералізації фінансових ринків, збільшення міжнародних потоків капіталу, розширення спектру валютних та фінансових операцій, поглиблення міжнародної конкуренції, трансграничного характеру діяльності міжнародних банків.

Сьогодні процеси міжнародної фінансової інтеграції у фінансовому секторі України мають свої особливості, адже в структурі руху капіталу домінують прямі іноземні інвестиції та прослідковується тенденція виходу на міжнародні ринки облігації. Стосовно операцій на міжнародних фінансових ринках, то фінансові послуги в цілому поступово лібералізується. За таких умов основною сферою інтеграції інтернаціоналізація банківського сектору.

Взагалі, фінансовий сектор України є банківсько-центрованим з відносно недорозвинутим небанківським сектором. Так, питома вага активів

небанківських фінансових інститутів в Україні становить близько 2% ВВП, тоді як в країнах Центральної Європи він коливається від 20 до 40%[1]. В Україні небанківські фінансові інституції є недостатньо капіталізованими і не можуть забезпечити ефективне нагромадження та інвестування фінансових ресурсів.

Позитивні ефекти фінансової інвестиції для України полягають в залученні прямих іноземних інвестицій, що приносять значні фінансові ресурси, потужні інвестиції та довгострокові пільгові кредити, нові технології, ділові зв'язки та репутацію, що дозволяють вийти на нові ринки та укріпити конкурентноспроможність на внутрішньому ринку[3].

Здійснюючи стимулювання вітчизняного ринку фінансових послуг та його інтеграцію у світовий економічний простір, варто турбуватись й про економічну безпеку держави. Тобто в сучасних умовах необхідно здійснювати збалансовану фінансову політику, що базуватиметься на визнанні первинності реального сектору економіки в суспільному розвитку. Отже, посилення уваги до проблем обґрунтування та реалізації ефективної стратегії розвитку ринку фінансових послуг як джерела інвестиційних ресурсів призведе до ефективного функціонування національного виробництва.

Фінансова глобалізація створює для України не тільки позитивні, а й негативні наслідки. Вони в основному пов'язані із зростанням загрози фінансових криз та макроекономічної нестабільності, можливого витоку капіталу, обмеженими можливостями національних агентів щодо конкурування на глобальних ринках капіталі. Негативним проявом фінансової глобалізації є і небезпека фінансових криз, підрив суверенітету країн з невисоким рівнем розвитку, боргова та фінансова залежність, збільшення розриву економічного та фінансового розвитку між рядом країн та інші[3].

Розвитком фінансового ринку в умовах глобалізації підвищує вимоги до регулятивної ролі держави. Україна ще недостатньо інтегрована в світову

фінансову систему і не використовує всю можливу користь цього процесу, з іншого боку – має перспективи для того, щоб з допомогою регулятивних механізмів мінімізувати негативні наслідки глобалізації. Це вимагає зростання ролі держави в забезпеченні стійкості, стабільності та керованості вітчизняної фінансової системи, укріплення конкурентноздатності національних фінансових структур. Проте якомога краще сприяння процесами концентрації та централізації національно фінансово-кредитних інститутів. А також поширити сучасні організації та партнерські форми інтеграції, які сприятимуть запровадженню міжнародних стандартів фінансового менеджменту з метою підвищення ефективності управління фінансовими ризиками.

Отже, в умовах глобалізації Україна має обрати свій шлях інтеграції, не забуваючи про свої національні інтереси.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2017 року (проект) [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.dfp.gov.ua/748.html>.
2. Стукало Н.В. Становлення концепції розвитку національної фінансової системи України в умовах глобалізації / Стукало Н.В. // Економіка та держава. – 2009. – №7. – С. 16–27.
3. Чуприна А.І. Роль іноземного капіталу в банківській системі України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prvse/2013_2/8.pdf

ВПЛИВ РЕКОМЕНДАЦІЙ БАЗЕЛЯ III НА ОКРЕМІ БАНКИ ТА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ

Базель III – це документ, який був розроблений у відповідь на недоліки у фінансовому регулюванні, виявлені фінансовою кризою 2007-2009 років. Основною метою цього документу є підвищення якості управління ризиками в банківському секторі, що, в свою чергу, має зміцнити стабільність фінансової системи в цілому [1]. Базель III встановлює жорсткіші вимоги до капіталу та нові стандарти ліквідності. Вищі вимоги до капіталу та нові стандарти ліквідності матимуть вплив на такі напрямки банківської діяльності як продаж клієнтських продуктів, кредитування цінними паперами, а також на ліквідність ринку [2]

Аналітики PwC у своєму огляді: “The New Basel III Framework: Navigating Changes in Bank Capital Management” умовно виокремлюють системний та “унікальний” ефект впливу Базеля III на банківський сектор [3], табл.1.

Таблиця 1

Вплив “Базеля III” на діяльність банків

	Системний ефект	“Унікальний” ефект	Вплив ефектів на банки
Капітал	1. Зниження рентабельності банківського сектору 2. Зниження зацікавленості інвесторів через зменшення прибутковості інвестицій 3. Ефективність угоди щодо купівлі/продажу банків	1. Трансформація бізнес-моделей 2. Зміна методів управління балансом 3. Необхідність вкладання коштів модернізацію IT інфраструктури, формування звітності та управління базами даними	1. Трансформація бізнес-моделі має бути орієнтована на мінімізацію витрат та підвищення ефективності ведення бізнесу на довгострокову перспективу 2. Стимулювання інвестиційного клімату в країні та зміцнення довіри суспільства до банківської системи

Ліквідність	1. Посилення конкуренції/ збільшення витрат на залучення депозитів фізичних осіб	1. Вартість фінансування, ймовірно, збільшиться для всіх установ, залежно від структури балансу і стратегії фондування	1. Можливість переходу від “конкуренції” до “кооперації” банків
-------------	--	--	---

Отже, Базель III справляє вплив як на окремі банки, так і банківську систему країни, що сприяє зміцненню її фінансової стійкості.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Банку Міжнародних Розрахунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bis.org/bcbs/basel3.htm.
2. Introduction to Basel III: Implications and consequences [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sg.moorestephens.com/MediaLibsAndFiles/media/sg.moorestephens.com/Documents/Basel-III-Presentation-21Apr16-vfinal.pdf?ext=.pdf>.
3. The New Basel III Framework: Navigating Changes in Bank Capital Management [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/us/en/financialservices/publications/viewpoints/assets/viewpoint-basel-iii.pdf>.

Молчанова А. Ю.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ, ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ВИХОДУ НА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК

За останні роки, в умовах європейської інтеграції України, питання конкурентоспроможності української продукції стало найважливішим аспектом для конкурентоспроможності країни на європейському ринку в цілому. Більшість українських галузей виробництва мають значний

експортний потенціал, але товари вітчизняного виробництва й досі не витримують конкуренції серед європейських товарів і на це є низка причин.

Вивченню проблем конкурентоспроможності, теоретичних питань та методологічних основ конкуренції були присвячені роботи вітчизняних вчених: Я. А. Жаліло, Т. О. Загорна, А.П. Наливайко, П. В. Осіпов, Т. І. Ткаченко, Л. С. Шевченко.

Формування конкурентної стратегії та конкурентного середовища у будь-якій національній економіці, в тому числі і в Україні, має проходити через державну промислову політику. При всіх відмінностях методів державного регулювання конкурентоспроможності у провідних країнах показником є спрямованість на сприяння в розширенні, експорт, освоєння національними суб'єктами нових зарубіжних ринків, використання широкого комплексу засобів захисту національних товаровиробників на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Згідно з звітом «Про глобальну конкурентоспроможність 2015-2016» Україна посіла 76 місце серед 144 держав і у порівнянні з попереднім рейтингом 2014-2015 (84 місце) становище покращилося, але вона все ще залишається у другій частині рейтингу. Україна знаходиться між Гватемалою та Таджикистаном. Причому показник конкурентоспроможності України також знизився: на 0,11 з 4,14 до 4,03. Індекс конкурентоспроможності визначає здатність економіки зростати у довгостроковій перспективі. Складається з 114 показників, 2/3 яких – це результати опитування керівників бізнесу, 1/3 – статистична інформація [1].

Державна конкурентна політика є важливим стимулюючим засобом підвищення соціально-економічної ефективності і створення сприятливого клімату для стійкого інноваційного розвитку країни. Конкурентні правила ринкової поведінки для всіх суб'єктів господарювання сприяють встановленню прозорих відносин між ними і, отже, стимулюють процеси детінізації та дебіюрократизації вітчизняної економіки.

Проблема підвищення конкурентоспроможності в різноманітності її аспектів відображає практично всі сторони життя суспільства. Теорія конкуренції виходить з того, що конкурують не країни, а окремі виробники або продавці продукції. Але економічний успіх держави, тобто його конкурентоспроможність, безпосередньо визначається наявністю в ній конкурентоспроможних галузей і виробництв [2].

Кожна країна задля підвищення конкурентоспроможності, робить акцент на розвитку тих галузей, які потенціально матимуть попит на зовнішньому ринку. Для підвищення конкурентоспроможності окремої продукції на сьогодні однієї лише підтримки держави буде замало, на сучасному етапі необхідними є інновації безпосередньо на виробництві. За даними державної служби статистики питома вага підприємств, які займалися інноваціями у 2012 році складала 17,4% і загальна сума витрат на інновації складала 11,480 млрд. грн, то у 2014 р. – 16,1% і 7,695 млрд. грн. відповідно Таким чином, за 2 роки фінансування скоротилось майже у півтори рази [3].

Вище наведені дані можна доповнити й іншими статистичними матеріалами, які також свідчать про те, що підвищення конкурентоспроможності України на інноваційній основі все більш затягується.

Для підвищення конкурентоспроможності окремих галузей сьогодні реально піти шляхом підвищення якості продукції. В деяких галузях українські товари просто не зможуть конкурувати з іноземними через невідповідність їх параметрів європейському ринку. Проблема такої розбіжності – старі стандарти виробництва, тому попитом на європейському ринку користується переважно українська сировина яка, до того ж, має найнижчу собівартість на євроринку [4].

Таким чином, для підвищення конкурентоспроможності України на європейському ринку, потрібно створити сприятливі умови для вітчизняного виробництва, забезпечити гідну підтримку держави для інноваційного

розвитку підприємств. Далеко не останньою складовою конкурентоспроможності українських товарів на сучасному ринку є їх приведення до європейських вимог.

Список використаних джерел:

1. Україна у рейтингу глобальної конкурентоспроможності 2016 [Електронний ресурс] / Національна рада реформ. Режим доступу: <http://reforms.in.ua/ua/news/ukrayina-u-reytingu-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-2016>.
2. Лагутин В. Вред от монополии и польза от конкуренции: так ли все просто? / В. Лагутин. // Экономика Украины. – 2015. – №4. – С. 55-61.
3. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Офіц. Веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Українські товари в Європі [Електронний ресурс] / Представництво Європейського Союзу в Україні. Режим доступу: <http://eeas.europa.eu>.

Мороз М. Ю., Мороз Д. Р.

КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Сучасна світова економіка розвивається стрімкими темпами в умовах глибоких фундаментальних змін. Зміни, які відбуваються в результаті формування глобального ринку, активного розвитку міжнародних відносин безпосередньо впливають на економіку України, змінюючи напрями діяльності окремих фінансових інститутів. При цьому фінансові посередники є своєрідними «двигунами» глобалізації.

Глобалізаційні процеси призводять до жорсткої конкурентної боротьби фінансових посередників. Тому не дивно, що в таких умовах змінюється сама структура фінансових посередників: поруч із банками та небанківськими фінансовими установами з'являються якісно нові інтегровані фінансові посередники, які виникають у результаті взаємодії двох останніх. Виникають так звані об'єднання фінансових установ банківського, страхового та інвестиційного сектору в універсального фінансового посередника, при побудові якого використовують концепцію фінансового супермаркету – надання клієнту якомога більшої кількості фінансових послуг у комфортабельних умовах, в одному місці та під одним дахом. [2, с. 313]

Тож з посиленням глобалізаційних процесів фінансові посередники все більш ускладнюють свою діяльність, використовуючи складні фінансові інструменти для диверсифікації ризиків.

Процеси глобалізації вносять певні особливості в діяльність фінансових посередників: зростає попит населення на послуги інституціональних інвесторів; з'являються нові інноваційні можливості діяльності; посилюється диверсифікація форм фінансового посередництва; з'являються нові види послуг та покращуються старі; підвищується рівень інформаційного забезпечення; поширюються угоди між національними та іноземними фінансовими посередниками, а також формуються потужні транснаціональні фінансові конгломерати. [1, с. 85]

Однак глобалізація фінансового сектору має й певні проблеми в Україні: збільшується вплив економічно розвинених держав на діяльність національних фінансових посередників; виникає загроза швидкого поширення фінансових криз із однієї економіки в іншу; за низького рівня капіталізації українських фінансових посередників та слабкості внутрішнього фондового ринку складно витримувати конкуренцію тощо.

Тож активізація глобалізаційних процесів призвела до якісних змін у діяльності фінансових посередників, сприяла розширенню потоків віртуальних грошей, посиленню ролі небанківського фінансового

посередництва, концентрації капіталу у фінансовому посередництві, посиленні конкуренції між банківськими та небанківським фінансовими посередниками, поширенні інтегрованих посередників (фінансових супермаркетів) тощо.

З проведеного дослідження ми дійшли висновків, що в Україні під впливом глобалізаційних процесів буде збільшуватись кількість фінансових посередників та покращуватиметься якість їх обслуговування, яка відповідає світовим стандартам. Крім того, зважаючи на сучасний стан банківської системи, все більшої ролі набуватимуть небанківські фінансові установи, які поки що не мають достатньої довіри з боку населення.

Список використаних джерел

1. Ткаченко Н. В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток фінансових посередників // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 26. – С. 81–88.

2. Чеберяко О. В., Лобода А. Б. Інтегровані фінансові посередники як форма взаємодії банків та небанківських установ // Проблеми економіки. – 2014. — № 3. - С. 312-318.

Мохнюк А.М.

ТЕК КНТЕУ

ФІНАНСОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

Кожне національне господарство залежить від розвитку економік інших країн, що являє собою цілісну систему світового господарства, явище яке називається глобалізацією.

Глобальні процеси є всеохоплюючими та всеосяжними явищами сучасної економічної світової системи. Ці процеси постійно змінюють умови

розвитку світових економічних, соціальних та політичних відносин, є підґрунтям виникнення фінансової глобалізації, яка значним чином впливає на розвиток національних фінансових систем.

Наростання всесвітньої економічної нестабільності з розвитком глобальних процесів є історичним наслідком лібералізації та інтеграції ринків грошей та капіталу, що раніше функціонували досить закрито, в єдиний світовий ринок [2, с. 15]. Починаючи розвиватись, глобальні процеси відкрили можливість формування світового фінансового капіталу, який наділений новими інформаційними та організаційними можливостями.

Одним з найбільш важливих політичних результатів впливу глобальних процесів є вплив на фінансову сферу. Адже тут сформувалась, по суті, одна система отримання фінансових ресурсів на основі попереднього узгодження діючих фінансових центрів та інститутів. Порушення стабільності фінансового ринку виникло внаслідок активізації глобальних процесів, а відмова від фіксованого валютного курсу призвела до ліквідації державних захисних бар'єрів, що надало можливість посилити потоки іноземного капіталу на національні фінансові ринки.

Фінансові глобальні процеси вплинули і на економічний розвиток України, яка інтегрована у світову економіку й залежить від зовнішніх потоків капіталу. Разом із зростанням інтегрованості національної економіки до фінансових ринків відбулися істотні зміни у структурі та характері розвитку економіки. Високими темпами зростає споживчий попит домогосподарств, інвестицій в оновлення основних засобів і впровадження прогресивних технологій, вихід на світові ринки. [1]

Значно підвищились ціни на енергоносії, що відчутно впливає на стан фінансового ринку, а отже, економіки в цілому, оскільки автоматично призводить до зростання цін на більшість вітчизняних товарів і послуг. Експортно-орієнтовані галузі були основним двигуном зростання економіки України, та попри зростання цін на експортну продукцію, що погіршує їх

конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, це призводить до зменшення надходжень до держбюджету.

Зростання рівня інфляції в нашій країні можна пояснити не лише внутрішніми, а й зовнішніми чинниками. На даному етапі розвитку світової економіки, інфляція спричинена тим, що Україна є країною імпорту, тому девальвація гривні відносно долара США спричиняє ріст цін на більшість товарів і дає поштовх інфляційним процесам.

Процеси глобалізації за останні роки охопили практично усі економіки світу, в тому числі й українську, створивши при цьому нові можливості для їх існування та функціонування. Фінансова глобалізація почала випереджати глобалізацію в реальному секторі економіки.

Не оминув цей процес і Україну, економіка якої здійснює процес інтеграції до світового фінансового середовища і за темпами зростання індексу економічної глобалізації посідає 44 місце серед країн світу.

На сьогодні нашій країні потрібно розробити та впровадити чіткий комплекс заходів і методів поступового реформування фінансової системи, котра б забезпечувала її відповідний захист від негативних проявів процесів глобалізації та сприяла б розвитку національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Кретов Д. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток банківської діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Д. Кретов// Соціально-економічні проблеми і держава. — 2015. — Вип. 2 (13). — С. 201-209.
2. Біленька Н. О. Пріоритети і напрямки розвитку економіки України в умовах глобалізації / Н. О. Біленька// Економіка України в умовах посилення глобалізаційних процесів: виклики і перспективи. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 15–16.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансовий ринок - специфічна сфера грошово-інвестиційних відносин, що виникають у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за допомогою спеціалізованих фінансових інститутів [1].

За 25 років незалежності, фінансовий ринок пройшов складний шлях розвитку тому, що успішно функціонувати він може лише коли більша частина фінансових ресурсів мобілізується юридичними особами на засадах купівлі-продажу.

Інфляція та дії, що спрямовані на девальвацію гривні не допомогли у розвитку бізнес-структур, а навпаки пригнічували їх стан. Збільшення кількості облігацій внутрішньої державної позики та прибутковості пасивних операцій НБУ в 2016 р. спровокувало надлишок ліквідності у банківській системі з одночасним дефіцитом фін. ресурсів у реальному секторі економіки, тобто банкам вигідно працювати з інструментами НБУ, а не з приватним сектором. Це свідчить про відсутність самостійності фінансового ринку України та його повну залежність від НБУ та Міністерство фінансів України [2, с. 10].

Фінансовий ринок має підтримувати реальний сектор економіки, конкурентоздатні та стратегічно орієнтовані компанії, що мають на меті створення нових цінностей і «точок зростання». Важливим для відродження економіки є змога кооперації з іноземними виробниками та інвесторами. Тільки тоді економіка може вийти із криз та перейти до стабільності. Для цього має бути скоординована політика НБУ та інших державних органів на

формування вигідних умов для бізнес-структур фінансового сектору і формування кращої інфраструктури фінансового ринку України.

Розвиток економіки України залежить від зовнішніх умов (рівень експорту на товари; платіжний баланс). Незбалансовані витрати і доходи України постійно призводять до макроекономічних дисбалансів, які відлякують інвесторів. Та все ж перспективи розвитку фінансового ринку України існують. Для цього потрібно запровадити три групи реформ:

I. Формування інститутів і системи суспільного контролю й аудиту за прозорістю, ефективністю і неупередженістю політичних рішень щодо соціально-економічного розвитку України. Забезпечення єдиних правил і законів для всіх членів суспільства.

II. Формування довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку і макроекономічної стабілізації. Для цього розробити пріоритети і стимули для залучення іноземних капіталів в українське бізнес-середовище і промисловий сектор.

III. Запровадження поступової лібералізації фінансового ринку України зі створенням єдиного, прозорого майданчику ліквідності – валютної і фондової бірж.

Зазначені групи реформ дадуть змогу поступово нормалізувати соціально-економічне становище і з часом сформувати розвинений фінансовий ринок, що буде мати широкий спектр інструментів для інвестування і кредитуватиме реальний сектор економіки за нормальними ставками.

Список використаних джерел:

1. Фінансовий ринок [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.megos.org.ua/finansy.12.html>.
2. Редзюк Є.В. Фінансовий ринок та інвестиційні процеси в Україні: чи є можливість зростання? / Є.В.Редзюк // Економіст. – 2016. – №7. – С. 9-16.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКУ

Необхідною умовою економічного розвитку України є забезпечення конкурентоспроможності всіх секторів економіки, зокрема фінансового. Конкурентоспроможність банківського бізнесу в сучасних умовах заслуговує особливої уваги, адже вітчизняні банки внаслідок світової фінансової кризи зазнали масштабних втрат, і не тільки пов'язаних з відпливом коштів з банківського сектору та проблем з ліквідністю, а й із втратою довіри населення, що спричинило зниження рівня їх конкурентоспроможності [4].

Рівень конкурентоспроможності банку визначається впливом групи взаємопов'язаних факторів, які більшість науковців класифікують наступним чином:

1. Зовнішні фактори. До них відносяться: місткість ринку; легкість доступу на ринок; конкурентні позиції банків, що вже працюють на цьому ринку; можливість технічних інновацій у галузі; конкурентоспроможність регіону і країни тощо.
2. Внутрішні фактори. До них відносяться: обрана банком стратегія розвитку; різноманітність та якість послуг; спеціалізація та репутація банку; розмір та достатність капіталу; дотримання нормативів НБУ; структура, стабільність і темпи зростання депозитної бази; обсяги і вартість банківських кредитів; фінансова залежність банку від зовнішніх джерел; кваліфікація менеджменту тощо [3].

Існують і інші наукові погляди щодо систематизації факторів впливу на конкурентоспроможність банку. Зокрема, у роботі Коломійця І.В. запропоновано оцінку рівня конкурентоспроможності банку, виходячи з

впливу наступних факторів:рівень надійності банку;розмір активів банку;розмір капіталу;фінансовий результат діяльності банку[2].

Інший науковець Гірченко Т.Д. пропонує групувати фактори впливу за суб'єктами ринку, діяльність яких створює умови для конкуренції, наступним шляхом:держава та державна конкурента стратегія;банки, які вступають на ринок та загострюють конкуренцію; споживачі банківських послуг, які впливають на банки;постачальники фінансового капіталу на галузевому ринку;дія субститутів банківських продуктів, які займають частину галузевого ринку;безпосередньо фінансові організації [1].

Вплив тих чи інших факторів на рівень конкурентоспроможності банку також значно залежить від стабільності макроекономічних умов. Тому не можна з впевненістю стверджувати, що вирішальну роль в оцінці рівня конкурентоспроможності грають саме внутрішні фактори.В цілому за стабільних однакових макроекономічних умов результативність роботи банків суттєво відрізняється, що зумовлено внутрішніми чинниками. Але якщо макроекономічна ситуація в країні нестабільна, то навряд чи фінансово-кредитні установи зможуть покращити своє становище за рахунок активізації факторів внутрішнього середовища.

Підсумовуючи, треба зазначити, що рівень конкурентоспроможності банків залежить від низки зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на його рівень не системно. Таким чином задля обрання правильної стратегії управління своєю конкурентоспроможністю, банки мають враховувати можливий вплив та вагомість кожного з існуючих факторів.

Список використаних джерел

1. Гірченко Т. Д. Стратегія конкурентоспроможності банків в умовах активізації розвитку ринку банківських послуг / Т.Д. Гірченко // Регіональна економіка (укр.). - 2003. - № 4. - С.122-127.
2. Коломиец И. В. Моделиоценкиконкурентноспособности банка / И. В. Коломиец // Управління розвитком. - 2012. - № 19(140). - С. 52-54.

3. Крухмаль О.В. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту : фактор впливу та оцінка / О. В. Крухмаль, О. А. Барановська // Ефективна економіка. – 2014. - №5.
4. Черевик Н.В. Основні індикатори конкурентоздатності банків в умовах світової фінансової кризи / Н. В. Черевик, А. М. Черевик // Вісник ЖДТУ. – 2010. - №3. – С. 150-152.

Савлук І. С.

КНЕУ ім.Вадима Гетьмана

ВПЛИВ ВНУТРІШНІХ І СВІТОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ВАЛЮТНИЙ КУРС В УКРАЇНІ

Валютний курс – ціна грошової одиниці однієї країни відносно іншої грошової одиниці. Основою для формування валютного курсу є паритет купівельної спроможності грошових одиниць. Спрощеним варіантом, який широко використовується для наочного порівняння вартості валют, є "індекс Біг-Мака", який не можна розглядати як точний вимірник купівельної спроможності валюти, але фактично слугує міжнародним стандартом і включений в цілий ряд економічних видань. Як інформує британський журнал *The Economist*, на середину 2016 р. курс української валюти недооцінений на 68,7%: курс гривні за "індексом бігмака" становить 7,3 гривні за долар, тобто долар США на той час мав коштувати не 23,35 гривні, а всього лише 7,3 гривні [1].

Як бачимо, для України притаманна недооцінка її грошової одиниці, як і для більшості країн, що розвиваються. Спробуємо проаналізувати причини цього явища та виділити процеси, які призводять до девальвації гривні. Існує цілий ряд факторів, які впливають на рівень валютного курсу, відхиляючи його від бази. Основні з них: стан платіжного балансу країни; обсяг ВВП,

його структура; процентні ставки в країнах, валюти яких порівнюються; ступінь довіри до держави тощо. В Україні спостерігається суттєвий вплив вищезазначених процесів на девальвацію гривні.

Ключову роль відіграють стан і динаміка платіжного балансу, який акумулює в собі певною мірою дію всіх інших чинників. В Україні вже тривалий час спостерігається негативне сальдо поточного рахунку платіжного балансу, регулювати яке до кризи вдавалось за рахунок зовнішніх інвестицій. У зв'язку із світовою фінансовою кризою, відбувся відтік спекулятивного капіталу з ринку, скорочення попиту на вітчизняну продукцію, сировину. Експортна орієнтація вітчизняного виробництва спричинює надмірну залежність країни від стану світової економіки, цін на експортну та імпорتنу продукцію, кредитів міжнародних організацій.

Іншим важливим чинником стало скорочення обсягів ВВП в Україні протягом тривалого часу і навіть його незначне зростання в 2016 році ситуацію докорінно не змінило.

Значні диспропорції в Україні спостерігаються і в сфері державних фінансів. Хронічний дефіцит державного бюджету призводить до необхідності Уряду України постійно позичати на фінансових ринках, в тому числі на світових, що спричинює падіння довіри до нього і зростання ціни державних запозичень, а також ускладнює управління державним боргом і здійснює додатковий тиск на валютний курс [2].

Крім розглянутих вище чинників, в Україні загострилась дія переважно суб'єктивних чинників, таких як прагнення захистити капітал і заощадження від знецінення, їх втеча за кордон, спекулятивні мотиви. В основі цих чинників лежить посилення недовіри до національної валюти, до банків (скорочення кількості яких і досі продовжується), загострення соціально-політичної ситуації в країні.

Отже в Україні простежується постійна дія девальваційними процесів, стримувати який певний час вдавалось ціною втрат золотовалютних резервів. Як тільки такі можливості стримування зменшувались, девальваційний

потенціал «проривався» у вигляді періодичних обвалів курсу гривні і подорожчання долара США. Надійно зупинити цей процес може тільки глибока комплексна реформа всіх сфер економіки.

Список використаних джерел

1. Interactive currency-comparison tool. The Big Mac index. January 12th 2017 [El.resource] <http://www.economist.com/content/big-mac-index>
2. Валютне регулювання: 9,5 мільярдів гривень збитків для економіки України щороку. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2016/07/18/599447/>

Семикоз О.В.
ХТЕІ КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На даний момент дуже гостро стоїть питання про дослідження та аналіз проблеми фінансового ринку України в умовах глобалізації. В теперішніх умовах розвитку економіки потрібним стає залучення нашої країни в світову фінансову систему, вихід на зовнішні та внутрішні ринки.

Цій темі присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні вчені цієї сфери - В. Базилевич, О. Барановський, Н. Внукова, А. Глущенко, М. Мних, В. Гембала, А. Ковалева, та інші.

Актуальність дослідження зумовлена рядом причин: недосконалістю теоретичних розробок правового характеру, що визначають регулювання фінансового ринку; потребою в пропозиціях стосовно майбутнього розвитку та становлення фінансового ринку України.

Наприкінці ХХ ст. став актуальним термін «фінансова глобалізація». Під фінансовою глобалізацією розуміють сукупність транснаціональних

потоків товарів, послуг, капіталів, технологій, інформації, робочої сили, інвестицій тощо. Головною його ознакою є формування фінансового простору, що охоплює всі без винятку національні системи [1].

На сьогоднішній день вже зроблено перші кроки на шляху аналізу та прогнозування розвитку фінансового ринку, зокрема здійснено аналіз банківської системи, ринку цінних паперів, страхового ринку.

Причиною перебування України поза світових фінансових потоків є повільне реформування економіки України, тому потрібно впровадити наступні напрями:

1. Взаємини з міжнародними фінансово-кредитними установами;
2. Приваблення в Україну іноземних інвестицій;
3. Збільшити міжнародний товарообіг;
4. Збільшення об'єму операцій із національною валютою на світовому валютному ринку;
5. Створення відповідного законодавства;
6. Розробка та прийняття єдиної стратегії розвитку фінансового сектору України та визначення в її рамках довготермінової програми [2].

Як відомо, критерієм глобалізації і ринковості економіки слугує рівень її відкритості. На жаль, згідно з висновками Світового банку, Україна за цим критерієм посідає одне з останніх місць [1].

Отже, можемо зробити висновок, що в майбутньому фінансова глобалізація для України приносить вигоди, але має і недоліки. Вони в основному пов'язані зі збільшення загрози фінансових криз та нестабільності, імовірного витоку капіталу. До недоліків міжнародної фінансової глобалізації відносять: небезпеку фінансових криз та підриву суверенітету країн рівнем розвитку нижче середнього, небезпеку боргової та фінансової залежності, збільшення розриву економічного та фінансового розвитку між рядом країн.

Список використаних джерел:

1. Шірінян Л., Глущенко А. Вплив фінансової глобалізації на страхування в Україні // Економіка України – К.: «Преса України», 2012. – №5.
2. Литвиненко Т.М. Економічна культура фондового ринку – запорука успішного реформування економіки // Фінанси України.-2011.-№2.-С.50-53.

Тарасенко І.В.

КНТЕУ

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЧИННИКІВ БАНКРУТСТВА БАНКІВ УКРАЇНИ

Банкрутство банку не є випадковим станом, а зумовлюється рядом причин і обставин. Ситуація, яка склалася сьогодні, має негативний вплив на результати фінансової діяльності банків, а також знижує довіру населення до української банківської системи.

Розглянувши динаміку кількості банків України за 2013-2016 рр., спостерігаємо тенденцію до зменшення їх кількості. Найбільш суттєве скорочення спостерігається протягом 2015 року – було відкликано банківську ліцензію та розпочато процедуру ліквідації 43 банків. Станом на січень 2017 року в списку неплатоспроможних банків в стадії ліквідації перебувають 71 банк, у категорії неплатоспроможних, в яких введена тимчасова адміністрація перебуває 7 банків [4].

Найбільш значущими макроекономічними чинниками банкрутства банків є: неефективна система банківського нагляду (призводило до банкрутства у 90% випадків неплатоспроможності), політика фінансової лібералізації банківського сектору (75%), скорочення обсягів зовнішньої торгівлі (відповідно 69%) та спад економіки (55%) [3]. До мікроекономічних

чинників банкрутства відносять: недосконалий менеджмент банку (69%), політичне втручання у діяльність банку (38%), операції кредитування пов'язаних із банком установ (31%), а також кредитування підприємств державної форми власності і банківське шахрайство (обидва чинники по 21%) [3].

Для оцінки стану банкрутства банківських установ України необхідно проаналізувати результати їх діяльності та рентабельність активів і капіталу.

За період 2013-2014 рр., коли в Україні знову почалася економічна криза, якість активів банків зменшилася на 2,2%. З 2015 року починається збільшення якості активів в результаті стрімкого збільшення резервів банків за активними операціями на 116 372 млн. грн. Причиною цьому є частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, яка стрімко зростає з 10,3 % у 2014 році до 25,6 % у 2016 році [4]. Загалом за попередні роки обсяг активів комерційних банків зріс на 11,28%, що у гривневому еквіваленті складає 127 193 млн. грн. При цьому за цей період часу обсяг простроченої заборгованості збільшився майже в 3 рази, а обсяг резервів під активні операції — у 2,3 рази. Графічно ситуацію у банківському секторі відображено на рис. 1.

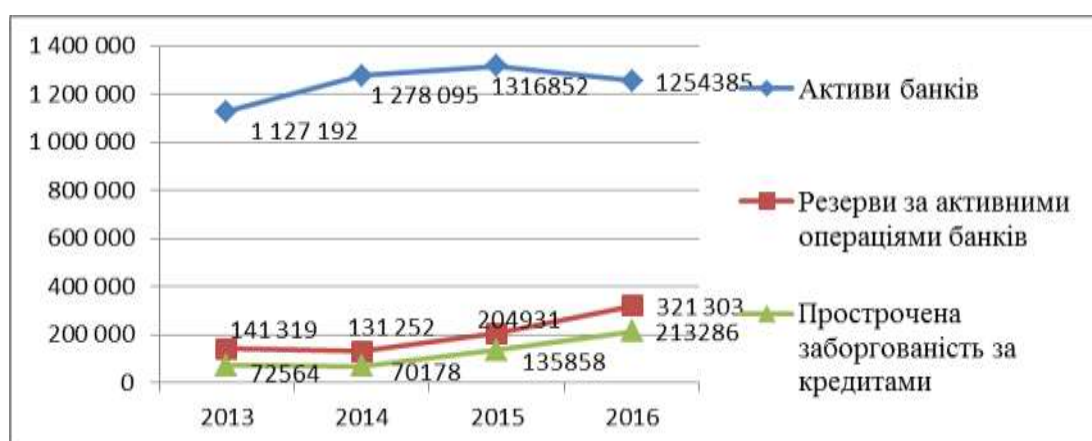

Рис. 1. Динаміка активів, простроченої заборгованості та резервів під активні операції банків України за 2013-2016 рр., млн. грн.*

* Джерело: складено автором за даними [4]

Однією з найпоширеніших причин банкрутства банку є збитки від власної діяльності [1]. Це відбувається тому, що власний капітал банків зменшується. Максимальний обсяг власного капіталу було зафіксовано на початок 2014 року (192599 млн. грн.). Станом на 01.01.2016 року цей показник зменшився на 88886 млн. грн.. Така ситуація може призвести до того, що власний капітал банків буде наближатися до нуля, внаслідок чого банки збанкрутують [3].

Через значні збитки в діяльності вагомою проблемою для банків може стати недокапіталізація [2]. Обсяг регулятивного капіталу, починаючи з 2013 року, має тенденцію до зниження [4]. Однак у 2014 році даний показник досяг максимального значення. Порівняно з 2014 роком у 2016 він зменшився у 1,5 рази (на 47 935 млн. грн.). Відповідно достатність регулятивного капіталу теж мала аналогічну тенденцію. У 2016 році адекватність регулятивного капіталу зменшилася на 5,52 % порівняно з максимальним значенням цього показника у 2014 році [4].

Отже, на діяльність банків впливає багато факторів. Найвагомими з них є неефективна система банківського нагляду, недосконалий менеджмент в банках, структура активів та капіталу банку. Саме тому потрібно докласти максимального зусиль для усунення цих проблем, а саме: прискорити зростання економічного потенціалу банків, звільнити їхні баланси від безнадійних боргів державних підприємств; створити надійну систему страхування банківських депозитів, сприяти формуванню високої довіри до банків з боку юридичних та фізичних осіб; створити дієву законодавчо-правову базу діяльності банків, яка забезпечила б їм умови для надійного захисту від усіх видів ризиків та вдосконалення високої стабільності їх роботи. Для цього необхідна взаємодія фінансового та не фінансового секторів економіки, узгодженість дій усіх органів державної влади та суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Євенко Т. І. Банкрутство комерційних банків: причини виникнення та шляхи запобігання / Т. І. Євенко // Інноваційний вісник. – 2013. – № 6 (44). – С. 272-275..
2. Кашка І.С. Банкрутство та фінансове оздоровлення банків впровадження [Текст] / І.С. Кашка // Ефективна економіка. – 2012. – №7. – с. 42.
3. Євенко Т. І. Методологічні аспекти прогнозування ймовірності банкрутства банківських установ / Т. І. Євенко // Актуальні проблеми розвитку регіону. – 2014 р. – № 9. – С. 117-121.
4. Сайт Національного банку України. - [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

Чугунова І.М.

КНТЕУ

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Значним фактором, що відображає стан міжнародних фінансових відносин та розвиток світової спільноти є глобалізаційні процеси, в яких приймає участь велика кількість країн, що відрізняються своїм економічним та політичним розвитком.

Чим вищий рівень фінансової глобалізації, тим частіше країна є учасником світових економічних процесів. Тому виникає необхідність в узагальненні переваг та недоліків даного процесу для всіх учасників світового фінансового ринку.

Основними причинами розвитку глобальної фінансової системи стали не лише вихід на міжнаціональний рівень виробництва та розширення фінансово-перерозподільчих відносин між країнами, але й спрощення

переміщення фінансових потоків на рівні окремих країн та міжнародних фінансових організацій. Розширення фінансового ринку – це явна ознака фінансової глобалізації. А для виміру рівню глобалізованості як країни, так і її фінансового ринку у світовому господарстві використовується індекс глобалізації та показники глобалізованості фінансової сфери. [1]

До фінансової глобалізації долучилися майже всі країни світу, у тому числі й Україна. На сьогодні основними напрямками фінансової глобалізації є: розвиток банківської сфери; розвиток фондового ринку; розвиток ринку фінансових послуг. Однозначним позитивним результатом від глобалізаційних процесів є економічне зростання країни (зростання рівня ВВП) або за рахунок залучення іноземного капіталу, або за рахунок запровадження нових технологій та підвищення продуктивності факторів виробництва.

Позитивні наслідки глобалізації проявляються у зростанні обсягу зовнішньої торгівлі та ринків збуту продукції, зростанні конкуренції, використанні переваг міжнародного поділу праці, долученні до новітніх технологій, експансії національного капіталу на закордонні ринки.

Негативними наслідками глобалізації є неконтрольований приплив дешевої некваліфікованої робочої сили, зменшення податкових надходжень та рівня керованості фінансового сектору, високий рівень залежності країни, поширення тероризму, транснаціональної злочинності.

Недоліками фінансової глобалізації є те, що переваги отримують лише розвинуті країни або індивіди. Також нестабільність світової фінансової системи, що спричиняє регіональну та глобальну нестабільність через взаємозалежність національних фінансових систем на світовому рівні, зниження регуляторної ролі національних держав, що підсилює значення наднаціональних утворень та впливу ТНК, поширення використання офшорних зон у міжнародному бізнесі, що призводить до приховування неоподатковуваних коштів від національного та міжнародного контролю та інше. [2]

Отже, поглиблення фінансової глобалізації залежить від розвитку економіки країни. Звісно, Україна не локомотив глобалізаційних процесів, але повинна шукати шляхи співпраці з новими ринками, новими інструментами, які будуть актуальними на даній стадії економічного розвитку. На сьогодні України бере активну участь у процесах фінансової глобалізації банківського та страхового сегментів, а інтеграції вітчизняного фондового ринку у світовий.

Список використаних джерел

1. Бойцун О.І. Міжнародний досвід формування фінансової відкритості в умовах глобальних змін / О.І. Бойцун // Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – № 5. – С. 46-49.

2. Кулішов В.В. Сучасні проблеми глобальної економіки / В.В. Кулішов // Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – № 3. – С. 8-11.

Яковенко В.М.

КНТЕУ

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Виникнення категорії фінансової інклюзивності обумовило розуміння того, що стабільність, фінансова інтеграція, цілісність і захист прав споживачів є не лише сумісними, але взаємодоповнюючими. Інклюзивне зростання сприяє загальному економічному розвитку, підтримує соціальну згуртованість і зменшує нерівність у доходах. Крім того, отримало визнання ролі інклюзивності фінансові системи у стимулюванні економічного зростання та створенні нових робочих місць.

Цілями фінансової інклюзивності є доступ домогосподарств до повного спектру фінансових послуг за розумною ціною; доброякісність і безпечність установ, що забезпечується наявністю регулювання і галузевими стандартами; фінансова та інституційна стійкість; конкуренція продавців фінансових послуг для забезпечення вибору клієнтів.

Результати досліджень Світового банку фінансової інклюзивності засвідчують, що у світі близько половини всього дорослого населення не мають доступу до фінансових послуг. Водночас у країнах з високим рівнем доходу цей показник складає 89 %, а в країнах, що розвиваються, – лише 41% [2, с. 16]. Згідно з дослідженнями Світового банку, 36 % людей у світі здійснюють заощадження. З них лише 35 % в Європі, Центральній Азії, Латинській Америці, Карибському басейні і в країнах на південь від Сахари заощаджували кошти за допомогою банківських рахунків. Наприклад, в Киргизії, Туркменістані та Узбекистані до фінансових установ звернулося 5% із 35 % дорослого населення, що має заощадження.

Останнім часом увага міжнародної спільноти до проблем забезпечення доступності фінансових послуг зростає. У вересні 2009 р. країни Групи G20 в Пітсбурзі підкреслили пріоритетність політики інклюзивності фінансових послуг для малозабезпеченого населення. У листопаді 2010 р. країнами Групи G20 було створено Глобальне партнерство фінансової інклюзивності (GPII). У грудні 2010 р. відбулася 1-а зустріч GPII в Торонто. Під час проведення 3-го глобального політичного форуму Альянсу за фінансову інклюзивність (AFI) у вересні 2011 р. у м. Рив'єра Майя в Мексиці було прийнято Декларацію Майя.

Доступність фінансових послуг є основною складовою фінансової інклюзивності. Водночас вона є важливим інструментом формування конкурентоспроможності країни, оскільки фінансовий сектор сприяє розширенню ринків товарів і послуг, розвитку бізнесу, стимулює зростання добробуту населення [2, с. 15]. Підґрунтям цього процесу є перш за все

фінансові технології, що будуть кардинально змінювати фінансовий сектор в найближчі роки [1, с. 13].

Зростанню доступності фінансових послугв Україні сприятимуть підвищення рівня соціальної відповідальності оферентів та фінансової грамотності споживачів фінансових послуг; посилення заходів із захисту прав споживачів фінансових послуг; інституційні та технологічні зміни на ринку фінансових послуг; перехід від державних програм боротьби з бідністю до програм щодо забезпечення одержання вищого рівня доходів і доступу до фінансування для стимулювання самозайнятості населення.

Список використаних джерел

1. Волосович С.В. Інноваційні платіжні послуги як інструмент розвитку торгівлі // Економічний вісник університету. – 2016. - №29. – Т. 1. – С. 12-18.
2. Мазаракі А. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України / А. Мазаракі, С. Волосович // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2016.– С. 5-23.

СЕКЦІЯ 3
ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Андрієвська І.В.
КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖБАНКІВСЬКОГО
КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі міжбанківське кредитування займає особливе місце в економіці, оскільки є не лише додатковим джерелом коштів для підтримання ліквідності комерційних банків, а й визначає фінансову стабільність як банківської системи, так і економіки в цілому. Однією з характеристик міжбанківських кредитів є їх дієвість, тобто здатність впливати на підвищення ефективності функціонування банківської системи.[3]

Ринок міжбанківських кредитів слід розуміти як частину ринку позичкових капіталів, на якому відбувається перерозподіл вільних грошових ресурсів між комерційними банками та Національним банком України, а також між собою, з використанням різноманітних інструментів міжбанківського кредитування. [4]

Ринок міжбанківських кредитів України та здійснюваний на ньому процес міжбанківського кредитування за обсягами та структурою значно відрізняється від ринків розвинених країн, а розвиток операцій банків з міжбанківськими кредитами знаходиться на відносно низькому рівні.

Проведений аналіз свідчить, що поки що в Україні міжбанківські кредити є лише короткостроковим інструментом, адже їх частка постійно була більшою від 70 % у загальному обсязі операцій на ринку міжбанківських

кредитів. З них найбільшу питому вагу займають кредити овернайт та кредити строком від 1 до 3 місяців. Можна помітити, що чим довший строк погашення має кредит, тим менші обсяги його залучення. [1] (таблиця 1). У результаті дослідження впливу міжбанківського кредитування на розвиток банківської системи можна стверджувати, що для активізації роботи банківської системи на ринку міжбанківських кредитів необхідно вжити заходів щодо оптимізації існуючої організації ринку міжбанківських кредитів, вдосконалити інструменти рефінансування.

Таблиця 1

Відсоткова ставка та обсяги за кредитами, наданими на міжбанківському кредитному ринку в Україні

Період	Усього				У тому числі				
	млн. грн	Процент %	В тому числі		Овернайт	Від 1 до 3 міс.	Від 3 до 6 міс.	Від 6 до 12 міс	Більше 1 року
			В іноз.вал.	В нац. Вал.	млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн	млн. грн
2010	194 818	2.9	1.5	4.8	62 185	9 384	399	842	202
2011	267 263	5.0	1.2	8.2	80 005	20 640	676	554	377
2012	153 262	6.8	1.3	13.5	37 972	13 757	1 015	822	383
2013	131 134	2.8	1.5	5.2	22 664	24 153	2 743	1 561	420
2014	83 197	4.1	2.5	6.3	20 668	9 201	1 911	1 401	220

Важливе значення має розробка дієвих заходів щодо переходу від простої форми забезпечення ринку міжбанківських кредитів. З огляду на це, доцільним є створення міжбанківського кредитного об'єднання, стратегічною метою якого було б формування в Україні єдиного інформаційно-торгівельного середовища організації купівлі-продажу міжбанківських кредитів, тобто відкритого для всіх потенційних учасників міжбанківського кредитного ринку. Дана модель організації міжбанківського кредитного ринку забезпечить єдиний порядок укладання та виконання фінансових договорів як на регіональному, так і на державному рівні. Зокрема, міжбанківське кредитне об'єднання на основі єдиної інформаційної системи зможе охопити всю країну, підвищити надійність міжбанківських кредитних операцій, здійснити широкий перелив вільних кредитних ресурсів

між регіонами та секторами економіки, збільшити масу працюючих кредитних ресурсів.

Розвиток міжбанківського кредитування можливий за умови зниження банківських ризиків при здійсненні міжбанківських кредитних операцій. У зв'язку з цим, потрібно застосувати механізм безперечного списання коштів з коррахунку банку-позичальника у разі невиконання зобов'язань щодо погашення міжбанківських кредитів, введення укладання форвардних та ф'ючерсних контрактів на відсоткову ставку, що дозволить знизити ризики значних коливань відсоткових ставок на ринку міжбанківських кредитів.

Список використаних джерел

1. Бюлетень Національного банку України [Текст] / Щомісячне аналітично-статистичне видання Національного банку України. – 2015.
2. Гуляєва Л.П. Міжбанківські кредити в Україні: еволюція розвитку та проблеми сучасності / Л.П. Гуляєва // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ. – 2005. – № 206. – Т. 1. – С. 207 – 215.
3. Кузьмак О.М. Дієвість міжбанківських кредитів в розвитку банківської системи / О.М. Кузьмак // Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, Суми, 2008
4. Михайлюк Р.В. Удосконалення організації міжбанківського кредитування в Україні / Р.В. Михайлюк // Вісник НУВГП. – 2007. – № 2 (38). – С. 152–158.

CAMELSO – НОВИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УКРАЇНІ

У сучасному світі соціально-економічний розвиток та зростання добробуту будь-якої держави прямо залежить від стану банківської системи: будь-які коливання і кризи в банківському секторі миттєво відображається на стані усього народного господарства, рівні життя, добробуту та фінансової захищеності громадян. Забезпечення фінансової стійкості окремих банків і банківської системи загалом – найнагальніше завдання для України на сьогоднішній день.

Єдиного трактування поняття фінансової стійкості банку ще не склалося. Однак, можна узагальнити, що це динамічна характеристика, яка передбачає сталий розвиток банку в обраному стратегічному напрямі та його здатність в стислі терміни повернутися до рівноважного або близького до нього фінансового стану після виходу з нього під впливом несприятливих чинників. Регулятори банківської сфери в кожній країні впроваджують на законодавчому рівні й використовують у процесі банківського нагляду та регулювання методи для її оцінки, які враховують специфіку національної економіки: CAMELS, UBSS, ORAP, BAKIS, RATE, FSIs, BASIC тощо [2]. З 2002 року до 1 січня 2017 року в Україні для оцінки фінансової стійкості банків, визначення недоліків в їх діяльності та вжиття заходів для виправлення використовувалась рейтингова система CAMELS, яка була розроблена в США ще в 1978 році. Рішенням № 393-рш [2] з 1 січня 2017 року запроваджується удосконалений варіант CAMELS–CAMELSO.

Порівняльна характеристика CAMELS та CAMELSO

Ознака	CAMELS	CAMELSO
Основні компоненти	достатність капіталу; якість активів; менеджмент; надходження; ліквідність; чутливість до ринкового ризику	достатність капіталу; якість активів; менеджмент; надходження; ліквідність; чутливість до ринкового ризику; операційний ризик
Найвища/найнижча оцінка	1/5	1/4
Комплексна рейтингова оцінка	визначається на підставі рейтингових оцінок за кожним із компонентів	визначається на підставі рейтингових оцінок за кожним із цих компонентів, з урахуванням їх ваги; комплексна оцінка може перевищувати найнижчу з оцінок за компонентами не більше ніж на один бал
Підготовка плану заходів щодо усунення недоліків	на розсуд банку за підсумками інспекційної перевірки на підставі рекомендацій інспекторів	інспектори НБУ спільно з банком складають плани ще до завершення процесу інспектування
Недоліки методу	Неможливість співставлення з результатами інших рейтингів, суб'єктивність, ризик неправдивості фінансової звітності; відсутність чітких граничних значень по кожному з критеріїв та аналізу змінюваності окремих компонентів у часі та напрямів і тенденцій такої зміни у поточний період	
Переваги методу	комплексність оцінки; дозволяє виявити фактори, що можуть негативно вплинути на всю банківську систему; можливість зіставляти оцінки різних банків; виражає ступінь необхідного втручання з боку контролюючих органів	

CAMEL(SO) дає можливість НБУ оцінювати загальний стан та стабільність банківської системи, отримати інформацію для визначення пріоритетів у діяльності банківського нагляду та контролю. Нова система відрізняється від попередньої тим, що кожен компонент оцінювання має свою питому вагу в рейтинговій системі, тому отримана банком низька оцінка хоча б по одному показнику відображається на загальному результаті. Вона ґрунтується на ризик-зваженому підході: найбільш ризиковані банки повинні перевірятись частіше. Окрім цього, впроваджується документування і подвійний контроль на кожному етапі перевірки, що повністю виключає одноосібний вплив на оцінку співробітника НБУ. CAMELSO покликана поставити всіх учасників ринку в однакові умови ведення бізнесу.

Отже, фінансова стійкість є складовою надійності банківської установи та передумовою успішного розвитку банківської системи як цілого. Методики, які використовує НБУ мають переваги й недоліки, проте в цілому дають загальне уявлення про стан окремого банку. Модернізована система CAMELSO включає в себе оцінювання операційного ризику, зменшує рівень суб'єктивності експертів при здійсненні перевірки, посилює контроль на кожному етапі перевірки, збільшує міру відповідності отриманої оцінки реальному стану банківської установи.

Список використаних джерел

1. Про порядок визначення рейтингових оцінок за рейтинговою системою CAMELS: Постанова Правління НБУ від 08.05.2002 N 171 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-02>.

2. Про схвалення процедур інспектування : Рішення Правління НБУ від 01.11.2016 № 393-рш [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/document/download?docId=40919990>.

3. Ткаченко О. О. Аналіз світового досвіду систем оцінювання фінансової стійкості банків / О. О. Ткаченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1 : Економіка. – 2014. – №3 (23). – С. 104–108.

Брагінець Я.С.

КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ ПОВ'ЯЗАНІ З ІНТЕРНЕТ- БАНКІНГОМ В УКРАЇНІ

Українські банки все ширше впроваджують технології інтернет-банкінгу, що забезпечує дистанційне банківське обслуговування через Інтернет.

На даний момент в Україні сервіс інтернет-банкінгу заявлений в 49 з 176 організацій, що мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій [1].

Використання інтернет-банкінгу налічує ряд ризиків (табл.1).

Таблиця 1

Основні ризики пов'язані з інтернет-банкінгом*

№ з/п	Вид ризику	Сутність ризику
1.	Ризик втрати ліквідності	Ризик, який виникає від невиконання емітентом (банком) своїх зобов'язань перед клієнтом, які виникають в результаті зниження величини його активів
2.	Кредитний ризик	Являє собою ризик невиконання банком зобов'язань перед банками-партнерами, третіми особами.
3.	Правовий ризик	Пов'язаний з політико-правовими факторами впливу (наприклад, має місце в сучасній нестабільній політичній ситуації)
4.	Операційний ризик	Визначений зловживаннями з боку осіб, які мають доступ до системи
5.	Ризики, пов'язані з безпекою транзакцій	Транзакції – це, в широкому сенсі, серії операцій з обміну інформацією, в результаті якої в систему можуть вноситися зміни
6.	Хакерські атаки	Ризики, пов'язані із спробою реалізації загрози, тобто, це дії зловмисників, які спрямовані на захоплення інформаційних даних (доступ хакери отримують обманним шляхом)

* Складено автором за [2;3]

Задля зменшення імовірності появи та розвитку ризиків рекомендується:

- здійснювати інвестування у підвищення технологічності банківських установ (за умови попереднього розрахунку ефективності інвестиційної діяльності);
- удосконалювати внутрішні положення на рівні банку;
- підвищувати безпечність здійснення операцій через систему дистанційного банківського обслуговування(ДБО) як для клієнтів, так і для банківської установи;
- запровадити систему цифрових підписів, за допомогою якої можна буде ідентифікувати особу безпомилково;

- розробити нові види банківських послуг, адаптовані до надання через систему ДБО;
- активно використовувати програми підвищення кваліфікації банківського персоналу, який заповдіяний у процесі здійснення ДБО;
- періодично проводити оцінку якості системи ДБО за допомогою відповідних показників, наприклад показника, коефіцієнту привабливості та інше [2].

Дотримання цих порад дозволить уникнути проблем під час користування інтернет-банкінгом.

Список використаних джерел

1. Банківські платіжні системи [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5437238/page:3/>
2. Інтернет-банкінг з погляду безпеки проведення послуг [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://goo.gl/TvSMBT>
3. Інтернет-банкінг: проблемі та переваги використання в Україні [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=27257>

Булат І.Ю.

КНТЕУ

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ПАСИВНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

Пасивні операції – це операції, за допомогою яких банки формують свої грошові ресурси для проведення кредитних, інвестиційних та інших активних операцій.

Ефективні пасивні операції – це фундамент успішного функціонування комерційного банку, підвищення його надійності, фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності. [1]

Основними напрямками покращення проведення пасивних операцій на сьогодні: ефективність формування ресурсної бази; дотримання оптимального співвідношення між власним капіталом та залученими, запозиченими коштами; інтегрований підхід до управління активами та пасивами; оптимізація депозитної системи; підвищення довіри населення до банківської системи; запровадження фінансових інновацій.

Основою формування ресурсної бази банків та необхідною умовою її забезпечення є власний капітал, який є одним із найважливіших показників їх діяльності. Зміцнення ресурсної бази, інтеграція вітчизняної банківської системи у світове співтовариство значною мірою залежить від зростання обсягів власного капіталу українських банків.

До найперспективніших напрямів подальшої капіталізації банківської системи і підвищення ефективності функціонування банківського капіталу можна віднести: злиття та поглинання банківських установ; урегулювання дивідендної політики – вона має бути збалансованою і стабільною; регулювання розміру капіталу державою з метою зменшення ризику банкрутства; підтримку довіри населення до банківської системи країни; прискорення переходу банків на акціонерну форму власності. Це сприятиме введенню нового порядку збільшення капіталу і полегшить виконання низки економічних нормативів.

Розробляючи модель ресурсного забезпечення діяльності комерційного банку, головним принципом має стати оптимізація структури пасивів, оскільки саме вони і є першоджерелом ресурсів: потрібно підтримувати визначене співвідношення між власними та залученими коштами.

Для кожного банку є важливим зосередити максимум зусиль на формуванні оптимальної політики управління пасивними операціями, спрямованої на залучення найстабільніших та найдешевших ресурсів. Це може забезпечити інтегрований підхід до управління активами та пасивами, розгляд їх як єдиного портфелю. Саме він забезпечує вигреш банку у конкретному середовищі або, принаймні, нормальні умови його розвитку.

Оптимізація депозитної політики банку відіграє важливу роль в управлінні пасивними операціями банку. Основною функцією комерційних банків, як підтверджує досвід країн з розвинутою ринковою системою, є сприяння мобілізації заощаджень фізичних осіб та суб'єктів підприємницької діяльності з метою скерування їх у напрямку найефективнішого використання.

Реалізація даних напрямів покращення пасивних операцій банку дасть значний поштовх до покращення фінансової стабільності всієї банківської системи.

Список використаних джерел

1. Бугель Ю.В. Глобальні та національні проблеми економіки. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ. – 2016. - №9. – С 626

2. Дзюблюк О.В. Банківські операції: Підручник / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. - 696 с.. 2009.

Віштал Р.В.
ВТЕІ КНТЕУ

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВ: ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА НАГЛЯД

Державне регулювання банківської діяльності є централізованим впливом на банківську систему, і його, на мою думку, можна розуміти як комплекс заходів щодо регламентації банківських операцій, встановлення кількісних та якісних обмежень параметрів банківської діяльності, а також створення належних макроекономічних умов функціонування для

забезпечення стабільного розвитку й фінансової стійкості банків. Банківський нагляд – процес зовнішнього контролю, який формує інформаційну базу для прийняття рішень із регулювання.

Важливим завданням, що постає перед органами державного регулювання, є необхідність забезпечити оптимальне співвідношення між регулюванням банківського сектору та досягненням останнім певного рівня самостійності і саморегулювання. Зокрема, у статті 55 Закону України “Про НБУ” зазначено, що головною метою банківського регулювання й нагляду є безпека та фінансова стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів [1].

Система державного регулювання банківської діяльності охоплює кілька порівняно самостійних напрямків: 1) грошово-кредитне регулювання; 2) банківський нагляд; 3) валютне регулювання; 4) податково-правове регулювання, що перебувають у тісному взаємозв’язку.

Контроль за змінами у керівництві банку відіграє важливе значення, оскільки частота змін керівного складу може свідчити про ймовірні проблеми у діяльності даного комерційного банку, зокрема виникнення незгод із питань політики, що здійснюються, або ж наміри вплинути на менеджмент банку для надання “протекціоністського” кредиту.

При виявленні проблемних банків органи банківського нагляду зобов’язані вжити стабілізуючих заходів із метою підвищення рівня їх фінансової стійкості, зокрема: 1) складання та виконання бізнес-плану або програм розвитку капітальної бази банку; 2) складання графіків формування в повному обсязі резервних фондів і спеціальних резервів під активні операції; 3) складання і запровадження положень щодо вдосконалення кредитної політики банку; 4) зобов’язання щодо здійснення зовнішнього аудиту фінансового стану банку; 5) прийняття рішення про тимчасове обмеження на збільшення активів банку; 6) прийняття рішення про обмеження розміру кредитів, що надають інсайдерам банку; 7) прийняття рішення щодо тимчасового зниження розміру відсотків за депозитами, що

залучають; 8) тимчасове припинення виплати дивідендів; 8) прийняття рішення про обмеження розміру виплати заробітної плати працівникам банку; 9) зобов'язання щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю в банку [2].

Органи банківського нагляду неспроможні повністю забезпечити банк від імовірного банкрутства і застрахувати їхніх вкладників від різних збитків, оскільки багато банківських операцій мають приховані ризики, які можуть виявитися лише під час зміни умов грошового ринку в несприятливий бік. Для уникнення банкрутства банк має бути інформаційно відкритим під час перевірок та подання статистичних даних.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про Національний банк України” № 679-XIV від 20.05.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=679-14>
2. Блiндюк О. Надiйнистькомерцiйного банку / О. Блiндюк // Все про бухгалтерський облік. – 2014. – № 11 (799). – С. 13–16.

Вершняк Н. Л.
ЧНТУ

ІННОВАЦІЙНІ ТРЕНДИ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

В останнє десятиліття суттєво змінилися контури банківського сектору України поряд з асортиментом наданих послуг та технологій, що використовуються при цьому [1]. Основним трендом стає глобальна діджиталізація банківських послуг.

За допомогою мобільного банкінгу можливе отримання (SMS-інформування, перевірка залишку на банківському рахунку, отримання інформації про залишок заборгованості за кредитом, перегляд курсів валют,

пошук найближчого відділення банку) та передача інформації та проведення платежів (внутрішньобанківські перекази в різних валютах, погашення кредитів, купівлю/продаж валюти, платежі до податкових і бюджетних організацій, оплата інтернету, послуг ЖКГ тощо).

Привабливою для споживача банківською інновацією є впровадження динамічних СМС-паролів, які вперше в Україні були використані у 2000 році. Банківські картки прив'язані до номера мобільного телефону і кожна Інтернет-транзакція підтверджується одноразовим динамічним паролем на телефон клієнта.

В Україні в 2008 році лише близько 5% суми операцій з банківськими картками становили електронні платежі. У першому півріччі 2013 їх частка зросла більш ніж втричі – до 18%. У Європі частка безготівкових розрахунків становить 90%, у США – ще більше [2]. У 2014 році обсяг операцій з використанням платіжних карт в Україні збільшився на 11,3% у порівнянні з попереднім роком. Частка безготівкових платежів з використанням платіжних карток у 2015 році склала 31,2% від загального обсягу операцій за платіжними картками. Станом на 1 січня 2016 з порівняно з даними на 1 січня 2015 збільшилася загальна кількість активних безконтактних платіжних карт, що у відсотковому значенні становить 33,1% від загального обсягу операцій за платіжними картками [3].

В наш час український фінансовий ринок зростає, а разом з тим зростають вимоги та потреби клієнтів банку. Для того, щоб клієнти банку мали цілодобовий доступ до найнеобхідніших банківських послуг, була введена система «Зона 24/7». Практично кожна «Зона 24/7» оснащена банкоматом, модулем поповнення готівкою CashIn, телефоном доступу до інформаційної служби. За допомогою «Зони 24/7» клієнт може самостійно управляти своїми рахунками, одержати консультацію фахівця call-центру, залишити заявку на одержання послуги, записатися на обслуговування в будь-яке відділення банку .

Банківська система України нині перебуває на етапі розвитку. Вона повільно, та все ж впроваджує в свою діяльність інноваційні продукти. Розвиток та створення нових банківських інновацій відіграє важливу роль у діяльності комерційних банків. Це робиться не тільки для підтримки конкурентного рівня, але для підтримки і залучення нових клієнтів.

Список використаних джерел

1. Інноваційні продукти і технології на ринку банківських послуг. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/gkr/168.htm
2. POS-термінал. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/POS-термінал>
3. Безготівкові розрахунки продовжують зростати [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=26993720

Гаврилова А. А.

КНТЕУ

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Внаслідок жорсткої конкуренції у вітчизняному банківському секторі та негативного впливу зовнішніх факторів, банки втрачають частину свого бізнесу, несуть величезні збитки і втрачають довіру клієнтів. За таких умов більше можливостей для успішного розвитку мають ті банки, що успішно впроваджують інноваційні технології. Тому банки повинні постійно реалізовувати нові стратегії розвитку і просування продуктів на ринок, які б забезпечили їх ефективну діяльність, конкурентні переваги, фінансову стабільність і зростання.

Затаких умов інноваційну діяльність банку можна розглядати як цілеспрямований постійний процес аналізу його інноваційних можливостей, пошуку нових ідей та впровадження їх в конкретні продукти та послуги, входження з ними на конкурентний ринок та завоювання на ньому високу позицію. Основне завдання інноваційної діяльності банку полягає в тому, щоб перетворити потреби суспільства в нові можливості отримання додаткових прибутків для подальшого ведення бізнесу. Саме активна взаємодія банку й клієнта впливає на визначення подальшої стратегії банку, головною рисою якої є орієнтація на розвиток високотехнологічних продуктів і послуг, інноваційна інтернет-направленість і активна робота з клієнтами через соціальні мережі [1, 2].

Сучасні концепції діяльності банків засновані на таких інноваційних тенденціях: перша інноваційна тенденція ґрунтується на використанні мобільних технологій, так званий мобільний банкінг; друга інноваційна тенденцією, що набула популярності у світовій банківській практиці, наявність автоматизованих відділень та терміналів самообслуговування (статистичні джерела відображають, що значення відділень банків, як каналу обслуговування клієнтів постійно знижується, головною причиною чого є рух у бік цифрових банків); третьою інноваційною тенденцією, якою має володіти сучасний цифровий банк, є робота в соціальних мережах, яка має проводитись у декількох напрямках - маркетинговий канал, підтримка клієнтів, соціальні платежі, соціальна CRM система, скорингові системи).

Слід зазначити, що аналізуючи банківську систему України щодо застосування сучасних інноваційних тенденцій банківництва, можна зробити висновок про невисокий рівень впровадження банками України цих концепцій. На сьогодні лише 5 банків (Приватбанк, Ощадбанк, Альфа-банк, Укрсиббанк, ОТП Банк) працюють за всіма сучасними напрямками інноваційного розвитку, інші українські банки ще не взяли на озброєння ні технології дистанційного обслуговування та самообслуговування, ні роботу із мобільними технологіями. Сучасним вітчизняним банкам для подальшого

підтримання позицій в банківському секторі необхідно підтримувати постійний контакт з клієнтами в режимі 24/7/365 завдяки використанню інтернет-технологій, соціальних мереж, смартфонів, мобільного банкінгу для задоволення потреб клієнтів як у фінансових, так і не фінансових послугах, підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності банків.

Список використаних джерел

1. Кинг Бретт. Банк 2.0. Как потребительское поведение и технологии изменят будущее финансовых услуг / [Пер. с англ. М. Мацковской]. – М.: ЗАО «Олимп – Бизнес», 2012. – 512 с.

2. Кинг Бретт. Банк 3.0. Почему сегодня банк – это не то, куда вы ходите, а то, что вы делаете / [Пер. с англ. М. Мацковской]. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2014. – 520 с.

Гаврилюк А.Ю.

КНТЕУ

ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИК НАЙБАГАТШОГО БАНКУ СВІТУ, ICBC, В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Лідером найбільших публічних компаній світу четвертий рік поспіль виявився китайський банк ICBC. Я хочу розповісти про це детально, провести дослідження на цю тему, адже дуже важливо бути проінформованим про те якими методами та стратегіями було досягнуто лідерство китайського банку ICBC серед усіх найбагатших компаній світу. Надіюсь це допоможе та змотивує нас до здійснення розумних кроків в банківській сфері, аби покращити економіку держави.

Промисловий і комерційний банк Китаю був створений 1 січня 1984 року. 28 жовтня 2005 року банк був повністю перероблений в акціонерне товариство з обмеженою відповідальністю. 27 жовтня 2006 року банк успішно котируються на Шанхайській фондовій біржі і фондову біржу

Гонконгу Limited. Завдяки безперервним зусиллям і стабільного розвитку, банк розробив великий обліковий банк в світі, володіючи відмінною базою клієнтів, диверсифіковану структуру бізнесу, сильні інноваційні потенціали і конкурентоспроможність на ринку і надання комплексних фінансових продуктів і послуг для 5,320 тис корпоративних клієнтів і 496 мільйонів персональних клієнтів. Банк продовжив просувати реформи, інновації та трансформаційні операції. Активи і зобов'язання діяльності банку залишалися стабільно рентабельною в ході структурної перебудови. Роздрібні банківські послуги, управління активами і інвестиційно-банківські послуги стали важливими двигунами зростання прибутку, а розвиток інтернету на основі фінансів дало поштовх до фундаментальної реформи по експлуатації і управлінні моделей і методів обслуговування. Інтернаціоналізація і диверсифікація операцій була додатково поліпшена, що охоплює 42 країн і регіонів, а також зарубіжні операції і комплексні дочірні компанії фонду, страхування і лізинг сприяло більшому прибутку банку. У 2014 році Банк був названий "Кращим банком на ринках, що розвиваються" від Euromoney, і зайняв 1-е місце серед топ-1000 найбільших банків світу за Banker і Global 2000 перераховані американським журналом Forbes в четвертий рік поспіль. Запровадження всіх можливих подібних реформ значно покращить статус українських банків на світовій арені.

Рентабельність середніх сукупних активів склала 1,30%, а рентабельність середньозваженого капіталу склала 17,1%. Основний рівень 1 коефіцієнт достатності капіталу склав 12,87%, 1-й рівень капіталу коефіцієнт достатності 13,48%, а коефіцієнт достатності капіталу 15,22%. Операційний дохід склав \$697,647 млн., збільшившись на 5,9%. Зокрема, чистий процентний дохід склав \$507,867 млн., збільшившись на 2,9%. Непроцентні доходи досягли \$189,780 млн., збільшившись на 14,8%. Операційні витрати склали \$338,112 млн., збільшившись на 13%, а співвідношення витрат до доходів знизився на 1,26 процентних пункту до 25,49%.

Список використаних джерел

1. Icbc-ltd.com [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані . – Режим доступу : www.icbc-ltd.com (дата звернення 17.02.2017).
2. ForbesGlobal 2000: найбільші компанії світу[Електронний ресурс] / ForbesGlobal 2000//– Електронні дані. – [2017 «Український Медіа Холдинг»25 .05.2016]. – Режим доступу: www.forbes.net.ua(дата звернення 17.02.2017 р.)

Галушко О. І.

КНТЕУ

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДЕПОЗИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

У наш час комерційні банки відіграють головну роль у мобілізації й перерозподілі капіталу, акумуляції тимчасово вільних коштів та їх розміщенні. Тому формування ресурсної бази банку є важливою складовою банківської політики. Основна частина банківських ресурсів утворюється в процесі формування депозитного портфелю банку, від ефективності й правильної організації якого залежить ефективність функціонування самого банку. У зв'язку із цим розвиток комерційного банку неможливо забезпечити без управління його депозитним портфелем.

Формування депозитного портфелю банку – одна з основних передумов для забезпечення банківської діяльності, адже саме за рахунок залученого капіталу покривається значна частина потреб банку, і половина цього капіталу формується за рахунок внесків фізичних осіб. В той же час, на формування депозитних внесків фізичних осіб впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори.

Як правило, клієнти банку прагнуть зберігати свої гроші в різних формах і для конкретних цілей. Але більшість банківських установ приділяють недостатню увагу залученню депозитів, акцентуючи її тільки на кредитуванні. Споживачі з низьким рівнем доходу будуть розміщувати депозитні внески тільки в тих банках, де для них створені спеціальні умови зацікавленості. Домогосподарства ж депозитами прагнуть компенсувати нерівномірність своїх доходів. Тому, саме висока відсоткова ставка за депозитами є головним чинником залучення клієнтів з низьким рівнем доходу до ощадних послуг [1, с. 19]. Проаналізуємо її динаміку на основі індексу ставок за депозитами фізичних осіб (таблиця 1).

Таблиця 1

Індекс ставок за депозитами фізичних осіб [3]

Валюта	2012	2013	2014	2015	2016
Гривня	19,5	18,1	19,2	19,1	18,6
Долар США	7,9	7,9	8,3	8,1	7,9
Євро	6,8	6,6	7,2	7,1	6,7

З таблиці можемо спостерігати зростання індексу ставок за депозитами фізичних осіб у 2012-2014 роках, та їх зниження у 2015-2016 роках. Відповідно, протягом 2012-2014 років питома вага внесків населення в структурі залучених засобів була 63-66%, а у наступні роки вона зменшилася до 55-58%. Розподіл депозитів фізичних осіб за видом валют характеризує зростання частки довготермінових вкладів, викликане зменшенням питомої ваги короткострокових.

За останні п'ять років обсяг депозитів фізичних осіб коливався від зростання до зменшення. Так, відбулося зростання депозитів у 2012 р. – на 51,3 млрд. грн., в 2013р. – на 70,9 млрд. грн., в 2014 р.– на 105,6 млрд. грн., однак у 2015-2016 роках це зростання різко скоротилося: у 2015 р. було залучено лише 24 млрд. грн. нових депозитів, у 2016 р. – 27 млрд. грн., при цьому з них кошти фізичних осіб становили 51,3%, незважаючи на те, що населення вилучило 27,1% своїх гривневих депозитів (більше 34 млрд. грн.) і

6,1% валютних (близько 1,3 млрд. дол. США) [4]. Однак, обсяг депозитних ресурсів у більшості банків недостатній для задоволення їх кредитних та інвестиційних потреб.

Варто відзначити, що проблема ефективності управління депозитним портфелем комерційного банку полягає в досягненні кількісних параметрів, таких, як прибутковість, за умови дотримання ліквідності. Основними кількісними показниками, які є основою для прийняття рішень з оптимізації депозитного портфелю банку за рахунок його депозитних операцій, є: кількість вкладників на 1000 жителів, які отримують доходи; сума внеску на душу населення; середній розмір внеску на один рахунок; коефіцієнт залучення засобів у внески й депозити [2, с. 35].

Таким чином, для того, щоб ефективно управляти депозитним портфелем, кожен комерційний банк повинен здійснювати оцінку своєї депозитної політики за таким напрямками: визначення кількості потенційних вкладників (соціологічне дослідження); аналіз структури депозитів у кількісному вираженні (динаміка й склад); аналіз структури депозитів у якісному вираженні (за видами); аналіз структури депозитів за строками залучення. І, звичайно, така оцінка повинна завершуватися розрахунком ланцюгових і базисних абсолютних і відносних відхилень за досліджуваний період.

Висновок. Формування депозитного портфелю банку є важливою складовою його діяльності, при цьому значна частина коштів до депозитного портфелю надходить від фізичних осіб. Зважаючи на це, першочерговими практичними кроками до оптимізації депозитного портфелю банку за рахунок вкладів фізичних осіб повинні стати: постійний моніторинг ринку заощаджень із метою оптимізації управління депозитним портфелем; детальне вивчення цільових ринків для забезпечення мінімізації депозитного ризику; індивідуальний підхід до різних груп клієнтів; подальше розширення спектру депозитних послуг.

Список використаних джерел

1. Валенцева Н. И. Депозитная политика коммерческих банков / Н. И. Валенцева // Банковское дело. – 2013. – № 2. – С. 18–22
2. Мустафаева А. М., Руденко А. М. Проблемы реализации депозитной политики коммерческих банков в современных условиях // Вестник алтайской науки. – 2012. – № 2. – С. 34–37
3. Показники фінансового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/allinfo>.

Гальченко К.О.

КНТЕУ

ДОВГОСТРОКОВІ КРЕДИТИ ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ В КРАЇНІ

Кредитну підтримку реального сектора економіки крім приватних інвесторів можуть здійснювати комерційні банки, сприяючи тим самим підвищенню ділової активності в країні. У зарубіжній практиці кредити рефінансування центральних банків спрямовуються не тільки на забезпечення ліквідності банків, але й активізацію їх кредитної активності. ЄЦБ проводить: регулярні щомісячні довгострокові операції рефінансування (LTRO - Longer-Term refinancing operations) за тендерними заявками, терміном до 3 років під заставу власних активів та процентну ставку 1%; довгострокові цільові операції рефінансування (TLTROs- Targeted Longer-Term Refinancing Operations) для кредитування нефінансового приватного сектору строком до 4 років за коригуючою ставкою основних операцій рефінансування та надбавкою до неї в 10 базисних пунктів та TLTRO II – в сумі до 30% від обсягу кредитування банків за ставкою в межах кредитного орієнтира, при перевищенні якого ставка наближається до депозитної [1]. У

США стимулювання ділової активності здійснюється через механізм: видачі ABS кредитів (asset-backed securities) забезпечених цінними паперами, терміном до 3 або 5 років, за процентною ставкою вищою за ринкову; «сезонних кредитів» за пільговою ставкою для банків, що кредитують сільське господарство і мають значні сезонні коливання по кредитах і депозитам [2]. Росії з метою підтримки окремих сегментів економіки започатковане рефінансування банків, що кредитують підприємства малого і середнього бізнесу. Рефінансування в Росії спрямовується на фінансування інвестиційних проектів, кредитування суб'єктів малого і середнього підприємництва і підприємств - експортерів несировинних товарів. Для стимулювання пріоритетних напрямків економіки збільшено до 3 років термін кредитів Банку Росії та підвищено з 50 до 100 млрд руб. обсяг коштів для фінансування банкам інвестиційних проектів (табл.1).

Таблиця 1

Умови кредитування банків за спеціалізованими програмами центрального банку Російської Федерації станом на 01.01.2016 року*

Напрямок підтримки	Забезпечення	Ставка, %	Вимоги Банку Росії до банків, млрд. руб
Інвестиційні проекти	Права вимоги за банківськими кредитами на реалізацію інвестиційних проектів, забезпечених держгарантіями РФ	9,00	53,44
	Облігації, розміщені для фінансування інвестиційних проектів, що включені до ломбардного списку	9,00	2,85
Малий і середній бізнес	Права вимоги за кредитними угодами АТ «МСП Банк»	6,50	40,10
	Поручительства АТ «Федеральна корпорація з розвитку малого та середнього підприємництва» в рамках програми стимулювання кредитування малого і середнього бізнесу	6,50	0,08

*складено за даними [3]

Отже, вищезазначене дає підставу для висновку про доцільність введення подібних програм в Україні, зокрема: кредитування банків під заставу прав вимоги за кредитами, спрямованих на фінансування інвестиційних проектів, а також заставу цінних паперів терміном 2 - 3 роки за максимальною процентною ставкою 12%. Впровадження таких заходів сприятиме активізації кредитної активності банків України.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт ЄЦБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html>.
2. Офіційний сайт ФРС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.federalreserve.gov>.
3. Офіційний сайт Банку Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cbr.ru>.

Гербич В.І.

КНТЕУ

ШАХРАЙСТВА З ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ ТА ПРОТИДІЯ ЇМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Динамічне зростання популярності розрахунків за допомогою платіжних карток призводить до одночасного поширення та ускладнення різноманітних видів шахрайств із ними. Серед найбільш популярних видів шахрайств з платіжними картками слід виділити наступні: скіммінг, фішинг, вішинг, картинг, фармінг, фітинг і трешинг (табл. 1).

Основні види шахрайств з платіжними картками*

№ з/п	Вид шахрайства	Сутність шахрайства
1.	Скіммінг	Процес компрометації даних платіжної картки, копіювання необхідної інформації для розрахунку в Інтернеті
2.	Фішинг	Викрадання реквізитів платіжних карток за допомогою розсилки СМС-повідомлень, повідомлень на e-mail про значний виграш, створення сайтів, зовні схожих на оригінальні, які вимагають розкриття або введення номеру та кодів картки.
3.	Вішинг	Заволодіння реквізитами картки за допомогою використання технології передачі мовного сигналу через мережі Інтернет Voip (Voiceover IP) шляхом імітування дзвінків від представників банку або автоматичного інформатора про те, що рахунок був заблокований і необхідно перевести телефон у тоновий набір та ввести PIN-код доступу до картки.
4.	Картинг	Операції з використанням банківської картки або її реквізитів, не ініційовані або не підтвержені її власником. Реквізити платіжних карток, як правило, викрадають зі зламаних серверів Інтернет-магазинів, платіжних і розрахункових систем, а також з персональних комп'ютерів (або безпосередньо, або через шкідливе програмне забезпечення)
5.	Фармінг	Підміна файлів та властивостей файлів на локальному комп'ютері користувача, що обумовлюють поведінку локального комп'ютера при доступі до адреси у мережі Інтернет (файл HOSTS і настроювання Dns-серверів). Маніпуляції шахраїв ведуть до того, що локальний комп'ютер виявляється «обдуреним». Людина набирає у браузері перевірену адресу сайту, якою користується щодня, але у результаті маніпуляцій комп'ютер переадресовує його на іншу адресу, зазначену шахраєм.
6.	Трешинг	Заволодіння конфіденційною інформацією про карти для подальшого перепродажу шляхом пошуку нерозірваних чеків-сліпів, бухгалтерської документації в сміттєвих урнах.

* Складено автором за [1; 2]

З метою попередження шахрайств з платіжними картками Незалежна асоціація банків України радить дотримуватися наступних правил.

1. Загальні правила безпеки: не називати PIN-коду; не писати PIN-код на картці; не зберігати записаний PIN-код разом з картою; не передавати карту іншій особі; підключати опцію SMS-повідомлення про стан банківського рахунку та операції, проведені за платіжною картою; не залишати картку без нагляду; обов'язкове нанесення зразка підпису на зворотній бік картки відразу ж після її отримання; постійна наявність телефону банку, за яким необхідно негайно дзвонити у випадку втрати або крадіжки картки.

2. При використанні карти: зберігання пластикових карток так само, як готівки; намагання не випускати з поля зору карти під час проведення транзакції; прикривання клавіатури рукою при введенні PIN-коду; переконання, що після здійснення оплати повернули особисту карту; перевірка чеку, що підтверджує придбання за допомогою картки, перед тим, як підписати його; перевірка руху грошей на картковому рахунку [2].

Дотримання перелічених правил дозволить уникнути перелічених шахрайств.

Список використаних джерел

1. Абрамов К. Інтернет-шахрайство з платіжними картками та методи захисту від нього [Електронний ресурс] //Україна фінансова: інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/094.htm .

2. Протидія кіберзлочинності [Електронний ресурс]: проект Незалежної асоціації банків України. – Режим доступу: <http://anticyber.com.ua/fraud.php?id=13>.

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВЕРНЕННЯ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ

Забезпечення повернення банківських кредитів є неодмінною складовою кредитного процесу, що додає проблем для банків. У разі, якщо позичальник не в змозі виконати свої зобов'язання у передбачені кредитним договором строки, кредитор може задовольнити свої вимоги за рахунок забезпечення. У вітчизняній практиці до основних видів забезпечення кредиту належать: застава (майно, майнових прав, цінних паперів тощо), гарантії (банків, підтвержені фінансами чи майном третьої особи), інші види забезпечення (поручительство, свідоцтво страхової організації) [1].

Міжнародна практика пропонує більший вибір. Так польські кредитні установи у своїй практиці використовують наступні види покриття боргових зобов'язань:

- Іпотека – обтяжує майно боржника правом на пред'явлення претензії за записом у реєстрі нерухомості– книги вчистства (книга, в якій зазначаються власники нерухомості й особи, які можуть користуватися цим майном). Кредитор має пріоритет у своїх правах навіть після зміни власника майна.

- Передача права власності в якості застави – дозволяє кредитору передачу права власності на рухомі об'єкти для покриття вимог, що виникають при неповерненні кредитів.

- Блокування банківських рахунків – спосіб резервування коштів довірених осіб банку або банківських вкладів, що належать позичальнику або гаранту і наявність кредитора під час претензії.

- Вексельна порука (аваль) – зобов'язує гаранта на одному рівні з емітентом векселя погасити кредиту в установлені терміни оплати.

- Банківські гарантії – зобов'язання банку виплатити певну суму грошей, якщо позичальник не зможе виконати свої зобов'язання перед банком - кредитором. Покупець гарантії є позичальником.

- Приєднання до боргу – до існуючого позичальника приєднується третя особа в якості спільного боржника [2].

Також, німецькі фахівці банківської сфери вважають, що при кредитуванні найбільш важливим є відомості про наявність заздалегідь оформленого страхового захисту. Такий спосіб є найбільш здоцільним приспоживчому кредитуванню. Навіть коли це кредит на придбання автомобіля, то при страховому захисті додаткової оплати не потрібно. Банк зазвичай оформлює транспортний засіб в якості застави [3].

Отже, використання певних видів забезпечення є складним процесом. Правовий механізм їх застосування повинен удосконалюватися з врахуванням міжнародного досвіду. У якості перспективи подальших досліджень у даному напрямку можна розглядати прогресивний досвід у сфері стархування, а за умови стабілізації економіки розвивати іпотечні відносини.

Список використаних джерел

1. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. / О. О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін. – К.: КНЕУ, 2006. – 312 с.

2. Kreditrechner. Kreditsicherheiten [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <http://www.kreditrechner.com/ratgeber/kreditsicherheiten/>

3. NarodowyBankPolski. Zabezpieczeniekredytu [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/zabezpieczenie-kredytu>

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМИ ОBOB'ЯЗКОВИХ РЕЗЕРВІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ

Політика обов'язкового резервування – основний інструмент грошово-кредитної політики. Встановлення норми обов'язкових банківських резервів залежить від цілей грошово-кредитної політики: кредитної експансії (стимулювання інвестиційної активності) або кредитної рестрикції (стримування інвестиційної активності).

Обов'язкові резерви є інструментом монетарного регулювання, придатний для вирішення довготермінових завдань грошово-кредитної політики, але часті зміни цього інструмента не сприяють стабілізації роботи банківської системи зокрема та економіки країни у цілому [1, С. 28].

В даний час існують різні моделі обов'язкового резервування. Вони відрізняються за багатьма параметрами - за визначенням бази резервування, диференціації нормативів, нарахування та виплати відсотків за кошти, що зберігаються у фонді обов'язкових резервів, і інших елементів, відображаючи особливості національних банківських систем і необхідність застосування центральними банками індивідуального підходу в залежності від економічної ситуації в країні і світі. Хоча при всіх розбіжностях загальною тенденцією є підтримка обов'язкових резервів на опосередкованій основі, що дозволяє пом'якшити жорсткість даного інструменту грошово-кредитної політики [2, С. 119].

В умовах розвиненої економіки, якій притаманні низькі темпи зростання споживчих цін, відносна стійкість платіжного балансу, банківської системи та економіки в цілому до дії різного роду несприятливих шоків, в тому числі зовнішніх, і де основну роль у передачі сигналів грошово-кредитної політики в економіку грає процентна ставка, важливість інституту

мінімальних резервних вимог для цілей регулювання грошово-кредитних процесів поступово знижується. Це пояснюється легкою взаємозамінністю даного інструменту іншими, більш гнучкими інструментами грошово-кредитної політики, перш за все системою постійно доступних інструментів і операціями на відкритому ринку.

Вітчизняна практика використання механізму резервної політики свідчить про зміну жорсткої політики Національного банку України в застосуванні цього інструменту на більш помірковану та зважену [1, С. 31].

Отже, норма обов'язкових банківських резервів має застосовуватись як інструмент антициклічної та антиінфляційної політики, так як зміна розміру норми обов'язкових банківських резервів впливає безпосередньо на інші макроекономічні показники через механізм грошового мультиплікатора. З метою стимулювання інвестиційної активності центральний банк проводить політику, спрямовану на зниження розміру резервів, а збільшення норми обов'язкових банківських резервів сприяє зниженню інфляційного тиску, стабілізації курсу національної валюти.

На нашу думку, Національному банку України може адаптувати досвід успішного використання політики обов'язкового резервування інших країн для забезпечення належного функціонування цього інструменту грошово-кредитної політики у вітчизняній економіці.

Список використаних джерел

1. Карчева Г. Основні проблеми розвитку банківської системи України в посткризовий період та шляхи їх вирішення / Г. Карчева // Вісник НБУ. — 2015. — №8 — С. 26–31.
2. Ніконенко, У.М. Зарубіжний досвід здійснення грошово-кредитної політики [Текст] / У. М. Ніконенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 5. – С. 117-121.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Висловлюючи думку про стимулювання банківської діяльності важливо говорити, також і про проблеми функціонування банківської системи України. Так, банківська діяльність в Україні тісно пов'язана з функціонуванням фінансового ринку України.

Фінансовий ринок виконує досить важливі функції в ринковій економіці і є важливою інфраструктурною складовою розподілу та перерозподілу внутрішнього валового продукту і національного багатства. Загалом, на фінансовому ринку проводяться операції з купівлі-продажу фінансових ресурсів, які є необхідними для здійснення господарської діяльності [1].

Закономірність між розвитком фінансового ринку країни взаємокорелює з розвитком банківської системи в країні. Адже саме банки обслуговують розрахункові операції населення та суб'єктів господарювання, проводять операції на міжбанківському ринку та являються посередниками між тими у кого є вільні грошові заощадження і тими, хто їх потребує [2, с. 12].

Таким чином, враховуючи недосконалість фінансового ринку України, можна сказати, що в Україні розвинена тільки класична модель банкінгу, яка полягає в розрахунково-касовому обслуговуванні населення і підприємств, і в наданні кредитно-депозитних послуг. І відносно рейтингу банківських систем, що був складений на давоському економічному форумі банківська система України знаходиться на 140 місці, серед 140 позицій.

З приведених фактів можна сказати, що фінансовий ринок України, а зокрема і фондова біржа України знаходиться на дуже відсталих позиціях,

відносно світових лідерів, а банківська система є найменш надійною. В ситуації, що склалась, розвиток та реформування банківської системи є критично важливим для української економіки.

Суть інвестиційного банкінгу полягає в здійсненні операцій з цінними паперами. Ці операції направлені на отримання прибутку від цінних паперів, це може бути як дивіденди або купонний дохід, так і прибуток від спекулятивних операцій.

В світовій практиці інвестиційний банкінг займає значну позицію в системі банківського бізнесу. Так, в 2015 році JPMorganChase отримав прибуток в 8 млрд. дол., GoldmanSachs відзвітував про 5,5 млрд. дол. прибутку, а MorganStanly отримав 3,6 млрд. дол. прибутку.

Виходячи з вищенаведених чисел можна з впевненістю сказати, що українська банківська система, втрачає досить великий сегмент банківського бізнесу. Даний сегмент допоміг би не тільки банкам в створенні додаткового прибутку, а й створював додаткові робочі місця, пришвидшив грошовий обіг і приносив прибутки до державного бюджету, шляхом податкових надходжень.

Стимулювання даної діяльності повинно отримувати повну підтримку з боку уряду. Саме уряд повинен виступати ініціатором розвитку такого фінансового інституту як фондова біржа. Створення якісної нормативно-правової бази (з урахуванням міжнародного досвіду) і поступки державних органів, щодо інвестиційної діяльності в Україні є необхідною мірою за для стимулювання розвитку банківської діяльності і української економіки в цілому. Адже створення вигідної пропозиції, щодо ведення інвестиційної діяльності в Україні допоможе не тільки привернути увагу українських банкірів, а й залучити іноземний капітал.

Список використаних джерел

1. Вікіпедія [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

2. Редзюк Є. В. Фінансовий ринок та інвестиційні процеси в Україні: чи є можливість зростання? / Є.В.Редзюк // Економіст. – 2016. – №7. – С. 9-16.

Гулак М.І.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Електронні гроші (e-money) – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [3]. Для того, щоб зрозуміти масштаби використання електронних грошей, проаналізуємо їхню емісію. Так, у I-му півріччі 2016 року, було емітовано 39 млн. грн. електронних грошей, що майже у двічі більше, ніж у I-му півріччі 2015 року, а кількість електронних гаманців становить 43,6 млн [1].

Ринок електронних грошей в Україні можна охарактеризувати:

- слабким розвитком банками емісії електронних грошей;
- активним використанням на практиці небанківських систем електронних грошей на програмній основі, проте вони не мають такого статусу через обмеження вітчизняного законодавства.

Важливість електронних грошей з точки зору монетарної політики впливає з того факту, що вони є заміником банкнот і монет. Деякі види електронних грошей можуть стати привабливою альтернативою розміщенню короткострокових банківських депозитів.

Для забезпечення ефективного розвитку розрахунків на основі електронних грошей необхідно:

- внести зміни в нормативно-правові акти щодо дозволу небанківським установам здійснювати емісію електронних грошей відповідно до вимог міжнародної практики;
- підвищити ліміти щодо обсягу зберігання електронних грошей з урахуванням часового аспекту й особливостей фінансового моніторингу;
- створити у межах НСМЕП систему емісії електронних грошей на програмній основі як менш витратній [2, с. 83].

До труднощів розвитку систем електронних грошей слід також віднести психологічну невідповідність регулюючих органів, низький ступінь їх компетентності та неготовність органів контролю до запобігання можливим порушенням у цій сфері й боротися з ними. Тому, необхідно чітко визначити та вжити заходів для запобігання ризикам, з яких найбільших є ризик неплатоспроможності емітентів. Нерозуміння цього може призвести до негативних наслідків, що вплине на довіру користувачів до різних видів електронних платежів. Таким чином, інтересам центрального банку і держави в цілому відповідає створення в Україні правової основи для гарантування того, щоб емітенти електронних грошей були надійними, а системи розрахунків електронними грошима – безпечними та ефективними. Важливо також, щоб законодавство гарантувало рівні умови для провайдерів різних видів електронних грошей [4, с. 76-77]. Це сприятиме розвитку платіжної системи відповідно до революційних змін у сучасних технологіях.

Список використаних джерел

1. Електронні гроші [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412.
2. Корольова А. О. Проблеми та перспективи використання електронних грошей в Україні / А. О. Корольова, Т. М. Котенко. // Наківі записки. – 2014. – №16. – С. 82–85.
3. Про затвердження положення про електронні гроші в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481.

4. Солоненко Л. В. Перспективи розвитку електронних грошей в сучасних умовах / Л. В. Солоненко // Простір і час сучасної науки. – 2016. – С. 75-79.

Гурін Б.Р.
КНТЕУ

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОМПАНІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Зростаюча кількість підприємств, які скорочують свою діяльність в наслідок погіршення фінансового стану, зменшення прибутків чи загроза банкрутства вимушують підприємство залучити необхідні тимчасово вільні грошові кошти. Один із варіантів залучити необхідну суму – знайти зацікавленого інвестора. Ці аспекти зумовлюють необхідність чітко аналізувати інвестиційну привабливість підприємства, знаходити шляхи її підвищення для того, щоб захоплювати та утримувати інтерес інвестора краще за конкурентів.

Інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність показників, що комплексно характеризують діяльність підприємства і показують доцільність укладення в нього тимчасово вільних коштів.

Оцінка інвестиційної привабливості – це процес, у ході якого потенційний інвестор може прийняти остаточне рішення про доцільність укладення коштів у дане підприємство, враховуючи надійність цього об'єкта інвестування та можливість отримання максимального прибутку.

Оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства є основою для розробки його інвестиційної політики та, водночас, можливістю виявити недоліки в діяльності підприємства, обґрунтувати відповідні оптимізаційні заходи щодо їх усунення та реалізації можливостей для залучення

інвестиційних ресурсів для забезпечення стійкого підвищення прибутковості та економічного розвитку підприємства.

На інвестиційну привабливість підприємства впливають такі чинники:

- фінансовий чинник, який характеризується оцінкою доцільності використання підприємством власних джерел фінансування інвестиційної діяльності та залучення позикових коштів;
- виробничий чинник, який визначає рівень розвитку й очікувану норму рентабельності основної діяльності підприємства;
- інноваційний чинник, який визначається використанням досягнень науково-технічного прогресу у виробничому [1, с. 83].

Оскільки інвестиційна привабливість характеризується сукупністю політичних, правових, економічних і соціальних умов, необхідно встановити їх ієрархічну структуру та вагомість даних умов.

На сьогодні існує велике різноманіття методів визначення інвестиційної привабливості підприємства, які, відносно джерела вихідної інформації, можна умовно поділити на три великі групи:

- 1) методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів;
- 2) методики, що ґрунтуються на статистичній інформації;
- 3) комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках [2, с. 325].

Існуючі методики визначення рівня інвестиційної привабливості не у всіх випадках задовольняють потреби інвестора у об'єктивній, неупередженій, доцільній та достатній для прийняття рішення інформації. Тому існуючі підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства потребують удосконалення, зокрема урахування особливостей вітчизняного економічного середовища, розвитку фінансового ринку тощо.

Список використаних джерел

1. Басов М.Г. Стратегічне фінансове управління реальними інвестиціями підприємств / М.Г. Басов //Часопис економічних реформ. – 2013. – № 4 (12). – С. 80–85.

2. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: [навч. посіб.] / Т.В. Майорова. – Київ.: ЦУЛ, 2003. – 376 с.

Дідківська Д.І.

ВТЕІ КНТЕУ

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Банківська інвестиційна діяльність – це діяльність, зосереджена на активному залученні інвестиційних ресурсів та ефективному вкладенні банком реальних та фінансових інвестицій, а також сприянні підприємствам у залученні інвестицій, з метою отримання прибутку та максимального задоволення потреб клієнтів у ресурсах, необхідних для реалізації інвестиційних проектів [1].

Участь банків в інвестиційних процесах здійснюється у різних формах. Головними з них є: вкладення власних коштів у інвестиційні проекти; інвестування мобілізованих коштів у цінні папери; обслуговування коштів клієнтів, які призначені для інвестування; вкладення залучених коштів у розвиток економіки.

Фінансова інвестиційна діяльність банку регулюється чинним законодавством України і нормативними вимогами НБУ, за якими пряма чи опосередкована участь банку в капіталі будьякого підприємства чи установи не повинна перевищувати 15% капіталу банку, а сукупні інвестиції банку мають бути не більшими 60%. Дане обмеження впливає на інвестиційні можливості банку. За таких умов інвестиційна потужність банку є недостатньою для реалізації великих проектів.

Інвестиції банків у цінні папери можна поділити (залежно від того, хто їх емітував в обіг на п'ять видів: інвестиції у цінні папери центральних органів державного управління; інвестиції у цінні папери місцевих органів

державного управління; інвестиції у цінні папери, випущені банками; інвестиції у цінні папери, випущені фінансовими небанківськими установами; інвестиції у боргові цінні папери, випущені не фінансовими підприємствами [2].

Ще однією формою банківської інвестиційної діяльності є участь у біржовій і позабіржовій торгівлі.

Банківська інвестиційна діяльність на ринку цінних паперів є альтернативною по відношенню до кредитування.

В управлінні інвестиційною діяльністю банку на ринку цінних паперів важливим завданням є визначення і постановка цілей інвестування. Основними інвестиційними цілями банків України на ринку цінних паперів у сучасних умовах є забезпечення дохідності фінансових вкладень при мінімізації ризику, пошук високодохідних корпоративних цінних паперів з метою отримання контролю над окремими підприємствами, збільшення обсягів торговельних операцій з надійними фондовими цінностями.

Процес формування та розвитку ринку цінних паперів в Україні сприяє активізації діяльності комерційних банків як інвесторів цього ринку. Діяльність на ринку цінних паперів забезпечує банкам розширення активних операцій, надходження додаткових доходів, що в кінцевому підсумку сприяє поліпшенню фінансового стану банківських установ.

Список використаних джерел:

1. Кльоба Л.Г. Вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю в Україні / Л. Кльоба // Вісник НБУ. – 2011. – № 5. – С. 51-53.
2. Майорова Т.В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні: монографія / Т.В. Майорова. – К.: КНЕУ, 2013. – 332 с.

**ЗАРУБІЖНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ СИСТЕМИ ОЦІНКИ
ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ:
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА**

Оцінка фінансової стійкості банків набуває все більшого значення, оскільки вона дозволяє проаналізувати сучасний стан банку та виявити чинники, які негативно впливають на його діяльність.

Усі зарубіжні методики оцінки фінансової стійкості комерційного банку можна розділити на 4 категорії: рейтингові системи оцінки (PATROL, ORAP, CAMEL); системи коефіцієнтного аналізу (BAKIS); комплексні системи оцінки банківських ризиків (RATE, RAST); статистичні моделі (SAABA) [1].

Найвідоміша у світі рейтингова система оцінки надійності комерційних банків - CAMEL. Вона використовується американськими організаціями, що здійснюють контроль за банківською діяльністю.

CAMEL формується з п'яти інтегральних компонентів [1, с.109]: Capital Adequacy (достатність капіталу); Asset Quality (якість активів); Managements factors (фактори управління); Earnings (прибутковість); Liquidity (ліквідність).

Безумовно, всі зарубіжні методики оцінки фінансової стійкості кредитної організації мають свої переваги і недоліки. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що основним недоліком зарубіжних методик оцінки фінансової стійкості банку є те, що діючі методики дозволяють достовірно оцінити тільки поточний фінансовий стан банку.

Рейтингові методики використовується не тільки на законодавчому рівні, а і приватними рейтинговими агентствами. Так, трьома найбільш відомими міжнародними рейтинговими агентствами є «Moody's Investors Service», «Fitch Ratings» і «Standard & Poor's».

В Україні рейтингові методики застосовують й інформаційно-аналітичні центри “Кредит-рейтинг” та НРА «Рюрік».

Розглянемо рейтинг надійності депозитних вкладів, розроблений НРА «Рюрік» (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг надійності депозитних вкладів [2]

№	Назва організації	Код за ЄДРПОУ	Поточний рейтинг надійності вкладів	Дата присвоєння
1	ПАТ АБ «УКРГАЗБАНК»	23697280	г5 дуже висока надійність вкладів	30.09.2016
2	ПАТ «ВЕРНУМ БАНК»	36301800	г4 висока надійність вкладів	30.04.2015
3	ПАТ «Полікомбанк»	19356610	г4 висока надійність вкладів	29.07.2016
4	ПАТ КБ «ЦЕНТР»	37119553	г4 висока надійність вкладів	13.06.2016

За наявності великої кількості методик оцінки фінансової стійкості, доцільно створити модель, яка дозволила б адекватно оцінювати та прогнозувати фінансову стійкість комерційного банку, а також поєднувати оцінку фінансової стійкості на макро- та мікрорівнях.

Список використаних джерел:

1. Клаас Я.А. Порівняльний аналіз зарубіжних методик оцінки фінансової стійкості комерційного банку / А.Я. Клаас. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tisbi.org>

2. НРА «Рюрік». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rurik.com.ua>

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ

В останні десятиріччя для досягнення кінцевих цілей грошово-кредитної політики влада вибирає визначений набір проміжних цілей, що підпорядковані діям Центрального банку певної країни. Одним із таких режимів є таргетування інфляції, що передбачає публічне оголошення планових рівнів інфляції. Так, першою країною з перехідною економікою, що застосувала інфляційне таргетування на практиці, була Чехія.

У розвинутих країнах головною рушійною силою переходу до нового режиму було прагнення знизити інфляцію (США). У Філіппінах, наприклад, відбувалося руйнування зв'язку між грошовою масою та інфляцією. Вважалося, що монетарне таргетування зумовлювало надто глибоку рецесію економіки. В інших країнах стабільність зв'язку грошових агрегатів із цільовими змінними визначала той номінальний якор, який протягом певного часу застосовувався при переході до ефективнішого режиму грошово-кредитної політики (Колумбія, Індонезія). Деякі країни як Чехія, Бразилія, Індонезія, Таїланд та Уругвай розпочали процес переходу в результаті валютної або загальноекономічної кризи. В інших цей процес було сплановано ретельніше і конкретні кроки здійснювалися послідовно (Польща, Ізраїль, Чилі). В окремих країнах у новому режимі спостерігається поєднання елементів, виникнення яких зумовлене кризою, та запланованих, при цьому криза стала каталізатором процесу впровадження останніх (Туреччина).

В Україні середньострокову ціль щодо інфляції встановлено на рівні 5% для річної зміни ІСЦ. Рада НБУ вважає такий рівень інфляції оптимальним у середньостроковій перспективі, зважаючи на особливості

розвитку вітчизняної економіки. Водночас цей показник є дещо вищим, ніж у розвинених країнах і відображає показники структурної перебудови в економіці України протягом найближчих років [2].

Нацбанком було визначено короткострокові цільові показники для річної зміни індексу споживчих цін: грудень 2016 року: 12 +/- 3% у річному вимірі; грудень 2017 року: 8 +/- 2% у річному вимірі; грудень 2018 року: 6 +/- 2% у річному вимірі; грудень 2019 року і надалі: 5 +/- 1% у річному вимірі [2].

НБУ досягатиме встановленої цілі щодо інфляції, насамперед, шляхом коригування процентної ставки за операціями ліквідності, що мають найбільший вплив на стан грошово-кредитного ринку.

Отож, більшість країн запроваджували режим таргетування інфляції виходячи з негативного застосування попередніх режимів грошово-кредитної політики. Більшість елементів ефективного режиму інфляційного таргетування розвивалися з часом завдяки наполегливим зусиллям центральних банків. При цьому умови, які склалися на момент початку переходу до нового режиму, не мали значення для його успішної реалізації. Тому для України найважливішим чинником є встановлення елементів інфляційного таргетування і рішучі дії у їх впровадженні. Досвід показує, що переваги від встановлення режиму інфляційного таргетування настають швидше там, де перехід до нового режиму добре організований, тому на це потрібно звернути увагу вітчизняним монетарникам.

Список використаних джерел

1. Вавра Д. Досвід інфляційного таргетування: уроки для України // Вісник Національного банку України. – 2015. – №7. – С. 40-58
2. Постанова Національного банку України «Про основні засади грошово-кредитної політики на 2016 – 2020 роки» від 18. 08. 2015 року № 541 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=28745297>

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ БАНКУ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ

В умовах нестабільності економічного розвитку особливої актуальності набувають питання формування позитивного іміджу та стійкої репутації фінансових установ. У науковій літературі дефініція «ділова репутація» не має однозначного трактування.

Систематизувавши різні підходи [1],[2], [3], [4], [5] можна зробити висновок, що з одного боку, ділова репутація - це важлива якісна характеристика громадської думки про банк, а з іншого - один з нематеріальних активів банку, що піддається кількісній оцінці. Щодо дефініції «ділова репутація» з точки зору банківського законодавства на мій погляд, у даному трактуванні не в повній мірі розкривається поняття ділової репутації як правового явища, притаманного суб'єкту господарювання [4]. Саме репутація є тим цінним нематеріальним активом, який безпосередньо впливає не тільки на формування громадської думки і прихильності клієнтів, а й на вартість банку і його конкурентне становище на фінансовому ринку.

Систематизувавши підходи можна зробити висновок, що з одного боку, ділова репутація - це важлива якісна характеристика громадської думки про банк, а з іншого - один з нематеріальних активів банку, що піддається кількісній оцінці. Щодо дефініції ділової репутації з точки зору банківського законодавства на мій погляд, у даному трактуванні не в повній мірі розкривається поняття ділової репутації як правового явища, притаманного суб'єкту господарювання.

Розвиток банківської системи України та її ефективне функціонування перебувають у тісному взаємозв'язку зі зростанням довіри до неї та забезпечення відповідного рівня її ділової репутації.

З метою дослідження ділової репутації банків проведено аналіз кількості збанкрутілих банків протягом 2014-2016 років, результати якого зазначили, що, більшість банкрутств припадає на невеликі банки з українським та російським приватним капіталом, які не мали достатнього рівня ділової репутації. Разом з тим, доведено, що для банків з приватним іноземним капіталом ділова репутація - це частина корпоративної культури і це виражається і в обслуговуванні, і в підходах до роботи, і в цінностях. Тому у випадку прийняття рішення іноземним банком рішення про відхід з ринку України робить він обов'язково погашає всі свої зобов'язання перед клієнтами і партнерами.

Таким чином, в результаті проведених досліджень можна стверджувати, що репутація банку пов'язана із його надійністю та життєздатністю та має визначальне значення саме в умовах нестабільності фінансових ринків.

Список використаних джерел

1. Астрелина, В. В. Оценка деловой репутации банка /В.В.Астрелина, П. К. Бондарчук // Деньги и кредит. —2012. — № 12. — С.16–23.
2. Пыченкова О. С. Содержание и оценка категории «Деловая репутация банка» // Молодой ученый. — 2015. — №11.1. — С. 106-110.
3. Маслова Н.О .Актуальные вопросы управления репутационным риском банка // Науковий збірник Казанського економічного університету. - 2013 р. - №6 – с. 28-35
4. Цивільний кодекс: Кодекс України від 16.01.2003 № 435- IV (зі змінами та дополн.) - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua> =6
5. Кочин В.В. Захист ділової репутації суб'єктів підприємницької діяльності / В.В. Кочин. – [Електр. ресурс] – Режим доступу: <http://www.media-yuryst.com>

АЛЬТЕРНАТИВНІ КАНАЛИ ЗБУТУ БАНКІВ УКРАЇНИ

Сучасний стан банківської системи України характеризується підвищеним рівнем конкуренції, тому банки активно впроваджують нові методи ведення бізнесу, що повинні створити більш ефективну, передову, досконалу систему надання послуг.

При цьому, слід зауважити, що для ефективної роботи банку потрібно не тільки реалізовувати продукти та послуги, а й налагодити двосторонній зв'язок з клієнтами, що можливо при використанні широкого спектру каналів збуту, що в свою чергу дає можливість постійно розширювати інформаційну базу щодо клієнтів та їх потреб.

Набувають актуальності альтернативні канали продажу стандартних послуг і продуктів, що мають інноваційний зміст та по суті вважаються електронним віддаленим обслуговуванням [1].

До альтернативних каналів продажу банківських продуктів також слід віднести і партнерські зв'язки із забудовниками, ріелтерами, автодилерами та іншими брокерами. Саме такі взаємовідносини реально дають змогу нарощувати кредитні портфелі, ресурсні та клієнтські бази, а це для банків – основне завдання.

Стимулом до необхідності активного використання альтернативних каналів продажу став стрімкий розвиток наукових інновацій, Інтернету та загального рівня фінансової освіченості населення України.

Характеристика основних альтернативних каналів збуту банківських продуктів наведена в таблиці 1.

Характеристика зв'язку клієнта із дистанційними каналами збуту
банківських продуктів [2]

Канал збуту	Характеристика зв'язку
Клієнт-банк	Клієнт отримує банківські послуги завдяки прямому з'єднанню його персонального комп'ютера з банківським сервером через модем.
Інтернет-банкінг	Здійснення банківських транзакцій та інформаційний обмін через Інтернет.
Банкомат	Проведення розрахунків і готівкових операцій з використанням платіжних карток здійснюється через автоматичні пристрої.
Центри самообслуговування	Автономні пристрої, встановлені у філіях банку, супермаркетах, вокзалах тощо.
Інтерактивне телебачення	Системи двостороннього зв'язку з можливістю візуального і аудіоспілкування клієнта з банкіром (у відділенні банку або через телебачення з використанням телефону).
Контакт-центр	Системи пристроїв для автоматичного або напівавтоматичного з'єднання клієнта з фахівцями банку.
Мобільний зв'язок	Здійснення транзакцій та отримання інформації власником рахунку з використанням супутникової, стільникової зв'язку та мобільного телефону.
Аутсорсинг	Залучення додаткових агентів з компаній-партнерів для продажу банківських продуктів та послуг.

Одним з основних напрямів розвитку каналів продажу, на нашу думку, повинно стати активне впровадження Інтернет-банкінгу. Також, активно використовуючи аутсорсинг в якості додаткового каналу продаж банківських продуктів банку вдасться захопити велику частку на ринку.

Список використаних джерел

1. Єгоричева С.Б. Банківські іновачії [Електронний ресурс] / С.Б.Єгоричева. – Режим доступу: http://b-ko.com/book_277.html.
2. Киров А. Альтернативні канали продажу банківських продуктів як пріоритетний напрям розвитку банківського бізнесу [Електронний ресурс] / Журнал європейської економіки. – Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vnbu/2016_10/2016_10_37.pdf.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШОВИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

В Україні станом на 2016 рік, громадяни мають доступ до різних видів електронних платіжних інструментів, розвиток цього ринку здійснюється доволі стрімко. Частина з них створена резидентами України та працює тільки з гривнею, інші представлені компаніями–резидентами інших країн, які оперують іншими валютами, проте також є доступними для використання громадянами України. Першочерговим завданням монетарної політики є підтримка цінової стабільності, тож розвиток систем електронних грошей піднімає три питання.

По-перше, необхідно захистити роль грошей як розрахункової грошової одиниці для здійснення фінансових операцій.

По-друге, ефективність інструментів монетарної політики може зазнати негативного впливу у разі, якщо електронні гроші будуть широко прийматися торговцями.

По-третє, електронні гроші повинні мати відображення в інформаційному змісті монетарних показників [1, с. 28].

Прогнозування розвитку електронних грошей в Україні є складною справою, їх масова емісія та прийняття їх широким колом торговців як засобу платежу може призвести до ескалації інфляційних процесів. Якщо емісія електронних грошей на карткових носіях за відсутності в законодавстві належних правових положень регулюється нормами щодо емісії платіжних карток і здійснюється в Україні лише банками, то системи розрахунків електронними грошима програмного типу («Интернет.Деньги», технологія PayCash, WebMoney, Transfer тощо) та небанківські емітенти цих грошей працюють в умовах правової невизначеності [1, с. 101].

До труднощів розвитку систем електронних грошей слід також віднести психологічну невідповідність регулюючих органів, низький ступінь їх компетентності та неготовність органів контролю до запобігання можливим порушенням у цій сфері й боротися з ними. Важливим аспектом є узгодженість національного та міжнародного законодавства. У сфері платіжних систем та розрахунків питання стандартизації є вкрай важливим не тільки в технічній сфері, а й в області методології та регулювання. Серйозні відмінності в підходах до регулювання роблять привабливим для використання електронних грошей у кримінальних цілях: шахрайські операції, відмивання грошей, уникнення сплати податків[2, с. 264].

Електронні гроші створюють можливості для ефективного прибутку у сфері роздрібних платежів, проте їх розвиток не повинен наражати на небезпеку ні безперервне функціонування платіжних систем, ні стабільність фінансової системи. Необхідно чітко визначити та вжити заходів для запобігання ризикам, з яких найбільшим є ризик неплатоспроможності емітентів. Нерозуміння цього може призвести до негативних наслідків.

Для подальшого успішного розвитку функціонування систем електронних грошей в Україні важливим є застосування виваженої правової регламентації, спрямованої, з одного боку, на підтримку розвитку електронних грошей, а з іншого – на запобігання їх використанню з метою ухилення від оподаткування та контролю.

Список використаних джерел

1. Сенищ П. М. Світовий досвід та перспективи розвитку електронних грошей в Україні [Електронний ресурс] / П. М. Сенищ, В. М. Кравець. – К., 2008. – 149с. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=70690>.
2. Лозовик Д. Б. Перспективи розвитку систем електронних грошей в Україні / Д. Б. Лозовик // Ефективна економіка. – 2012. – № 6. – С. 1–2.

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА ІПОТЕЧНИМИ КРЕДИТАМИ БАНКУ

Ринок іпотечного кредитування – відіграє важливу роль в економіці країни, об'єднуючи в собі багато галузей та спрямувань, що прямо та опосередковано впливають на соціально-економічний стан країни та її фінансову ефективність. Іпотечний ринок має дуже багато класифікацій головна з них - це поділ на первинний та вторинний ринок іпотечного кредитування.

Незалежно від класифікації виду застави – абсолютно всі учасники іпотечного ринку наражаються на певні ризики, як зі сторони банку чи фінансової установи, так і зі сторони позичальників, емітентів іпотечних цінних паперів та інвесторів. Тому оцінка саме забезпечення за іпотечним кредитуванням дає змогу мінімізувати або уникнути низки ризиків, що притаманні цьому виду кредитуванню.

Застава - це спосіб забезпечення зобов'язань, якщо інше не встановлено законом. В силу застави кредитор (заставодержатель) має право в разі невиконання боржником (заставадавцем) забезпеченого заставою зобов'язання одержати задоволення з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами [2].

Оцінка майна проводиться із застосуванням методичних підходів, методів оцінки, які є складовими частинами методичних підходів або є результатом комбінування кількох методичних підходів, а також оціночних процедур.[1]

Для проведення оцінки майна застосовуються такі основні методичні підходи: витратний (майновий - для оцінки об'єктів у формі цілісного

майнового комплексу та у формі фінансових інтересів), дохідний, порівняльний. [1]

Сьогодні в Україні діє Державна програма забезпечення молоді житлом на 2013 - 2017 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 р. № 967, відповідно до якої молоді громадяни України мають можливість придбати житло у кредит на пільгових умовах.

Таблиця 1

Динаміка розвитку молодіжного житлового кредитування

Рік	Виділено з Державного бюджету тис. грн.	Виділено з місцевих бюджетів тис. грн.	Надано кредитів	Проінвестовано житла, кв.м.
2010	36 119.955	31 102.491	242,00	17 298.30
2011	59999,90	40 253, 213	340,00	23338,58
2012	24891,26	37 735.707	194,00	13 886.60
2013	70 600.00	35 600.00	407,00	33 100.00
2014	24 300.00	36 600.00	253,00	21 300.00
2015	0,00	64 690.00	231,00	20 100.00

Звісно, що в сучасних умовах функціонування іпотечного ринку, навіть поєднання декількох методів оцінки забезпечення, не може гарантувати повну мінімізацію ризиків, на які наражаються учасники ринку. Тому в сьогоденні питання оцінки майна стоїть доволі таки гостро. Потрібно знаходити інші методи і варіанти оцінки забезпечення що дадуть змогу підвищити ефективність та продуктивність праці в цьому секторі економіки дадуть змогу покращити умови іпотечного кредитування для молодих громадян.

Список використаних джерел

1. Національний стандарт № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" від 10.09.2003 № 1440 (зі змінами та доповненнями)[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>

2. Про заставу: Закон України від 02.10.92 № 2654-ХІІ (зі змінами та доповненнями)[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

3. Про іпотеку: Закон України від 05.06.03 № 898-IV (зі змінами та доповненнями)[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

4 .Гнатківський Б.М.Іпотечний ринок: навч, посібник / Б. М. Гнатківський. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. - 342 с.

Йорш О.А.

КНТЕУ

СЕГМЕНТАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ ТА ПОСЛУГ

Сьогодні на ринку банківських продуктів і послуг для банків України актуальним постає зосередження їхньої діяльності у певних сегментах ринку та обрання стратегії просування банківських продуктів і послуг. Вибір банком сегментів ринку дозволяє зайняти своє місце на ринку банківських продуктів і послуг та провести ефективне позиціонування продуктів та послуг, тим самим забезпечити відповідний попит на них. Залежно від видів банківських продуктів і послуг виділяють різні типи сегментації, більше уваги буде зосереджено саме на продуктовій та географічній сегментації.

Продуктова сегментація (за групами продуктів) ринку банківських продуктів і послуг поділяє ринок банківських продуктів і послуг на декілька дрібних сегментів [4]. Згідно з даними за період 2006–2016 рр. найбільш затребуваними на ринку банківських продуктів і послуг є кредитні, депозитні, послуги розрахунково-касового обслуговування та інвестиційні згідно продуктової сегментації даного ринку. У структурі ринку банківських продуктів і послуг левову частку (більше 50%) займають кредитні послуги.

Сегментація за географічним принципом передбачає розподіл ринку банківських продуктів і послуг на різні географічні одиниці, серед яких виділяємо регіональну сегментацію ринку банківських продуктів і послуг [1].

За допомогою даних зрозуміло, що найбільша частка діючих українських банків сконцентрована у м. Києві та Київській області та велика їхня частка зосереджена у Дніпропетровській, Одеській, Харківській та Львівській областях.

Щодо інформації про мережу відділень та філій банків України у регіонах станом, то станом на 01.10.2016, кількість банківських відділень та банкоматів у 2016 році склала 10 316 та 17 750 відповідно, а найбільше їх зосереджено у м. Київ та Київській області –16,68% та 14,55%, на другому і третьому місці знаходиться Дніпропетровська та Харківська області, а найменша їхня кількість – у Тернопільській та Луганській областях. Розгалужена мережа відділень банків у регіонах України має прямий зв'язок не з реалізацією засад регіональної політики, а насамперед зі значним відтоком фінансових ресурсів з одних регіонів у інші [1]. Щодо мережі відділень найбільших банків України на ринку банківських продуктів і послуг, то найбільш значну частку відділень та банкоматів, так найбільше банківських відділень має «Ощадбанк», частка якого складає 35,36%, проте найбільшу кількість банкоматів розміщено у «Приватбанку» – 22,24%. Варто зазначити, що великі банки України мають розгалужену мережу відділень, проте значну увагу приділяють розвитку банкоматної мережі та дистанційному обслуговуванню, оскільки це дозволяє зменшити видатки та підвищити якість надання банківських продуктів і послуг. На сьогоднішній день банкоматна партнерська мережа виступає вдалим вирішенням питання розширення мережі банкоматів для зручного отримання готівки клієнтами банків [1]. Сьогодні банкам України потрібно працювати над розширенням сфери банківських продуктів і послуг для збільшення клієнтської бази, підвищувати якість надання продуктів і послуг, розширювати мережу банкоматів, підтримувати високі стандарти обслуговування клієнтів, просувати нові банківські продукти і послуги на ринок тощо.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт: Банки твого міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubanks.com.ua/adr>
2. Офіційне інтернет-представництво: Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Шевцова М.Ю. Ринок банківських послуг: динаміка розвитку та сегментації / М.Ю. Шевцова, Ю.О. Солодовник// Вісник Дніпровського університету. – 2013. – № 5 (2). – С. 149-155.

Карпенко Г.О.

УДФСУ

АДМІНІСТРУВАННЯ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Упродовж останніх десятиріч проводиться постійна реформа податкової системи України. Лівову частку змін становить реформування та модернізація адміністрування роботи з великими платниками податків(далі – ВПП), що відобразилося у появі спеціалізованих податкових офісів по роботі з великими платниками податків.

На нашу думку, методика обслуговування ВПП в Україні ґрунтується переважно на досвіді розвинутих країн, що доводить, що у нашій державі важливо створити ефективне адміністрування ВПП залежно від економічних особливостей держави та проблем сьогодення.

Особливості адміністрування великих платників податків в Україні викликають значний інтерес серед науковців. Так, наприклад, на думку професора В. М. Мельника, відокремлення великих платників у окрему групу є недостатньо обґрунтованою і такою, яка має дискримінаційні ознаки стосовно більшості [1, с. 8]. Водночас І.О. Горленко та Т.О. Скоромцова

наголошують на провідній ролі ВПП у формуванні доходів бюджету та в інноваційному розвитку держави [2, с. 93].

Метою нашого дослідження є розгляд особливостей податкового обслуговування великих платників, а також аналіз роботи з великими платниками у другому півріччі 2016 року.

На сьогоднішній день, до Реєстру ВПП на 2017 р. включено 2512 підприємств і організацій [3].

Великий бізнес виступає платником ПДВ та податку на прибуток підприємств, яким належить найбільша частка у структурі доходів державного бюджету. Не слід забувати і про статус ВПП як великого податкового агента, який відповідальний також за перерахування значних сум податку на доходи фізичних осіб, за рахунок якого, головним чином, формуються місцеві бюджети. Так у другому півріччі 2016 року до державного бюджету надійшло 113 800 млн.грн.(при доведеному індикативному показнику 113202 млн.грн.)[4].Усе перелічене свідчить про значний фіскальний потенціал ВПП при умові їх належного податкового супроводження.

Ризики щодо виконання податкового обов'язку ВПП, з нашої точки зору, виникають унаслідок дії таких факторів їхньої господарської діяльності: офшорна бізнес-активність; спрямованість податкової стратегії підприємства на мінімізацію обсягів обов'язкових платежів; наявність великих за обсягами масивів фінансової звітності, формування якої пов'язане з необхідністю розрахунку податкових зобов'язань ВПП і яка підлягає подальшому опрацюванню органами стягнення; відмінність у методології обчислення та між розмірами прибутку, обчисленого за результатами бухгалтерського та податкового обліків [5, с. 55].

Ми вважаємо, що першими кроками для досягнення цієї мети має бути, по-перше, зменшення звітного навантаження, по-друге, запровадження системи управління якістю у сфері надання адміністративних послуг та, по-третє, створення інтегрованої системи збору та оцінки інформації щодо

перерахування обов'язкових платежів до бюджету фізичними особами - ВПП, що сприятиме підвищенню ефективності адміністрування податку на доходи фізичних осіб, а також оптимізації механізму його стягнення та скороченню податкової заборгованості. В свою чергу це призведе до підвищення фіскальної ролі податкових надходжень та, що важливо, до соціальної справедливості при оподаткуванні доходів фізичних осіб.

Список використаних джерел

1. Мельник В. М. Домінанти податків і оподаткування та забезпечення повноти їх дії: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / В. М. Мельник; Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України». — К., 2007. — 8 с.

2. Горленко І. О. Методологічні засади впровадження горизонтального моніторингу великих платників податків / І. О. Горленко, Т. О. Скоромцова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). — 2012. — № 2 (57). — С. 92—98.

3. Наказ ДФС України від 26.12.2016 №1036 "Про затвердження Реєстру великих платників податків на 2017 рік" [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/70776.html>

4.Звіт про виконання Плану роботи Офісу великих платників податків за друге півріччя 2016 рік [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<http://officevp.sfs.gov.ua/diyalnist/plani-ta-zviti-roboti/283827.html>

5. ForumonTaxAdministration. Tax Administration in OECD and Selected Non-OECD Countries: Comparative Information Series (2010). — 2011. — 291 p

Качур М.О.
КНТЕУ

ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Для повноцінного виконання банківським капіталом основних функцій доцільним є визначення оптимального його розміру. Недостатність капіталу окремих банківських установ України в останні роки негативно вплинула на ліквідність усієї банківської системи. За таких обставин комплексне, всебічне дослідження питання достатності капіталу з урахуванням їх фінансової стійкості стає особливо актуальним.

Капіталізація – це комплекс дій, спрямованих на реальне збільшення обсягу капіталу банків за рахунок реінвестування отриманого протягом поточного та минулих років прибутку, залучення грошових коштів та їх еквівалентів ззовні. Необхідність підвищення рівня капіталізації вітчизняних банків зумовлена рядом наступних факторів: підвищення надійності та стабільності банку, особливо в умовах страти довіри з боку населення до банківської системи України; зростання інвестиційного потенціалу банку; зниження ризикованості діяльності банку; задоволення обов'язкових вимог та нормативів з боку НБУ; укріплення конкурентних позицій серед вітчизняних банків та банків з іноземним капіталом.

Для оцінки фінансової стійкості банку за рахунок капіталу використовуються абсолютні та відносні показники з точки зору адекватності, достатності капіталу обсягам діяльності банку. До абсолютних показників належить норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1,Н2), до відносних – нормативи адекватності різних складових капіталу. Крім показників та нормативів, запропонованих НБУ, доцільно розраховувати й інші показники, які надають можливість більшого внутрішнього контролю керівництва самого банку за його фінансовою стійкістю. До них слід віднести показники, що розширюють можливості аналізу фінансової стійкості банку з позицій управління капіталом.

Основними напрямками підвищення рівня капіталізації банківської системи на сучасному етапі повинно стати: залучення до банків додаткового

акціонерного капіталу на основі додаткових емісій акцій або внесків власників чи засновників банків; залучення банками стратегічних інвесторів, у тому числі й іноземних; покращення якості капіталу та забезпечення достатнього рівня покриття капіталом ризиків; вдосконалення методики розрахунку регулятивного капіталу; розвиток систем моніторингу банківських ризиків.

Важливим напрямом зростання капіталізації банківської системи України також повинно стати повернення довіри та залучення у статутні капітали банків грошових коштів населення.

У своїй політиці НБУ керується необхідністю максимального зниження ризиків у діяльності банків, створення правових умов для підвищення їх фінансової та конкурентної спроможності. Саме тому одним з найважливіших завдань розвитку банківської системи повинно бути підвищення рівня капіталізації банківської системи відповідно до обсягів банківських операцій та ризиків, притаманних діяльності банку.

Список використаних джерел

1. Вожжов А. П. Банківський капітал в економіці України/ А. П. Вожжов, О. І. Клименко // Фінанси України. – №8. – 2013. – С.88– 97.
2. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
3. Мельничук Л. Ю. Достатність капіталу як характеристика фінансової стійкості банку // Л. Мельничук // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. - №1. – С. 43-49
4. Міщенко В. Капіталізація банківської системи України / В. Міщенко // Вісник НБУ. – 2013. – №7. – С.11–17.
5. Хливний В. К. Підвищення капіталізації банку / В. Хливний //Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. - №10. - С.27-32.

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Діяльність кожного суб'єкта ринкових відносин пов'язана з ризиками, які необхідно ідентифікувати, оцінювати та зменшувати. Ризик – це імовірність будь-якої події, яка носить об'єктивний характер інастання якої може призвести до збитків або до отримання прибутку. Відсутність ризиків виключає можливість існування страхових послуг та страхування в цілому, тому він є основою страхової діяльності. Страховий ризик – це певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковостінастання[1].

Існують певні критерії, що дозволяють відносити ризики до страхових[4]:

1. Ризик, що включається в обсяг відповідальності страховика має бутивідшкодований.
2. Ризик має носити випадковий характер.
3. Імовірність настання даного ризику слід співвідносити з масою одноріднихризиків.
4. Настання страхового випадку, яке виражається в реалізації ризику не маєбути пов'язано із волевиявленням, спекуляціями страхувальника або іншихзацікавлених осіб, тобто не можна приймати на страхування ризики, щопов'язані з наміром страхувальника (спекулятивні ризики).
5. Факт настання страхового випадку невідомий у часі та у просторі.
6. Страхова подія не повинна мати розмірів катастрофічного лиха, тобто не повинна охоплювати велику масу однорідних об'єктів у рамках величезноїстрахової сукупності, спричинюючи масові збитки.

7. Наслідки реалізації ризику мають бути такими, що об'єктивно вимірюються та оцінюються.

При здійсненні управління ризиками страховик повинен систематизувати ризики за такою класифікацією [2]:

- андеррайтинговий ризик,
- ринковий ризик, що включає ризик інвестицій в акції, ризик процентної ставки, валютний ризик, ризик спреду, майновий ризик, ризик ринкової концентрації;
- операційний ризик;
- ризик дефолту контрагента;
- ризик учасника фінансової групи.

Ризики, з якими мають справу страхові компанії, можна поділити на дві групи:

- загальні ризики діяльності страховиків;
- специфічні (індивідуальні) ризики, пов'язані безпосередньо з діяльністю страхових компаній.

Загальні ризики страхових компаній в цілому не відрізняються від ризиків інших суб'єктів господарювання. До них належать: ринковий ризик, інвестиційний ризик, операційний ризик, інформаційний ризик, системні (об'єктивні) ризики або ризики зміни обставин [3].

До специфічних ризиків, які пов'язані з особливостями діяльності страхових компаній належать: андеррайтинговий ризик заризиковим видам страхування, андеррайтинговий ризик при страхуванні життя, ризик учасника фінансової групи, ризик дефолту контрагента, ризик випадкових відхилень, ризик перестрахування.

Управління ризиком в страхуванні є досить специфічним, адже діяльності страховиків полягає у добровільному прийнятті на себе ризиків інших суб'єктів економічних відносин. Класифікація страхових ризиків дозволяє правильно оцінити їх вплив на діяльність страхової компанії та обрати доцільні методи уникнення та зниження ступеня ризику.

Список використаних джерел

1. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. №85/96-ВР[Електроннийресурс]. – Режимдоступу:<http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Розпорядження Національної комісії, що здійснюєдержавне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Прозатвердження Вимог до організації і функціонування системиуправління ризиками у страховика» № 295 від04.02.2014р. [Електроннийресурс]. – Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0344-14>.
3. Сокиринська І. Г. Страховий менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://nmetau.edu.ua/file/strahoviy_menedzhment.pdf.
4. Шірінян Л. В. Страховий менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/48.36.pdf>.

Коваленко І.А.

КНТЕУ

ОПТИМІЗАЦІЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКУ

Достатня за обсягом та належним чином збалансована ресурсна база банку є важливою передумовою його прибутковості, підтримки достатньої ліквідності та довіри з боку всіх учасників ринку. Зміцнення ресурсної бази сприяє підвищенню можливостей банку у задоволенні поточних та інвестиційних потреб суб'єктів господарювання і домогосподарств у додаткових фінансових ресурсах.

Ресурсна база банку – це комплексне поняття, що включає систему показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

За порядком створення ресурсів банку у складі ресурсної бази її можливо класифікувати на стартову, що є в розпорядженні банку на початку

його діяльності та використовується у подальших операціях, та створену у процесі діяльності.

Запропонований поділ дозволяє простежити причинно-наслідкові зв'язки у процесі формування банківських ресурсів та здійснити відповідні кроки щодо збільшення обсягів ресурсів у розпорядженні банку.

Роль ресурсної бази в банківській діяльності є визначальною. Це проявляється перш за все в тому, що від обсягу і структури ресурсів залежать масштаби і види активних операцій, а, отже, розміри доходів і прибутків банків. Зростання ресурсної бази сприяє й розвитку комерційних банків вцілому.[1]

На формування ресурсної бази комерційних банків впливає їх роль у фінансовій системі країни:

- як посередників на грошовому ринку;
- як суб'єктів економічних відносин, що здійснюють свою діяльність за високого рівня ризику фінансового характеру;
- як господарюючих суб'єктів, що здійснюють свою діяльність на комерційних засадах, тобто з метою одержання прибутку.

Зважаючи на це, банківські установи здійснюють формування своєї ресурсної бази таким чином:

1. Формують власний капітал для забезпечення економічної незалежності, виконання банком його фінансових зобов'язань.

2. Здійснюють мобілізацію тимчасово вільних коштів і трансформують їх у капітал. Тобто залучають грошові кошти від фізичних та юридичних осіб, розміщують їх від свого імені, на власних умовах та свій ризик, відкривають та обслуговують банківські рахунки.

3. Здійснюють запозичення коштів, шляхом емісії та продажу боргових цінних паперів, отримують кошти у формі кредиту від НБУ та інших комерційних банків.[2, с.112]

Велике значення у формуванні ресурсної бази банків відіграють заощадження домогосподарств, які, також акумулюються під впливом фінансових факторів, демографічних, політичних та соціальних.

Через банківські установи фінансуються усі галузі економіки, організовується посередницька діяльність, здійснюється купівля-продаж цінних паперів та операції з довірчого управлінням майном. Тому від ефективності використання ресурсів комерційних банків істотно залежить стабільність і темпи розвитку національного господарства. Зростання обсягів ресурсної бази банків сприятиме зміцненню банківської системи України загалом і є необхідною умовою переходу вітчизняної економіки на рівень розвитку країн із розвинутою ринковою економікою.

Список використаних джерел

1. Землячов С.В. Сутність, джерела формування та значення ресурсної бази комерційних банків [Електронний ресурс] / С.В. Землячов / Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc...3/Magazine_03_09_st12_pp68-74.pdf.
2. Коваль С.Л. Формування фінансових ресурсів комерційних банків / С.Л. Коваль // Фінанси України. – 2004. - № 7. – С. 110-115.

Козак І.Г.
ВТЕІ КНТЕУ

НЕТРАДИЦІЙНІ БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ТА ПОСЛУГИ

Конкуренція між банками та небанківськими фінансово-кредитними установами, а також всередині самої банківської системи, сприяє подальшій універсалізації банківської справи, розвитку та розширенню кола операцій та послуг, що їх може виконувати сучасний універсальний банк. Крім традиційних, базових для комерційних банків України операцій, вони виконують нові, не традиційні для них операції та послуги.

До нетрадиційних для банків України операцій та послуг можна віднести: лізинг, факторинг, довірчі (трастові) послуги, операції з дорогоцінними металами, гарантійні, посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги, фінансовий інжиніринг.

Більш детально поговоримо про лізинг. На даний час в Україні існує велика кількість приватних лізингових компаній. Відповідно до розміру лізингового портфелю та вартості активів, переданих у лізинг, «Українське Об'єднання Лізингодавців» визначає 20 основних лізингових компаній: ВТБ Лізинг Україна, Райффайзен Лізинг Аваль, УніКредит Лізинг, ІНГ Лізинг Україна, ОТП Лізинг, Порше Лізинг Україна, ХюпоАльпе-Адріа-Лізинг, Євро Лізинг та інші[1].

Розглянемо компанію «ОТП Лізинг». ТОВ «ОТП Лізинг» – універсальна лізингова компанія, яка входить до складу європейської фінансової групи OTR Group, яка протягом десятиліть має надійну репутацію в усій Європі. Лізинговий портфель даної компанії складає понад 8000 одиниць на суму близько 3,2 млрд. грн. Згідно даних Асоціації Лізингодавців України за 3 квартали 2016 року «ОТП Лізинг» посідає 1 місце серед лізингових компаній України за розміром нового бізнесу. За перші 7 місяців 2016 р. компанія профінансувала активів на суму 45 млн. дол. Варто зазначити, що «ОТП Лізинг» пропонує широкий спектр послуг: лізинг легкового автотранспорту, вантажно-автомобільної техніки, сільськогосподарської техніки та спеціальної техніки [2].

Основними тенденціями ринку лізингу в Україні у 2015-2016 роках можна назвати:

- зниження кількості лізингових компаній, які активно фінансують угоди;
- зосередження на ефективному адмініструванні існуючого портфеля та максимізації повернення раніше інвестованих фінансових ресурсів;
- аграрний сектор як основний клієнт лізингових компаній;
- укладання угод на поодинокі та високоліквідні предмети (сільськогосподарська техніка, легкові автомобілі);
- співпраця виключно зі стабільними компаніями, що не менше 3-х років успішно функціонують на ринку;
- активна реалізація вилучених предметів у повторний лізинг чи продаж [3, с. 124].

Отже, можна сказати, що лізинг в Україні є досить поширеним і можна стверджувати, що за державної підтримки, хоча б на період становлення, лізинг в Україні може стати дієвим інноваційним інструментом модернізації економіки і стати альтернативою банківському кредиту.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Асоціації «Українське об'єднання лізингодавців». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.uul.com.ua/ru/>.
2. Офіційний сайт ТОВ «ОТП Лізинг». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.otpleasing.com.ua/>.
3. Горбатенко О.А. Проблеми та перспективи розвитку лізингових відносин в Україні / О.А. Горбатенко // Фінанси України. – 2015. -№13. – С.123-126.

Козак Г.Г.
ВТЕІ КНТЕУ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

Успішне функціонування банківської системи залежить від фінансової стійкості окремого банку, його здатності протидіяти негативному впливу факторів та динамічно розвиватися. Фінансова стійкість окремих банків виступає не тільки гарантом своєчасності розрахунків між господарюючими суб'єктами, але і чинником, що забезпечує довіру до банківської системи приватних вкладників [1, с. 26].

Фінансова стійкість – це головна умова існування банку та активної його діяльності. Фінансово стійким вважають банк, стан якого характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю. Фінансова стійкість банку означає постійну здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі [2, с. 41].

Основними факторами, що впливають на фінансову стійкість є: інвестиційний клімат, стан платіжного балансу країни, податкова політика, політична стабільність, соціальна політика, ротації уряду, валютна політика НБУ, кредитна політика НБУ, процентна політика НБУ

Основними заходами, які дозволять підвищити фінансову стійкість банку як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі є:

- розробка ефективної стратегічної програми розвитку банку;
- підвищення ефективності управління витратами з урахуванням цілей стратегічної програми розвитку;
- оптимізація організаційної структури, постійне удосконалення функцій менеджменту;
- оптимізація структури банківських продуктів з урахуванням поточних і довготривалих цілей банку;
- формування високого технічного й технологічного потенціалу;
- залучення додаткового капіталу;

- реорганізація шляхом злиття, приєднання, виділення, перетворення або реструктуризації [3, с. 72].

На сьогодні рейтинг найнадійніших банків очолив Креді Агріколь Банк з французьким капіталом, Райффайзен банк Аваль з австрійським капіталом, а також державний банк Ощадбанк, що гарантує виплату 100% вкладів[4, с. 32].

Таким чином, фінансова стійкість комерційного банку – це якісна динамічна інтегральна характеристика спроможності банку ефективно виконувати свої функції та забезпечувати цілеспрямований розвиток шляхом трансформації ресурсів та мінімізації ризиків, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Довгань Ж. Фінансова стійкість банківських установ у періодекономічної кризи. / Ж. Довгань. //Вісник Національного банку України. – 2013.– №4 (158) – С.20-27.
2. Гладких Д. Основні показники фінансової стабільності банківської установи /Д. Гладких // Вісник НБУ. – 2012. – № 9. – С. 40-42.
3. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти / В.М. Кочетков. — К. : КНЕУ, 2012. — 238 с.
4. Халява С. Фінансова стійкість комерційного банку: проблеми регулювання/ С.Халява // Банківська справа.– 2016.– №1. – С. 32.

Колодніцький А.В.
КНТЕУ

Ефективність функціонування реального сектору економіки багато в чому залежить від якісного стану діючої в країні банківської системи, і, зокрема, від системи банківського кредитування. В умовах економічної стабілізації банківський кредит має стати найважливішим чинником подальшого розвитку економіки. Він несе потужний заряд у вигляді додаткових ресурсів, дозволяє підприємствам і організаціям розвиватися без їх попереднього накопичення, створити необхідні передумови для зростання виробництва.

Оцінка ефективності кредитної діяльності банку визначається дохідністю кредитного портфеля та прийнятим банком кредитним ризиком, рівень якого суттєво може збільшитись у періоди економічних криз. Його недооцінка призводить до зростання проблемної заборгованості, переоцінка знижує прибутковість за рахунок надмірного резервування. Тому в сучасних умовах важливе практичне значення має ефективна організація управління проблемними активами банків.[1]

Ефективність кредитної діяльності банку аналізується за допомогою системи показників:

- дохідність кредитних операцій;
- дохідність активів за рахунок кредитних операцій;
- питома вага доходів від надання кредитів в загальній сумі доходів;
- рентабельність кредитних операцій;
- прибутковість кредитних операцій;
- дохід на одного працівника кредитного відділу.

Можемо спостерігати, що минулого року операційна ефективність банківського сектору дещо знизилася: показник CIR (costtoincomeratio) становив 58% проти 52% у 2015 році. Чистий процентний дохід скоротився через усе ще високу вартість фондування. Компенсатором стало помірне зростання чистого комісійного доходу завдяки відновленню попиту

на банківські послуги та підвищенню тарифів. У 2016 році зафіксовано історично високий збиток банківського сектору – 159 млрд. грн., що зумовлено резервуванням кредитного портфеля Приватбанку. Для решти банків відрахування в резерви значно знизилися, а сукупні збитки зменшилися до 23 млрд. грн. порівняно з 66 млрд. грн. у 2015 році.[2]

Пропонуються наступні напрями підвищення ефективності кредитної політики в нинішніх економічних умовах:

- регулярний аналіз стану кредитних відносин з кожним окремим позичальником (з використанням апарату кореляційно-регресійного аналізу, який дозволить відібрати найбільш впливові фактори і кількісно описати їх вплив), що полягає в оцінці змін кредитоспроможності клієнта та визначенні необхідних заходів у разі виникнення проблем, зокрема зміни умов видачі нових кредитів, обмеження подальшого кредитування;

- обґрунтована оптимізація кредитного портфеля банку за пріоритетними ознаками - категорією позичальників, строковістю кредитів, дохідністю, галузі економіки з використанням інструментарію математичного моделювання;

- посилення контролю за кредитними ризиками та формування дієвих систем управління кредитним ризиком в кожному банку.

Список використаних джерел:

1. Малахова, О. Л. Кредитна діяльність банків як базова передумова забезпечення фінансової стійкості банківської системи України [Текст] / Олена Леонідівна Малахова, Світлана Володимирівна Тетюк // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 16. – № 1. – С. 275-284.

2. Огляд банківського сектору України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=>

Кривошея М. А.

Київський національний торговельно-економічний університет

РЕГУЛЯТИВНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Лізинг є специфічним важелем та силою стабільного розвитку економіки країни в цілому. При правильному регулюванні можливо досягти великих змін в економічному зростанні держави.

В світі є дві моделі розвитку лізингової діяльності: європейська та американська. Український ринок лізингу розвивається за європейською моделлю, бо приблизно 80% лізингових компаній підконтрольні банкам. Банківські установи як учасники в лізингової діяльності проявляються через відкриття лізингових компаній та їх фінансування, кредитування, а іноді виступають в ролі гаранта. Лізинг для банків приносить нових клієнтів, піднімає прибутковість банку та диверсифікує їх ризики та капітал. [1, с.53]

Статистика показує, що найкращі показники та стабільність показують компанії що створені від банків з іноземним капіталом, а саме від банків ВТБ, Альфа, Райффайзен Банк Аваль, УніКредит Лізинг, Порше Лізинг, і т. д. А створені при українських банках компанії займають середні позиції: ОТП Лізинг, Укрексім Лізинг, Приват Лізинг, тощо. Також є ряд тих що створені окремо від банків, але займають ще нижчі позиції, це: Адванс-Лізинг, Автокредит-Плюс, Ілта, AVIS та інші.

В Україні існує Асоціація Українських Банків (АУБ) що співпрацює з Українською Асоціацією Лізингодавців (УАЛ) з 2009 з метою задоволення взаємних інтересів та зменшити вразливість до економічних криз та інших

зовнішніх факторів. [3] Головними завданнями Асоціації є: координація діяльності учасників та об'єднання їх коштів для здійснення спільних проектів; розробка разом з органами державного керування стратегічних напрямків і програми розвитку лізингу в Україні. УАЛ є членом Leaseurope, європейської Федерації, що об'єднує 46 лізингових асоціацій у 34 країнах та репрезентує приблизно 96% європейського ринку лізингу[4].

Нажаль на сьогодні, ні держава, ні лізингові компанії, ні українські лізингові асоціації не в змозі забезпечити активний розвиток лізингу та його популярність, через ряд проблем та недоліків, що пов'язані з: нерозвиненою нормативно – законодавчою базою лізингової діяльності, відсутністю державної підтримки розвитку лізингу, недостатністю власного капіталу лізингових компаній, низьким рівнем розвитку в порівнянні із зарубіжним лізингом. Окремою проблемою є те, що лізинг відрізняється досить високою вартістю послуг, але відсутністю широкого національного виробництва машин, обладнання і техніки. Основним джерелом фінансування лізингу є банківські кредити, але щороку їх частка поступово зменшується на 11-12%, і власний капітал компаній зростає теж на 12%. [1]

Вітчизняні стандарти керування дуже відрізняються від міжнародних, але є сенс рівняти на них і переймати досвід трансформуючи його під Україну. Для початку – створення саморегулювних організацій у фінансовій сфері та їх плідна співпраця, розробка єдиних стандартів організації та регулювання лізингу за допомогою як держави так і операторів ринку лізингу.

Список використаних джерел

1. Костенко В. М. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку лізингових послуг в Україні: наукова стаття / В. М. Костенко. – Харків: Молодий вчений № 12 (27). Частина 2. 2015. - 52 с.

2. Глазунов Є. О. Сучасний стан розвитку ринку лізингових послуг в Україні: наукова стаття / Є.О, Глазунов. – Магістеріум, випуск 56. Економічні студії. 2014. – 47с.

3. Укрлізинг. Інтернет ресурс: <http://ukrleasing.com.ua/>

Крупеня Я. О.

КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ГОТІВКОВОГО ОБІГУ АБО ЧОМУ УКРАЇНЦІВ ВІДУЧАЮТЬ ВІД ГОТІВКИ?

Відомо, що сьогодні готівковий та безготівковий грошовий обіг належить до найважливіших характеристик рівня розвитку економіки держави. Саме тому, його оптимальна організація є одним із першочергових завдань діяльності центральних банків. Яскравим прикладом дослідження цього питання є праці науковців, зокрема Л. К. Воронова, С. В. Жукова, Л. М. Ушакова, Ю. П. Савинського.

Останніми роками спостерігається зростання обсягів готівки у загальному грошовому обігу в Україні. Але у економічно розвинених країнах частка готівкових розрахунків стає все меншою, а безготівкових зростає. Наприклад, Бельгія – 93%, Франція – 92%, Канада – 90%, Великобританія, Швеція – 89%, США – 80%, Німеччина – 76% . Щодо України, то цей показник тримається на рівні 15%[2].

Суттєвий вплив на збільшення обсягів готівки в обігу спричиняють такі фактори:

– обов'язковість до приймання при здійсненні платежів на всій території держави в будь-який час;

– високий рівень тіньової економіки та велика кількість неконтрольованих стихійних ринків

- наявність ризиків при використанні безготівкових форм розрахунків;
- дефіцит POS-терміналів у торговельній мережі;

Що стосується терміналів, в жовтні 2016 НБУ нарахував 207 279 платіжних терміналів. Очевидним рекордсменом є Київ, у столиці їх працює 37 674, або 19% від загальної кількості. Найменше терміналів встановлено в Луганській обл. – всього 2 324. Використання та удосконалення системи безготівкових розрахунків має суттєві переваги та відкриває значні перспективи в розвитку економіки України в цілому. Застосовуючи дану систему розрахунків, держава звільняється від значних затрат, які необхідні для підтримки і оновлення великої маси готівки.

Варто зазначити, що з 4 січня 2017 в Україні діють нові правила розрахунків: будь-яку покупку вартістю більше 50 000 грн (раніше було 150 000 грн) можна оплатити лише в безготівковій формі. Чому обмеження готівкових розрахунків важливо для українського ринку саме зараз? По-перше, воно закладено в основи комплексної програми розвитку фінансового сектора України до 2020 року. По-друге, обмеження зменшить обсяги тіньової економіки і сприятиме легалізації доходів населення, в тому числі ускладнить життя корупціонерам. Це жорсткий, але необхідний захід. У Європі, куди прагне Україна, подібні правила не є чимось незвичайним.

Отже, заходи щодо вдосконалення роботи з готівковими та безготівковими операціями дозволять установам Національного банку у відносно короткі терміни створити матеріально-технічну базу, що відповідає рівню європейських стандартів, однак ринок безготівкових платежів в Україні все ще не насичений. Він буде зростати, особливо після закінчення кризи і впровадження реформ в Україні.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний журнал «Українська правда». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/rus/publications/2015/10/571723/>

2. Агапова А. В. Безготівкові розрахунки в Україні: проблеми та шляхи їх удосконалення [Текст] – Суми, 2010. – Т. 1. – С. 57-59.

Кузема К.О.

Торговельно-економічний коледж КНТЕУ

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

На сучасному етапі структурної перебудови економіки держави за умов необхідності залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій постає проблема підвищення рівня довіри потенційних інвесторів до національної банківської системи. Тому у формуванні стратегії діяльності як окремого комерційного банку, так і банківської системи в цілому зростає значення аудиту діяльності кредитних установ. [2, с. 155]

Кредитні операції банку є найризикованішими, тому вони повинні підлягати найбільш глибокому та частому контролю, перевірятися внутрішніми аудиторами. [Ошибка! Неизвестный аргумент ключа., с. 161]

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування методології організації аудиту кредитних операцій комерційного банку.

Під аудитом кредитних операцій банку потрібно розуміти перевірку даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності стосовно активних банківських операцій, що пов'язані із наданням кредиту або наданням зобов'язань з метою зниження кредитних ризиків банківської установи та висловлення незалежної думки аудитора про достовірність показників фінансової звітності, обліку банку, а також про відповідність здійснених активних операцій діючому банківському законодавству та внутрішнім Положенням банку [с. 279].

Організація внутрішнього аудиту кредитних операцій передбачає його здійснення в певній послідовності, за етапами: планування аудиторської перевірки; збір аудиторських доказів; оцінка системи внутрішнього контролю; розробка рекомендацій по виправленню виявлених недоліків; формування звіту і висновків про стан існуючої системи внутрішнього контролю; внесення змін в систему внутрішнього контролю та контроль за виконанням рекомендацій [с. 195].

Застосування поетапного підходу аудиту кредитних операцій комерційного банку дасть можливість: визначити слабкі місця у процесі здійснення кредитних операцій; забезпечить моніторинг виконання вимог нормативно-правових актів Національного банку України; забезпечить моніторинг достатності положень щодо кредитних операцій та їхнє виконання; забезпечить оцінку якості кредитного портфеля; забезпечить оцінку роботи персоналу кредитного підрозділу; дозволить очікувати на потенційне підвищення надходжень від здійснення кредитних операцій [с. 318].

Список використаних джерел

1. Белова І. В. Організація контролю в банку: навч. посібн. / І. В. Белова ; ВТД Університетська книга. – Суми : ВТД Університетська книга, 2008. – 302 с.
2. Булатенко Г. О. Особливості технології аудиту кредитних операцій комерційного банку / Г. О. Булатенко // Управління розвитком. – 2012. – № 7. – С. 155-156
3. Любахін В. Удосконалення методики проведення аудиту кредитних операцій комерційних банків / В. Любахін // МНПЖ Фінансовий простір. – 2015. – № 3. – С. 193-199
4. Стахів О. Я. Особливості організації аудиту кредитних операцій банківських установ України / О. Я. Стахів // Вісник УБС НБУ. – 2012. – № 4. – С. 315-318

5. Урусова З. П. Внутрішній аудит і контроль операцій комерційних банків України / З. П. Урусова // МНВЖ Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 20. – С. 278-282

Кулибаба Я. С.

КНТЕУ

ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ

У світі немає країни, яка б в останні десятиліття тією чи іншою мірою не зазнала втрат від інфляції. Наслідки інфляції складні й різноманітні. Високий її рівень перетворюється на серйозну перешкоду для виробництва, спричинює економічну і соціальну напруженість у суспільстві [1, с. 94].

Питанням інфляції присвячували свої праці А. Гальчинський, П. Єщенко, В. Прісняков, Т. Ковальчук, М. Коваль, П. Гайдуцький та інші.

Інфляційні процеси в Україні викликані сукупністю взаємопов'язаних об'єктивних і суб'єктивних чинників. Це залежність від зовнішнього енергопостачання, непослідовність економічної політики, недоліки в політиці бюджетних видатків тощо [2, с. 3].

Проблема інфляції має для України не стільки теоретичне, скільки суто практичне значення. Вже в 1991 році, після проголошення курсу на незалежність, Україну охопила глибока інфляція, з якої вона остаточно не вийшла за 25 років [1, с. 94].

Таблиця 1

Динаміку інфляції в Україні (2011-2016) можна простежити по таблиці, в якій містяться індекси інфляції:

Місяць	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Січень	101,0	100,2	100,2	100,2	103,1	100,9
Лютий	100,9	100,2	99,9	100,6	105,3	99,6
Березень	101,4	100,3	100,0	102,2	110,8	101,0
Квітень	101,3	100,0	100,0	103,3	114,0	103,5
Травень	100,8	99,7	100,1	103,8	102,2	100,1
Червень	100,4	99,7	100,0	101,0	100,4	99,8
Липень	98,7	99,8	99,9	100,4	99,0	99,9
Серпень	99,6	99,7	99,3	100,8	99,2	99,7
Вересень	100,1	100,1	100,0	102,9	102,3	101,8
Жовтень	100,0	100,0	100,4	102,4	98,7	102,8
Листопад	100,1	99,9	100,2	101,9	102,0	101,8
Грудень	100,1	100,2	100,5	103,0	100,7	100,9
Всього за рік	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4

Джерело: <http://index.minfin.com.ua/index/infl/?2016>

Отже, індекс інфляції у 2014 р. значно перевищив індекси інфляції за минулі роки і сягнув максимального значення – 24,9%. На кінець 2015 р. ситуація в Україні погіршилася – індекс інфляції склав 43,3%, що більше за попередній рік на 18,4%, тобто бачимо, що інфляція набула свого максимального значення за останні 20 років. Бюджет України на 2017 р. передбачає інфляцію у розмірі 12%.

Інфляційний процес в Україні є досить таки нестабільним і відповідно до створених умов має порівняно великий потенціал до розвитку. Для того, щоб подолати негативні наслідки інфляції, важливо забезпечити не її нульовий рівень, а спадну динаміку протягом перехідного періоду, дедалі більш низьку в міру реформування економіки, проведення структурних реформ, зростання продуктивності праці, підвищення ролі відсоткової ставки як інструменту монетарної політики.

Заходи по оздоровленню фінансової ситуації в Україні дадуть позитивні результати лише за умови початкового, обов'язкового і суттєвого оздоровлення фінансів базової ланки економіки – фінансів підприємств та організацій, ефективного стимулювання ділової активності та підприємництва, продукуючого процесу [1, с. 99].

Список використаних джерел:

1. Вдовиченко Н.Є. Інфляція та її вплив та економіку України / Н.Є. Вдовиченко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – №1 (78). – С. 93-102;
2. Круш П.В. Інфляція: суть, форма та її оцінка: Навч.посіб. / П.В. Круш, О.В.Клименко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.

Лозовська П.О.

КНТЕУ

РОЗВИТОК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сьогодні, за визначенням ЄЦБ, банківський сектор ЄС є найбільш інтегрованим сегментом європейської фінансової системи та основою для подальшого поглиблення економічної інтеграції союзу. Банки залишаються одним із ключових сегментів у фінансовому секторі ЄС. Особливістю банківського сектору Європи є те, що банки досягли значних розмірів щодо ВВП держав, а це вказує на тісний зв'язок між розвитком фінансового сектору і державних фінансів. Часто розмір активів банків перевищує ВВП держави в кілька разів. Сумарні активи всієї банківської системи ЄС 2015 року становили приблизно 34 491 млрд. євро. За перше півріччя 2016 року цей показник становив 33798 млрд. євро [1]. Це є фактором ризику, що не може бути проігнорований. І це, у свою чергу, відображає велику залежність європейської економіки від банківського фінансування.

Серед позитивних наслідків експансії західноєвропейських банків на фінансові ринки країн – нових членів ЄС можна виділити збільшення прямих інвестицій у реальний сектор економіки, зниження процентних ставок і процентної маржі, збільшення прибутковості, забезпечення стабільності

банківської системи і збільшення довіри населення. Злиття і поглинання стали важливим механізмом реструктуризації банківського сектору країн ЄС. Також характерним є підвищення якості кредитного портфеля, тобто зменшується частка безнадійних кредитів у загальній сумі кредитів, що пов'язано з поліпшенням механізмів управління ризиками, підвищенням вимог до позичальника.

До негативних наслідків поглинань іноземними банками банків у країнах ЄС можна віднести кредитні буми, переміщення центру прийняття рішень за кордон, зменшення розміру кредитування СМБ у порівнянні з великим бізнесом. Поряд із цим, у країнах ЄС банки сконцентровані на вирішенні проблем з ліквідністю, у тому числі, за рахунок припинення фінансування закордонних філій та дочірніх банків, виведення коштів з менш розвинених країн.

Банківський сектор ЄС є найбільшою банківською потугою глобальної економіки. Втім, це захистило його від потрясінь, зумовлених загальносвітовою фінансовою кризою. Серйозність комплексної фінансової кризи, яка охопила ЄС, засвідчила, що для вирішення економічних проблем вразливих країн зони євро необхідне фінансове донорство потужних економічних країн – передусім Німеччини і Франції та глибоке «переформатування» інституцій ЄС, а також посилення централізації економічної політики[2].

Отже, Європейська банківська система в процесі інтеграції набула нових якісних рис. В умовах глобалізації вона все більш звернена в світове господарство. Для того, щоб відповідати новим реаліям, європейські банки ведуть роботу по підвищенню ефективності діяльності, збільшенню капітальної бази, розширенню фінансового інструментарію, зміцненню ліквідності та концентрації банківського капіталу.

Список використаних джерел

1. Consolidated banking data ECB [Електронний ресурс] . – Режим доступу: https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160706_en.html.

2. Шаров О. Перспективи створення країнами ЄС банківського союзу / О. Шаров // Вісник НБУ. – 2015. – №2. – С.34-43.

Лузан Т.В.

КНТЕУ

ПРОЦЕС ІНТЕГРАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ НА РИНКУ ПОСЛУГ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Важливим результатом співпраці банків і страхових компаній стає створення спільних інтегрованих фінансових продуктів. Клієнтам це дає можливість отримати кілька послуг у комплексі в одному місці, що істотно економить їх час, а для банків і страхових компаній – дозволяє підвищити конкурентоспроможність бізнесів за рахунок виведення на ринок принципово нових продуктів.

У нормативно-правових документах та економічній літературі немає визначення «інтегрованого фінансового продукту» банку і страхової компанії. Інтеграція фінансових інститутів - це процес взаємовідносин між економічними суб'єктами, виражений у співпраці з різних напрямків, включаючи об'єднання фінансових, технологічних і трудових ресурсів, для створення спільних продуктів і проведення спільної політики з метою вирішення певних завдань по підвищенню прибутковості бізнесу, отриманню конкурентних переваг і поліпшенню іміджу [1, С. 113].

Інтегровані фінансові продукти відрізняються від окремих стандартних продуктів тим, що поєднують в собі переваги банківських та страхових послуг. Відсутність аналогів у компаній - конкурентів дає додаткові переваги. Серед основних завдань створення інтеграційного фінансового продукту: маркетинговий аналіз переваг клієнтів і продуктів компаній - конкурентів; вибір наповнення продукту і його найменування;

3. організація процесу взаємодії міжпідрозділами (співробітниками) банку і страхової компанії при розробці та впровадженні продукту; вибір методів виведення продукту на ринок; оцінка досягнутих результатів від впровадження продукту [2, С. 31]

Умовою успішної розробки інтегрованого фінансового продукту є первісне виявлення переваг клієнтів, які формуються виходячи з соціальних, матеріальних, культурних, духовних та історичних особливостей населення.

Особливу увагу при створенні інтегрованих фінансових продуктів повинна приділятися найменуванню спільного продукту, яке дозволить виділити його із загальної маси продуктів компаній конкурентів. У найменуванні повинен бути зроблений акцент на наповнення продукту, на те, що він включає в себе кілька послуг, пов'язаних між собою. Партнери можуть звернутися до спеціалізованим компаніям за розробкою найменування і іміджу продукту або зробити це самостійно. Правильне найменування, відповідне позиціонуванню продукту на ринку, може зробити істотний вплив на продаж продукту.

Розподіл відповідальності між банком і страховою компанією при створенні інтегрованого фінансового продукту відбувається на рівні керівництва компаній. Підготовлена методологічна база нового продукту, з описом процесу впровадження в банку і страхової компанії, а також із закріпленням відповідальних осіб направляється на затвердження керівникам підрозділів, а потім вже керівництву компаній. Після чого оформляються внутрішні нормативні документи, і починається процес впровадження продукту і виведення його на ринок.

В цілому, розробка та впровадження інтегрованих фінансових продуктів є досить витратним процесом, дозволяє збільшити клієнтську базу і, відповідно, обсяги продажів, а також комісійний дохід, особливо в період зниження у банків маржинального доходу від основних операцій, що є найважливішим стимулом для реалізації подібних проектів.

Список використаних джерел:

1.Чеберяко О. В., Лобода А. Б. Інтегровані фінансові посередники як форма взаємодії банків та небанківських установ/ О. В. Чеберяко, А. Б. Лобода // Проблеми економіки - 2014. - № 3. - С.112-120

2.Редька, С. І. Стратегічні інноваційні підходи до підвищення конкурентоспроможності банку в сучасних економічних умовах [Текст] : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання підвищення конкурентоспроможності держави, бізнесу та освіти в сучасних економічних умовах», 14–15 лютого 2016 р. : У 3-х т. Т. 3. – Полтава, 2016. – С. 30–32

Луценко Т.В.

КНТЕУ

МОТИВИ УЧАСТІ БАНКІВ В УГОДАХ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ

Консолідація банківських установ є фундаментальним джерелом змін банківського сектора. Однією з рушійних сил таких змін виступають саме угоди зі злиття і поглинання. Зростання активності в цьому середовищі призвело до загострення питання щодо природи їх походження та зумовило необхідність поглибленого вивчення мотивів безпосередніх учасників процесів злиття та поглинання.

Умовно мотиви здійснення злиття або поглинання фінансово-кредитних установ можна розділити на 3 основні групи (рис.1):

Рис. 1. Основні групи мотивів угод злиття та поглинання

- Внутрішні мотиви. Зумовлені необхідністю пошуку нового напрямку свого подальшого розвитку;
- Зовнішні мотиви. Спричинені зміною бізнес-середовища;
- Власні мотиви менеджменту банку [1].

Серед внутрішніх причин злиття та поглинання Європейський центральний банк виділяє у фінансовому секторі наступні мотиви:

- максимізація акціонерної вартості;
- експансія в інші регіони;
- підвищення ефективності та прибутковості;
- розширення клієнтської бази [2];
- доступ до нових каналів дистрибуції,
- отримання синергетичного ефекту, що полягає у збільшенні показників ефективності операційної, фінансової, управлінської та інвестиційної діяльності шляхом об'єднання декількох установ в єдину фінансово-кредитну установу [3].

До зовнішніх мотивів укладання угод зі злиття та поглинання можна віднести:

- диверсифікація ризиків фінансової діяльності;
- прагнення фінансово-кредитної установи закріпитись на своєму сегменті ринку;
- отримання вагомих переваг над конкурентами;

➤ можливість забезпечення інноваційного розвитку власного підприємства [5].

Серед особистих мотивів менеджменту фінансово-кредитної установи можна виокремити наступні:

✓ мотив влади (полягає у прагненні розширити межі власного впливу на відповідний сегмент ринку);

✓ мотив досягнень (полягає у пошуку складних завдань, серед яких описувані угоди матимуть необхідний рівень складності);

✓ мотив гострих відчуттів (полягає у гострій необхідності певної групи менеджерів до нових вражень, нового досвіду та їх готовності приймати заради цього масштабні ризики);

✓ підвищення рівня престижу[4].

Таким чином, проаналізувавши наукові точки зору сучасних фахівців, треба зазначити, що кожна фінансово-кредитна установа має власні мотиви щодо прийняття рішення про участь в угодах зі злиття або поглинання. В кожному окремому випадку установа має власні цілі та завдання, які безпосередньо пов'язані зі змінами, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі конкретної установи.

Список використаних джерел:

1. Табахарнюк М.О. Гра на мільйон: практика злиття та поглинання в Україні / М.О. Табахарнюк. – К.: Київська книжково-журнальна практика. – 2012. – 304 с.

2. Mergers and acquisitions involving the EU banking industry – facts and implications [Електронний ресурс] / EuropeanCentralBank. – 2000. – Режим доступу :

<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eubkmergersen.pdf?56df06d8c454d4c88ae0b8cda02e1908>.

3. Єгорова Г.А. Злиття та поглинання в Україні: проблеми визначення дефініцій та основні мотиви укладання угод / Г.А. Єгорова //

Міжнародні відносини та світове господарство. – 2016. – Частина 1. – №6. – С. 105-108.

4. Яременко Н.С. Особливості оцінки вартості банку в угодах M&A / Н.С. Яременко / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи НБУ». – 2014. – 10 с.

5. Мусій Я. М. Умови регулювання процесів злиття і поглинання в контексті забезпечення конкурентоспроможності банківського сектора України / Я. М. Мусій // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 7. – С. 293-298.

Лотко К.О.

ХТЕК КНТЕУ

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ

В умовах формування та функціонування ринкової економіки важливою складовою державних фінансів є державний борг. Дефіцит державного бюджету, залучення та використання позик для його покриття призвели до формування і значного зростання державного боргу в Україні. Великі розміри внутрішнього і зовнішнього боргу, а також відповідно зростання витрат на його обслуговування обумовлюють необхідність вирішення проблеми державного боргу, а відтак і пошуку шляхів вдосконалення механізму його управління. Як свідчить досвід багатьох країн, чим обтяжливішим стає для держави нагромаджений зовнішній та внутрішній борг, тим його обслуговування активніше включається у взаємодію з функціонуванням економіки та її фінансової системи.

Поточна економічна ситуація в Україні характеризується вагомим зростанням боргового навантаження, що виступає одним з базових факторів гальмування розвитку економіки країни. Основними причинами зростання обсягу державного боргу в 2014–2016 рр. стали наступні:

– політична криза, анексія АР Крим та тривалий військовий конфлікт на сході країни;

– глибока економічна рецесія, викликана перегрупуванням економічних зав'язків з міжнародними партнерами та руйнуванням інфраструктури та промислових об'єктів на частині території країни;

– фінансування за рахунок державних запозичень дефіциту державного бюджету, зростання якого обумовлене в значній мірі збільшенням видатків на оборону та обслуговування державного боргу;

– необхідність потужної державної підтримки державних підприємств та банків, зокрема НАК «Нафтогаз України» тощо.

Державні зовнішні боргові зобов'язання України за (поточними) строками погашення, за період 2014-2016 рр. наведені на рис. 1 [1].

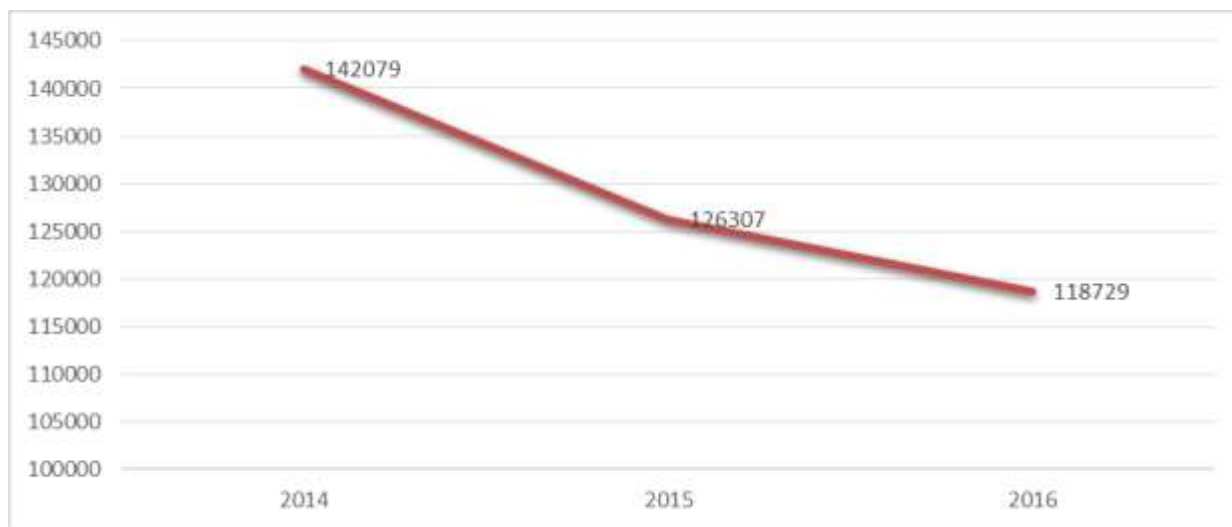

Рис. 1. Динаміка державного зовнішнього боргу України за 2014-2016 рр., млн. грн.

Слід розуміти, що виплати за державним боргом, що здійснюються за рахунок державного бюджету, автоматично зменшуватимуть обсяги коштів, які можливо було направити на інноваційну підтримку економіки, що є дуже важливим під час економічної кризи. Виплати з обслуговування державного боргу, якщо їх співвіднести з обсягом дефіциту, перевищують 53%. Інакше кажучи, результати боргової політики уряду на сьогодні у двічі збільшують

дефіцит державного бюджету. При цьому слід розуміти, що така тенденція не є короткотерміною. Зазначена проблема буде актуальною ще як мінімум 5-6 років.

Отже, державний борг України відносно ВВП не зазнає суттєвих змін, хоча внутрішня його частина постійно збільшується, а до 2017 року МВФ прогнозує його скорочення до 35%. Найбільший обсяг боргу відносно ВВП в нашій країні був зафіксований у 1999 році – 61%, найменший у 2007 – 12.3% [2].

Список використаних джерел

1. Козюк В. В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України : Монографія. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 238 с.
2. Рюрик «Спеціальне дослідження стану державного боргу України за підсумком 2015 року» -[Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://rurik.com.ua>

Маркарян В.С.

Харківський інститут фінансів КНТЕУ

ПЕРЕВАГИ ІНТЕРНЕТ – СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

У сучасній економіці для будь-якої компанії величезне значення має те як швидко і ефективно продає вона свої товари і послуги, так як від цього залежить її виживання на ринку. І як наслідок, з'являються все нові і нові методи просування і продажу своїх продуктів. Одним із таких методів вважають продажі через інтернет. Компанія, яка ефективно користується мережею інтернет, здатна збільшити приплив клієнтів, знизити вартість своїх продуктів і, крім цього, отримати ще чимало переваг.

У страховому бізнесі, інтернет також відіграє величезну роль, і дає можливість доносити до клієнта весь спектр інформаційних та

консультаційних послуг. Проте, сучасні українські реалії такі, що весь спектр інтернет-послуг страхових компаній зводиться або до онлайн калькуляторів, пов'язаних з якою-небудь однією послугою, або просто клієнт залишає інформацію про свої контакти на сайті і пізніше йому передзвонюють. Якщо ж поглянути на досвід зарубіжних страхових компаній, то можна побачити, що у них на сайтах клієнт має можливість не тільки придбати потрібний йому страховий поліс, але, і в разі потреби, порівняти послуги різних страхових компаній, їх вартість та умови, - тобто отримати всю інформацію, що цікавить його.

Сам процес онлайн купівлі страхового продукту досить простий. Клієнт вибирає на сайті страховий продукт, після заповнює веб-форму. Після заповнення система автоматично розраховує розмір страхової премії і, якщо клієнт погоджується, він сплачує дану суму через інтернет і отримує електронний поліс з електронним підписом страхової компанії. Або ж, клієнт вибирає спосіб доставки страхового поліса кур'єром або поштою і оплачує безпосередньо на місці. Найголовнішим є те, що спектр страхових продуктів і послуг, які можна надати компанія, дуже великий.

Як бачимо з цього прикладу, західні страхові компанії у своїй маркетинговій діяльності за допомогою інтернету, намагаються максимально підлаштуватися під вподобання своїх клієнтів і максимально полегшити й прискорити процеси просування і продажу своїх продуктів.

Робота з клієнтами через інтернет дає такі переваги:

- 1) більш низькі витрати порівняно зі звичайними способами страхування;
- 2) оперативність процесу придбання і оформлення страхового продукту;
- 3) зниження постійних витрат (на заробітну плату та оренду приміщень);
- 4) можливість надавати свої послуги як на території України, так і за її межами;

5) можливість для клієнтів без праці стежити за розмірами страхових внесків та періодів їх сплати;

б) менша ймовірність придбати підроблений страховий поліс (надійність).

Таким чином, модернізація сайтів дозволить українським страховим компаніям працювати з більшою кількістю клієнтів, швидше надавати їм свої послуги, оперативно і повно доносити їм інформацію, що в свою чергу позитивно позначиться на іміджі і результатах діяльності страховиків.

Список використаних джерел

1. Нагапетьянц Н.А. Маркетинг в галузях і сферах діяльності: навчальний посібник. - М: Вузівський підручник : ИНФРА-М, 2010.– 362 с.

2. Свешнікова К.Т. Перспективи розвитку інтернет – страхування в Україні/ Свешнікова К.Т. // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка» 2013 – Вип. 43. – 412 с.

Нагорна І.О.

КНТЕУ

ОГЛЯД БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ СІНГАПУРУ

Сінгапур на сьогоднішній день – одна з найбільш розвинутих країн світу, що входить у четвірку «Азійських тигрів». Здобувши незалежність Сінгапур створив з нуля фінансово-кредитний сектор, домінуючим сегментом якого є банківська сфера. Банківська система Сінгапуру має розгалужену структуру, що обумовлюється законодавством і розмежуванням діяльності банків за функціональною ознакою, серед яких виділяють наступні їх типи (*рис. 1*):

Рис. 1. Структура банківської системи Сінгапуру.

Складено автором за [1]

Детальніше до класифікації. Комерційні банки поділяють на 2 типи - місцеві та іноземні, на даний момент діє 126 комерційних банків [1]. Місцеві банки в Сінгапурі здійснюють свою діяльність за наявності ліцензії і регулюється Законом «Про банки». У функції місцевих банків входять: надання традиційних банківських послуг, які включають в себе залучення депозитів і кредитування, банки можуть також надавати будь-які інші послуги, які регулюються або уповноважені MAS, включаючи консультаційні, фінансові, страхові і брокерські послуги на ринку капіталу, проте заборонено займатися нефінансовою діяльністю. Іноземні банки поділяються на: повні банки (29); оптові банки (55); офшорні банки (37). Повні банки це банки, що надають всі види послуг та обслуговують як фізичних та і юридичних осіб в розрізі специфічних й неспецифічних послуг. Оптові банки можуть займатися такою ж банківською діяльністю, що й повні банки за винятком того, що вони не мають права надавати роздрібні банківські послуги з сінгапурським доларом. Офшорні банки мають право займатися такими ж видами діяльності, що і повні й оптові банки, при здійсненні діяльності з азійськими валютами, вираженими в одиницях азійських валют (ACU). Обсяг операцій, здійснених

у внутрішніх банківських одиницях офшорними банками дещо обмежений в частині операцій з резидентами в порівнянні з оптовими банками [1].

Функцією торгового банку є фінансування корпоративних осіб, андеррайтинг, злиття і приєднання компаній, управління інвестиційними портфелями, консультування з менеджменту. Такі ж банки займаються лізинговими, трастовими, факторинговими, а також страховими послугами. На даний момент в Сінгапурі діє 31 торговий банк.

Завдяки розгалуженій структурі банківської системи банки надають як традиційні, так і специфічні банківські послуги, виступаючи, багатофункціональними посередниками для клієнта. Аналізуючи банківську систему Сінгапуру стає зрозумілим, що домінуючими учасниками ринку банківських послуг є комерційні банки. Оскільки у 1998 р. обсяг активів комерційних банків становив 231811,5 млн. доларів та у 2016 р. становив – 880169,1 млн. доларів, що свідчить що майже за 20 років комерційні банки Сінгапуру наростили обсяги активів у 3,7 рази, витіснивши з ринку як торгові банки, так і міцні фінансові холдингові компанії (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка обсягу активів фінансово-кредитних установ Сінгапуру
протягом 1998 – 2016 років

Види банків	1998		1999		2015		2016	
	млн. дол.	%	млн. дол.	%	млн. дол.	%	млн. дол.	%
Комерційні банки	231811,5	88,36	233284,9	89,06	812824,4	96,50	880169,1	96,81
Торгові банки	8592,6	3,28	7900,1	3,02	12079,4	1,43	12639,5	1,39
Фінансові холдингові компанії	21941,9	8,36	20742,4	7,92	17409,8	2,07	16407,7	1,80
Всього:	262346		261927,4		842313,6		909216,3	

Регулюється банківська діяльність Грошово-кредитним управлінням Сінгапуру (MAS), що виступає головним регулятором банківської системи. Головна мета Грошово-кредитного управління - сприяти сталому, неінфляційному економічному зростанню за рахунок відповідного формулювання грошово-кредитної політики.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-сайт Грошово-кредитного Управління Сінгапуру.-
Режим доступу: www.mas.gov.sg

Нагорний С.А

КНТЕУ

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКУ НА ДЕПОЗИТНОМУ РИНКУ

Розвиток банківської системи спричинив загострення конкуренції між банками за ресурси та ефективні напрямки їх розміщення. Зазначене призвело до поступового зниження прибутковості банківської діяльності. Тому, для підвищення стійкості та прибутковості діяльності за необхідне є удосконалювати власну депозитну діяльність банків. Особливо зазначене актуалізується у період підвищення ризиковості діяльності під впливом процентного, валютного та ринкового ризиків.

З метою підтримки власної конкурентоспроможності банківські установи змушені пропонувати своїм клієнтам нові депозитні продукти, удосконалювати депозитну політику, застосовувати різноманітні фінансові інструменти та розширювати свою діяльність.

У випадках кризових явищ, депозитна діяльність банків повинна бути направлена на розробку депозитної стратегії, яка направлена на залучення нових клієнтів, а саме: стратегія розвитку та стратегія диверсифікації; утримання існуючих клієнтів (стратегія проникнення); впровадження нових напрямків розвитку в продуктах та послугах (інноваційна стратегія).

З метою удосконалення зазначеного процесу вважаємо за доцільне:

— введення диференційованих норм до капіталів банків, що приймають строкові вклади від депозитних осіб;

- фонд гарантування вкладів фізичних осіб повинен підвищити диференціацію ставок збору по валютних та гривневих депозитах;
- ініціювання прийняття законодавчих норм щодо перегляду положень дострокового розірвання депозитних договорів;
- в межах проектів поширенням фінансової грамотності, за необхідне є проведення інформування громадян про переваги депозитів. Окрім поліпшення захищеності та умов депозитів, необхідно також боротись із нерозумінням широкого загалу можливостей та переваг банківських послуг і з стереотипами щодо їх ненадійності;
- альтернативою ощадним вкладам (але не заміщенням) повинні стати додаткові типу депозитів, які заохочують довгострокові заощадження у гривні.

Підвищення депозитної активності, як з боку населення, так і з боку господарчих суб'єктів, дозволить посилити контроль за грошовою масою з Національного банку України та підвищити ефективність грошово-кредитної політики для забезпечення стабільного розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення / Т. Андрушків // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. – 2012. – № 17. – С. 3–13.
2. Крухмаль О. В. Депозитна стратегія банків України в умовах фінансової кризи / О. В. Крухмаль // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009) / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2009. – Т. 2. – С. 92-93.

Надольна А. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На сучасному етапі розвитку економіки банківська система України знаходиться у найбільш кризовому становищі за всю історію незалежності країни. Перед економікою країни та її банківським сектором стоять надзвичайно серйозні внутрішні загрози, зумовлені передусім як попередньою, так і нинішньою політикою влади, в тому числі й НБУ.

Метою дослідження є визначення проблем банківської системи та знаходження шляхів вдосконалення економіки країни.

Головною загрозою є недовіра до керівництва Нацбанку та уряду щодо їх спроможності та бажання утримувати фінансову стабільність і сприяти відновленню економічного зростання.

Комерційні банки отримали збитки, що становили понад 67 млрд грн за 2015 рік. У кредитних портфелях банків встановлено, що більше ніж 24% складають прострочені кредити. Спостерігається недостатність зусиль банків, які спрямовані на здійснення ефективного контролю за виконання умов кредитних операцій, внаслідок чого відбувається реалізація кредитних ризиків та достатнє зростання обсягів проблемних кредитів. Така тенденція призводить до дестабілізації банківського сектору України з огляду на збитки, обумовлені значними витратами на формування резервів під активні операції [1, с. 754] .

Банківський сектор показав рекордно високий збиток у 2016 році – 159 млрд гривень, що обумовлено резервуванням кредитного портфелю «Приватбанку».

Для економічного зростання Україні потрібен фіксований курс, а не плаваючий, який би встановлювався державою, виходячи з паритету купівельної спроможності валют та платіжного балансу країни. Щоб цього

можна було досягти має відбутися посилення валютного контролю. Банківські операції в гривні і валюті мають бути розділені [3, с. 224].

Отже, щоб покращити стан банківської системи потрібно забезпечити стабільність національної валюти, припинити виведення капіталу за кордон та зупинити валютні спекуляції. Все це допоможе забезпечити фінансовими ресурсами країну для її економічного зростання та виконання соціальних гарантій і підвищення рівня життя населення.

Список використаних джерел

1. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки, шляхи запобігання: монографія / Барановський О.І. – К.: КНТЕУ, 2014 – 754 с.
2. Заруцька О.П. Управління ризиками — провідний чинник фінансової стійкості вітчизняних банків / О.П. Заруцька // Банківська справа. — 2006. — № 3. — С. 122—128.
3. Михайлюк Р.В. Основні критерії оцінювання фінансової стійкості комерційного банку / Р. В. Михайлюк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. Праць. Т. 17. – Суми : УАБС НБУ, 2016. – С. 224-232

Огородник А.О.
КНТЕУ

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ НА СТРАХОВИЙ РИНОК

Страховий ринок на сьогодні має вагомий вплив на різноманітні процеси та явища економічного та фінансового середовища. В Україні страховий ринок посідає друге місце за капіталізованістю фінансового сектору. Тому питання доцільності застосовувати тих чи інших методів, інструментів та заходів регулювання та нагляду завжди буде актуальним.

Регулювання в цілому може забезпечуватися не тільки державними органами влади, а й саморегульованими. Тому, на мою думку, можна виокремити інструменти як державного регулювання, так і інструменти саморегульованих організацій. Досліджуючи праці різних науковців та узагальнюючи існуючу практику можна навести наступну класифікацію методів та інструментів регулювання страхового ринку на Рис.1.

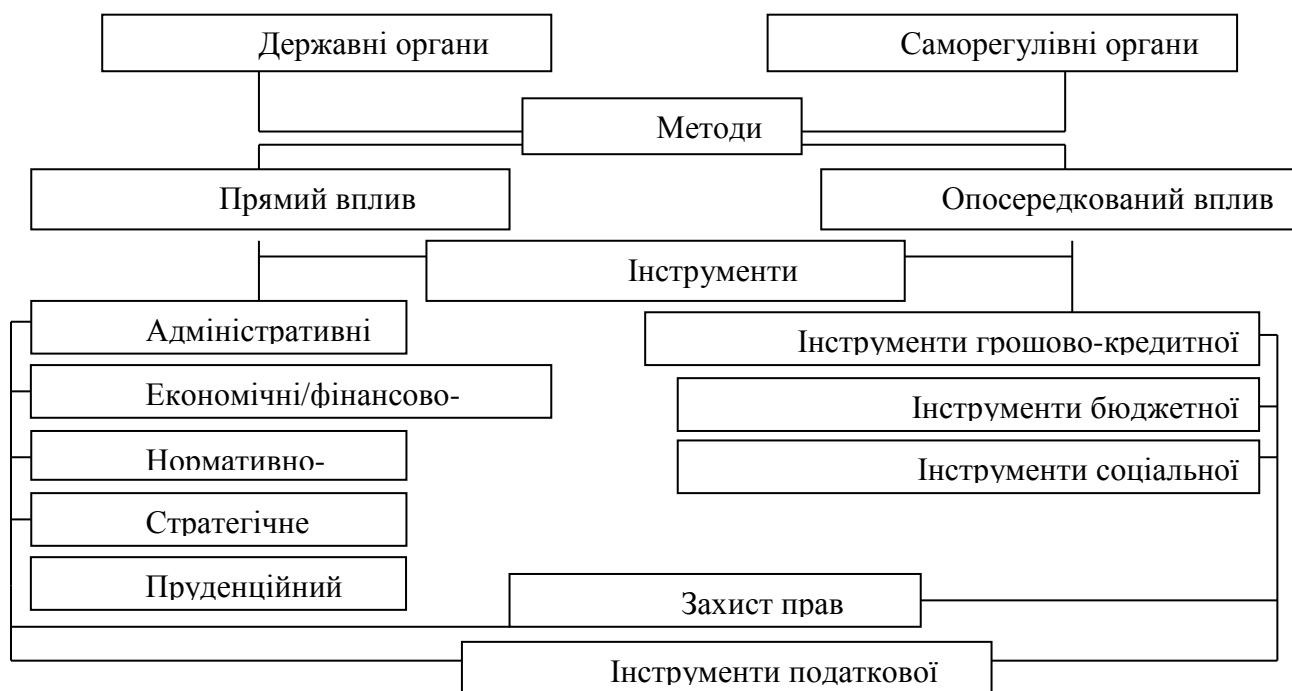

Рис. 1. Методи та інструменти регулятивного впливу на страховий ринок*

*Розроблено автором на основі джерел [1,2,4,5,6]

На сьогодні виокремлюють методи прямого впливу (безпосереднього) або директивного та опосередкованого (непрямого впливу) рис.1. Інструментами (прямого) впливу є: адміністративно-правове регулювання, стратегічне та економічні або фінансово – регулятивні заходи. Також одними з найважливіших інструментів прямого впливу є нормативно правове регулювання [7, с. 161]. У даній роботі як інструмент регулювання виокремлюється пруденційний нагляд, в якому особливе значення посідає аналіз результатів стрес-тестування. За допомогою цього інструменту можна проаналізувати вплив різних сценаріїв на фінансове становище страхової компанії [5].

До інструментів непрямого впливу відносять: заходи грошово-кредитної політики, інвестиційної, амортизаційної, інноваційної та інструменти бюджетної політики [7,8].

На сьогоднішній день, у контексті непрямого методу регулювання, можна виокремити такі інструменти, як забезпечення інформативності/фінансової грамотності населення та захист прав споживачів [3, 6].

На рис. 1 захист прав споживачів віднесено як до прямого так і до опосередкованого методу. Також до обох методів впливу можна віднести інструменти податкової політики, через те, що дія їхнього механізму може впливати безпосередньо на страхові компанії та їх споживачів.

На сьогодні вивчаючи різноманітні праці та практики можна виокремлювати нові і розкривати по новому сутність вже давно знайомих регулятивних інструментів страхового ринку. При застосуванні вищенаведених заходів необхідно пам'ятати про збалансування регулятивного тиску. Непрямі методи державного регулювання ринку фінансових послуг матимуть позитивний вплив лише за умови поєднання їх з прямими.

Список використаних джерел

1. Залетов О. М. Сутність та принципи саморегулювання на страховому ринку / О. М. Залетов // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 2(64). – С. 235–239.
2. Моїсеєнко І. В. Державне фінансове регулювання страхового ринку / І. В. Моїсеєнко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. – № 3(74). – С. 145–152.
3. Орлюк О. П. Ринки фінансових послуг як об'єкт фінансово-правового регулювання / О. П. Орлюк // Право України. – 2013. – № 1-2. – С. 149–157.
4. Плиса В. Й. Державне регулювання ринку України в умовах глобалізації / В. Й. Плиса // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 3(15). – С. 219–224.

5. Слободянюк О. В. Пруденційний нагляд на страховому ринку: європейська практика та вітчизняний досвід / О. В. Слободянюк // Молодий вчений. – 2016. – № 8(35). – С. 30–35.

6. Сокіл Л. М. Вплив фінансової грамотності населення на формування раціональної споживчої поведінки на ринку страхових послуг / Л. М. Сокіл // Світ Фінансів. – 2012. – № 1. – С. 155–162.

7. Ткаченко Н. В. Державне регулювання страхової діяльності / Н. В. Ткаченко // Вісник СевНТУ. Серія: економіка і фінанси. – 2010. – № 109. – С. 157–162.

8. Шірінян Л. В. Понятійна сутність і теоретико - концептуальні засади фінансового регулювання страхового ринку / Л. В. Шірінян // Світ Фінансів. – 2012. – № 1. – С. 129–138.

Напненко Д.В.

КНТЕУ

УСПІШНИЙ БРЕНДИНГ В БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТАХ

Вихід на фінансовий ринок України банків з іноземним капіталом, спричинило формування нових умов на вітчизняному ринку фінансових послуг, який характеризується перенасиченням пропозиції. Цей чинник призвів до формування нового погляду щодо необхідності використання брендів у діяльності комерційних банків.

Відомо, що одним з головних методів вирішення цього завдання є створення та управління брендом – брендинг.

Бренд (англ. brand – клеймо, тавро) – всевітньо відома торгова марка; захищений законодавчо продукт; компанія (її назва). Бренд являє собою не продукт, а очікування від використання цього продукту. Під поняттям

банківський бренд – мають на увазі відношення споживача до того, чи іншого банківського продукту або самого банку в цілому [1].

Для підвищення ефективності бренду в банках, використовують метод, що запроваджений в м. Лондон під назвою «Колеса бренду»[1]. Його суть полягає в тому, що прийнято вважати склад бренду з п'яти кіл, кожне знаходиться у іншому.

Розглянемо кожне колесо окремо:

1. Атрибути–вказують на характерні ознаки бренду –дизайн, звук, девіз, логотип та ін.

2. Переваги – якості, які пропонує бренд для задоволення специфічної потреби. Розроблюються вони на підґрунті атрибутів.

3. Цінності– вказують на емоції що виникають у користувача при використанні бренду.

4. Індивідуальність– наділення бренду певними якостями для того, щоб споживач міг впізнати, ідентифікувати певну марку / продукт.

5. Суть–складається з всіх попередніх 4-х рівнів, містить у собі головні ознаки для споживача для використання бренду [1].

Усі банківські бренди володіють елементами «Колеса бренду» і дуже важливо правильно їх представити.

Для того, щоб надалі співіснувати на фінансовому ринку, банкам потрібно займатися бренд-менеджментом або управлінням бренду в банку.

Комерційним банкам України, як і іншим компаніям, процес формування власного бренду та його атрибутів потрібно розпочинати з виявлення потреб клієнтів та завершувати створеннямтісних емоційних зв'язків із споживачами у вигляді спільних цінностей.

При створенні бренду будь-яка дрібниця відіграє величезну роль, а найменша помилка може призвести до непередбачуваних наслідків. Проте можна виділити загальні напрямки, виявлені в результаті аналізу та оцінки низки практичних розробок [2].

Список використаних джерел

1. Артем'єва О.А. Фінансовий маркетинг: теорія і практика: підручник для магістрів / О.А. Артем'єва [та ін.]; під заг. ред. С.В. Коропової. – М: Видавництво Юрайт, 2015. – 424 с. – Серія: Магістр.
2. Кузнєцов І.Н. – Управління продажами. Навчально-практичний посібник / Авт.-упоряд. І. Н. Кузнєцов. - 2-е вид. - М: Видавничо-торгова корпорація "Дашков і К°", 2013. - 492 с.

Олійник К.О.

КНТЕУ

АУТСОРСИНГ ВИТРАТ БАНКУ В СФЕРІ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ

Останнім часом аутсорсинг перетворився на один із стратегічних напрямів управління витратами банків. Свою історію аутсорсинг в Україні розпочинає у 1993 році з надання ІТ-послуг банку «Інко» його дочірньою компанією «Інкософт», до якої були переведені розробники програмного забезпечення банківської установи.

Найбільш затребуваним для компаній і банків є аутсорсинг інформаційних технологій та виробничо- господарських функцій. Компанії зацікавлені у передачі на аутсорсинг таких функцій, як адміністративно-господарських (67,5%), ІТ (97,7%), рекрутинг і навчання персоналу (97,0%) [1].

Український процесинговий центр (UPC) – лідер на ринку процесування фінансових трансакцій в Україні. Сьогодні компанія обслуговує декілька десятків банків в Україні та близько десяти банків в регіоні Центральної й Східної Європи. Співпраця з UPC дозволяє банкам значно скоротити витрати на утримання власного процесингового центру і мати постійний доступ до новітніх рішень у сфері платіжних карток та ІТ-обслуговування: авторизація, кліринг і процесинг карткових трансакцій;

аутсорсинг банкоматної мережі; організація роботи об'єднаної банкоматної мережі «АТМОСфера»; обслуговування POS-терміналів; послуги з підтримки електронної комерції; система емісії та управління картковими рахунками «IS-Card»; рішення для випуску кредитних карток; обслуговування чипових (EMV) карток; мобільний банкінг [2].

Найбільш динамічний розвиток аутсорсингу в Україні проявляється в діяльності компанії Softengi, яка надає послуги в галузі ІТ-аутсорсингу. Компанія була створена 2009 року як спін-офф однієї з провідних компаній – постачальників програмного забезпечення «Софтлайн». Компанія Softengi спеціалізується головним чином на розробленні програмного забезпечення, аутсорсингу бізнес-процесів у галузі ІТ, мобільних додатків, 3D-моделюванні, а також наданні клієнтам ІТ-спеціалістів для реалізації конкретних проектів. UPC та Softengi мають унікальні продукти, які цікавлять не тільки вітчизняні банки, але і зарубіжні країни.

Аутсорсинг набуває активного розвитку не тільки за кордоном, але і на теренах України, що сприяє раціональному використанню ресурсів банків та оптимізації їх витрат (рис.1).

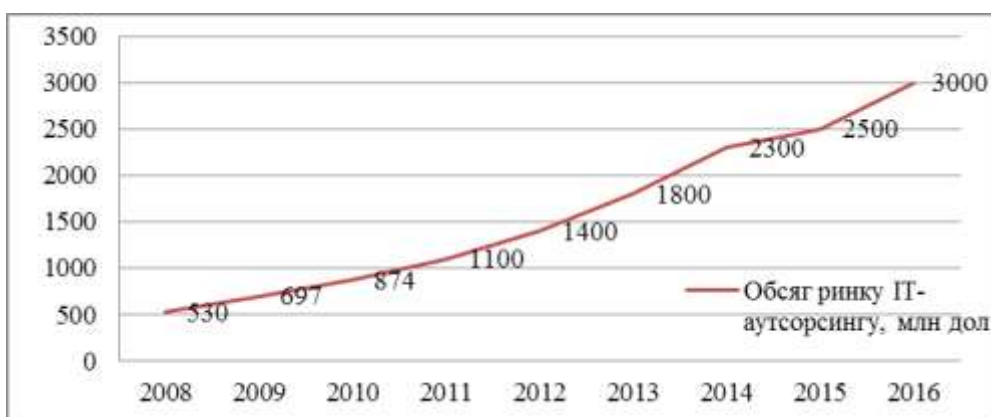

Рис.1 Динаміка росту ІТ – аутсорсингу в Україні за 2008-2016, млн. дол. США, станом на кінець року [3]

Протягом 2008-2016 рр. обсяг аутсорсингових послуг в сфері ІТ в Україні виріс у 17,6 разів. Найбільш стрімкими темпами вітчизняний ринок

ІТ аутсорсингу розвивався в 2013-2014 рр. та 2015-2016 рр. В ці періоди щорічний приріст обсягу аутсорсингових послуг в сфері ІТ складав близько 22%, що пояснюється зростанням попиту банків та компаній на дані послуги.

ІТ аутсорсинг виступає ефективним інструментом оптимізації витрат банків та зростання прибутковості, що сприяє зміцненню їх конкурентоспроможності на локальних та глобальному фінансовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Как делают аутсорсинг в России [Електроний ресурс].- Режим доступа : <http://www.e-executive.ru/files/img2/outs.htm>
2. Офіційний сайт Українського процесингового центру UPC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://upc.ua/ua.htm>
3. Romanishyn O. Ukraine: Industries Attractive for Investment” / O. Romanishyn // Eastern Europe and Central Asia World Finance Review. – 2015-05. – С. 46–47

Олейніков П.В.
КНТЕУ

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ

Сьогодні однією із ключових проблем в умовах кризи, яка гальмує розвиток економіки країни, банківської системи, в розрізі банківського нагляду України є неефективне політика управління у сфері банківської діяльності.

Головний елемент світової фінансової системи – глобальна банківська система, яка завдяки сучасним технологіям забезпечує грошовий обіг не тільки на національному рівні, а й на міжнародному, на сьогодні підвладна новим течіям узміні наглядових функцій з боку центральних банків.

Кардинальні зміни систем ризик-менеджменту як на мікро-, так і на макро-рівні, а також моделей регулювання фінансових ринків є нагальною потребою, обумовленою змінами у світовій фінансовій системі. Існуючі органи та стандарти управління ризиками банківської системи не в змозі забезпечити контролюючу волатильність ринку банківських послуг та збільшити прозорість ризик-менеджменту.

Незважаючи на виконання основних принципів нагляду національним регулятором, багато проблем залишаються невирішеними, а стратегія ризик-менеджменту – недосконалою та обмеженою, що продемонструвала остання криза фінансової системи, а тому дослідження питання подальшого реформування банківського нагляду залишаються актуальними.[1]

З огляду на нові виклики, поставлені фінансовою кризою перед банками всього світу, Базельський комітет ініціював розробку «Базель I-II-III». Для Української банківської системи реформою банківського нагляду – буде послідовна трансформація економіки для імплементація вимог Базельського комітету, а не імітація виконання рекомендацій задля отримання траншей та кредитів від країн ЄС. Ще одним кроком реформи є очистити банківську систему від «кишенькових» банківолігархів. Дуже важко буде впровадити такі радикальні та болючі для України кроки.

Україні притаманні численні проблеми нормативно-правового, інституціонального, інформаційно-аналітичного, кадрового характеру. Основна проблема банківського регулювання пов'язана з тим, що в Україні вона базується на формальних критеріях - поки вони дотримуються, Національний банк України не може зобов'язати комерційний банк здійснити так звані коригуючі заходи й привести свої операції у відповідність до високих стандартів ведення банківського бізнесу. Проте, саме формальний характер критеріїв оцінки діяльності банків створює умови для їх адаптації практично до будь-яких регулятивних обмежень.

Функціонування національної банківської системи регулюється Конституцією України, численними законами, а також багатьма

підзаконними нормативно-правовими актами. Однак, на даному етапі банківське законодавство України є вкрай заплутаним і таким, що не відрізняється логікою своєї побудови. Правові норми, що регулюють банківську діяльність, хаотично «розпорошені» по надзвичайно великому масиву нормативно-правових актів, що значно утруднює (а іноді й унеможлиблює) їх практичне застосування. Цьому також сприяє дискреційний характер банківського регулювання в сфері застосування заходів впливу.

Проведення реформування системи регулювання та нагляду у банківській сфері є надзвичайно актуальним для України, оскільки системний ризик залишається на високому рівні, про що свідчить динаміка поганих активів у банківській системі. Тому потрібні як інституційні, так і нормативні зміни для приведення вітчизняної практики регулювання до сучасних міжнародних стандартів.

Список використаних джерел

1. Поправка О. Г. Стратегічні іпріоритети реформування банківського нагляду [Електронний ресурс] / Поправка О.Г. – Режим доступу : <http://vestnikdnu.com.ua/archive/201264/popravka.html>

Паніна Т.О.

КНТЕУ

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ

Актуальність теми визначається тим, що важливим етапом удосконалення інвестиційної політики банку є процес управління та формування його інвестиційного портфеля, що, в свою чергу, є джерелом зростання прибутковості діяльності банку в цілому.

Інвестиційний портфель складається з фінансових інструментів (наприклад основних: акцій та облігацій), але вибір того чи іншого активу, як об'єкта інвестицій залежить від багатьох факторів. Саме тому, на практиці інвестори щоб уникнути всіх факторів, наприклад ризику втрати коштів, створюють інвестиційні портфелі, для того щоб не вкладати всі свої кошти в один актив чи один проект.

Під інвестиційним портфелем банку розуміють сукупність здійснених банком інвестицій з метою одержання прибутку та диверсифікації ризиків. Але для одержання прибутку та уникнення чи суттєве зменшення ризиків потрібно правильно управляти інвестиційним портфелем.

Інвестиційний портфель банку буває двох типів:

1. активний - зорієнтований на отримання основного доходу внаслідок операцій із цінними паперами на активному ринку;
2. пасивний - зорієнтований на отримання доходу у формі процентів і дивідендів [2].

Кожна банківська установа розробляє інвестиційну стратегію та варіанти управління, залежно від формування портфелів цінних паперів. Стратегія розробляється індивідуально банківською установою, потім стає питання управління інвестиційним портфелем.

Управління портфелем та формування його реалізується через 5 етапів: 1) постановка цілей і вибір адекватного типу портфеля; 2) аналіз об'єктів інвестування; 3) формування інвестиційного портфеля; 4) вибір і реалізація стратегії управління портфелем; 5) оцінка ефективності прийнятих рішень [1, с.312-316].

Управління інвестиційним портфелем банку буває двох типів:

- самостійно управляти інвестиційними портфелями;
- усі функції з управління передати іншій особі (трастові) [2].

Коли банк вирішує самостійно управляти інвестиційним портфелем, він створює структурний підрозділ, який повинен виконувати певні функції. По-перше, визначають інвестиційні цілі та тип портфеля (активний чи

пасивний). По-друге, розробляють програму управління, поточну або стратегічну. По-третє, проводиться аналіз виконання програми та виконуються заходи щодо покращення управління інвестиційним портфелем [2].

Управління інвестиційним портфелем відіграє вагомий роль в прийнятті рішень щодо ефективності, реалізації та виборі стратегії інвестиційної діяльності банку. Банківські установи не у всіх випадках розробляють правильну програму управління, саме тому управління інвестиційним портфелем банку потребує удосконалення.

Список використаних джерел

1. Екімова К. В. Финансовый менеджмент: учебник для прикладного бакалавриата / К. В. Екімова, И. П. Савельева, К. В. Кардапольцев.—Москва: Юрайт, 2014. – 312-316 с.
2. Коцовська Р. Р. Банківські операції, навчальний посібник [Електронний ресурс] / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль/ УБС НБУ ; Знання, – 2010. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/7-bankvsk-operats-kotsovska-PP.html>

Пивовар В.В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

За умов негативного впливу на банківський сектор, девальвацію гривні, спаду економіки, військових дій на сході України у банківській системі України відбувається зростання рівня негативно класифікованої заборгованості, розв'язання цієї проблеми вимагає розроблення системи заходів щодо вдосконалення банківського регулювання та нагляду з метою

суттєвого зниження частки проблемних кредитів, зниження кредитних ризиків.

У зв'язку з економічним спадом і посиленням нестабільності на фінансових ринках гостро постала необхідність зниження кредитних ризиків і стимулювання кредитного процесу. В науковій літературі ситуацію, що склалась на даний момент в Україні, характеризують як кредитну кризу, під якою розуміють погіршення умов надання кредитів або обмеження доступу суб'єктів господарювання до кредитних ресурсів у зв'язку зі скороченням обсягів кредитування та підвищенням вартості кредитних ресурсів [1, с. 78].

Так найбільший обсяг кредитування спостерігався у 2008 р., тоді відношення наданих кредитів до ВВП в Україні склало 81,9%, в Польщі – 61,6%, Чехії – 59,2%, Словаччині – 53,8%, Румунії – 43,5%. В Україні в 2008 р. порівняно з 2007 р. загальний обсяг кредитування збільшився на 80,7%. Однак надалі відношення кредитів до ВВП коливалось в межах 58–69%. При цьому зростання обсягів кредитування в 2014 р. порівняно з 2013 р. на 13,6% було обумовлено не фізичним збільшенням кредитування, а девальвацією гривні.

На сьогоднішній день подолання кредитної кризи є однією із головних передумов відновлення економіки та розвитку реального сектору. Основою цього процесу повинна бути система заходів у монетарній та бюджетно-податковій політиці, яка включає вдосконалення регулювання банківської системи, зміцнення нагляду, створення стимулів для розвитку та стійкого функціонування приватного сектору. Одним із важливих напрямів зниження кредитних ризиків є розроблення кожним банком власної системи забезпечення наданих кредитів, яка покликана зменшити втрати банків від неповернення кредитів.

У процесі надання кредитів банки використовують різні форми та види забезпечення кредитів, зокрема, заставу рухомого та нерухомого майна, гарантію, поручительство третьої сторони, страхування кредитного ризику, заставу майнових прав, цінних паперів, дорогоцінних металів тощо. Від

правильно обраної форми, виду та способу забезпечення кредитних зобов'язань позичальника залежить ступінь ризику непогашення кредиту, а значить, і обсяги резервування під кредитні ризики.

Підводячи висновок можна сказати, що зниження кредитних ризиків і стимулювання кредитних процесів повинно ґрунтуватися на поліпшенні кредитного клімату в країні, використанні більш суворих критеріїв і стандартів кредитування, встановлення певних кількісних нормативів щодо кредитного забезпечення та дохідності позичальників, ефективному управлінні заставним забезпеченням банківських позик, а також на ефективних механізмах захисту прав кредиторів і позичальників.

Список використаних джерел :

1. Міщенко В.І. Управління кредитним ризиком на основі вдосконалення забезпечення банківських позик / В. І. Міщенко // Фінансовий простір . – 2015. – № 2 (18) . – С. 77-84.

Піддубна О.С.

КНТЕУ

ІПОТЕЧНА «ПАНАЦЕЯ» У ЖИТЛОВОМУ БУДІВНИЦТВІ АБО ДОСВІД ПАТ «АРКАДА» В ІПОТЕЧНОМУ КРЕДИТУВАННІ

На даному етапі розвитку економіки та банківського сектору зокрема, іпотечне кредитування, особливо кредитування первинного житлового ринку вийшло зі сфери пріоритетів більшості фінансових установ. Сучасна модель вітчизняного іпотечного ринку є переважно банківською (відсутність спеціалізованих інститутів), домінують переважно кредитні інструменти і відсутні фінансові.

Продовжують кредитувати нове житло такі банки, як Глобус, Кредобанк, Укргазбанк, Ощадбанк, Таскомбанк та ін. Їх умови надання кредитів схожі: строк – не більше 20 років, мінімальний аванс – 50%, процентна ставка – від 20,5 до 25% (не враховуючи комісії, оцінку майна, страхування та ін.).

Більшу активність на цьому ринку проявляє банк Аркада, якому тільки за 2-й квартал 2016 року вдалося наростити кредитний портфель фізичних осіб на 241% переважно за рахунок іпотечних кредитів. Банк пропонує більш привабливі умови кредитування. Також його успіх забезпечується тісною співпрацею із забудовниками. Банк управляє Фондами фінансування будівництва (ФФБ) конкретних об'єктів нерухомості і укладає з покупцем договір про участь у цих фондах. Потім надає клієнту кредитні кошти шляхом зарахування у ФФБ. За фактом гроші залишаються у банку і він отримує додатково 10% річних від позичальників, безкоштовний депозит (перший внесок клієнта), комісії за договором управління. Як результат такої схеми – активне нарощення активів [1]. Така практика не знайшла широкого застосування.

На сьогодні залишається без належної уваги кредиторів вкладання коштів у реконструкцію житла (потреба – близько 60% від житлового фонду).

На сучасному етапі можна виділити основні проблеми, що заважають розвитку іпотечного кредитування:

- підвищенні ризики іпотечного кредитування (валютний, кредитний, ризики ліквідності та зміни процентних ставок тощо);
- недосконала нормативно-законодавча база;
- недостатній рівень технічного забезпечення процесу іпотечного кредитування;
- несприятлива ситуація на фінансовому ринку в Україні.

Отже, на даному етапі розвитку економіки для активізації розвитку іпотечного ринку в Україні пріоритетними завданнями є: удосконалення

нормативно-правової бази з питань іпотечного кредитування; створення конкуренції між банками на вітчизняному ринку; активізація участі держави в іпотечному кредитуванні; формування сприятливих умов для залучення фінансових ресурсів у сферу іпотечного кредитування; зниження процентних ставок та збільшення термінів кредитування відповідно до іноземних стандартів. Реалізація зазначеного вище у комплексі з продовженням ринкових реформ в Україні сприятимуть економічному зростанню та соціально-економічному розвитку.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://delo.ua>
2. Офіційний сайт «Простобанк Консалтинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.prostobank.ua.
3. Стан та тенденції розвитку іпотечного кредитування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.finrep.kiev.ua/download/fl_nov2012_opulypets_ua.pdf.

Семченко М.В.

КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В останні роки в Україні проводиться реформа банківської системи, що має на меті «очищення» від слабких банків. Внаслідок цього кількість банків з початку 2014 року по 2017 рік зменшилась з 178 до 96, тобто половина банків була визнана банкрутами. Тому зростає необхідність покращення рівня функціонування системи страхування вкладів (далі – ССВ), адже основними ресурсами банків є вклади фізичних і юридичних осіб. На початок 2017 року кошти фізичних осіб у банках склали 437,15 млрд. грн., а кошти

юридичних осіб 369,91 млрд. грн., що становить 36,8% та 32,7% відповідно у зобов'язаннях банків. З 2014 року спостерігався відплив депозитів з банківської системи і лише на початок 2017 року обсяги депозитів почали зростати [1]. У той же час продовжується процес закриття банківських установ.

У цих умовах вітчизняна ССВ зазнала значних випробувань як щодо дієвості механізму, так і щодо спроможності здійснювати масштабні виплати. Удосконалення системи відбувалося в оперативному режимі. Проте залишився ряд недоліків:

- а) обмежена сума гарантованого вкладу, що складає 200 тис. грн.;
- б) повернення валютних депозитів здійснюється у гривні за курсом НБУ на момент введення у банк тимчасової адміністрації. Виплата здійснюється через кілька місяців, коли курс може значно змінитися;
- в) брак достатньої кількості мотивованих професіоналів і низький рівень підготовки інформаційних систем;
- г) неефективний механізм виведення з ринку неплатоспроможних банків;
- д) іноді штучна ліквідація платоспроможного банку та непрозорий розподіл коштів, отриманих від продажу майна банку [2].

Заходи щодо поліпшення існуючої ССВ:

1. Розширення форм виплати відшкодувань (застосування чеків, як в США або заохочення вкладників збанкрутілих банків залишати вклади в банках-агентах, щоб грошові ресурси залишалися в банківській системі).
2. Відмова від повної державної гарантії депозитів фізичних осіб в Ощадбанку, він має стати членом ФГВФО.
3. Включення до ФГВФО усіх учасників фінансового ринку, які займаються депозитно-кредитними операціями.
4. Реструктуризація дебіторської і кредиторської заборгованості шляхом повного або часткового її переведення в інші банки.
6. Проведення регулярного стрес-тестування ССВ.

7. Підготовка спеціалістів та фахівців, котрі змогли б раціонально і найбільш ефективно діяти з проблемними банками.

Отже, депозити є однією з основних складових зобов'язань банків. Збільшення навантаження на ССВ в умовах нестабільної економіки визначає потребу пошуку нових рішень на перетині страхування, фінансового менеджменту, банківського нагляду та контролю і створення на їх основі інтегрованої системи захисту вкладів з метою забезпечення стабільності банківської системи та економіки України в цілому.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>.
2. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/>.

Скляренко Я. С.
КНТЕУ

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ БАНКУ ТА ПІДХОДИ ДО ЇХ ВИМІРЮВАННЯ

Актуальність теми зумовлена важливістю функції доходу банку для забезпечення його відтворювальної діяльності та отримання прибутку.

Якщо звернутися до дослідження науковцями та практиками терміну «доходи», то можна дійти до висновку, що в основному доходи банківської установи означають валові надходження грошових та інших коштів, які в процесі банківської діяльності виникають від надання послуг та реалізації банківських продуктів.

Шелудько В. М. дає наступне визначення доходів банку: доходи банку – це загальна сума грошових коштів, що надходить до банку в

результаті здійснення активних операцій та надання інших банківських послуг [4].

За офіційним тлумаченням, дохід - це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників [1].

Існують різні підходи до класифікації доходів при поданні фінансової звітності доходи групуються за економічним змістом по таких видах: процентні доходи; комісійні доходи; доходи від торгівельних операцій; дохід від повернення раніше списаних активів; інші операційні доходи.

Окрім ідентифікації доходів, важливе місце посідає їх вимір та вплив на результат діяльності банку. Доходи визнаються банком за умови визнання реальної заборгованості за активами та якщо фінансовий результат операції може бути також визначений. За МСФЗ доходи визначають по мірі того, як вони зароблені незважаючи на факт отримання коштів. Доходи визнаються банками у сумі справедливої вартості активів, які отримані або підлягають отриманню.

При вимірюванні доходів на основі процентної ставки слід розрізняти номінальну, ринкову та ефективну процентну ставку.

Номінальна ставка – це ставка відсотків, що виплачується власником активів на підставі договорів і яка залишається фіксованою протягом усього терміну договору та використовується для розрахунку з контрагентом.

Ринкова ставка - складається на основі коливання співвідношення попиту і пропозиції на ринку позичкових капіталів, її первісну кількісну величину становить облікова ставка Національного банку, яку він стягує з комерційних банків за надані їм позички [3].

Дуже часто на дату розміщення активу виникає різниця між ринковою і номінальною процентними ставками, що призводить до додаткових

прибутків або збитків від розміщення активів за ставкою, яка вища або нижча за ринкову.

Ефективна ставка - ставка, яка точно дисконтує очікуваний потік майбутніх грошових платежів або надходжень упродовж очікуваного терміну дії фінансового інструменту до чистої балансової вартості (амортизованої собівартості) цього інструменту [2]. Ефективна ставка відсотка використовується для оцінки фінансових інструментів, що обліковується за амортизованою собівартістю; визнання процентних доходів, включаючи амортизацію дисконтів та премій у фінансових результатах діяльності банку; дисконтування очікуваних майбутніх грошових потоків у разі зменшення корисності активів.

Отже, можна сказати, що доходи відіграють важливу роль у процесі діяльності банків, та важливу роль відіграють підходи до їх вимірювання.

Список використаних джерел

1. Постанова «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України», від 18.06.2003 №225, чинний, поточна редакція. – Редакція від 02.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>.

2. Постанова «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України», від 18.06.2003 №255, чинний, поточна редакція. – Редакція від 26.11.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0583-03>

3. Енциклопедія «Структура відсоткових ставок» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/63-s/2776-struktura-vidsotkovikh-stavok.html>

4. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – К.: Знання-Прес, 2008

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що конкурентоспроможність – одна з найскладніших економічних категорій, що динамічно розвиваються та змінюються. Важливість дослідження методів оцінки конкурентоспроможності банків зумовлюється визначальною роллю ринку як вирішального фактору економічного зростання та стабільності вітчизняної банківської системи.

Поняття «конкурентоспроможність» досліджувало багато видатних науковців, таких як М. Портер, Ю. О. Заруба, М.О. Єрмолов, І. Лютий.

Отже, Ю.О. Заруба розглядає у своїй праці конкурентоспроможність банку як таку, що «відображає успішність його функціонування в процесі набуття, утримання та розширення ринкових позицій, що передбачає здатність банківської установи забезпечувати відповідність власних послуг запитам споживачів та протистояти негативному впливу зовнішнього середовища» [1].

В свою чергу такі науковці як Лютий І.О. та Солодка О.О. трактують конкурентоспроможність банку як «рівень їх готовності ефективно надавати конкурентні фінансові послуги, забезпечувати високу фінансову стійкість і динамічно розвиватися, враховуючи загальноекономічне і соціально-політичне становище держави та протидіючи різноманітним зовнішнім і внутрішнім ризикам» [3].

Таким чином, проаналізувавши всі вищенаведені визначення можна зробити висновок, що «конкурентоспроможність» означає здатність суб'єкта набувати чи володіти такими якостями, властивостями, які впливають на успішність його діяльності в умовах економічного суперництва.

Для того, щоб підтримувати конкурентоспроможність банку на ринку потрібно визначити методи її оцінки.

Досліджуючи праці таких науковців як І.О. Лютий., О.О. Солодка, ми виявили, що вони поділяють методи оцінки конкурентоспроможності банку на такі групи: кількісні, графічні, комбіновані [3]. Кожна з груп має недоліки і одним з головних є необхідність оцінки якісних параметрів.

На нашу думку, слід використовувати найбільш поширені методи оцінки конкурентоспроможності банку: RATE, CAMELS, метод «інформаційного спостереження», метод банківського скорингу, які запропонував науковець Колесов П. Ф. [2]. Кожен з зазначених методів має, як свої переваги так і недоліки. Саме тому для найбільш точних результатів доцільно застосовувати декілька методик.

Таким чином, на наш погляд, можна сказати, що конкурентоспроможність банку потребує використання різних за складністю методів її оцінки та правильного їх застосування для утримання своєї позиції на ринку, а також вважаємо за потрібне порекомендувати здійснення моніторингу ефективності діяльності банку, що впливає на його конкурентоспроможність.

Список використаних джерел

1. Заруба Ю.О. Конкурентоспроможність комерційного банку / Ю.О. Заруба // Фінанси України. – 2001. – № 2. – С. 22–23.

2. Колесов П. Ф. Модель оценки конкурентоспособности коммерческого банка / П. Ф. Колесов // Проблемы и перспективы экономики и управления: материалы междунар. науч. конф. (г. Санкт-Петербург, апрель 2012 г.). - СПб.: Реноме, 2012. - С. 77-81.

3. Лютий І.О. Банківський маркетинг [Текст] : підручн. для студ. вищ. навч. закл. / І. О. Лютий, О.О. Солодка – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 776 с.

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Кредитування є найважливішим напрямком здійснюваних банком активних операцій. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та як складова частина активів банку, що має свій рівень дохідності та ризику. Видаючи кредити іншим банкам, фізичним та юридичним особам банк формує свій кредитний портфель. Кредитний портфель банку є «вершиною» кредитної діяльності. Саме якість всього кредитного портфеля визначає ефективність кредитної діяльності [2].

Бугель Ю.В. вважає, що кредитний портфель комерційного банку необхідно розглядати в широкому та вузькому значеннях. Кредитний портфель банку в широкому значенні – це комплексний інструмент управління (активами і пасивами) банку; у вузькому – набір кредитних інструментів для досягнення таких цілей, як: високий рівень доходу в поточному періоді; високий темп приросту очікуваного доходу в майбутній довгостроковій перспективі; мінімізація рівня ризиків кредитного портфеля; дотримання необхідної ліквідності кредитного портфеля; забезпечення максимального ефекту податкових пільг [1].

На наш погляд, заслуговує на увагу точка зору Голуб В.М. на кредитний портфель як важливий інструмент управління кредитною діяльністю комерційного банку, що має спрямовувати його стратегічну політику і поточну діяльність на виконання завдань державної кредитної політики. Для активізації ролі кредитного портфеля як інструмента підвищення дохідності від кредитних операцій науковцем запропоновано розглядати його з трьох позицій [3, с. 7]. По-перше, банк має формувати кредитний портфель за вимогами державної кредитної політики відповідно до його місця в її впровадженні. По-друге, банк формує кредитний портфель

до моменту укладання кредитних угод на основі обсягів і з урахуванням структури стратегічного кредитного портфеля, тобто згідно з державними пріоритетами. По-третє, це — портфель фактично наданих кредитів, або фактичний кредитний портфель, що зараз є загально визнаним.

Як економічна категорія «кредитний портфель» відтворює три ключові взаємопов'язані між собою аспекти банківської діяльності – дохідність, ліквідність і ризик.

НБУ розробив власну методику класифікації кредитного портфеля, що здійснюється за такими параметрами: кредитоспроможність позичальника, стан обслуговування позичальником заборгованості та відсотків/комісій за кредитом, рівень та якість забезпечення кредитної операції

Розмір кредитного портфеля оцінюється за балансовою вартістю всіх кредитів банку, у тому числі прострочених, пролонгованих, сумнівних. Балансова вартість – це вартість, за якою актив та зобов'язання відображаються в балансі. У структурі балансу банку кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, яка має свій рівень дохідності і відповідний рівень ризику.

У фаховій літературі часто зустрічаються поняття оптимального та збалансованого кредитного портфеля. Оптимальний кредитний портфель найбільш точно відповідає за складом і структурою кредитної та маркетинговій політиці банку і його планом стратегічного розвитку. Збалансований кредитний портфель – це портфель банківських кредитів, який за своєю структурою і фінансовими характеристиками лежить в точці найбільш ефективного вирішення дилеми "ризик-прибутковість".

Отже, визначення кредитного портфеля банку як економічної категорії дає змогу представити кредитний портфель не лише як технічну сукупність окремих кредитних активів, а насамперед як сукупність відносин кредитора і позичальників, які виникають у процесі руху тимчасово вільних грошових коштів. В процесі управління банку кредитний портфель необхідно

розглядати у взаємозв'язку з усіма складовими банківської діяльності, зокрема з власним капіталом та зобов'язаннями банку.

Список використаних джерел

1. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю.Бугель // Галицький економічний вісник. — 2010. — №2(27).— с.157-163.

2. Голуб В.М. Управління кредитним портфелем комерційного банку. Автореф. Дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / В.М. Голуб; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2004. — 19 с.

3. Д'яконов К.М. Оптимізація ризику кредитного портфеля банку / К.М. Д'яконов // Наука й економіка. — 2010. — № 2 (18). — С. 35-41.

4. Тридід О. В. Концептуальні засади формування організаційно – економічного механізму управління банком / О. В. Тридід, В. Я. Вовк // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С. 98–107 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.

Федоренко В.О.

КНТЕУ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Кризові явища в національній економіці та банківській системі зумовлені багатьма чинниками, серед яких: структурні дисбаланси економічного розвитку, імпортозалежність, доларизація, неефективна грошово-кредитна та валютна політика, неефективний банківський нагляд, дефіцит бюджету та нераціональні видатки вимагають проведення швидких реформ в сфері державної економічної політики. Однак, зважаючи на те, що грошово-кредитна політика протягом всіх років незалежності залишається чи не єдиним ринковим

механізмом стимулювання економічного росту та антикризової політики, підвищення дієвості монетарних інструментів повинно стати першочерговою ціллю Національного банку України. Підвищує актуальність даного питання й те, що основні грошові ресурси для активізації економічного зростання зосереджені в Україні, однак потрібно розробити оптимальний механізм та впровадити ефективні інструменти акумуляції та перерозподілу даних ресурсів [1, с.197].

Аналізуючи особливості проведення грошово-кредитної Національного банку України під час загострення кризових явищ в економіці протягом 2014-2016 років, на наш погляд, можна виокремити певні недоліки, які мали суттєвий вплив як на стан грошово-кредитного ринку, так і на економіку в цілому. Таким чином, перелічені недоліки грошово-кредитної політики Національного банку України мали кумулятивний ефект на стан банківської системи, оскільки збільшення ставок за активними і пасивними операціями НБУ призвели до одночасного існування структурного профіциту і дефіциту ліквідності банківської системи та до зростання девальваційних очікувань.

Відповідно до нового режиму провадження діяльності передбачається провідна роль операцій відкритого ринку при здійсненні грошово-кредитного регулювання. Основним каналом для впливу на головну ціль діяльності – цінову стабільність – передбачається процентний канал, який реалізується через встановлення пріоритетного проміжного орієнтиру грошово-кредитної політики – динаміки зміни міжбанківських процентних ставок. Результати дослідження впливу операцій на відкритому ринку на кон'юнктуру грошово-кредитного ринку України, також вказують на провідну роль впливу процентних ставок за операціями з регулювання грошово-кредитного ринку на ринкові показники, зокрема міжбанківські процентні ставки. Це вказує на посилення процентного каналу ГКП НБУ[2, с.136].

Сформулюємо певні рекомендації щодо застосування операцій Національного банку України при переході до режиму, який базується на ційовій стабільності: запровадження заходів з інституційного вдосконалення

регулювання грошово-кредитного ринку; впровадження комплексної нової моделі операційних інструментів впровадження грошово-кредитної політики, яка б мала безпосередній вплив на досягнення Національним банком України запланованих цільових показників; новлення основного інструменту рефінансування банків та запровадження захисних механізмів (захисна знижка, первісна маржа, маржинальна вимога) при його використанні, перехід на справедливую вартість при оцінці забезпечення за ним; використання системи пулу активів при здійсненні Національним банком України зворотних операцій з рефінансування та перехід на операції із залученням третьої сторони (клірингової установи).

Список використаних джерел

1. Віблій П.І. Перехід до інфляційного таргетування в Україні /П.І. Віблій, Х.В. Горбова, Б.А. Федак // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2014. –Вип. 24. – С. 193–198.
2. Лановий В. В. Діяльність центрального банку на відкритому ринку як інструмент грошово-кредитної політики : дис. канд. ек. наук : 08.00.08 / Лановий Володимир Володимирович – Суми, 2016. – С. 241.

Фомушин А.Е.

КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІЗБУТОВИХ КАНАЛІВ БАНКІВ

В час нестабільної політичної та соціально-економічної ситуації в країні, коли довіра населення до банків падає, банківським установам все складніше залучати нових клієнтів. Банки намагаються зменшити витрати, та підвищити прибутковість. Це вони можуть реалізувати через свої збутові канали.

Канал збуту банківських продуктів - це сукупність філій, відділень, технічних засобів, посередників, які беруть участь у процесі доведення банківських продуктів до клієнта [1, с.242].

Критичний огляд різних точок зору на класифікацію банківських продуктів і послуг на роздрібному ринку дозволив запропонувати класифікацію каналів збуту з прикладами щодо їхнього розподілу за визначеними критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація каналів збуту банківських продуктів

Класифікаційні ознаки каналів	Канали
1.Складність каналу	Нульові (центральні офіси банків, філії, відділення, представництва тощо). Багаторівневі (агенти – фірми, агенти – фізичні особи)
2.Характер контакту з клієнтами	Прямого контакту – нульові й багаторівневі (традиційних технологій). Дистанційні (Інтернет-сайти, банкомати, контакт-центри тощо)
3.Мобільність каналу	Стаціонарні. Пересувні
4.Форма обслуговування клієнтів	Самообслуговування (кредитні картки, Інтернет-сайти, банкомати тощо). Традиційного обслуговування (центральні офіси банків, філії, відділення тощо)
5.Повнота продуктового обслуговування	Універсальні. Спеціалізовані на окремих видах продуктів (пункти обміну валют тощо)
6.Спрямованість каналу на тих чи інших споживачів	Універсальні (оптово-роздрібні). Спеціалізовані (роздрібні, оптові)
7.Власність	Канали, що належать банку. Канали інших власників

Традиційно збут здійснюється через мережу установ банку та агентів.

Канали збуту можна класифікувати за різними ознаками, що дозволяє більш результативно управляти ними.

Загальні вимоги щодо каналів збуту на основі поєднання інтересів споживачів і банків, це висока технічна надійність, технологічність, сумісність систем, здатність до вдосконалення, зручність для клієнта .

Виконання цих вимог потребує наявності коштів і залучення професіоналів, що в час кризи банківського сектору є проблемним для банків. Проте, дотримання викладених вимог дозволить банкам утворити цілісну збутову систему та зменшити операційні ризики, і тоді працюватиме на кінцевий результат – забезпечення задоволення попиту на продукти і послуги, що їх супроводжують, при гармонічному поєднанні різних її складових.

Стаціонарні канали є найпоширенішими в Україні, та спостерігається неухильна тенденція введення дистанційних каналів, що обумовлюється жорсткою конкурентною боротьбою за клієнта, а також можливістю певного здешевлення банківського бізнесу завдяки зменшенню кількості банківських відділень. В країнах з розвинутою економікою дистанційне обслуговування стрімко набирає обертів та поступово «витісняє» обслуговування через стаціонарні канали.

Отже, для банків України пріоритетним є розвиток системи дистанційного обслуговування клієнтів та вибір оптимальних форм обслуговування виходячи зі своїх стратегічних цілей. Дотримання вимог до каналів збуту зменшить втрати банку від операційних ризиків, та дозволить раціонально використовувати свої можливості при максимальній зручності для клієнтів.

Список використаних джерел

1. Васильєва Т.А. Маркетинг у банку: навч. посіб. / Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко, І.О. Школьник; за ред. проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2014. – 353 с.

ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Основним критерієм ефективності діяльності страхової компанії є її рентабельність. Саме за рахунок отримання позитивного фінансового результату страховик забезпечує собі необхідний рівень платоспроможності. Крім того, для компаній страхування життя рентабельність діяльності є визначальним критерієм вибору компанії страхувальником, а стабільне надходження страхових платежів забезпечує фінансову стійкість страхових операцій [3].

Оцінюючи рентабельність діяльності страхової компанії можна використовувати цілий ряд різноманітних підходів. Кожен автор виділяє свою систему показників, робить наголос на одних та нехтує значенням інших. Проте найважливішими є наступні [1]:

1) Рентабельність страхової діяльності в цілому або за кожним видом страхових операцій:

$$P_o = \frac{\text{Прибуток від страхових операцій}}{\text{Витрати страхової компанії}}$$

2) Рентабельність продаж (страхових платежів):

$$P_{\text{пр}} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Сума страхових платежів}}$$

3) Рентабельність страхової справи:

$$P_{\text{сс}} = \frac{\text{Прибуток у тарифах}}{\text{Витрати на ведення справи}}$$

Звичайно ж, розраховуються для страхових компаній і такі стандартні показники, як рентабельність капіталу та рентабельність активів.

Проблемою вітчизняного страхового бізнесу є недооцінка ролі інвестиційних операцій. У розвинутих країнах світу страхові компанії є не лише підприємницькими структурами, які пропонують страхові послуги, але й важливими інвестиційними інститутами. Прибуток від інвестицій служить страховику в якості джерела збільшення власного капіталу та розвитку основної (страхової) діяльності[4].

Тому виникає необхідність розраховувати показник рентабельності інвестицій:

$$P_i = \frac{\text{Прибуток у від інвестиційної діяльності}}{\text{Страхові резерви}}$$

Так, рівень рентабельності інвестицій страховика значно впливає на прибутковість страхових операцій. За результатами кореляційно-регресійного аналізу, коефіцієнт детермінації між цими показниками у деяких компаній є дуже високим (наприклад, 94,74% для СК «Провідна»*).

*розраховано автором за даними [2]

Отже, на сьогодні існує чимало методичних підходів щодо здійснення оцінки рентабельності діяльності страховика, проте не сформовано єдиної ефективної системи показників, яка б дозволяла найбільш повно та справедливо оцінювати фінансові результати компанії. Розробка та практичне використання такої системи сприятиме, в першу чергу, ефективному управлінню, а отже підвищить фінансову стійкість та надійність страхової компанії.

Список використаних джерел

5. Бутовська Ю. С. Оцінка фінансових результатів діяльності страхової компанії / Ю. С. Бутовська // Вісник УАБС НБУ. – 2014. - №18. – С. 23-25.
6. Звіт про фінансові результати СК «Провідна». Офіційний сайт СК «Провідна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.providna.ua/>
7. Малинич Г. М. Методичні підходи до аналізу фінансової надійності страхових компаній: переваги та недоліки / Г. М. Малинич // Вісник

Київського національного економічного університету імені Тараса Шевченка.
Серія: Економіка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – №113-114. - С. 87-91.

8. Федоренко М. С. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні / М. С. Федоренко // Економічна наука. – 2013. – № 9. - С. 21-23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_9_7.

Шаповал С. В.

КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Оскільки при сьогоденній ситуації в Україні існують значні фінансові коливання, то подальший розвиток країни досить проблематичний. Для реалізації інвестиційних проектів є необхідним наявність інвестиційних ресурсів, які можна було б отримати від банків. Тому для цього гостро постає питання оцінки якості інвестиційного портфеля банків.

Дослідженню банківської інвестиційної діяльності приділяли значну увагу у своїх працях класики економічної науки А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. М. Кейнс, М. І. Туган-Барановський та інші. Різні аспекти банківського інвестування вивчали вітчизняні і зарубіжні вчені-економісти. Значний внесок у розвиток теорії управління банківською інвестиційною діяльністю зробили М. П. Денисенко, Б. Л. Луців, А. А. Пересада, Т. В. Майорова, О. Д. Вовчак, В. І. Грушко, С. В. Онікієнко, С. К. Реверчук, А. М. Мороз, М. М. Туріанська, Л. О. Примостка та інші.

Законом України «Про інвестиційну діяльність» поняття «інвестиції» трактується як «всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект» [4].

Інвестиційний портфель - це цілеспрямовано сформована сукупність об'єктів реального і фінансового інвестування, призначених для здійснення інвестиційної діяльності у відповідності з розробленою інвестиційною стратегією банку [2].

Інвестиційний портфель – це конкретна структура обраної інвестиційної діяльності, з приводу спеціально підбраного набору конкретних інвестиційних інструментів (активів), прийнятих до реалізації в межах окресленої стратегії розвитку підприємства та дотримання пропорцій розподілу інвестованого капіталу між ними [1, с. 347]. У спрощеному розумінні інвестиційний портфель становить визначену сукупність об'єктів фінансового та реального інвестування, що формується відповідно до попередньо розробленої інвестиційної стратегії, залежно від інвестиційних цілей розвитку фірми [3].

На мою думку, для моєї теми найбільш вдалим є визначення «інвестиційного портфеля банку», як певний набір сукупності цінних паперів, які в свою чергу різняться за видом, термінами та ступенем ліквідності, але оцінюється як єдине ціле.

Оскільки проблемою дослідження є оцінка якості інвестиційного портфеля банку, потрібно звернути увагу на підходи щодо оцінки якості. Як правило, оцінка ефективності сформованого інвестиційного портфеля здійснюється за допомогою відносних показників, які одночасно враховують ліквідність, дохідність і ризик інвестиційного портфеля банку. Ці три підходи утворюють так звану «тріаду» оцінки якості інвестиційного портфеля банку.

Список використаної літератури

1. Дука А. П. Теорія і практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. / А. П. Дука. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
2. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України : Постанова Правління НБУ від 03.10.2005 №358 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Плаксіна Є. М. Сучасні підходи до формування інвестиційного портфеля / Є. М. Плаксіна. – З. : Економічний вісник ЗДІА. – 2012. – № 3. – С. 96-103.
4. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 №1560-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

\
Шостак І.А.

КНТЕУ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗБУТОВОЇ МЕРЕЖІ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Останнім часом скоротилась чисельність діючих банків, що призвело до зростання жорсткої конкуренції на ринку банківських послуг. Внаслідок чого змінилося відношення клієнтів до банківської системи, що призводить до необхідності банківським установам приділяти найбільшу увагу якості обслуговування клієнтів, що залежить, насамперед, від способу їх взаємодії з банком. Це пов'язано з тим, що відносно високий рівень стандартизації та уніфікації банківських послуг призвів до того, що цінність останніх визначається не тільки і не стільки його характеристиками, але й характером взаємодії з особою, що представляє банк, а також простотою отримання та користування послугою. Внаслідок впливу сукупності зазначених факторів у клієнта формується враження про весь банк. Саме

тому формування ефективної збутової мережі є надзвичайно важливим завданням для сучасних фінансово-кредитних установ.

Одне за найважливіших місць у банківській збутовій мережі займають філії та відділення, які забезпечують представленість банку та його послуг на регіональному ринку. Загалом усі канали збуту банківських послуг можна розділити на дві великі групи: традиційні (або стаціонарні) та дистанційні.

Історично першими та найбільш розповсюдженими залишаються саме традиційні канали збуту банківських послуг, а саме: філії, відділення та представництва банків. Проте, на відміну від філії та відділення, представництво банку не має права реалізовувати банківські операції.

Суттєвий вплив на розвиток каналів збуту було спричинено розвитком інформаційних технологій та телекомунікацій, особливо щодо банківського обслуговування.

Система збуту в сучасному банку має наступні ознаки:

- високий рівень технічного оснащення;
- необхідність значних інвестицій у розвиток різних каналів збуту;
- різноманіття форм доставки продукту на вибір клієнта;
- готовність системи до внутрішньої структурної перебудови;
- взаємне доповнення одних каналів іншими;
- координація управління каналами збуту.

До системи каналів збуту висуваються високі вимоги, зокрема, окупність інвестицій, надійність та безпека для клієнта і самого банку, максимальне завантаження потужностей, комфортність у користуванні, єдина корпоративна культура та єдиний стандарт високого сервісу.

Список використаних джерел

1. Банківський маркетинг : підручник / І. О. Лютий, О. О. Солодка. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 776 с.;
2. Маркетинг у банку : навчальний посібник / О. В. Дубовик, С. М. Бойко, М. А. Вознюк, Т. Д. Гірченко. – 2-ге вид. – К. : Алеута, 2007. – 275 с.

3. Чернявський І.Б. Управління каналами збуту банківських послуг в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / І.Б. Чернявський. – Суми, 2015. – 22 с.

СЕКЦІЯ 4

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Андруха К.С.

ХІФ КНТЕУ

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ТА ПАСИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Рівень ефективності управління активами і пасивами в усьому світі розглядається як один з найважливіших чинників підвищення стабільності, надійності, ліквідності та прибутковості діяльності. В умовах жорсткої конкуренції, що супроводжує розвиток ринкової економіки, необхідно постійно удосконалювати системи та форми управління активами і пасивами, швидко оволодівати нагромадженими в теорії та практиці знаннями, знаходити нові неординарні рішення в динамічній ситуації. Такий підхід до управління забезпечує вигреш у конкретному середовищі або, нормальні умови розвитку підприємства.

Результати оцінки вартості активів впливають на різні аспекти господарської діяльності підприємства:

- 1) Визначають потребу у капіталі, необхідному для формування активів;
- 2) Вартість активів впливає на рівень собівартості продукції та цінову політику;
- 3) Реальна оцінка вартості активів визначає об'єктивність фінансових результатів діяльності;
- 4) Вартість активів використовується під час залучення підприємством кредитів для їх майнового забезпечення;
- 5) Вартість активів являє собою базу для розрахунків з метою оподаткування;

б) Вартість активів безпосередньо впливає на формування показника ринкової вартості підприємства, який у системі фінансового менеджменту є одним із найважливіших показників [1, с. 101].

Управління пасивами підприємства скероване на вирішення таких основних завдань:

- 1) Формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;
- 2) Забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику;
- 3) Забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності;
- 4) Забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку;
- 5) Забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників;
- б) забезпечення своєчасного реінвестування капіталу [2, с. 113].

Отже, на сучасному етапі активи та пасиви підприємства є одним з найважливіших факторів будь-якого виробництва, їх склад і ефективність використання прямо впливає на кінцевий результат господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Тимошенко Ю.М. Фінансовий менеджмент активів підприємства, актуальні напрямки його розвитку/Ю.М.Тимошенко//Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. – №1. – С.94–103.
2. Янковська В.А., Семенець А.О., Кузнецова С.О. Управління активами та пасивами підприємства / В.А. Янковська, А.О. Семенець, С.О. Кузнецова // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2013. – №6. – С. 111-114

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Теорія фінансової стратегії, досліджуючи об'єктивні економічні закономірності ринкових відносин, розробляє форми та способи виживання розвитку за нових умов. Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання. Вона охоплює всі форми фінансової діяльності підприємства: оптимізацію основних та оборотних коштів, формування та розподіл прибутку, грошові розрахунки та інвестиційну політику. У процесі розробки стратегії особлива увага приділяється виробництву конкурентоспроможної продукції, мобілізації внутрішніх ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, формуванню та розподілу прибутку, ефективному використанню капіталу підприємства тощо. Важливе значення для формування фінансової стратегії має врахування факторів ризику: ризику неплатежів, інфляційних коливань, фінансової кризи. У цих умовах з'являється необхідність передбачення майбутнього стану підприємства, а це можливо тільки при використанні фінансової стратегії діяльності підприємства [1].

На сучасному етапі розвитку економіки науковці та практики у своїх дослідженнях все більше уваги звертають на проблему формування фінансової стратегії підприємств, як складової загальної стратегії. Такий підхід пов'язаний з тим, що фінансова діяльність суб'єктів господарювання вже не може бути звуженою до оперативного управління окремими складовими фінансових ресурсів: джерелами та напрямками їх використання. На це вказують, зокрема, такі учені, як І.Бланк, А.Петрова, Л.Диканьгаїн. Однак у роботах відсутній єдиний підхід до визначення як поняття

«фінансова стратегія», такі стратегії фінансового розвитку, що стримує розробку дієвих механізмів управління останньою[2].

Аналіз хронології та змісту наукових публікацій, присвячених проблемі формування фінансової стратегії на підприємствах виробничих галузей, вказує, що вони кореспондують з тенденціями макроекономічних показників в економічному секторі України [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що фінансова стратегія підприємства – це визначення довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства, що включають в себе формування, управління та планування його фінансових ресурсів з метою підвищення вартості підприємства за умови забезпечення фінансової рівноваги. Фінансова стратегія є невід’ємною складовою та надзвичайно важливим елементом у стратегічному управлінні компанії, яка повинна узгоджуватись і відповідати цілям, напрямкам, завданням формування загальної стратегії розвитку підприємства. Вона дає можливість сформувати фінансові резерви підприємства як засіб для протистояння можливим змінам зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Бучакчийська Ю.А. Теоретичні засади формування фінансових стратегій підприємства / Ю.А. Бучакчийська // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. - №4(28). – С. 118-121

2. Янковська В.А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства//ВісникНТУ«ХП».Серія:Актуальніпроблемиуправліннятафіна нсово-господарськоїдіяльностіпідприємства–Харків:НТУ «ХП». – 2013. – №50(1023). – С.182–187.

РИНОК ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розвиток лізингу в Україні стикається з проблемою пошуку значних за обсягом та стабільних джерел коштів для здійснення лізингових операцій.

Світова практика здійснення лізингових операцій доводить, що в умовах економічної кризи, подібної до тієї, що склалася в Україні, коли практично зупинилося фінансування оновлення основних засобів у зв'язку з недостатністю прибутку підприємств і значним зменшенням виробництва, цей метод фінансування є найбільш доцільним і мобільним, а отже може сприяти збереженню ліквідності більшості підприємств України [1].

За даними табл. 1 у 2016 році до переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 240 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 406 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу [2]. Аналіз стану вітчизняного підприємництва дозволяє зробити висновок про те, що сьогодні найбільш реальними господарюючими суб'єктами, що мають тимчасово вільні кошти або мають доступ до таких, є банківські установи, що обумовлює доцільність їх включення до здійснення лізингових операцій. Лідуючі компанії на вітчизняному ринку лізингу є дочірніми структурами банків (ВТБ Лізинг, Райффайзен Лізинг Аваль, ОТП Лізинг, УніКредит Лізинг, VAB Лізинг).

Протягом 2014–2016 років спостерігалось зменшення кількості юридичних осіб з 264 до 240, для яких надання лізингових послуг є основним видом діяльності. Незважаючи на це фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть

згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 7 371 договорів фінансового лізингу на суму 7 756,8 млн грн.

Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 6 010,7 млн. грн.

Протягом 2016 року відбулося зменшення зареєстрованих установ на 10,1% порівняно з відповідним періодом попереднього року та відбулося незначне скорочення кількості діючих договорів фінансового лізингу на 7,5% та стрімке збільшення кількості договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період на 173,0 % відповідно. При цьому збільшилась і вартість договорів на 56,0%.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності лізингодавців
за 2014–2016 рр.*

Показник	2014	2015	2016	Темпи приросту, %	
				2015/2014	2016/2015
Кількість зареєстрованих установ	264	267	240	1,1	-10,1
Вартість діючих договорів фінансового лізингу, (млн. грн.)	57 089,6	29 723,2	23 660,8	-47,9	-20,4
Кількість діючих договорів фінансового лізингу, (од.)	27 628	22 773	21 064,0	-17,6	-7,5
Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, (млн. грн.)	5 328,5	4 973,1	7 756,8	-6,7	56,0
Кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, (од.)	6 501	2 700	7 371	-58,5	173,0

*Джерело: складено автором за офіційними даними НКЦПФР

Для активного розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс наступних заходів:

1. Для утворення якісно нового рівня лізингових відносин, потрібно, перш за все, направити всі сили на розв'язання проблеми фінансової

кризи.

2. Слід удосконалити нормативно-правове регулювання, сформувавши пільговий режим, створити фінансове та організаційне забезпечення лізингових операцій. При подальшому розробленні нормативно-правових актів з питань лізингу потрібно врахувати і досвід зарубіжної практики.

3. Залучити Українську асоціацію лізингу до розвитку відповідних керівних принципів нагляду як за діяльністю банків, так і небанківських компаній і розробці переліку стандартів, яких повинні дотримуватися лізингові компанії, діючі в Україні.

4. Необхідною є підготовка спеціалістів як лізингових компаній, так і банків, які сприятимуть розвитку галузі. Важливий обмін знаннями та досвідом з міжнародними країнами.

5. Слід ініціювати здійснення експериментальних проектів за участю трьох-чотирьох існуючих компаній, які б отримали інтенсивне навчання і цільову підтримку капіталом, аби продемонструвати, яким чином повинен розгортатися процес розвитку.

Крім цього, забезпечення фінансування з боку Світового Банку могло б бути головним каталізатором підтримки розвитку ефективного ринку лізингу в Україні. Світовий Банк, будучи координатором всіх зусиль широкого діапазону агентств та комерційних джерел, міг би гарантувати, що галузь розвивається прогресивно і що ресурси використано у найбільш ефективний спосіб.

Список використаних джерел:

1. Брус С.І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні / С.І. Брус // Фінанси України. – 2008. – №11. – С. 75-85.

2. Інформаційно-аналітичний портал «Лізинг в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leasinginukraine.com>.

ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Іноземний капітал відіграє важливу роль в банківській діяльності України. В умовах постійних дисбалансів в національній економіці, спричинених переважно відсутністю стабільного фінансування, частка іноземного капіталу в банківській системі України дає можливість залучати необхідні ресурси на зовнішніх фінансових ринках.

В Україні експансія іноземного капіталу здійснюється в основному за рахунок злиття та поглинання банків, що відбувається такими шляхами:

- повний продаж («Райффайзен банк Аваль» (Австрія), «Індекс-Банк» (Франція));
- продаж банку з подальшим спільним веденням бізнесу («Укрсоцбанк» (Австрія));
- ринковий продаж акцій шляхом їх розміщення на фондовій біржі («Мегабанк» (Німеччина), «Форум» (Німеччина));
- публічне розміщення акцій вітчизняних банків на світових фондових біржах (ІРО)[1].

Було проведено емпіричне дослідження про реакцію іноземних і вітчизняних банків на кризові явища 2014-2016 р.р. Іноземні банки виявилися більш стійкими до економічної кризи в порівнянні з приватними вітчизняними, хоча істотно погіршили власне фінансове становище.

Головними причинами вищої стресостійкості іноземних банків стали:

- фінансова підтримка материнських структур;
- більш висока лояльність вкладників;

- менш ризикова політика фондування з меншою залежністю від ресурсів роздрібних вкладників;
- своєчасний вихід більшості іноземних банків з високомаржинального бізнесу споживчого кредитування;
- ефективна стратегія зниження витрат і реорганізації мережі [2].

За даними Національного банку України частка іноземного капіталу в банківській системі станом на 01.01.2016 р. складає 43,3%, що є найбільшим показником за останні 15 років. Станом на 01.01.2016 р. з 126 працюючих (що мають ліцензію) в Україні банків 41 фінансова установа – з іноземним капіталом, у тому числі 17 банків з 100% іноземним капіталом. На 01.01.2017 р. число діючих банків в Україні становить 93, з яких з іноземним капіталом – 38, що становить 40,8 %. Загалом же, активи працюючих банків України, без врахування неплатоспроможних фінансових установ, у 2016 році зросли на 1,913 млрд грн, або на 0,2%, – до 1,256 млрд грн станом на 1 січня 2017 року [3].

Отже, на сучасному етапі розвитку вітчизняної банківської системи іноземний капітал має як негативний вплив, так і позитивний – створює здорові конкурентні відносини для вітчизняних банків.

Список використаних джерел

1. Присутність іноземних банків в Україні – 2014-2016 [Електронний ресурс].- Режим доступу :<http://bankografo.com/blog>
2. Жолудь Д.Р., Шевчук Ю.С. Надходження іноземного капіталу до банківського сектору України в умовах нестабільної економіки.[Електронний ресурс].- Режим доступу: ukrlogos.in.ua/07.06.2016_5.pdf
3. Гірченко Т.Д. Іноземний капітал в банківському секторі України : вплив, наслідки та перспективи\ Т.Д.Гірченко, О.І.Сердюкова\WSPÓŁPRACAEUROPEJSKA.- 2016-Вип. 5(12) –ст.45-59

РОЗВИТОК ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Інтернет-банкінг або веб-банкінг — один із видів дистанційного банківського обслуговування, засобами якого доступ до рахунків та операцій за рахунками забезпечується в будь-який час та з будь-якого комп'ютера через Інтернет.

Для виконання операцій використовується стандартний браузер (Google Chrome, Internet Explorer, Mozilla тощо). Таким чином, необхідності встановлювати додаткове програмне забезпечення немає.[2]

Число користувачів послуг інтернет-банкінгу в світі перевищило 500 млн. чоловік. А, згідно з прогнозами Світового банку, ця цифра до 2020 року зросте до 800 млн., і рівень проникнення послуги в економічно розвинених країнах перевищить 90%.[1]

На даний момент найбільшою популярністю банківський інтернет-сервіс користується в таких країнах, як Німеччина, Великобританія, Швеція. У деяких європейських країнах більше половини банків в країні надають послуги онлайн. За часткою банків, що надають інтернет-послуги, лідирують такі країни, як Ірландія, Люксембург, Греція та Бельгія.

Український веб-банкінг почав розвиватися у 2000 році. Тоді, першим банком, який почав використовувати нано-технології був Приватбанк.

Нажаль, криза 2008-2009 років не надала українським банкам стабільності, а тільки знизила капітали та їх платоспроможність. Сведбанк, що був філіалом найміцнішого банку Швеції, країни, яка є однією з найстабільніших на міжнародній банківській арені, припинив свою діяльність в Україні. ОТП-банк та Альфа-банк тимчасово призупинили діяльність ліцензії на випуск нано-банківських структур, Фінбанк взагалі відмовився від неї.

У 2013 році на ринку інтернет-банкінгу України з'явився перший реальний конкурент Приватбанку – Ощадбанк. Його плюсами були: більш монотонний дизайн, можливість занесення будь-якого платежу до своєї кредитної історії, а також, юр.особи отримали право на онлайн-оплату цінних паперів або акцій.[2]

З 2014 року по наш час два українські “гіганти” постійно оновлюють свої системи та конкурують один з одним. Приватбанк зробив рішучий крок вперед та змінив вектор розвитку з обов'язкової потреби терміналу до можливості оплати через мобільний додаток для смартфонів “Приват 24”.

Якщо звертатися до статистики, у 2016 році українці надають перевагу Приватбанку (57% операцій по країні), згодом йде Ощадбанк (34%) та Альфа-банк (4%).[1]

Юридичні особи довіряють все тим же лідерам: Приватбанк – 48%, Ощадбанк – 28%, але доволі конкурентно-спроможним виглядає Укрексімбанк, на який припадає 19% з усіх операцій.[1]

За оцінками незалежних статистичних центрів, українська система інтернет-банкінгу припадає приблизно на 26-29 місце серед Європейських країн. На нашу думку, держава має досить низьку позицію не через слабкий рівень самих нано-служб, а через відсутність зрілої конкурентноспроможності та низький рівень стабільності банківського сектору загалом. Саме утворення стабільного банку у наш час є важливим як для посилення економіки держави, так і для розвитку служб нано-банкінгу.

Список використаних джерел

1. Сайт державного комітету статистики України:<http://ukrstat.gov.ua/>
2. Сайт всесвітньої вільної енциклопедії “Вікіпедія”:
<https://www.wikipedia.org>

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Українські банки функціонують в умовах невизначеності та мінливості національної економіки, а позики надають в умовах підвищеного ризику. Політичні, економічні та соціальні складові розвитку країни створюють для проведення банківського кредитування певні особливості. З початку 2014 року відбувся злам позитивного тренду зростання обсягів кредитування економіки на негативний. З жовтня 2014 року падіння рівня кредитування набуло прискорення. В цілому обсяги кредитів, наданих у гривні, впали на 169 млрд. грн. (до 433,8 млрд. грн. на 01.01.2016 р.). Обсяг кредитів в іноземній валюті знизився на 15,7 млрд. дол.

Тобто відбувся колапс кредитування, що має такі негативні наслідки, зокрема, гальмування відновлення економіки внаслідок дефіциту позикових коштів для фінансування бізнесу; перешкоджання отриманню позитивних ефектів від девальвації для економічного зростання; перешкоджання стабілізації валютного курсу і зниженню інфляції, які можна було б забезпечити через стимулювання вітчизняного виробництва та імпортозаміщення на внутрішньому ринку, а також через стимулювання збільшення надходжень до країни валютної виручки експортерів.

Невеликий обсяг довгострокових кредитів продовжує скорочуватися, що головним чином зумовлено: системною проблемою нестачі довгих ресурсів у банківській системі; зниженням мотивації банків до кредитування внаслідок існування безризикових високоприбуткових інструментів - депозитних сертифікатів НБУ; обмеженим доступом до запозичень на

міжнародних ринках; збільшенням обсягів проблемних кредитів та, як наслідок, збільшенням резервів для покриття ризиків за такими кредитами; погіршенням фінансового стану позичальників внаслідок рецесії в економіці та низького внутрішнього попиту [2, с. 39-42].

За 2016 рік вклади клієнтів платоспроможних на кінець року банків виросли на 117.6 млрд. грн. в еквіваленті переважно за рахунок припливу коштів суб'єктів господарювання. У структурі зобов'язань банків домінують внутрішні ресурси, частка коштів населення та бізнесу у пасивах банків протягом року зросла із 64.0% до 73.4%.

Після переходу Приватбанку у державну власність частка державних банків у чистих активах збільшилася до 51.3% (з 28.1% на початку 2016 року), за депозитами населення – майже утричі, до 59.5%. У 2016 році зафіксовано історично високий збиток банківського сектору – 159 млрд. грн., що зумовлено резервуванням кредитного портфеля Приватбанку наприкінці року. Для решти банків відрахування в резерви значно знизилися, а сукупні збитки зменшилися до 23 млрд. грн. порівняно з 66 млрд. грн. у 2015 році. Закладено передумови для виходу сектору на прибуткову діяльність у 2017 році (без урахування фактору Приватбанку).

Отже, враховуючи вищезазначене, ключовим завданням банків у поточному році стане відновлення кредитування реального сектору та домогосподарств. Банки налаштовані оптимістично: за даними опитування НБУ, понад 70% фінансових установ очікують на зростання кредитного портфеля підприємств протягом наступних 12 місяців [1].

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Prostobiz.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.prostobiz.ua/finansovyy_gid/byudzhet/novosti
2. Стратегія розвитку банківської системи 2016-2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки» : матеріали Відкритий громадський проект для широкого експертного бачення, 2016 / [редкол.: Експертна робоча група з підготовки та розвитку проекту]. - Київ, Комітет

Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності, 2016. - 93 с.

Гончар А. О.

Київський національний торговельно-економічний університет

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Система управління державним боргом – це впорядкована певним чином сукупність об'єктів, суб'єктів, методів, важелів, інструментів, норм, стандартів, процедур, регламентованих нормами національного та міжнародного права, сформована з метою оптимізації формування, перерозподілу й використання тимчасово вільних кредитних ресурсів в інтересах реалізації загальнонаціональних завдань і пріоритетів [1].

Державний борг є важливим інструментом суспільного розвитку. Залучення коштів у розпорядження Уряду на кредитних засадах призводить до формування державного боргу та, з одного боку, забезпечує формування достатніх ресурсів для проведення бюджетних видатків, фінансування державних цільових фондів, активізації підприємницької діяльності, розширення споживчого попиту домогосподарств. З іншого боку, хронічний дефіцит державного бюджету, залучення й використання позик для його фінансування з зовнішніх джерел обумовили значне зростання державного та гарантованого державою зовнішнього боргу України, а відтак, і видатків на управління ним.

Слід зазначити, що державний борг виправданий лише у тих випадках, коли всі витрати, здійснені на управління ним сприяють збільшенню доходів держави у майбутніх періодах. Зростання ж витрат, пов'язаних із

обслуговуванням та погашенням державного боргу, спричиняє додаткове навантаження на державний бюджет.

Саме тому, важливим є аналіз динаміки бюджетних видатків на управління зовнішнім державним боргом.

За даними Державної казначейської служби України [2] станом на кінець 2011 р. видатки на управління державним та гарантованим державою зовнішнім боргом становили 19785 млн. грн. У 2012 р. загальна сума видатків на управління зовнішнім державним боргом порівняно з попереднім періодом зросла на 16500 млн. грн. і становила 36285 млн. грн. Станом на кінець 2013 р. видатки на управління державним та гарантованим державою зовнішнім боргом становили 47812 млн. грн., що на 11527 млн. грн. більше ніж у попередньому періоді. У 2014 р. загальна сума видатків на управління зовнішнім державним боргом зросла ще на 20633 млн. грн. порівняно з 2013 р. і становила 68445 млн. грн. Станом на кінець 2015 р. видатки на управління державним та гарантованим державою зовнішнім боргом становили вже 95049 млн. грн.

Наведені дані дозволяють стверджувати, що протягом 2011-2015 рр. видатки на управління державним та гарантованим державою зовнішнім боргом зростають, що головним чином пов'язано з девальвацією національної валюти, зростанням зовнішнього державного боргу та витрат з його обслуговування. Загальний темп приросту порівнюючи 2011 р. з 2015 р. склав 480,4 %.

Вважаємо за необхідне удосконалення управління зовнішнім державним боргом, зокрема оптимізації витрат на його обслуговування для забезпечення стабілізації суспільного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Кучер Г. В. Ефективність системи управління державним боргом в Україні / Г. В. Кучер // Фінанси України. - 2012. - № 6. - С. 44-57. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_6_5

2. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України
//[Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>

Гордійчук К.

Одеський фінансово-економічний коледж КНТЕУ

РОЗВИТОК ІНВЕСТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність є важливим фактором швидкого та ефективного економічного і соціального розвитку України. Недостатнє дослідження проблем інвестиційної діяльності значною мірою негативно позначається на ефективності залучення та використання іноземних інвестицій в Україні. Тому проблема розвитку інвестиційної діяльності, яка б стимулювала вітчизняних та іноземних інвесторів до вкладання виробничого капіталу в економіку України, набуває в сучасних умовах особливої актуальності. Україна потенційно може бути однією з провідних країн щодо залучення іноземних інвестицій. За даними Держстату у січні-червні 2016 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 2859,1 млн.дол. США та вилучено 330,1 млн.дол.США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), у січні-червні 2015 року – 1042,4 млн.дол.США та 351,3 млн.дол.США відповідно[3].Цьому сприяє її величезний внутрішній ринок, порівняно кваліфікована і водночас дешева робоча сила, значний науково-технічний потенціал, великі природні ресурси та наявність інфраструктури, хоч і не надто розвиненої. На підприємствах промисловості зосереджено 29,6% загального обсягу прямих інвестицій в Україну, в установах фінансової та страхової діяльності – 29,4%.

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення капітальних інвестицій, у січні-червні 2016 року залишаються: промисловість – 33,4%, будівництво – 13,7%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,5%,

інформація та телекомунікації – 4,8%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 10,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,8%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування– 2,3%. [1]

Щодо промисловості, то насамперед інвестуються – металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість та інше. Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у січні-червні 2016 року освоєно 72,2 відсотка капіталовкладень. Проте, незважаючи на всі кількісні та якісні перетворення, Україна сприймається іноземними інвесторами як несприятлива для інвестування країна. Притоку в інвестиційну сферу іноземного та приватного національного капіталу перешкоджають політична нестабільність, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення, та ще однією дуже важливою причиною - корупції. Саме через корупцію і бюрократію у світі склалася негативна думка про нашу державу, додамо до цього нашу систему оподаткування і ось мимаємо результат – Україна належить до групи країн з найбільшим інвестиційним ризиком. На сьогоднішній день іноземні інвестори, які все ж наважуються інвестувати в нашу економіку вимагають законодавчих гарантій, великі корпорації та інвестиційні компанії вимагають урядових гарантій та пільг. Проте механізм реалізації правових гарантій поки ще недостатньо відпрацьований. [2]

Інвестиції є джерелом науково-технічного прогресу. Використання іноземних капіталовкладень дає можливість оживити економіку країни, протидіяти збільшенню зовнішнього боргу держави, надаючи кошти для його погашення, стимулювати розвиток власних продуктивних сил суспільства та сприяти ефективному виробництву.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України <http://www.me.gov.ua>
2. Проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності в Україні, О.А. Руденко - Збірник наукових праць ЧДТУ. Випуск 33, частина II, 2013 р.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>

Гребенюк В.М.

КНТЕУ

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ

Поточна економічна ситуація в Україні характеризується загрозливим зростанням боргового навантаження, що виступає одним з базових факторів гальмування розвитку економіки країни (табл. 1).

Таблиця 1

Структура та динаміка державного боргу України

впродовж 2011–I квартал 2016 рр., млрд грн*

№	Показник	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Загальна сума державного та гарантованого боргу	473,18	515,51	584,78	1100,8	1572,18	1710,
2	Державний борг:	375,27	399,21	480,21	947,03	1334,27	1457,
2.1.	<i>внутрішній борг</i>	161,46	190,29	256,95	461,00	508,00	523,4
2.2.	<i>зовнішній борг</i>	195,80	208,91	223,25	486,02	826,27	925,2
3	Гарантований державою борг:	115,91	116,29	104,56	153,80	237,90	252,7
3.1.	<i>внутрішній борг</i>	12,30	16,21	27,86	27,86	21,45	20,95
3.2.	<i>зовнішній борг</i>	103,60	100,08	77,438	125,93	216,44	231,9

* Складено автором на основі даних [3]

Розрахуємо багатофакторну модель впливу на державний борг України обсягу доходів, видатків державного бюджету, платіжного балансу та динаміки ВВП (табл.2).

Таблиця 2

Фактори кореляційного багатофакторного аналізу моделювання динаміки державного боргу України впродовж 2011-2015 рр., млрд грн.*

№	Фактор	2011	2012	2013	2014	2015
1	Y Державний борг, млрдгрн	375	399	480	947	1334
2	X1 Доходи державного бюджету, млрдгрн	303	373	351	377	516
3	X2 Видатки державного бюджету, млрд грн	342	413	419	441	581
4	X3 Платіжний баланс держави, млрд.дол	-2,4	-4,1	2,2	-13,3	0,8
5	X4 Валовий внутрішній продукт, млрдгрн	1299	1404	1465	1586	1979

*Розраховано автором на основі даних [3]

За результатами побудованої моделі отримуємо рівняння виду $y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 + a_4x_4$, де y – державний борг України;

x_1 – доходи державного бюджету; x_2 – видатки державного бюджету; x_3 – платіжний баланс держави; x_4 – валовий внутрішній продукт:

$$Y = -2074.89 - 0.12x_1 - 4.32x_2 - 12.82x_3 + 3.03x_4 \quad (1)$$

Матрицю парних коефіцієнтів кореляції наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Матриця парних коефіцієнтів кореляції впливу чинників на державний борг України

Показник	y	x1	x2	x3	x4
y	1,000				
x1	0,889	1,000			
x2	0,912	0,990	1,000		
x3	-0,110	0,189	0,181	1,000	
x4	0,961	0,970	0,986	0,128	1,000

*Розраховано автором на основі даних [1;2]

З результатів аналізу моделі помітно, що між усіма змінними спостерігаються значні кореляційні зв'язки. Тобто зі збільшенням доходів ($r=0,889$), та видатків ($r=0,912$) державного бюджету та ВВП ($r=0,961$)

збільшується державний борг. Зростання обсягу платіжного балансу держави стимулює зменшення рівня заборгованості держави ($r = -0,110$), натомість зростання видатків держави стимулює значне зростання державного боргу ($r = 0,94$). Отже, основними короткостроковими заходами боргової політики держави, мають стати наступні:

- забезпечення частки запозичень у національній валюті не менше 60 %;
- утримання дефіцитності державного бюджету на рівні не більше 3-4 % ВВП України;
- утримання державного боргу на рівні не більше 40 % ВВП.

В цілому, основними напрямками удосконалення впливу на динаміку державного боргу України, на нашу думку, є: зменшення видатків держави за рахунок скорочення адміністративних витрат та витрат на утримання системи державного управління; формування таких умов боргової політики, за яких розмір обслуговування державного боргу був бимінімальним; зменшення рівня гарантованого державою боргу; утримання розміру боргу на рівні, що не загрожуватиме платоспроможності держави; стимулювання розвитку інвестиційних вкладень в економіку; забезпечення стабільності національної валюти; формування оптимального співвідношення між розміром внутрішньої та зовнішньої заборгованості.

Таким чином, інститут державного боргу є одним із ключових факторів економічної стабільності в країні. Саме від характеру врегулювання боргової проблеми в значній мірі залежить бюджетна дієздатність держави, стабільність її національної валюти, а відтак, фінансова підтримка міжнародних фінансових організацій.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний огляд стану державного боргу та його впливу на фін. ринок України. Рюрік. Національне рейтингове агентство [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://rurik.com.ua/documents/research/REVIEW_debt.pdf

2. Державний та гарантований державою борг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=224493

3. Динаміка платіжного балансу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=112444>

Жуковська Г.О., Жмурко Г.О.

Одеський фінансово-економічний коледж

ПРОБЛЕМИ ПІДТРИМКИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Низка реалізованих реформ минулих років так і не дали відповідь на те, яким чином управлінці прагнули перебудувати існуючу економічну систему. Головною реформою вважається розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки», у якій головним завданням є спрощення порядку започаткування підприємницької діяльності проте суттєвої активізації підприємництва та заохочення інвестування не спостерігалось. [2].

За підсумками 2015 р., у структурі вітчизняного підприємництва частка малих підприємств становила 94,3%, середніх – 5,5% та великих – 0,2%. [1].

Таблиця 1

Позиція України у рейтингу «Doing Bussiness» у 2009-2015 рр.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Складність ведення бізнесу, загальна оцінка	145	147	149	152	140	112	96
за субіндексами: започаткування бізнесу	128	136	118	116	50	69	76
реєстрація власності	140	160	165	168	158	88	59
сплата податків	180	181	181	183	168	157	108
підключення до електропостачання	x	x	169	170	170	182	185
виконання зобов'язань за контрактом	48	43	44	44	45	44	43

банкрутство	143	145	158	158	157	141	142
отримання кредиту	28	30	21	23	24	14	17
зовнішня торгівля	121	139	136	144	148	153	154
дозвільна система у будівництві	179	181	182	182	186	68	70
захист прав інвесторів	142	108	108	114	127	107	109

Одним із вагомих показників, що характеризує ефективність розвитку підприємництва є обсяг реалізованої продукції [1].

Рис. 1. Обсяг реалізованої продукції за 2010-2015 рр.

В Україні також проводяться програми щодо розвитку малого підприємництва на регіональному та місцевому рівні. Наприклад, у місті Одеса 16.03.2016 було затверджено «Програму розвитку малого і середнього підприємництва у місті Одесі на 2016-2018 роки», за якою планується прискорити розвиток та підвищити конкурентоспроможність малого і середнього підприємництва міста на вітчизняному і світовому ринках [3].

З огляду на це, можна сказати, що необхідно сприяти формуванню сприятливого підприємницького клімату для створення нових робочих місць, скорочення безробіття та стимулювання розвитку підприємництва .

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/files/042dbf480c.doc>.

3. Офіційний сайт міста Одеси [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/>

Захарченко А.О

ТЕК КНТЕУ

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ - ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Індустріальні парки- це перевірений часом та міжнародним досвідом механізм індустріалізації економіки, залучення інвестицій, збільшення зайнятості населення, збалансованого регіонального розвитку, підтримки місцевих виробників, сприяння малому та середньому підприємництву [1].

Індустріальні парки є одним з дієвих механізмів успішної децентралізації. Адже децентралізація – це не механічний перерозподіл податків між бюджетами різних рівнів чи повноважень між Києвом та регіонами. Справжня децентралізація – це створення умов, за яких територіальні громади мають розуміння, зацікавленість та інструменти розвитку і збільшення добробуту мешканців через вивільнення підприємницької ініціативи, залучення інвестицій, створення робочих місць, розвиток виробництва та наповнення бюджетів[2].

Експерти Асоціації індустріальних парків України (АІПУ) стверджують, що у будівництві промислових зон є ряд значних переваг, серед яких: створення нових робочих місць, збільшення надходжень до місцевих бюджетів, ріст доходів населення, реалізація проектів регіонального розвитку, розвиток соціальної інфраструктури, розширення сфери послуг, а також формування позитивного іміджу регіону шляхом виробництва

високоякісної та конкурентної продукції. Крім того, будівництво парків дасть Україні значний прибуток, зможе вивести на світовий ринок та є вигідним для бізнесу, адже гарантує прозору та просту процедуру набуття прав власності на земельну ділянку в межах індустріального парку.

Одним із об'єктів дослідження даної теми є проект індустріального парку BIONIC Hill.

BIONIC Hill — проект українського інноваційного парку, складова національного проекту «Технополіс». Очікуваний обсяг інвестицій у проект становить близько 1 мільярда доларів США[3].

Проект передбачає значні вигоди загальнонаціонального масштабу. Попереднє техніко-економічне обґрунтування проекту було виконане провідною міжнародною компанією Ernst&Young та затверджене Постановою Кабінету Міністрів України. За оцінкою Ernst&Young, після виходу проекту BIONIC Hill на повну проектну потужність, виручка компаній-резидентів перевищить 7,2 млрд грн на рік, високотехнологічний експорт — 4,8 млрд грн на рік, а щорічні податкові надходження до бюджетів усіх рівнів – 1,3 млрд грн на рік [2].

Окрім того, очікується, що BIONIC Hill сприятиме залученню в Україну прямих іноземних інвестицій і найкращих світових технологій, забезпечить якісно новий рівень міжнародного науково-технічного співробітництва, стимул для створення інноваційних кластерів у галузях інформаційних, біотехнологічних, енергоефективних та інших високих технологій, а також забезпечить постійне джерело надходжень до Державного бюджету України та у місцеві бюджети.

Список використаних джерел

1. Індустріальні парки в Україні: Без економічного дива. В.Доскіч [Електронний ресурс]:–Режим доступу:economics.unian.ua/industry/1124071-industrialni-parki-v-ukrajini-bez-ekonomichnogo-diva.html

2. Індустріальні парки в Україні . Міністерство економічного розвитку і торгівлі України[Електронний ресурс] : – Режимдоступу :

www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=6463d3ba-aa13-4e54-8db9-0f36642c43d9&tag=IndustrialniParkiVUkraini

3. Офіційний сайт BIONIC Hill [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <http://bionic-hill.com>

Караман Д. С.

ТЕК КНТЕУ

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОХОДІВ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ ТА ПОШУК РЕЗЕРВІВ ЇХ ЗРОСТАННЯ

На сьогодні актуальними є питання формування фінансового механізму пенсійного забезпечення і напрямків реформування діяльності Пенсійного фонду. Проблема пенсійної системи стосується всього дорослого населення. Пенсії для абсолютної більшості людей залишаються мізерними, а засоби, що надходять на їх виплату в масштабі країни величезні, їх сума з року в рік зростає несумісними з можливостями економіки темпами[1]. З середини 2016 р. загальна кількість пенсіонерів становить 29% від всього населення України[2]. Така тенденція до 2050 р приведе до перевищення кількості пенсіонерів над працездатним населенням на 25%.

Основна мета роботи полягає у пошуку шляхів вдосконалення дохідної частини Пенсійного фонду на основі аналізу джерел їх формування.

Досліджуючи структуру доходів Пенсійного фонду, можна зробити висновок, що значний обсяг грошових надходжень складають власні доходи, проте питома вага доходів Державного бюджету є досить висока, що є негативним фактом і показує фінансову неспроможність до самофінансування.

Система формування, накопичення та використання коштів, необхідних для забезпечення достатніх і безперебійних пенсійних платежів є непростюю.

А в процесі проведення пенсійної реформи вона ускладнюється ще більше. Середній розмір пенсії в Україні за віком – 1900 грн (\$70), що вдвічі менше, ніж у Білорусії, утричі менше, ніж у Росії. Середньостатистичний польський пенсіонер отримує у **6** разів вищу пенсію, аніж український. Ефективне забезпечення пенсіонерів можливе лише за умови добре спрацьованої системи фінансового механізму пенсійного забезпечення. Це ускладнюється низькими темпами економічного розвитку країни і демографічними чинниками

Результати досліджень вказують на необхідність реформування пенсійної системи. Ключовими механізмами реформи має стати введення накопичувальної системи, розвитку системи добровільного пенсійного забезпечення. Необхідно залучити до цієї системи недержавні організації. Потрібно створити економічні стимули для більш пізнього виходу на пенсії.

Список використаних джерел

1. Н.І.Нарожна. Доходи Пенсійного фонду: оптимізація формування та резерви зростання. Вісник східноукраїнського нац.університету. – 2013 р. - №16
2. Пенсійний фонд України [Електронний ресурс] : - Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish>

Кравченко В.О.

КНЕУ ім. Вадима Гетьмана

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ВПЛИВ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІКИ

Банківська система відіграє ключову роль в розвитку економіки будь-якої держави, так як саме вона здійснює фінансово-кредитне обслуговування та розрахунки суб'єктів економіки, забезпечує вільний рух капіталу, а також

реалізує цілий ряд інших функцій. Без розвинутої банківської системи неможливо навіть уявити ефективну ринкову економіку держави, тому на сьогодні надзвичайно актуальним є дослідження функціонального впливу банківської системи на суб'єктів економіки.

Найбільш вдалим і повним є виділення таких функцій банківської системи: трансформаційна, емісійна, стабілізаційна та соціальна. Завдяки трансформаційній функції банківська система забезпечує домашні господарства кредитними ресурсами та дає можливість отримати доходи від заощаджень, суб'єкти господарювання мають можливість спрямовувати кредитні ресурси на інвестиції та поповнення оборотного капіталу. Емітування платіжних засобів банківською системою має, щонайменше, три сторони функціонального впливу: їх маса здійснює великий вплив на стабільність грошової одиниці, на ефективність виробництва й обігу товарів, а також на розширення спектру кредитно-інвестиційних послуг. Стабілізаційна функція підвищує довіру до банківської системи домашніх господарств та суб'єктів господарювання, забезпечує стійкість банківської системи як головної ланки фінансово-кредитної системи країни. На сьогоднішній день банки перетворюються у соціально-економічні інститути, які відіграють велике значення у розвитку країни, зокрема через покращення добробуту та забезпечення благополуччя населення, з іншого боку через збільшення обсягів виробництва та прибутку [1, с. 204-206].

Однак варто звернути увагу і на проблеми, які пов'язані з функціональним впливом банківської системи на суб'єктів економіки. Серед основних проблем слід виділити: низький рівень капіталізації комерційних банків, недостатнє управління банківськими ризиками та слабка диференціація комерційних банківських послуг; недовіру суб'єктів економіки не лише до банків, але і до їх регулятора.

Визначення проблем функціонального впливу вітчизняної банківської системи на суб'єктів економіки дає можливість виділити основні напрями їх подолання. До таких напрямів слід віднести: підвищення рівня капіталізації

банків і забезпечення їх надійними джерелами ресурсів; розширення спектра та підвищення якості банківських послуг; розвиток систем ризик-менеджменту та вдосконалення управління ризиками; підвищення довіри до банків [2].

Тому в нинішніх умовах важливим завданням кожної розвинутої держави світу є створення банківської системи, яка б сприяла не лише розвитку фінансового середовища та формування конкурентоздатності банківського сектора, але мала б позитивний функціональний вплив на суб'єктів економіки, що в свою чергу сприятиме довгостроковому економічному зростанню країни.

Список використаних джерел

1. Стойка В.С. Теоретичні підходи до визначення сутності банківської системи та її роль в економіці країни / В. С. Стойка // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда, М.І. Пітюлич – Ужгород: Говерла, 2015. – Вип. 30. – С. 202–209.

2. Коновалюк М.І. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stelmaschuk.info/archive-internet-conference/58-conferencia-24-01-2013/537-537.html>

ЛЕВЕРИДЖ-ЛІЗИНГ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Сьогодні вітчизняний ринок надання лізингових послуг переживає не найкращі часи, що виглядає логічним на фоні загального спаду української економіки в цілому та фінансового сектору зокрема.

Розглядаючи зарубіжну практику ведення лізингового бізнесу, варто звернути увагу на те, що у багатьох розвинених країнах значна кількість лізингових операцій побудована на основі використання такої форми організаційної угоди як «леверидж-лізинг». [2] Саме слово «леверидж» означає – важель, вплив. З точки зору фінансового менеджменту його застосовують, коли при невеликій зміні одного з факторів відбувається значна зміна всього результату. [1, с. 56]

Леверидж – лізинг є одним із найбільш складних різновидів лізингових операцій, бо передбачає залучення багатьох суб'єктів ринку та багатоканальне фінансування. [3, с. 388]. Отже, леверидж – лізинг - це особливий вид фінансового лізингу. У цій угоді більша частка (за вартістю) обладнання, що здається в оренду, береться внайми у третьої сторони – інвестора. У першій половині строку оренди здійснюються амортизаційні відрахування по орендованому обладнанню та виплата відсотків за взятую позицію на його придбання, що знижує оподаткований прибуток (доход) інвестора та створює ефект відстрочки податку [4].

За кордоном леверидж – лізинг називають «формою із зовнішнім фінансуванням» орендного договору. Цей спосіб застосовується при фінансуванні проектів або обладнання з економічним життям більше 25 років. Леверидж – лізинг завжди є справжнім лізингом, тобто лізингова

компанія може вимагати всі податкові пільги, навіть якщо лізингодавець забезпечує 20-30% капіталу для купівлі обладнання. [5, с. 30]

Для кращого розуміння проаналізуємо леверидж – лізинг, який зображено на рисунку.

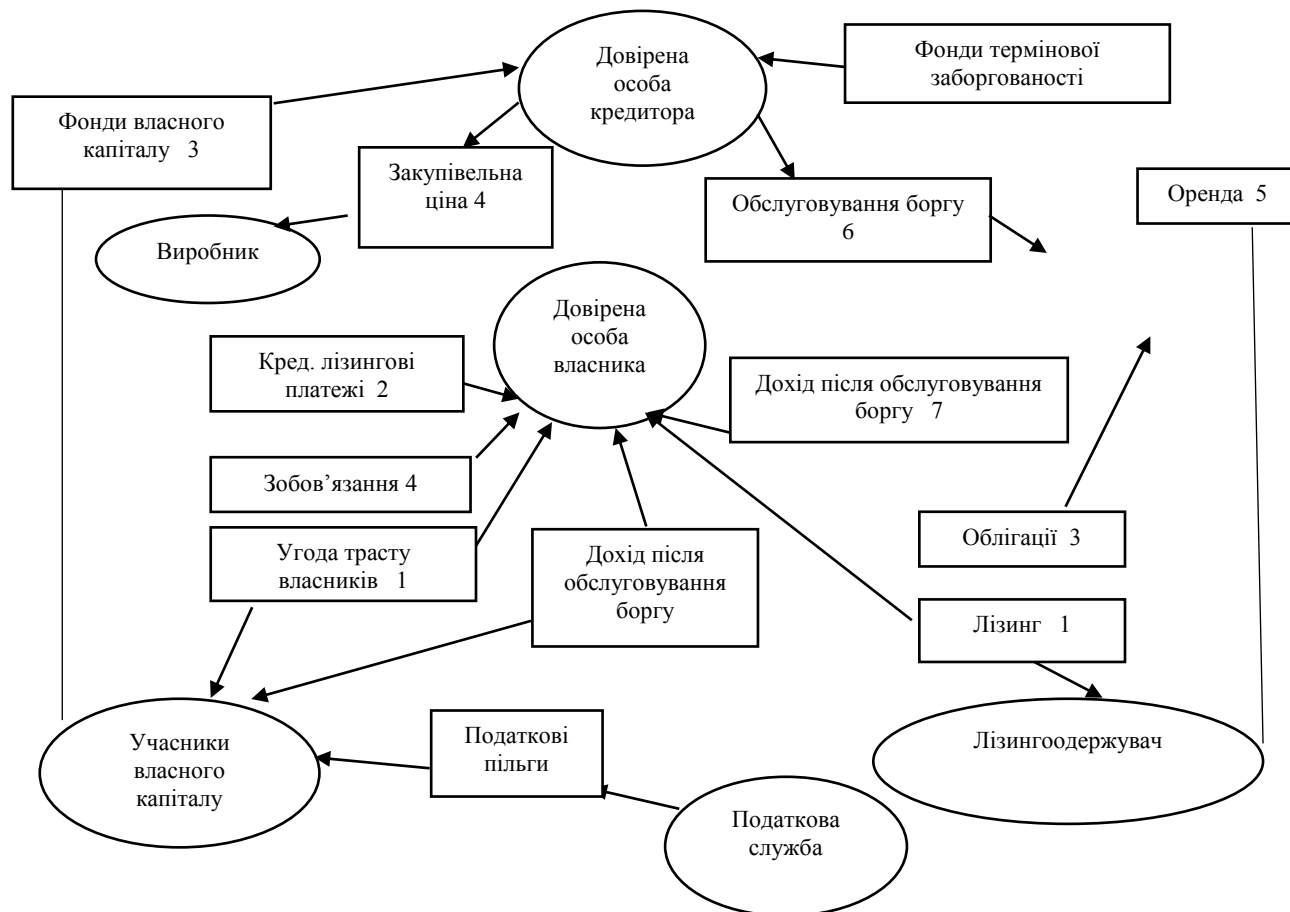

Рис.1. Схема леверидж-лізингу [4]

Впровадження леверидж-лізингу сьогодні в країні є важливим кроком для розвитку ефективної інноваційної економіки та переоснащення основних фондів підприємств.

Список використаної літератури

1) Грабельська О. В. Лізинг : класифікація та ефективність застосування / О.В.Грабельська // Науковий вісник Національного університету «Львівська політехніка» . - 2015. – С. 56-67

2) Мещерова А. Лізинг розвинених країн / А.Мещерова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bukvar.su/mezhdunarodnyue-otnosheniya/119835-Lizing-razvityh-stran.html>

3) Снігір Л. Я. Посібник з лізингу: навч. посіб. / Снігір Л. Я. – Київ, 2014. – 388с.

4) Фридель В. І. Характеристика леверидж – лізингу: зарубіжний досвід та можливості застосування в Україні / В. І. Фридель [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://library.hse.ru/e-resources/HSE_economic_journal/articles/17_01_06.pdf

5) Яковенко І. Основні напрями розвитку лізингу в Україні / І. Яковенко // Вісник НБУ. – 2014. – № 2. – С. 30-43

Лебідь Г.В.
КНТЕУ

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Одним із показників, що характеризує економічний розвиток країни, її конкурентоспроможність та ступінь інтеграції у світове співтовариство є обсяг іноземних інвестицій. Для України важливо, що надходження іноземного капіталу не збільшує зовнішній державний борг і дозволяє отримувати передову технологію та досвід ринкового господарювання [1, с. 47-54].

До основних причин, що сповільнюють розвиток інвестиційного підприємництва та бізнесу в Україні, треба віднести насамперед такі: внутрішні політичні та економічні потрясіння, анексія Криму, військові дії на сході країни, недосконалість системи захисту іноземних інвестицій, нерозвиненість інвестиційної інфраструктури, відсутність реформ, корупція, податковий тягар, інфляція, та ін. Залучення іноземних інвестицій дає змогу країні-реципієнту отримати ряд вигод, основними з яких є поліпшення платіжного балансу; трансфер новітніх технологій та ноу-хау; комплексне використання ресурсів; розвиток експортного потенціалу і зниження рівня

залежності від імпорту; досягнення соціально-економічного ефекту [2, ст. 165-170].

Україна ж має значний інвестиційний потенціал, зокрема: є одним з найбільших потенційно містких ринків в Європі; володіє багатими природними ресурсами; має високий рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки та значний науково-технічний потенціал; володіє значним сільськогосподарським; має добре розвинену інфраструктуру, дешева кваліфікована робоча сила.

За даними Держстату у січні-червні 2016 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 2859,1 млн.дол. США та вилучено 330,1 млн.дол.США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), у січні-червні 2015 року – 1042,4 млн.дол.США та 351,3 млн.дол.США відповідно[3].

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 01.07.2016 року становив 44790,7 млн.дол. США. На підприємствах промисловості зосереджено 29,6 % загального обсягу прямих інвестицій в Україну, в установах фінансової та страхової діяльності – 29,4 %. Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення капітальних інвестицій, у січні-червні 2016 року залишаються: промисловість – 33,4%, будівництво– 13,7%, сільське, лісове та рибне господарство – 14,5%, інформація та телекомунікації – 4,8%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 10,0%, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,8%, державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування– 2,3%.[4].

Отже, Україна залишається привабливою для інвестицій із наявним потенціалом природних виробничих ресурсів, та на жаль, не здатна фінансово забезпечити всі галузі народного господарства, тому виникає необхідність у залученні іноземного капіталу. Але через відсутність належного рівня інвестиційного клімату в державі, нестабільність законодавчих питань щодо інвестиційної сфери, низький рівень розвитку

інфраструктури самого інвестиційного ринку, високий рівень інфляційних процесів, наявна проблема недостатності інвестиційних коштів. У найближчій перспективі роль інвестицій, особливо інноваційного характеру, різко зростатиме, оскільки вони є основою стабільного й стійкого економічного розвитку, який дозволить скоротити розрив в основних макроекономічних показниках між Україною і розвиненими країнами.

Список використаних джерел

1. Красножон С. Тенденції залучення іноземних інвестицій в Україну / В. Піддубний, С. Красножон // Ринок цінних паперів України. – Київ, 2014. – № 7. – С. 47-54.
2. Третяк Н.М. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні / Н.М. Третяк // Фінансовий простір. – № 3(11). – 2013. – С. 165-170
3. Звіт про прямі іноземні інвестиції в Україну [Електронний ресурс]: – Режим доступу: ukrproject.gov.ua/.../Ukraine-FDI-Report-2
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Леонтєва Г.Г.

ХІФ КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні значно посилюється роль місцевих бюджетів в економічному та соціальному розвитку територій, що зумовлює необхідність детального дослідження місцевих бюджетів, розширення та зміцнення фінансової бази органів місцевої влади, розв'язання низки проблем, пов'язаних з удосконаленням методів використання фінансових ресурсів адміністративно-територіальних

утворень. Тому особливого значення набуває теоретичне дослідження місцевих бюджетів.

Відповідно до статті 63 БКУ місцевий бюджет містить надходження і витрати на виконання повноважень органів влади Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування [1].

Дем'яненко Т. В. визначає що, місцеві бюджети утворюють централізований фонд грошових коштів місцевих рад, котрим вони розпоряджаються з метою здійснення заходів, які щорічно передбачаються планом економічного і соціального розвитку [2].

Кириленко О. П. говорить, що місцеві бюджети це – сукупність економічних відносин, що забезпечують фінансову базу місцевих Рад щодо розвитку і утримання головним чином галузей господарства, які безпосередньо спеціалізуються на підвищенні доброту населення [4, с. 96].

Чугунов І. Я. зазначає, що місцеві бюджети відображають грошові відносини, які виникають між місцевими органами самоврядування та об'єктами розподілу створеної вартості у процесі формування фондів коштів, що використовуються на соціально-економічний розвиток регіонів і поліпшення добробуту населення [5, с. 123].

І. Єфремова говорить, що призначення місцевих бюджетів полягає в реалізації загальнодержавних, економічних і соціальних завдань, у розподілі державних коштів на утримання та розвиток соціальної інфраструктури суспільства [3].

Отже, дослідивши визначення різних авторів поняття «місцеві бюджети», можемо зробити висновок, що місцевий бюджет як економічна категорія – це система фінансових (грошових) відносин, які виникають між місцевими органами влади, з одного боку, юридичними і фізичними особами – з іншого, а також між місцевими бюджетами з державним бюджетом та всередині місцевих бюджетів з приводу утворення та використання централізованого фонду фінансових ресурсів місцевих органів

самоврядування для задоволення різнобічних соціально-культурних, комунально-побутових та інших потреб членів суспільства.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України станом на 05.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Дем'яненко Т.В. Правове регулювання бюджетних повноважень як категорії фінансової діяльності органів місцевого самоврядування України / Т.В. Дем'яненко // Підприємництво, господарство і право – 2010. – №1. – С.48-52.
3. Єфремова І.Г. Децентралізація влади: шлях до самостійності місцевих бюджетів / І.Г. Єфремова // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - №9.-С.25-28.
4. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України: Історія, теорія, практика/ Ольга Павлівна Кириленко – К.: НІОС, 2000. – 383 с.
5. Чугунов І.Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання: Навч. посіб./ Ігор Якович Чугунов – К.: Науково-дослідний фінансовий інститут, Національний університет «Києво-могилянська академія», 2005 . – 258 с.

Лопушанський Д. М.

ХІФ КНТЕУ

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

У сьогоденні умовах розвитку країни постає головне питання вчасне забезпечення підприємства ресурсами. Зважаючи на те, що кожне підприємство визначає для себе окремо свою стратегічну політику, основною метою якої є забезпечення суб'єкта господарювання всім необхідним для існування та в кінці отримання певного рівня прибутку.

Фінансова стійкість суб'єкта господарювання пов'язана із його платоспроможністю, її вивчення та аналіз дає управлінню визначити фінансові можливості підприємства на майбутнє. Одним із важливих елементів підтримки фінансової стійкості стабільності підприємства виступає фінансова стратегія.

Взагалі фінансова стратегія це формування системи довготермінових цілей та планів фінансової діяльності підприємств та вибір найефективніших шляхів їх досягнення. Без вивчення фінансових можливостей та гарантування стійкого фінансового стану жодне підприємство не зможе досягнути великих економічних результатів на ринку. Ось тому актуальність питання фінансової стратегії на підприємстві дуже важко переоцінити.

В останні роки питанню фінансового стратегічного управління присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених, в яких достатньо детально розглядається методологія формування та впровадження фінансових стратегій на підприємствах. Вони внесли суттєвий вклад у теорію та практику формування фінансової стратегії, але в той же час подальший розвиток економіки в Україні та інших країнах ставе питання вивчення фінансової стратегії на більш глибокі дослідження.

На сучасному етапі все більше підприємств переходять до управління фінансовою діяльністю підприємств на основі наукових методів, адаптації підприємства до умов ринку. Ефективним інструментом виступає фінансова стратегія, яка дозволяє підприємству реалізовувати його цілі в умовах змін макро- та мікроекономічних показників, системи державного регулювання підприємництва та інших негараздах.

Найголовнішим завданням підприємства є розвиток здорової конкуренції, що визначається в процесі формування загальної стратегії. Відповідно загальна стратегія опирається на врахуванні можливостей збільшення конкурентних переваг підприємства [1, с. 576].

Розкриття такого поняття як «фінансова стратегія підприємства» має не завжди точне та однакове визначення, це насамперед пов'язано з

багаточисленними підходами різних авторів, їх трактування базових категорій, точкою зору на процеси, що відбуваються у суспільстві.

Формування фінансової стратегії нерозривно пов'язане з постановкою цілей і завдань підприємства, підтримкою фінансових взаємовідносин між підприємствами та іншими суб'єктами навколишнього середовища (державними регулюючими органами, фінансовими інститутами, фінансовим ринком тощо).

Успішність фінансової стратегії на підприємстві забезпечується, коли стратегічні цілі будуть дорівнювати реальним фінансовим можливостям, коли на підприємстві централізоване фінансове управління, а методи його втілення є гнучкими та відповідають змінам фінансово-економічних параметрів розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Федосов В. М., Юрій С. І., Теорія фінансів – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 576 с.

Мальована Т.Л.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СПІВПРАЦЯ ГІПЕРМАРКЕТІВ «АШАН» З ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИМИ УСТАНОВАМИ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОКУПЦІВ

У наш час розвиток роздрібної торгівлі в умовах проведення Україною структурних реформ супроводжують складні динамічні процеси. Крім того, все більшого значення набуває розвиток ефективно організованого фінансового ринку, здатного забезпечити потреби учасників різних секторів економіки в інвестиційних та кредитних ресурсах. Враховуючи, що основне завдання роздрібної торгівлі – доведення товарів до кінцевого

споживача, необхідно пам'ятати і про активний вплив на формування споживчого попиту, що неможливо без якісного торговельного обслуговування. Тому, проблема якості торговельного обслуговування постійно хвилює і покупців, і продавців.

Треба відзначити, що водночас з наявністю досить широкого спектру послуг на передпродажному етапі можливості взаємодії зі споживачем у післяпродажний період практично не використовуються. У більшості випадків функції післяпродажного обслуговування компанією продавцем не забезпечуються. Тобто такі функції виконуються сторонніми організаціями, які, як правило, забезпечують обслуговування на низькому рівні і завдають втрат іміджу бренду та посередницькій організації [1, с. 124].

Особливу увагу варто звернути на послугу споживчого кредитування. Воно є другим за популярністю банківським продуктом. В країнах з ринковою економікою споживчий кредит, як зручна та вигідна форма обслуговування населення, грає велику роль в економіці країни [2].

Під торговельним обслуговуванням розуміють діяльність (іноді й «невідчутну», бо нематеріальну) роздрібного торговця при безпосередній взаємодії з покупцем, яка спрямована на задоволення його потреб у процесі придбання товару та/або послуги [3, с. 120].

Покращувати купівельну спроможність та якість життяякогого більшої кількості клієнтів є метою компанії. Гіпермаркети Ашан Україна впроваджують нову культуру обслуговування та пропонують клієнтам новий формат дисконту [4]. Для належного обслуговування покупців гіпермаркет «Ашан» обирає постачальників продукції за чітко визначеними критеріями: якість товару; стабільність і своєчасність поставок; закупівельна ціна; надана постачальником відстрочка платежу.

«Ашан» проводить сувору політику здійснення централізованих закупівель. Стандартний термін дії договору поставки не перевищує 1 рік. У 2016 році Ашану вдалося збільшити середній термін відстрочки платежу постачальникам до 34 днів з 20 днів у 2015 році. Плани компанії

передбачають подальше збільшення термінів товарного кредиту. Загальна кількість постачальників компанії в 2016 році досягло 250. База постачальників компанії широко диверсифікована – поставки 10 найбільших виробників не досягають 5% від загального обсягу продажів «Ашан».

Стратегія «Ашан» – використання 2-3 постачальників для кожної товарної лінії, кожен з яких постачає приблизно 40-60 % від загального асортименту в цій товарній групі. Крім того, компанія використовує як мінімум 2 бренди в кожній товарній групі, тим самим надаючи покупцеві можливість вибору.

З метою сприяння ефективності обслуговування покупців «Ашан», ми пропонуємо мережі запровадити послугу споживчого кредитування. Це зробило б супермаркети більш привабливими для потенційних покупців.

Провівши маркетингову діагностику процесу організації обслуговування покупців у гіпермаркеті «Ашан-Кільцева», можна зробити висновок, що організація обслуговування покупців на поточний момент продумана та ефективна, проте в подальшому обов'язково буде потребувати певних змін. Про це свідчать наступні показники: високий коефіцієнт завершеності покупки в гіпермаркеті, високий рівень рентабельності товарообороту, ефективне використання торговельної площі, достатня кількість торговельно-оперативного персоналу та реєстраторів розрахункових операцій, оптимальну атмосферу гіпермаркету та зручний графік роботи. Тому покращити конкурентоспроможність гіпермаркету «Ашан-Кільцева» можна за рахунок підвищення лояльності покупців.

Список використаних джерел

1. Дима О.О. Роздрібна торгівля в Україні: багатоканальність та додаткові послуги. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2015, № 1. С. 221 – 226.
2. Добрик Л.О. Актуальні аспекти споживчого кредитування в Україні [Електронний ресурс] / Л.О. Добрик, А.В. Кононов, Є.В. Гагіна //

Ефективна економіка. – 2014. – Режим доступу
: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1796>.

3. Голошубова Н.О. Організація торгівлі : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Н.О. Голошубова. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К. : Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 680 с.

4. Ашан Україна Гіпермаркет– Режим доступу
: <https://rabota.ua/company233178/about.htm>

Маркарян В.С.

Харківський інститут фінансів КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМТВА

Прибуток завжди був і залишається головною ціллю діяльності підприємства, проте традиційні методи управління ним, в т.ч. й оціни ефективності його формування та використання, не враховують сучасних тенденцій розвитку світової економіки. В численних дослідженнях, присвячених аналізу прибутку, до сих пір питанням оцінки формування й розподілу прибутку в умовах нестабільності й пов'язаної з ним ризику не приділяється достатньої уваги. До того ж більшість підприємців при використанні наявного в них прибутку керуються не чітко прорахованою стратегією, що базується на всебічному аналізі їх діяльності та можливостей компаній, а лише на інтуїтивно-чуттєвому досвіді, що може призвести до кризових явищ чи ліквідації підприємства, що в свою чергу й обумовлює актуальність даного дослідження.

Для уникнення цих негативних наслідків на підприємстві повинна бути створена ефективна система аналізу, що базуватиметься на нових методах аналізу актуальних для нашого часу і сучасного стану економіки.

Серед таких методів можна виділити бенчмаркінг, ABC-XYZ-PQR-аналіз, імітаційне моделювання, динамічне моделювання системи, аналіз ризиків та вигоди, маркетинговий аналіз і т.д. Вміле використання цих методів дає підприємству можливість раціонально розподіляти наявний прибуток, швидко ідентифікувати та упереджувати ризики, правильно розраховувати обсяги вироблення продукції, прогнозувати майбутні стани підприємства та корегувати його діяльність, точніше проектувати та розробляти продукцію, швидше її просувати і реалізовувати, та багато інших можливостей.

Але виникає питання, якщо ці методи настільки ефективні, чому ж тоді на практиці вони рідко використовуються в Україні?

Причин декілька, але головними, на наш погляд, є інерційність та недостатньо висока економічна ерудованість керівництва й працівників підприємства, а також традиційний скептицизм щодо запровадження інновацій та лінійність очікувань щодо збільшення прибутковості підприємства в разі використання останніх.

Отже, як бачимо, існує велика користь від впровадження нових методів аналізу, але існують перепони суб'єктивно-об'єктивного характеру, що заважають впровадженню цих методів. Можливо було б доцільним створення певних умов зі сторони держави й власників бізнесу, які б стали поштовхом для використання інноваційних методів аналізу.

Наприклад, підприємства, що використовують новітні методи аналізу для покращення своєї діяльності отримують податкові пільги, експортні субсидії, страхування товарів і т.п., відповідно доцільно розповсюдити ці преференції й на фінансові новації.

Тобто, для покращення діяльності суб'єктів господарювання в умовах економічної кризи є раціональним впровадження новітніх методів аналізу, додатковим позитивним поштовхом для цього було б державне стимулювання цих процесів. Що у сумі дало б можливість вітчизняним підприємствам успішно функціонувати і розвиватись в існуючих умовах.

Список використаних джерел

1. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник для вузів / Під ред. П. П. Табурчака. – Ростов н/Д: Фенікс, 2012. – 460 с.

Марченко М. В.

КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ КИТАЮ

Протягом трьох останніх десятиліть темпи зростання економічних показників Китаю є рекордними, про що свідчать лідерські позиції в більшості галузей економіки, відчутність впливу країни на світові фінансово-кредитні процеси, оцінки бізнес-експертів. Тому є підстави стверджувати про перспективність китайської економіки та навіть перетворення її у світового лідера.

Китай швидко зміг вийти з світової економічної кризи та подолати її наслідки. Тому це питання є досить актуальним не тільки серед науковців, а й з точки зору прогнозування та покращення ефективності фінансово-кредитної системи України, здійснення реформ. Варто зазначити, що три чверті інвестиційних агентств з Африки визначили Китай в якості їх найбільш перспективного варіанту для інвестицій [2].

Більше 170 країн світу інвестують свій капітал в економіку Китаю. В 2015 році обсяг притоку іноземного капіталу в китайську економіку склав майже 135,61 млрд. дол., що на 5,5 % більше, порівняно з 2014 роком. Крім цього, Китай є надзвичайно могутнім інвестором (в 2015 році відтік китайського капіталу за кордон сягнув 127,560 млрд. дол. (+3,6%))[1].

Активний економічний розвиток Китаю сприяє розгортанню його фінансово-кредитної системи. По-перше, кількість та частка малих та середніх банківських установ зростає, що призводить до збільшення концентрації на ринку та більш інтенсивної конкуренції, а отже, до пошуку нових можливостей для забезпечення максимального результату при залученні мінімальної кількості ресурсів. Найбільша кількість активів фінансово-кредитного сектору зосереджена в банківській сфері (83%); страхові фінансові інститути займають 5% [3].

По-друге, зростання капіталу комерційних банків Китаю кожного року складає приблизно 2%. Це свідчить про ефективну роботу системи та наявність помірного розвитку. По-третє, аналіз показує, що співвідношення M1/M2 має тенденцію до зниження протягом останніх 5 років з 34% до 28% [3]. Це є позитивним явищем і свідчить про те, що на сьогоднішній день країна має високий рівень кредитних ресурсів. Також спостерігається збільшення агрегату M1. Це підтверджує зростання строкових вкладів та заощаджень населення, а отже, підвищення довіри до фінансово-кредитних інститутів. Внаслідок цього збільшується обіг коштів на ринку та росте дохід країни.

Таким чином, фінансово-кредитна система Китаю швидко розвивається, економічні показники мають високі темпи зростання, що свідчить про ефективність планування, тому країна має широкі перспективи.

Список використаних джерел

1. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unctad.org/en/Pages/Statistics.aspx>.
2. World Investment Report 2016: Global Value Chains: Investment and Trade Development [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://unctad.org>.

3. ChinaFinancialStabilityReport 2016 [Електронний ресурс]. – 2016. –
Режим доступу: <http://www.pbc.gov.cn/english/130736/3130899/2016083016542843186.pdf>.

Мельник Д.С.

КНТЕУ

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ГЛОБАЛЬНИХ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Остання світова фінансова криза засвідчила неієздатність сучасної системи регулювання та нагляду за фінансовими установами, зокрема за страховою діяльністю. Саме недоліки в оцінці ризиків, проблеми з ризик-менеджментом вказані як одні з головних причин негативних процесів, які відбулися в глобальній фінансовій системі. Найбільш розвинені країни світу досягли угод, що закладають підвалини для нових стандартів страхового регулювання й нагляду на глобальному рівні [1].

В умовах, коли банки, фінансові та страхові компанії входять до інтегрованого ринку, на якому розділити послуги, пропоновані ними, практично неможливо, а послуги, надавані фінансовими організаціями, здобувають соціально значимий характер, необхідний якісно інший підхід до організації фінансового нагляду та регулювання.

Саме із цієї причини в розвинутих країнах світу приділяють велику увагу впровадженню пруденційного страхового нагляду, що концентрується на системній стабільності страхового ринку. Основні параметри такого нагляду прийнято позначати як CAMELS: Capital (Капітал), Assets (Активи), Reinsurance (Перестраховування), Actuarial liabilities (АктUARні зобов'язання), Management (Управління), Earnings (Доходи), Liquidity (Ліквідність), Subsidiaries (Дочірні компанії)[2].

Міжнародна організація зі страхового нагляду (IAIS) визначає, що макропруденційна політика потребує удосконалення, а діяльність системно важливих для світової економіки страховиків мають більш жорстко контролювати національні регулятори. Тому 18 липня 2013 року було ухвалено методологію оцінки і політичні заходи для глобальних системно важливих страхових компаній (G-SIIs), а також загальну основу для макропруденційної політики і нагляду на страховому ринку[1].

У зв'язку з цим 18 липня 2013 року Рада фінансової стабільності (Financial Stability Board) визначила 9 транснаціональних страхових компаній, що мають ключове значення для функціонування глобальної фінансової системи, але зазначений перелік щороку переглядають та оновлюють у жовтні місяці.

Кожного року, відповідно до списку G-SII також переглядаються й вимоги регулювання таких установ. Протягом 2017 року планують змінити:

- ❖ Здатність до поглинання збитків (HLA), вимоги до якої будуть переглянуті з урахуванням подальшої роботи IAIS за методологією оцінки G-SII.
- ❖ Розширення всієї групи контролю, в тому числі надання перевіряючим особам прямого повноваження над холдинговими компаніями з метою здійснення контролю за розробкою і здійсненням Плану управління системним ризиком і Плану управління ліквідністю.

Механізми макропруденційного регулювання повинні запобігати негативному впливу світових дисбалансів та згладжувати зовнішню макроекономічну мінливість, в тому числі циклічність внутрішнього економічного розвитку страхового ринку. Але, через стрімкий розвиток та інтеграцію ринків послуг, регулювання G-SII вимагає постійної адаптації вимог до їх діяльності відповідно до розвитку та глобалізації G-SII.

Список використаних джерел

1. Макропруденційний нагляд та регулювання страхового ринку / О. М. Залєтов // Фінансовий простір. - 2014. - № 1. - С. 68-71
2. Стан та перспективи розвитку страхового маркетингу в Україні/ Бондаренко А.Ф., Моїсеєнко М.А., Таранченко А.Д.// Глобальні та національні проблеми економіки. - 2016. - № 12. - С. 423-427

Мусійовська О. М.

КНТЕУ

ВПЛИВ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЦІНОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ У ЯПОНІЇ

На сучасному етапі розвитку світової економіки для більшості центральних банків пріоритетним є питання пошуку фінансового механізму досягнення цільового рівня інфляції. Забезпечення стабільного ціноутворення – найважливіший внесок грошово-кредитної політики у формування сприятливого економічного середовища та високої зайнятості.

Один із лідерів світової економіки – Японія – взірць сучасних тенденцій у проведенні монетарної політики. Політична рада Банку Японії визначає цінову стабільність як “стан, у якому різні економічні агенти, включно з домашніми господарствами і фірмами, можуть приймати рішення щодо таких видів економічної діяльності, як споживання та інвестиції, не турбуючись про коливання загального рівня цін”[1, с. 56-60].

Для досягнення основної мети – цінової стабільності – Банк Японії використовує такий набір інструментів монетарної політики:

1. *операції на ринку*: операції з поставки капіталу проти об’єднаного забезпечення, фонд кредитування цінними паперами, купівля/продаж японських державних цінних паперів на умовах РЕПО, продаж векселів,

операції з поставки доларів США/канадських доларів/фунтів стерлінгів/євро/швейцарських франків проти об'єднання забезпечення, програма купівлі активів;

2. *фонд кредитування*: додатковий фонд кредитування, програма підтримки кредитування;

3. *прийнятність забезпечення* дає змогу контрагентам отримати кредит від Банку Японії у межах вартості забезпечення, через операції з поставки капіталу проти об'єданого забезпечення, додатковий фонд кредитування, кредити овернайт;

4. *додатковий депозитний фонд* – кошти, які Банк Японії сплачує за нараховані відсотки на надлишки резервів [2, с. 73-85; 3].

Політична рада Банку Японії у січні 2013 року обрала напрям грошово-кредитної політики, а саме: запровадження цільового рівня цінової стабільності. Законодавством країни визначено засади щодо інфляційних процесів на рівні 2% зміни індексу споживчих цін у перерахунку рік до року. У тому числі, попереднє значення показника повинно бути в додатному діапазоні від 2% та нижче порівняно з темпом зміни індексу споживчих цін у річному обчисленні. Банк Японії встановив цільове значення на позначці 1% [3].

Грошово-кредитна політика Банку Японії на 2017 рік не зазнала змін та зберегла оптимістичний ціновий прогноз попри фактори, які сприяють підвищенню цін: відновлення цін на нафту і вартість імпорту, унаслідок ослаблення єни. Тому, Центральний Банк залишив короткострокові відсоткові ставки на рівні -0,1% [3].

Досвід Банку Японії у застосуванні таких інструментів грошово-кредитної політики неприйнятний для розвитку економіки України. Оскільки в сучасних умовах недостатньо розвинуті важелі впливу з боку уряду на процеси ціноутворення виробників товарів і послуг у вигляді антимонопольних заходів, товарних інтервенцій, стимулювання інноваційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Селіверстов В. Аналіз впливу монетарних і немонетарних факторів на цінову стабільність в Японії / В. Селіверстов // Вісник НБУ. – 2015. – №1. – С. 56–60.
2. Селіверстов В. Аналіз впливу інструментів грошово-кредитної політики Японії на цінову стабільність / В. Селіверстов // Монетарна політика. – 2013. – №8. – С. 73-85.
3. Офіційний сайт Банку Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://www.boj.or.jp/en/index.htm/>

Новікова О.С.

КНТЕУ

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ ЯК ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Для розвитку економіки країни в умовах, що склалися після світової фінансової кризи, важливе значення має аналіз формування та функціонування ресурсів банківських установ. На наш погляд, сьогодні раціональний розподіл фінансових ресурсів шляхом акумулювання тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання й населення, а також їх спрямування в кредитно-інвестиційний процес є однією з основних та важливих функцій банківської системи.

Для банків депозитна політика є стратегією і тактикою щодо залучення коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективніших їх комбінацій. Тому оптимізація депозитної політики банку – складне багатофакторне завдання, основою вирішення якого має бути врахування інтересів економіки країни в цілому, банку як суб'єкта економіки, клієнта й

персоналу банку зокрема. Очевидно, що зазначені інтереси не завжди співпадають. І саме оптимальна депозитна політика передбачає, насамперед, узгодження їх інтересів. Окрім цього, депозитна політика має бути підпорядкована оптимальному співвідношенню ліквідності, доходів та ризику. [1,с 98]

Заслуговує уваги те, що важливим чинником зростання економіки України є зростання грошових доходів юридичних та фізичних осіб, що за умови відсутності фінансового ринку, як альтернативи інвестування визначає депозитні вклади як головне джерело портфеля активів. За цих умов особлива увага звертається на фінансові аспекти діяльності банку. Відповідно, ефективність управління та функціонування комерційного банку в значній мірі визначається ефективністю реалізації депозитної політики.

Також є необхідним регламентація центральним банком правил формування депозитів у комерційних, ощадних банках та ін. небанківських установах тому, що, по - перше, вклади самі є специфічним видом грошей (безготівкові або депозитні гроші); по-друге, на основі депозитів формуються кредитні кошти у кратному співвідношенні відповідно до величини грошового мультиплікатора. За відсутності такого державного регламентування правил формування й руху депозитних і кредитних грошей процес творення нових грошей у національній економічній системі був би безконтрольним і міг би призвести до швидкого знецінювання національної грошової одиниці [2, с. 2].

Пропонуємо у процесі розробки депозитної політики враховувати економічні, соціальні та політичні цілі як складові частини управління банківською системою, орієнтовані на досягнення високого рівня розвитку економіки, а також рівень розвитку конкретного банку. Банківській установі важливо удосконалювати управління депозитними операціями тому що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами щодо прямого і зворотного руху коштів на будь-якому рівні.

Список використаних джерел

1. Бартош О. Депозитна політика та основні етапи її формування / О. Бартош // Вісник УБС НБУ. – 2008. - № 3. – С. 97 – 101.

2. Неізнана О.В. Операції комерційних банків по залученню коштів: сучасні технології та світові тенденції розвитку / О.В. Неізнана // Фондовий ринок від 10.08.2007. – № 31. – С. 2-5.

Огороднічук О. М.

КНТЕУ

ДЕВАЛЬВАЦІ ГРИВНІ: УРОКИ ТА НОВІ ЗАГРОЗИ

В умовах економічної кризи, проведення бойових дій, розриву зовнішньоекономічних зв'язків з Росією, відсутності припливу інвестицій та недостатніх можливостей запозичувати дешеві ресурси на міжнародних ринках в Україні виникли значні проблеми в сфері валютного ринку. Основною причиною хвилювань населення та влади стала девальвація. Науковці здебільшого акцентують увагу на тому, які виклики зумовила девальвація та які заходи варто вживати, щоб дати відповіді на деякі з них.

Розглядаючи офіційну статистику НБУ відверто можна заявити, що становище гривні на українському валютному ринку не здатний задовільнити нормальний економічний розвиток держави.

Рис. 1. Динаміка курсу гривні до долара США протягом 2010-2017 рр. [1]

Як ми бачимо, найбільший падіння гривні відбулося в 2014 році (вартість гривні зменшилась на 97%) та в 2015 році (вартість гривні зменшилась на 52%). Така ситуація спричинена певними факторами, серед яких: від'ємне сальдо торговельного балансу, відтік інвестицій, направлення банками отриманого рефінансування на отримання прибутків від спекуляцій на валютному ринку, масовий відтік депозитів з банків та масштабна купівля іноземної валюти населенням під впливом політичного та соціального тиску.

Основними викликами, які спричинила девальвація для національної економіки є:

- Проблеми формування пропозиції іноземної валюти в Україні (важливими змінами є збільшення експорту та зміна його структури, залучення іноземних інвестицій, стимулювання припливу міграційного капіталу, проте найбільш реальним вирішенням даної проблеми на сучасному етапі є зменшення попиту на валюту та створення механізму управління ним);
- Неєфективність певних механізмів та інструментів валютного регулювання (НБУ зазвичай використовує валютні інтервенції для стабілізації пропозиції валюти на ринку, проте це може різко зменшити обсяг ЗВР, що є неприпустимим для українського економічного сьогодення);
- Наявність зв'язку з інфляцією (одним з основних негативних наслідків девальвації є інфляція, а також постійне зростання в структурі грошової маси частки М0 внаслідок відпливу коштів з депозитних рахунків банків);
- Суперечність ідеології підтримки банківського сектору в умовах кризи (важливим є збереження власниками депозитних коштів на рахунках банків, проте українські вкладники з першими проявами коливань валюти намагаються зняти свої кошти з рахунків, оскільки банки не можуть забезпечити їм 100% впевненості у збереженні цих коштів і подальшій можливості їх використання) [2].

Отже, можемо наголосити на тому, що девальвація гривні ще більше загострила проблеми, які роками накопичувалися у вітчизняній економіці й не вирішувалися. Тому нині необхідно зосередитися на розв'язанні найгостріших проблем фінансово-банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Офіційник курс валют – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search/form/day>
2. Береславська О. Курсоутворення гривні в контексті змін у світовій валютній системі // Вісник НБУ. - №3. – 2014. – с.10-16

Олексійко Д. І.

ТЕК КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Протягом 2016 року ризики для українського фінансового сектору знизилися. Економіка нашої країни продемонструвала ознаки оздоровлення за багатьма напрямками: відновилося зростання ВВП, інфляція була контрольованою і в межах цільового орієнтира Національного банку.

Національний банк переглянув прогноз інфляції на 2017 рік у бік збільшення до 9,1% переважно як результат двократного підвищення мінімальної заробітної плати.

Можна передбачити, що у 2017 році прискоряться базова інфляція (до 6,3%) та інфляція сирих продуктів (до 7,0%). Це буде зумовлено подальшим відновленням внутрішнього попиту, у тому числі через підвищення мінімальної заробітної плати [1].

У 2016 році ключову роль в розвитку економіки відігравав високий інвестиційний попит, так у III кварталі 2016 року зростання реального ВВП

прискорилося до 2,0%. Головним рушієм такого прискорення прогнозовано був внутрішній інвестиційний попит, а також збільшення капітальних видатків зведеного бюджету. У IV кварталі 2016 року дефіцит поточного рахунку скоротився до 0,7 млрд. дол. США завдяки суттєвому зменшенню виплат за рахунком первинних доходів. Чисті надходження за фінансовим рахунком зменшились до 1,0 млрд. дол. США, насамперед, внаслідок уповільнення темпів скорочення готівкової валюти поза банками. Стійке зниження інфляційного тиску на тлі подальшого зменшення ризиків для цінової стабільності дозволило Національному банку протягом 2016 року послідовно і активно пом'якшувати монетарну політику – облікова ставка знижувалась 6 разів з 22% до 14% [1].

Внаслідок додаткового інфляційного тиску від підняття мінімальної заробітної плати у 2017 році очікується достатньо стримане пом'якшення монетарної політики, реальні процентні ставки залишатимуться відносно високими для підтримки привабливості заощаджень у національній валюті.

Чисті надходження за фінансовим рахунком у 2017 році (4.6 млрд. дол. США) будуть забезпечені відновленням припливу боргового капіталу до приватного сектору [1].

Економіка України, що виходить із затяжної кризи, у 2017 році продемонструє стабільне зростання в умовах скорочення інфляції. Провідні вітчизняні аналітики називають ключовими факторами прискорення економіки – посилення боротьби з корупцією та залучення інвестицій. В 2017 році прогнозується збільшення золотовалютних резервів країни до 17,3 млрд дол. з 15,5 млрд дол. на кінець 2016 року [2]. При цьому середньорічний курс гривні не повинен вийти за рамки діапазону 27-30 грн/дол.

Список використаних джерел

1. Інфляційний звіт НБУ за 2016 рік [Електронний ресурс] : – Режим доступу : bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43401297
2. Економіка України - 2017: більше зростання і менше інфляції. К. Обуховська [Електронний ресурс] : – Режим доступу :

Онуфрієнко Г.В.
ПВНЗ «Міжнародний
університет фінансів»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОРПОРАТИВНОГО БРЕНД У БАНКУ

Питання формування та впровадження бренду банку є актуальним для банківської системи України, вирішення якого пов'язано з багатьма проблемами.

Дослідження наукових праць і публікацій свідчить про високий інтерес зарубіжних та вітчизняних науковців до питання бренду в цілому і до принципів його впровадження. Даними напрямками дослідженням займалися такі зарубіжні науковці, як Д. Аакер, Т. Гед, А. Еллвуд, С. Анхолт, Г. Ассель, С.М. Девіс, О.К. Фризоргер, аналогічні дослідження проводили також вітчизняні вчені – О. Зозульов, А. Бонтур, І.В.Мельник, В. Пустотін, А. Тамберг, В. Бадьїн, В. Перція, Г. Тульчинський, Є. Громова, А. Устинко, В. Тарнавський, А. Длігач, Шабанов Д., Чернозуб О.Л., Щеглова Е. [1,с.8] та ін. У працях цих авторів висвітлені базові теоретичні положення, пов'язані із проблематикою брендингу, наведені можливі підходи до побудови ефективної стратегії розвитку бренда, а також окремі стратегії бренд-менеджменту, розглянуті тенденції розвитку брендингу в Україні й поза її межами. Разом з тим, дослідження проблем пов'язаних з банківським брендом не висвітлюється в наукових працях.

Термін «бренд» походить від древньонорвезького слова, що означає «ставити клеймо». Первинне поняття було створено для позначення джерела, виробника чи власника продукту або речі, а також використовувалось для таврування великої рогатої худоби, коней, овець та інших домашніх тварин. З

розвитком комерції слово «бренд» стало означати походження продукту і застосовувалось з метою для відокремлення одного виробника від інших, що виготовляли подібні продукти. Таким чином бренди стали ядром реклами вже з моменту виникнення ринкових відносин.

Бренд надає клієнту визначений набір властивостей, характеристик, переваг і послуг, тобто це поняття включає різні значення. Всі атрибути бренду в сукупності складають його *індивідуальність* (Brand Identity), що створює і підтримує фахівець з бренду. Бренд за допомогою комплексу маркетингових комунікацій впроваджують у свідомість споживачів, домагаючись відчуття особливої цінності. Є таке визначення інтелектуальної власності в бренді — «елемент комунікації, що унікальний, запам'ятовується і нерозривно пов'язаний саме з цим брендом».

Бренд є складним об'єктом. Він може об'єднувати до 6 категорій властивостей: атрибути, вигоди, цінності, культура, індивідуальність та його користувачі. Атрибути - функціональні властивості товару. Атрибути бренду викликають у свідомості клієнта, в першу чергу, асоціації відносно його незмінно високої якості. Вони представлені у вигляді функціональних та емоційних вигод і переваг для клієнта. Бренд може виражати певну систему цінностей, культуру та образ цільової аудиторії, виражених в комунікаціях, а також викликати індивідуальний образ у свідомості користувача. Тому при розробці та просуванні бренду необхідно робити акцент не тільки на атрибути і вигоди товару, а й на цінності, культуру та індивідуальність, оскільки вони є найбільш стійкими і визначають сутність бренду [9, с.140].

В результаті дослідження знайдено багато визначень бренду, але банківський бренд відрізняється, як бренд організацій, оскільки послуги банків є подібними за структурою.

Отже «бренд банку» — це образ банківської установи з унікальною назвою і символами зі стійкою репутацією, що відомий з позитивної сторони в регіональному, національному, міжнародному або глобальному масштабі і найкращим чином задовольняє потреби споживачів.

Список використаних джерел

1. Діброва Т.Г., Кістень О.О. Імідж бренду: яким він має бути ? // Маркетинг в Україні. – 2014. – № 2 (36). – С. 31-35.
2. Малинка О. «ДНК» бренду як система збереження, відтворення і передачі інформації до споживача // Маркетинг в Україні. – 2012. – № 1.
3. Примак Т. Сучасні тенденції українського рекламного креативу // Маркетинг в Україні. – 2015. – № 1.
4. Цыбуля Э. «Сандора»: этапы развития бренда // Маркетинг и реклама. – 2015. – № 9 (133).

Опалінська А. Р.

ТЕК КНТЕУ

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах тривалої економічної кризи, в Україні спостерігається негативне зовнішньоторговельне сальдо. В контексті євроінтеграційного розвитку України сьогодні вкрай важливим завданням залишається формування експортно-орієнтованої моделі розвитку національної економіки та побудова цілісного механізму державного стимулювання зростання експортного потенціалу.

Зовнішньоекономічній політиці Україні притаманна лібералізація зовнішніх зв'язків із високою доступністю внутрішнього ринку для іноземних експортерів. При цьому завданнями зовнішньоекономічної політики є підтримка та сприяння конкурентоздатності вітчизняного товаровиробника на зовнішніх ринках, захист внутрішнього ринку та сприяння зростанню обсягів виробництва [1, с. 161].

Фінансове стимулювання експорту досягло високого рівня в багатьох країнах світу. Відставання будь-якої країни в цій сфері послаблює

міжнародну конкурентоспроможність, гальмує розвиток експорту, зменшує його ефективність, обмежує можливості використання національних ресурсів для зростання економіки.

Однією з особливостей сучасного стану економіки України є те, що процеси підвищення експортного потенціалу мають відбуватися в умовах стабільного макроекономічного стану та формування сприятливих стимулів для експорту. Теперішня надскладна політична та економічна ситуація в Україні на перший план висуває питання забезпечення миру та безпеки в країні. Водночас економіка України за останні роки зіткнулася з безпрецедентним обвалом курсу національної грошової одиниці, яка спричинила катастрофічне зростання вартості як імпортової продукції, так і продукції власного виробництва, кризу банківської системи.

Проте держава навіть в надскладних економічних умовах повинна здійснювати системні централізовані заходи щодо посилення експортного потенціалу вітчизняних виробників.

Основні види державної фінансової підтримки експортної діяльності, які необхідно запровадити в Україні на даному етапі:

- страхування зовнішньоекономічних договорів, експортних кредитів, прямих інвестицій, а також страхування ризиків українських експортерів;
- надання вітчизняним експортерам та банкам гарантій за експортними кредитами;
- надання гарантій виконання зобов'язань українськими експортерами під час участі в міжнародних тендерах;
- надання банками експортних кредитів [2].

Список використаних джерел

1. Ковальчук М. Б. Система стимулювання експорту : стан та перспективи. / М. Б. Ковальчук // Вісник – 2009. – № 547. – С. 161.

2. Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України : Постанова Національного банку України від 01.12.2014 р. №758 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0758500-14>

Палиця А.О.
ОФЕК КНТЕУ

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ

Тенденція сучасного розвитку економіки України явно тяжіє до збільшення ролі держави у вирішенні головних соціальних й економічних проблем суспільства. При цьому основою управління державними фінансами є державний фінансовий контроль (ДФК). І до сьогодні викликає великий інтерес питання тенденції його розвитку, особливо в умовах євроінтеграції нашої країни. Через це обрана тема є нині актуальною.

Метою дослідження є розгляд особливостей розвитку ДФК та визначення його ключових тенденцій й пріоритетних напрямів.

Оскільки відносини в фінансово-економічній сфері стають все складніше, збільшується кількість об'єктів, суб'єктів і видів фінансової діяльності, змінюється законодавча база, удосконалюються схеми та збільшуються масштаби фінансових злочинів — ДФК є найвагомішою функцією державного управління. За допомогою нього оцінюється рівень ефективності, законності, витрачання і доцільності бюджетних коштів.

Зараз відомо, що вітчизняна система ДФК не є ефективною. На сьогодні розвиток ДФК здійснюється відповідно до «Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю», головна мета якої полягає в адаптації чинного законодавства до європейського, а також в підвищенні ефективності діяльності державного сектора для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності залежно від встановлених цілей і

задач. [1,с.6]. Але не дивлячись на зрушення ДФК в сучасних умовах значно гальмується, через наступні причини: часткова спорідненість основних норм національної системи ДФК європейському законодавству та неузгодженість понятійної бази. Важливим кроком на шляху до створення нової системи ДФК було розроблення та введення у дію 01.01.2011 р. нового Бюджетного кодексу України [2]

Будь-які аспекти ДФК в наш час вимагають уважного і ретельного дослідження, покращення дисципліни і законності в сфері виготовлення, розподілу, обміну і використання суспільного сукупного продукту, як основного джерела забезпечення економічних, культурних і духовних потреб нації.

В Україні все ще має місце дуже низький рівень фінансової дисципліни в бюджетній сфері і зростання з року в рік кількості порушень при використанні бюджетних коштів, про що й свідчать офіційно оприлюднені результати діяльності органів Державної аудиторської служби України. Так, якщо у 2011 – 2012 роках органами Держфін-інспекції щороку охоплювалось контролем близько 481 млрд. грн. фінансових та матеріальних ресурсів, то у 2014 році - 1053,2 млрд. грн. або майже вдвічі більше. При цьому протягом 2011 року виявлено порушень, які призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, на загальну суму понад 5,4 млрд. гривень, а у 2014 році - майже 7,6 млрд. грн. [3].

Для повноцінного впровадження у практику роботи органів ДФК поряд зі створенням відповідної правової бази, розробки стандартів, що визначають правила і процедури його проведення, необхідний дійсний перехід на принцип бюджетування, орієнтований на результат [4].

Список використаних джерел

1. Андреев П. Еволюція внутрішнього державного фінансового контролю в Україні / П. Андреев // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія «Економіка». – 2013. – № 149. – С. 5–8.

2. Бюджетний кодекс України від 09.07.2010 № 2478-VI [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2456-17&p=1282847394309931>

3. Звіти про стан розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні за 2014 – I півріччя 2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.dkrs.gov.ua>

4. Шевчук О.А. Напрями поліпшення використання аудиту ефективності / О. Шевчук // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – № 46. – С. 377–382.

Пасічук Н. А.

Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Існування держави без доходів – неможливе, потрібне постійне поповнення державної скарбниці. Але щось виростити і продати, виробити і продати – не принесе доходу для нормального існування держави, державі потрібно регулярно отримувати гроші і чималі гроші. У формування доходів держави відіграє велику роль податкова система, саме у державному бюджеті України на податки припадає більша частина доходів, що становить приблизно 81%.

Податкова система - це сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету і державних цільових фондів, які діють у встановленому законом порядку. Складається з прямих і непрямих податків. Прямі встановлюються безпосередньо на дохід або власність платника податків, непрямі включаються у вигляді надбавки до ціни товару і сплачуються споживачем.

Сутність податків, їх структура та роль визначаються економічними та політичним устроєм суспільства, природою та функціями держави. За способом стягнення податки поділяються на прямі та непрямі, прямі податки стягуються з доходів або майна юридичних чи фізичних осіб, а непрямі податки, котрі ще називають акцизами, стягуються через ціни товарів, в основному предметів широкого вжитку.

Актуальність теми дослідження визначається тим, що податки є необхідною ланкою економічних відносин в суспільстві з моменту виникнення держави. Розвиток і зміна форм державного устрою завжди супроводжуються вдосконаленням системи податків, адже вони є платою суспільства за виконання державою її функцій.

Об'єктом дослідження є податкової системи.

Історія розвитку оподаткування свідчить, що податки можуть бути не тільки джерелом поповнення бюджетів, а й інструментом регулювання тих чи інших соціально-економічних процесів. Свідоме використання податків для досягнення відповідних цілей проходить у рамках податкової політики, яку проводить держава.

Податкова політика — діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Формуючи податкову політику, держава шляхом збільшення або зменшення державного обсягу податкових надходжень, зміни форм оподаткування та податкових ставок, тарифів, звільнення від оподаткування окремих галузей виробництва, територій, груп населення може сприяти зростанню чи спаданню господарської активності, створенню сприятливої кон'юнктури на ринку, умов для розвитку пріоритетних галузей економіки, реалізації збалансованої соціальної політики. Використовуючи податкові пільги, держава регулює пропорції в економічній структурі виробництва й обміну, пропорції у розвитку продуктивних сил. Організація оподаткування здійснює значний вплив на реалізацію суспільного продукту, темпи

нагромадження капіталу і технічного оновлення виробничого потенціалу держави.

Податкова політика має бути спрямована на вирішення поставлених перед суспільством завдань, серед яких виділяють довгострокові і короткострокові. Перед керівництвом розвинутих країн стоять такі довгострокові цілі: економічне зростання, максимальний рівень зайнятості і благополуччя населення. Короткостроковими цілями стосовно податкової політики можуть бути поповнення державного бюджету, його збалансованість на певному рівні щодо внутрішнього валового продукту, стимулювання інвестиційної діяльності.

Напрями проведення податкової політики концентруються на основі виваженого, науково обґрунтованого підходу, найтісніше пов'язаного з особливостями сучасного перехідного стану економічного розвитку. Без визначення довгострокової орієнтації податкової політики стає зрозумілою і безперспективність подальшої стратегії податкових реформувань з метою реалізації виключно фіскальної політики уряду України.

Першочерговим слід вважати максимізацію функції соціального добробуту шляхом створення таких умов фінансово-господарської діяльності, які б стали каталізатором довгострокового зростання національного виробництва з одночасним збереженням помірних темпів інфляції та поступового покращання стану платіжного балансу. По суті, на противагу іншим, в основі нашої концепції лежить стратегія органічного поєднання невіддільних одне від одного завдань: зростання добробуту громадян та стійкого інноваційного зростання економіки.

Рішення уряду підвищити процентні ставки призводить до скорочення витрат приватного сектору на інвестиції. Падіння рівня інвестиційних витрат призводить до того, що податкова політика може скоротити норму накопичення. Таким чином, відбувається ефект заміщення, який має місце в тому випадку, коли виникає бюджетний дефіцит і уряд змушений збільшувати борги для покриття своїх видатків. Збільшення державних

видатків підвищує сукупний попит і приводить до того, що набирає силу тенденція до збільшення виробництва, що підвищує відсоткову ставку на ринках активів і тим самим пом'якшує вплив податкової політики на виробництво.

Як висновок, слід зазначити податкова політика є однією з найважливіших основ макроекономічної політики будь-якої країни, оскільки має здатність впливати на сукупний попит. Найбільш ефективна податкова політика за стабільного обмінного курсу і стійкого руху капіталів.

Список використаних джерел

1. Податкова система: навчальний посібник / І. О. Лютий. – К.: Новий світ, 2009. – 223 с.
2. Оподаткування в Україні: навчальний посібник / Н. І. Редіна. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 392 с.

Прошина Т.А.

КНТЕУ

ДОЛАРИЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

У контексті переходу НБУ до режиму інфляційного таргетування важливим є дослідження чинників, що зменшують ефективність цього типу монетарної політики. Одним із них є рівень доларизації вітчизняної економіки. Сучасними проявами цього явища в Україні є доларизація пасивів та активів фінансово-кредитних установ, збереження готівки в іноземній валюті за межами банківської системи, підвищений попит населення на іноземну валюту та її використання для розрахунків на чорному ринку. На сьогодні Україна за класифікаційною методикою МВФ є країною із «високодоларизованою» економікою: рівень доларизації за показником

частки депозитів в іноземній валюті у грошовому агрегаті М2 перевищує 30%[1].

На основі проведених досліджень можна назвати такі зовнішні та внутрішні чинники доларизації економічних процесів в Україні: недовіра до національної валюти; значна девальвація гривні (за 2015 р. на 46%, за 2016 р. на 11 %); висока волатильність інфляції у середньостроковому періоді; значний рівень тіньової економіки; великі обсяги приватних грошових переказів в іноземній валюті трудовими мігрантами; нерозвиненість фінансових інструментів, номінованих у національній валюті; великий процентний спред між ставками за кредитами у національній та іноземній валютах; недосконалість законодавчої та нормативно-методологічної бази в Україні щодо використання у грошовому обороті іноземної валюти [2].

Основними наслідками доларизації економіки України є: розвиток тіньового сегмента, зниження ефективності монетарної політики НБУ, значний вплив на інфляцію та її волатильність, зростання залежності внутрішнього грошового обігу від шоків зовнішнього ринку, зростання валютних ризиків та ризиків втрати фінансової стійкості, зменшення кредитних ресурсів банків та інвестиційних можливостей фінансової системи внаслідок збереження валютних заощаджень «на руках» у населення.

На думку науковців дедоларизації можуть сприяти наступні заходи:
1) переорієнтація монетарної політики регулятора з кількісного на процентний підхід;

2) продовження політики плаваючого обмінного курсу;

3) розвиток та поглиблення внутрішнього фінансового ринку і його інструментів, номінованих у національній валюті, а також інструментів хеджування (індексовані деривативи, інструменти індексовані до ІСЦ та застосування плаваючих ставок у кредитних та депозитних операціях);

4) дедоларизація ринку ОВДП;

5) проведення активної протекціоністської політики щодо національної валюти;

б) проведення пенсійної реформи [2].

Таким чином, втілення у життя цих заходів сприятиме створенню стимулів для добровільного надання переваг суб'єктами ринку національній, а не іноземній валюті.

Список використаних джерел

1. Бевзенко Л.В. Оцінка впливу макроекономічних факторів на рівень доларизації України / Л.В.Бевзенко // Молодий вчений. – 2016. – № 1 (28). – С. 19-22.

2. Сомик А.В. Доларизація економіки України / Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3271>.

Салюк Г. С.

КНТЕУ

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Мінливість процентних ставок та збільшення числа банківських продуктів, які відображуються в балансі та поза ним, обумовили те, що управління процентними ризиками стало важливою складовою банківського управління загалом. У зв'язку із цим органи, які регулюють і контролюють (передусім Національний банк України), повинні приділити більше уваги оцінці процентного ризику, на який наражаються українські банки, що є особливо актуальним у світлі останніх рекомендацій Базельського комітету щодо вимог до капіталу банку з урахуванням ризику.

Розрізняють такі форми процентного ризику:

- ризик переоцінки – він виникає через невідповідність активів і пасивів погашення та переоцінки;

- ризик кривої доходності: ринкові зміни можуть вплинути на строкову структуру процентних ставок за різними активами, що зумовлює зміни форми та нахилу кривої доходності;

- базисний ризик виникає, коли у портфелі банку не збігаються процентні ставки за інструментами з однаковими термінами переоцінки.

Для створення ефективної системи управління процентним ризиком банку, яка передбачає виявлення, кількісну оцінку, моніторинг та оптимальне збалансування окремих елементів і видів ризику, необхідно врахувати наступні аспекти. Проведений аналіз виділив методи оцінки процентного ризику і тому доцільно рекомендувати:

- для загальної оцінки обсягів і тенденцій процентного ризику на короткострокових часових інтервалах застосовувати методи аналізу гепу та дюрацій банку. При цьому модель управління гепом доцільно використовувати для дослідження різних сценаріїв змін процентних ставок відносно статичних моделей розриву балансу банку, а модель управління дюрації – для обліку ефекту зміни економічної вартості банку;

- з метою детальнішого якісного та кількісного дослідження процентного ризику (передусім – базисного та ризику зміни кривої доходності) доцільно використовувати метод моделювання, котрий описує усі властивості фінансових інструментів, що впливають на грошовий потік за цими інструментами;

- для управління та зниження ризику зменшення вартості ресурсів найприйнятнішим є метод хеджування процентного ризику на основі передачі його іншій стороні шляхом купівлі чи продажу похідних фінансових інструментів (фінансових ф'ючерсів, опціонів, спотів, тощо);

Реалізація більшості методів аналізу і контролю процентного ризику неможлива без високоякісної банківської системи. В такому випадку під її якістю розуміють не технічні можливості, а повноту і точність інформації, що міститься в ній;

Різні методи аналізу процентного ризику можуть давати різні результати. Керівництво банку має визначити методи, результати яких враховуватимуть при прийнятті рішень.

Управління ризиком права вибору, а також процес контролю й обмеження загального процентного ризику полягає у розробці лімітів і сублімітів, встановлених відносно загального рівня процентних ризиків, так і за видами фінансових інструментів, з часом здійснення операцій, у розрізі філій, відділень тощо. Задokumentоване визначення необхідного і достатнього набору лімітів дасть змогу ефективно обмежувати процентний ризик без значного послаблення гнучкості фінансової політики.

Загалом мета управління процентним ризиком полягає в тому, щоб їх рівень відповідав встановленим банком лімітами, внутрішніми інструкціями та характеру діяльності банку навіть у тому випадку, коли процентні ставки змінюються. Банки повинні розробляти відповідні процедури, які давали б змогу підтримувати процентний ризик у межах лімітів або змінювати ліміти, які виявляються невідповідними. Система лімітів має діяти так, щоб усі позиції, котрі перевищують їх, були помітними для вищого керівництва банку.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Г. Управління кредитним ризиком в банківській діяльності // Наукові записки.- 2007. - № 15
2. Дейнека Е.В., Подопригора Ю.Ю. Дослідження інструментарію управління ризиками, що генеруються активами і пасивами банку // Матеріали ІХ Міжнародної науково - практичної конференції «Наука і її прояви - 2012/2013». - Частина 1 Економічних науки. Прага, видавничий дім ТОВ «Освіта і наука» - 88 сторінок.
3. Конопатська, Л. В. Роль системи управління процентним ризиком у стабільному функціонуванні банку [Текст] / Л.В. Конопатська, О.В. Шварц // Фінанси, облік і аудит. – 2011. - №18. – с.94-101. – ISBN 966-868-16-Савченко, Т. Г. Застосування трансфертного ціноутворення за

узгодженими строками для управління процентним ризиком банку [Текст] / Т. Г. Савченко, О. М. Пожар // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 3. – С.163-175.

4. Прасолова, С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти [Текст] / С. Прасолова // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 9. – С. 36 – 40.

Свистунов В. В.

КНТЕУ

МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

У практиці сучасного грошово-кредитного регулювання режими монетарної політики застосовуються з початку 70-х років 20 століття. У другій половині ХХ ст. антиінфляційна політика стала пріоритетом діяльності центральних банків. Нині підґрунтям монетарної політики є встановлення проміжного цільового орієнтиру для досягнення довготермінової мети. До основних видів таргетування виділяють валютне, монетарне таргетування і таргетування інфляції.

На початку 90-х років вважали, що ефективним інструментом монетарної політики є обмінний курс[2, с. 234]. Перевагою цього режиму є те, що обмінний курс легко сприймається громадськістю. Проте така політика передбачає відмову від суверенної монетарної політики, у разі чутливості економіки до зовнішніх шоків може підірвати довіру до всіх цільових орієнтирів та перешкоджає наближенню реального валютного курсу до реального ефективного валютного курсу. Практичним прикладом недосконалості такої політики є руйнівна криза 1990-х років країн Східної Азії, які в результаті перейшли до інфляційного таргетування [1].

Монетарне таргетування нині майже не застосовується, хоча всі центральні банки контролюють динаміку грошової маси. Перешкодою його

застосування на практиці є непостійність швидкості обігу грошей, що майже унеможлиблює ефективне прогнозування динаміки попиту на гроші, що є ключовим аспектом монетарного таргетування.

Таргетування інфляції у сучасних умовах набуває все більшого поширення. Досвід його застосування засвідчує позитивні тенденції у контролі за інфляцією та у збільшенні приросту ВВП. Оскільки НБУ з грудня 2016 року юридично затвердив режим інфляційного таргетування необхідно поговорити і про його загрози. Так, ситуація в якій перебувають центральні банки розвинутих країн з 2008 року, зумовила те, що стандартні монетарні інструменти стали неефективними і центральні банки змушені вдаватися до нетрадиційних рішень – встановлення від'ємних процентних ставок, запровадження програм кількісного пом'якшення. Деякі науковці мають песимістичне відношення до такої політики, адже зазначають, що інфляція, яку хочуть викликати центральні банки присутня, проте вони її не помічають, вона полягає у зростанні вартості активів і збільшенні ризикових капіталовкладень. Подібна ситуація була присутня під час бульбашки іпотечної кризи. Політика дешевих грошей призводить до викривлення в економічних процесах, що спричинює нерівномірний розподіл капіталу і цим самим перенасичення певної частки ринку.

Щодо України, то основною загрозою є, з одного боку, неможливість ефективно управляти інфляцією, а з іншого боку, значне падіння експортної виручки, що вдарить по всіх галузях і стрімко девальвує гривню.

Список використаних джерел

1. Милованов Т. Розбір польотів: чого більше в роботі керівництва НБУ за останні 2,5 року – провалів чи досягнень [Електронний ресурс] / Т. Милованов, Ю. Городніченко // Voxukraine. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://voxukraine.org/2016/11/28/should-ukrainians-praise-the-nbu-ua/>.
2. Сліпченко Т.О. Теоретичний аналіз монетарних режимів та критерії його вибору для України / Т.О. Сліп-ченко // Науковий вісник

Сивак В.В.

КНТЕУ

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ФІНАНСОВИХ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

Запорукою ефективного функціонування та сталого розвитку економіки є надійна банківська система країни. Стан банківської системи залежить від стабільності діяльності банківських інститутів, їхньої здатності чинити опір негативному впливу факторів, які стають причиною виникнення різноманітних банківських ризиків. Тому виявлення ризиків, що оточують банківську діяльність та досконале управління ними здатні забезпечити надійність діяльності банківської системи України. Кризові явища у фінансовій системі, які мали місце протягом останніх років, показали, що функції управління ризиками в банках не було приділено достатньої уваги, що й поставило під загрозу ефективність функціонування всієї банківської сфери. Саме такі завдання має вирішувати банківська система України в сучасних умовах стратегічного орієнтування країни на приєднання до європейських структур. Основною метою роботи банків є отримання якомога більшого прибутку. Але в залежності від збільшення обсягів здійснюваних банком операцій, які приносять банку прибуток, збільшується і рівень банківських ризиків. Фінансові ризики визначаються ймовірністю фінансових втрат і пов'язуються з непередбаченими змінами обсягів,

структури, дохідності та вартості активів і пасивів банку. Для того, щоб визначити рівень банківських ризиків, банкам потрібно створювати системи ідентифікації та оцінки ризиків, які мають включати такі компоненти:

- обсяги можливих витрат та розміри ризику;
- вірогідність настання тієї чи іншої негативної події;
- тривалість періоду, під час якого буде діяти ризик.

До найбільш поширених інструментів й методів ідентифікації ризиків відносять такі:

1. Метод Дельфі.
2. Мозковий штурм.
3. Аналіз силового поля.
4. Метод номінальної групи.
5. Аналіз контрольних списків.
6. Ідентифікація основної причини.
7. Аналіз припущень.
8. Картки Кроуфорда

Стратегія управління фінансовими ризиками будь-якого банку має забезпечувати безперервність проведення фінансових операцій. Внаслідок цього, стратегія повинна враховувати циклічний розвиток будь-якої економіки та відповідні зміни в складі та якості загального портфеля фінансових інструментів банку. Стратегія ризик-менеджменту повинна періодично переглядатися і доповнюватися, вона повинна бути життєздатною протягом тривалого періоду та протягом різноманітних економічних циклів.

Список використаних джерел

1. Александрова Н.Г., Александров НА. Банки и банковская деятельность для клиентов. – Санкт-Петербург: Питер, 2002. – 224 с.
2. Герасимович А.М., Алексеенко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності. Київ: КНЕУ, 2003. – 599 с.

3. Парасій-Вергуненко І.М. Методичні аспекти стратегічного аналізу фінансових результатів комерційного банку// Вісник НБУ, 2007 р. – №11. – с.49-51.

Сич А. І.

ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Банківське кредитування виступає одним із основних рушіїв у стимулюванні відтворювальних процесів в економіці, оскільки воно забезпечує грошовими запасами поточну діяльність підприємств та домогосподарств. Процес банківського кредитування спрямований на задоволення потреб населення, що в нестабільних сучасних реаліях: інфляції, постійного зростання цін і зниженні реального рівня життя населення, є особливо актуальним.

Хоч кризові явища в українській економіці фактично підірвали фінансову стійкість більшості банків, внаслідок чого скоротилася кількість надійних позичальників, кредитні операції все ж залишаються головним видом активних операцій банків.

Однією з основних проблем банківського кредитування в Україні є те, що із загального обсягу кредитів кредити, які надані фізичним особам, займають значно меншу частку, ніж обсяг кредитів, наданих суб'єктам господарювання, що свідчить про низький рівень кредитоспроможності населення України.

Значної уваги заслуговують цінові умови кредитування. Процентні ставки за кредитами є досить високими та недоступними для більшості населення. Головною причиною цього, є залучення дорогих ресурсів до банківської системи, зокрема у вигляді депозитів, це збільшує як значення процентної ставки за кредитами, так і маржу між кредитами і депозитами. Значною також є ризикова складова процентних ставок.

Показники банківського кредитування населення в Україні характеризують зростання проблемної заборгованості та збільшення рівня неповернених кредитів у банках. Це свідчить про недостатній аналіз фінансового стану позичальника та вартості заставного майна при наданні кредиту. Як наслідок, це призводить до падіння фінансового результату банківської системи в цілому.

Актуальною проблемою в сучасних умовах є розвиток банківського іпотечного кредитування, оскільки його обсяги скорочуються швидкими темпами, а іпотечні кредити, як відомо, мають стимуляційний вплив на економіку. Найвагомими причинами цьому є зростання вимог до фінансового стану позичальника, низькі доходи населення, зменшення вартості заставного майна та зниження рівня взаємної довіри сторін кредитних відносин в Україні.

У сьогоднішні кредитні картки є одним із інструментів споживчого кредитування, за допомогою яких постійні клієнти банку зможуть отримувати миттєвий кредит. Проте, для нього характерні певні недоліки, а саме: легкість у зламі картки та існування багатьох прихованих тарифів. Для успішного розвитку ринку карткових послуг в Україні необхідно надавати додаткові пільги та зручності позичальникам, розширити мережу пунктів користування, якими виступають, крім терміналів, банківські пристрої самообслуговування.

Аналіз банківського кредитування показує слабку активність населення щодо вступу у кредитні відносини, що підтверджує недовіру до банківської системи та низьку кредитоспроможність. Для збільшення обсягів

банківського кредитування необхідно продовжувати роботу з удосконалення інструментарію оцінки фінансового стану позичальника та його заставного майна, зважаючи на майбутні ризики для формування сфери довготривалих відносин між позичальником та банком. На нашу думку, найбільш перспективним напрямом банківського кредитування населення є іпотечне кредитування на первинному ринку житла. Перевагою даного сегменту є стимулювання ряду галузей реального сектора економіки та прийнятний рівень цін і боргового навантаження.

Смирнов О.Ю.

Одеський фінансово-економічний коледж КНТЕУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ

Ринок цінних паперів чи фондовий ринок – це складний механізм, завдяки якому встановлюються певні правові та економічні взаємовідносини між суб'єктами ринку, де здійснюється емісія, купівля-продаж цінних паперів та формується ціна на них [1]. Основними суб'єктами фондового ринку вважаються емітенти, тобто підприємства, компанії, організації, товариства, держава – ті юридичні особи, які випускають цінні папери; інвестори, тобто всі юридичні та фізичні особи, які зацікавлені в придбанні цінних паперів; посередники; регулюючі органи – біржі, брокерські асоціації, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (до 23 листопада 2011 року Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку [2]). Робота ринку цінних паперів в загальній економічній системі полягає в його функціях: фондовий ринок повинен регулювати сферу грошового обігу та кредиту, забезпечувати перелив капіталу між різними сферами та галузями економіки, розподіляти та

перерозподіляти капітал корпорацій, а також регулювати їхню діяльність, залучати капітал та забезпечити його ефективне використання та забезпечувати оперативну інформацію про рух індивідуальних капіталів.

В Україні ринок цінних паперів функціонує на порядок гірше, тому що відповідає не всім вимогам, погано контактує з закордонними фінансами, тому що він сформувався не в процесі розвитку, а шляхом прямого впровадження. Але за часів існування незалежної України, в державному апараті швидко змінювалися законодавчі органи, що завадило контролювати процес приватизації в країні. Створення чітко зрозумілої і прозорої системи законодавчого регулювання надасть інвестору впевненість, що в Україні його права власності захищені. У випадку обрання цього шляху вирішення проблем обліку прав, закріплених цінними паперами можливо регулювати спеціальним (чітко визначеним) законодавством.

Одна з основних проблем ринку капіталу в країні – відсутність зацікавленого в ньому населення. Зараз просто не вигідно працювати у цій сфері – останні декілька років фондовий ринок скорочується, що демонструє динаміка індексів акцій Української біржі та ПФТС: за останні 5 років вони впали на 70% та продовжує знижуватися. Раціональнішим було б впровадження такого традиційного для розвинутих ринків капіталу інструменту як деривативи. Для розвитку ринку деривативів Комісія в 2015 році зробила перші кроки у вигляді розробки відповідних законопроектів. Вони вже зареєстровані у Верховній Раді та чекають своєї черги до розглядання. У випадку оперативного ухвалення даної ініціативи парламентаріями, після перехідного періоду 2017 року працюватиме ринок похідних цінних паперів [3].

Але це не означає, що фондовий ринок не працює. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-грудні 2016 року, становив 232,41 млрд грн., що більше на 83,91 млрд грн. порівняно з

відповідним періодом 2015 року. Протягом січня-грудня 2016 року Комісією зареєстровано 128 випусків акцій на суму 209,36 млрд грн [4].

Залучення іноземних інвестицій може бути реалізоване шляхом лібералізації валютного регулювання та запуску великої приватизації. Від моментального прийняття позитивних рішень щодо цих двох питань валюта не хлине на фондовий ринок, але закордонні та національні інвестори звернуть увагу на перспективи української економіки та за декілька років ситуація може змінитися на краще. Ефективний нагляд за ринком повинні реалізувати як Комісія з цінних паперів, так і саморегулюючі організації професійних учасників ринку. Її спільна праця дозволить виробити правила, які виконуватимуться профучасниками та змінять становище ринку цінних паперів.

Список використаних джерел

1. Ринок цінних паперів – Інтернет підручник: http://pidruchniki.com/17190512/investuvannya/rinok_tsinnih_paperv
2. Указ Президента № 1061/2011 «Про ліквідацію Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку» від 23 листопада 2011 року
3. Фондовий ринок України: як оживити «мерця» (електронний ресурс) // <https://economics.unian.net/stockmarket/>
4. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня-грудня 2016 року(електронний ресурс) // : <http://nssmc.gov.ua/fund/analytics>

Харченко Є.Ю.

КНЕУ імені В.П. Гетьмана

СТИМУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

На сьогодні основним чинником, що стримує процес активного інвестування в розвиток підприємств в Україні, є серед іншого несприятливий фіскальний простір. Згідно з результатами досліджень Європейської Бізнес Асоціації, індекс сприятливості системи оподаткування в Україні оцінено у 2,43 бали за п'ятибальною шкалою. Більш за все підприємці незадоволені постійними змінами, суперечливими та неоднозначними нормами, складністю законодавства та кількістю необхідної документації та звітності. Більшість змін до податкового законодавства оцінюють як суто технічні та такі, що не враховують інтереси бізнесу та держави [1].

Одним із найбільш дієвих механізмів стимулювання інвестиційної діяльності вважаються податкові пільги, зокрема Інвестиційна податкова знижка (ІПЗ), Інвестиційний податковий кредит (ІПК) і Дослідний податковий кредит (ДПК). Сенса перелічених податкових стимулів полягає в наданні підприємству непрямої фінансової підтримки для реалізації інноваційно-інвестиційних проектів шляхом зменшення суми або відтермінування сплати нарахованого податку.

Застосування цих податкових важелів є вигідним і для підприємства, і для держави, тому що вони сприяють інвестуванню для забезпечення довгострокового економічного зростання.

ІПК і ДПК за своїм змістом є податковою знижкою: її особливість полягає в тому, що її величина вилучається із суми нарахованого податку, а не із суми оподаткованого прибутку. Податкові канікули як вид податкового важеля складніше підлягають контролю та призводять до істотних втрат бюджету.

Разом з тим, ефективність того чи іншого фінансового важеля є суперечливою. Зокрема, дослідники з МВФ А.Клем та С.Паріс дійшли висновку, що інвестиційний кредит та інвестиційна знижка значно менш ефективні в залученні інвестицій, ніж податкові канікули. [2]

Вчені Віто Танці і Хауелл Х. Зі запропонували новий податковий важіль — Рахунок податкового кредиту (РПК), який містить ознаки як ППК, так і податкових канікул. Спільне з податковими канікулами полягає в існуванні періоду звільнення від оподаткування, а відмінне – що РПК прив’язаний до обсягу податків, що сплачуються з отриманого прибутку (наприклад, пільга діє для перших 100 тис. грн прибутку, що оподатковується) [3].

Світовий досвід свідчить про те, що з метою отримання податкових пільг трапляються випадки порушень режимів податкового стимулювання (фіктивні інвестиції, надмірна оцінка податкового кредиту), що може загрожувати фінансовій безпеці країни. Тому постійний моніторинг інвестицій необхідний не лише для забезпечення постійного дотримання відповідних умов, а й також для виявлення ухилення від сплати податків.

Створення умов для ефективного функціонування цього механізму повинно базуватися на принципах ОЕСР, що передбачають підвищення прозорості та покращення управління податковими пільгами для залучення інвестицій в країни, що розвиваються: оприлюднення звітності про всі податкові пільги, а також цілей їх надання в рамках керуючої структури; проведення періодичного огляду існуючих податкових пільг та оцінювання ступеню відповідності поставленим завданням; систематичний збір даних для формування звітності про податкові витрати і контроль за ефективністю окремих податкових пільг.

Запропоновані заходи дозволять покращити фіскальний простір України, що буде сприяти збільшенню притоку інвестицій в реальний сектор економіки та надасть додаткові ресурси підприємствам в процесі їх розвитку.

Список використаних джерел

1. Офіційний Інтернет-сайт: Європейська Бізнес Асоціація. – Режим доступу: <http://www.eba.com.ua/uk/press-and-media/press-room/indices>
2. Alexander Klemm and Stefan Van Parys, “Empirical Evidence on the

Effects of Tax Incentives,” International Monetary Fund (Washington, D.C.: IMF, 2009).

3. Vito Tanzi and Howell H. Zee, “Tax Policy for Emerging Markets: Developing Countries,” International Monetary Fund (Washington, D.C.: IMF, 2000).

Циба А.Г.

КНТЕУ

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ФАКТОРИНГУ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин одну з найважливіших ролей у стимулюванні економіки відіграє банківське кредитування. Водночас в умовах швидкозмінних ринкових відносин та нестабільності кон'юнктури ринку все більшого значення для вітчизняних товаровиробників набуває питання щодо використання такого виду кредитування, як факторинг. Незважаючи на те, що обсяги факторингових операцій як в світі, так і в Україні мають тенденцію до збільшення, більшість вітчизняних підприємств не мають можливість використовувати таку кредитну послугу. Така ситуація пов'язана із рядом факторів, зокрема із підвищеною ризикованістю, високою вартістю, складністю факторингових операцій, а також відсутністю кваліфікованих фахівців з питань факторингового обслуговування тощо.

Факторинг досить часто порівнюють із звичайним кредитуванням, хоча такі послуги відрізняються як за механізмом їх надання, так і за видом потреб клієнтів, що задовольняються у процесі банківського обслуговування. В свою чергу факторинг має ряд переваг порівняно з кредитом (табл. 1) [3, с. 4].

Для банку можна виділити такі переваги від надання послуг з факторингу, як: можливість отримання додаткового доходу, зменшення обсягів резервування, можливість збільшення клієнтської бази, диверсифікація кредитного ризику між покупцями. У той же час вітчизняні підприємства отримують такі значні переваги від використання факторингового обслуговування, як: додаткове беззаставне фінансування, зменшення втрат у разі затримки платежів з боку покупця, зміцнення ринкової позиції, збільшення товарообігу, прискорення оборотності дебіторської заборгованості.

Таблиця 1

Порівняння факторингу та кредиту [1-3]

Критерій	Факторинг	Кредит
<i>Розмір фінансування</i>	Розмір фінансування немає обмежень і може безмежно збільшуватися по мірі росту обсягу продажів клієнта	Сума кредиту заздалегідь обумовлюється
<i>Боржник</i>	Джерелом погашення факторингового фінансування є кошти дебіторів клієнта	Кредит повертається банку позичальником
<i>Строковість обслуговування</i>	Факторингове фінансування продовжується безстроково	Погашення кредиту не гарантує отримання нового
<i>Додаткові умови обслуговування</i>	Перехід компанії на розрахунково-касове обслуговування в банк не обов'язкове	Кредит передбачає перехід позичальника на розрахунково-касове обслуговування в банк
<i>Забезпечення</i>	Забезпечення не вимагається	Кредит, видається під заставу і передбачає обороти по розрахунковому рахунку
<i>Термін фінансування</i>	Сума факторингового фінансування виплачується на строк фактичної відстрочки платежу	Кредит видається на фіксований термін
<i>Дата надання грошових коштів</i>	Сума фінансування виплачується в день поставки товару	Кредит виплачується в обумовлений кредитним договором день
<i>Документальне оформлення</i>	Потрібна сума коштів видається при наданні накладної і рахунка-фактури	Для отримання кредиту необхідно оформляти велику кількість документів
<i>Повернення грошових коштів</i>	Сума погашається в день фактичної оплати дебітором поставленого товару	Кредит погашається в заздалегідь обумовлений день

<i>Додаткові послуги</i>	Разом з факторингом надаються такі послуги: управління дебіторською заборгованістю, покриття ризиків, пов'язаних з поставками на умовах відстрочки платежу, консалтинг і багато іншого	При кредитуванні крім надання коштів клієнтові банк не надає позичальнику будь-яких додаткових послуг
--------------------------	--	---

Також для підприємства, яке визначено дебітором у договорі з факторингу, надається ряд таких переваг, як: можливість користування товарним кредитом, мінімізація витрат щодо залучення фінансових ресурсів, покращення відносин із контрагентами, підвищення конкурентоспроможності товарів, зміцнення ринкових позицій тощо [1, с. 13].

Таким чином, факторинг виступає одним із способів альтернативного фінансування підприємств, забезпечуючи трансформацію дебіторської заборгованості у грошові кошти, поповнення власних надходжень фінансових ресурсів та управління швидкістю обороту капіталу, що, в свою чергу, сприяє розвитку економічної сфери країни. Переваги факторингового обслуговування над стандартними кредитними послугами засвідчують необхідність поширення таких послуг для підвищення конкурентоспроможності реального сектору економіки та стимулювання економічного розвитку України в цілому.

Список використаних джерел

1. Акімова Л. М. Факторинг як джерело фінансування діяльності підприємств / Л. М. Акімова, В. І. Павлов // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. – 2013. – № 1. – С. 6–15.

2. Момот Л. Факторинг та перспективи його розвитку в Україні / Л. Момот / Збірник наукових праць ЧДТУ – 2014. – № 1. – С. 126–130.

3. Селезень О. М. Факторинг - як метод управління дебіторською заборгованістю / О. М. Селезень // Вісник Сумського національного

аграрного університету. – Сер. "Фінанси і кредит" / Сумський національний аграрний університет. – Суми : СНАУ, 2014. – № 1. – С. 45.

Чурікова А.В.

КНТЕУ

ГРОШОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Грошова система - це встановлена державою форма організації грошового обігу в країні. До основних елементів грошової системи належать: грошова одиниця; види та купюрність державних грошових знаків; масштаб цін; валютний курс; організація міжнародних розрахунків; організація емісії та обігу грошових знаків; суб'єкт грошово-кредитного та валютного регулювання [1, с. 5]. Євро (€) є офіційною валютою 19 з 28 країн-членів ЄС її використовують 338,6 мільйона людей кожного дня. Ці країни разом відомі як Єврозона. До країн Єврозони входять: Австрія, Бельгія, Кіпр, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ірландія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Португалія, Словаччина, Словенія, Іспанія[2, с. 34]. Євро також є національною валютою ще 9 держав, 7 з яких розташовані в Європі. Однак на відміну від учасників Єврозони, дані країни не можуть впливати на грошово-кредитну політику ЄЦБ і направляти своїх представників в його керівні органи. Банкноти євро мають єдиний формат, тому і випускаються вони всіма Центральними банками однаково. Обмежений випуск мають банкноти в 200 € і 500 €. Решта банкнот (5, 10, 20,

50, 100 євро) використовуються повсюдно в державах Євросони, які визнали євро своїм законним платіжним засобом[3, с. 9].

Кредитна система - це система кредитних стосунків, форм і методів кредитування, здійснюваних кредитно-фінансовими інститутами, які створюють, акумулюють і надають економічним суб'єктам грошові кошти у вигляді кредиту на умовах терміновості, платності і зворотності[1, с. 24]. Сучасна кредитна система держави складається з банківської системи (центробанк і комерційні банки) і сукупності так званих «спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових інститутів», здатних акумулювати тимчасово вільні засоби і розміщувати їх за допомогою кредиту.

На сьогодні в світі переважає дворівнева кредитна система. Перший рівень – центральний банк країни. Основною метою діяльності ЦБ є підтримка купівельної спроможності євро через боротьбу з інфляцією, забезпечення стабільності банківської системи. Другий рівень – комерційні банки та небанківські кредитно-фінансові інститути.[2, с. 23]. Формування грошово-кредитної системи ЄС включало в себе 11 етапів, які закінчилися в 1991 році в результаті підписання Маастрихтського договору про Європейський союз. На сьогодні система центральних банків країн-учасниць Європейського Союзу у широкому розумінні складається з Європейського центрального банку та 28 національних центральних банків держав-членів ЄС. На найвищому щаблі цієї системи перебуває Європейський центральний банк. Діяльність ЄЦБ ґрунтується на засаді незалежності від національних держав та наддержавних органів.[3]

В сучасних реаліях діяльність ЄЦБ обумовлена постійною зміною процентних ставок, які впливають на збереження та інвестиційні рішення юридичних і фізичних осіб. Новими викликами у діяльності Європейського центрального банку є практика використання змінних інфляційних очікувань, запровадження конкретних дій для підвищення стабільності грошової системи[1, с. 12].

Всередині 28 держав-членів ЄС прийняли структуру єдиного ринку з вільним рухом товарів, послуг і капіталу. На міжнародному рівні ЄС прагне зміцнити торгову позицію Європи і її політичну і економічну вагу[3].

Список використаних джерел:

1. Гроші та кредит: Підручник.- 3-тє вид., перероб. і доп. / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За заг.ред. М.І.Савлука.- К.: КНЕУ, 2002.- 598 с.
2. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Навч. посібник / В.М.Добров, О.А. Мартинюк-Медкова, С.М.Непоняций; Одес. держ. екон.ун-т. – Одеса: ВМВ: 2005. – 292 с.
3. Дук І.В. Еволюція, стадії розвитку і функції центральних банків розвинутих країн світу / І. Дук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2009.

Шаповалова Т.В.

КНТЕУ ХІФ

НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкової економіки зумовлює посилення ролі фінансів підприємств у системі господарювання. Конкурентоспроможність та платоспроможність підприємств визначаються раціональною організацією фінансів. Організація фінансової діяльності підприємства має бути побудована так, щоб це сприяло підвищенню ефективності виробництва.

Нестабільність економіки обумовлює необхідність для кожного суб'єкта господарювання постійно шукати шляхи підвищення ефективності своєї діяльності.

Фінансовий стан – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної господарської діяльності в майбутньому [1].

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Головним із шляхів покращення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів підприємства – явних та априхованих. Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків. Підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок:

- 1) Збільшення виручки від реалізації;
- 2) Продажу частини основних фондів;
- 3) Рефінансування дебіторської заборгованості.

Одним з основних напрямів пошуку резервів є зменшення вихідних грошових потоків, до них належать:

- 1) Оплата товарів, робіт, послуг, що належать до валових витрат;
- 2) Оплата товарів, робіт, послуг, що не належать до валових витрат;
- 3) Здійснення реальних та фінансових інвестицій;
- 4) Сплата податків та інших платежів до бюджету [2].

Таким чином, можна визначити, що фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, а пошук шляхів покращення фінансового стану – це важлива складова управлінської діяльності. Для покращення фінансового стану підприємства повинні нарощувати обсяги виробництва, підвищувати продуктивність праці працівників, захопити якомога більшу частку на ринку, розширювати асортимент продукції, підвищувати її якість, зменшувати витрати на виробництво продукції, з максимальною віддачею використовувати усі види

ресурсів, грамотно будувати договірні відносини з постачальниками та покупцями, вести раціональну цінову політику.

Список використаних джерел

1. Ладунка І.С. Кучеренко Є.А. Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних умовах / І.С. Ладунка, Є.А. Кучеренко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка» Випуск 1(5) 2016 рік. – С. 185 – 188.

2. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства / Г.М. Рябенко // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. - №7. – С. 105 – 108.

Шостацька К.В.

ХТЕК КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ

Фінанси, як економічна категорія, здійснюють вплив на соціально-економічний розвиток країни через фінансовий механізм, який відображає напрямки, характер і сутність функціонування фінансів у суспільстві.

Свою фінансову політику держава реалізує за допомогою фінансового механізму, склад і структура якого визначаються рівнем розвитку економіки, відносинами власності, історичними та національними особливостями окремої країни. Складовими елементами фінансового механізму є фінансове планування й прогнозування, управління фінансами, фінансовий контроль, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, фінансові норми, нормативи, ліміти, резерви, стимули й санкції, фінансове законодавство тощо. Призначення фінансового механізму в кінцевому рахунку зводиться до фінансового забезпечення і фінансового регулювання економічних і соціальних процесів у державі. У процесі фінансового планування й прогнозування визначаються обсяги фінансових ресурсів, які створюватимуться в державі в цілому, обсяги ресурсів, що

зосереджуватимуться й розподілятимуться через бюджетну систему й інші фінансові інститути, а також тих, які перебуватимуть у розпорядженні підприємницьких структур і населення.

Необхідно підкреслити, що стан фінансового механізму, ступінь його довершеності залежить від удосконалення всього господарського механізму в цілому і його окремих елементів (механізму ціноутворення, економічного стимулювання, кредитного механізму та ін.). Основні напрями перебудови фінансового механізму виходять із загальних завдань економічних перетворень в Україні.

Для нормального функціонування фінансового механізму необхідним є його відповідне нормативно-правове забезпечення, представлене передусім Конституцією України, численними законами, а також підзаконними нормативно-правовими актами. Велике значення в регламентації фінансових відносин в Україні відіграють такі закони: «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про цінні папери та фондовий ринок», Господарський кодекс України, Бюджетний кодекс України тощо [1, 2].

Ефективність функціонування фінансового механізму залежить також від якості його інформаційного забезпечення. Вичерпна, достовірна, своєчасна і зрозуміла інформація є запорукою прийняття оптимальних фінансових рішень, спрямованих на забезпечення економічного розвитку і соціальних потреб громадян. Загалом, в управлінні фінансовим механізмом важливим є один аспект: на що має бути націлене його функціонування? На те, щоб з його допомогою вирішувати ті чи інші проблеми, що періодично виникають у суспільстві, чи на те, щоб їх не виникало? Звичайно, фінансовий механізм має реагувати на існуючі проблеми і сприяти їх вирішенню. Та все ж головна його мета полягає в тому, щоб не допускати зародження, а тим більше, загострення проблем. Стан фінансового механізму та ступінь його довершеності залежать від удосконалення господарського механізму в цілому та окремих його елементів зокрема (механізму ціноутворення, механізму економічного стимулювання, кредитного механізму тощо).

Отже, фінансовий механізм - явище об'єктивне, зумовлене наявністю фінансів в економічній системі держави, проте його функціонування значною мірою залежить від того, як владні структури в державі зуміють його використати для досягнення поставлених цілей, тобто для здійснення тієї фінансової політики, яку вони проводять.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

Ястреб Я. М.
КНТЕУ

КРАХ СУЧАСНОГО ФІНАНСИЗМУ

Якщо центральні банки дають «нульові» позики комерційним банкам, то останнім вже не потрібно вкладатись у виробництво нефінансової сфери. Отже, нульова облікова ставка відокремлює фінансову сферу від нефінансової. Гроші відриваються від товару.

Починаючи з 1976 року, за наслідками угод Ямайської валютної конференції, світове господарство вступило в епоху фінансизму. Термін «фінансизм» характеризує особливий період розвитку світового господарства, при якому рентабельність фінансової системи є визначальною щодо рентабельності в сфері виробництва, матеріальних благ і послуг.

Слід визнати, що з 1976 року, світова економіка стало на шлях дещо збоченого розвитку, оскільки первинною була, є і буде нефінансова сфера. Людям потрібні матеріальні блага, а не гроші. Останні – інструмент для

досягнення перших, а не навпаки.

За логікою розвитку господарства, визначальним є базис, а не надбудова. Епоха фінансизму запропонувала протилежні умови економічних взаємовідносин.

Поява можливості у банків емітувати грошові знаки визначила панування в економіці банківського відсотка. Підтвердженням даної тези є думка: «Навіщо качати нафту, якщо можна качати гроші».

Якщо середня рентабельність бізнесу нефінансового сектора в Європі за два останні десятиліття перебуває у межах 25-30%, то прийнятна рентабельність в фінансовій сфері перевищує 3% на місяць, тобто більше 36% річних. Справді, для чого отримувати 25-30%, якщо можна отримувати 36% і більше?

На думку деяких аналітиків, ключовим інструментом системи фінансизму є облікова ставка центральних банків. Якщо ж говорити про світову господарську систему, то передусім слід мати на увазі облікову ставку Федеральної резервної системи США.

Аналізуючи період розвитку фінансизму, неважко помітити, що облікова ставка ФРС, починаючи з 1980-х років, падала. У 1980 році вона становила 17%, у 1990 році – 8%, у 2000 році – 6%, у 2005 році – 4%, нині – 0-0,25%.

З позиції логіки розвитку даної системи така тенденція закономірна: дорогі гроші внаслідок оптимізації господарства перетворюються на дешеві.

В такому випадку в економічних суб'єктів – банків – завжди існуватиме інтерес не лише до кредитів ФРС чи інших центробанків, а й до виробництва у нефінансовій сфері, оскільки з тілом кредиту потрібно повертати ще й відсоток.

Такий перебіг подій посилював фінансові установи. Це спричиняло зменшення облікової ставки центробанками і привласнення першими все більшої маржі.

Зрозуміло, це було можливим лише при здатності центробанків

зменшувати ставку. Нинішня нульова облікова ставка може говорити лише про неможливість подальшого використання зазначеного фінансового інструмента, його вичерпання.

Список використаних джерел

1. Гава Ю. Крах сучасного фінансизму / Ю. Гава. - С.2-4.

Яценко В. О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «АНТОНОВ»

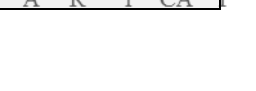
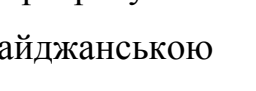
Динамічні трансформації суспільно-економічних відносин, складність та варіативність здійснюваних транзакцій та лавиноподібне зростання обсягів інформації виступають ключовими факторами підвищення невизначеності ринкового середовища, що логічно призводить до зростання рівня ризикованості, який мультиплікативно посилюється в умовах інтернаціоналізації діяльності та виходу на нові зарубіжні ринки.

Одним з флагманів вітчизняного експорту виступає державне підприємства «Антонов» (ДП «Антонов»), актуальність дослідження ризиків якого, зумовлена налагодженням коопераційних зв'язків та проведенням спільних науково-дослідних розробок із партнерами країн, що розвиваються (КЩР), які характеризується волатильністю валютних курсів, нестабільною політичною ситуацією, високими витратами опортунізму, наявністю митного ризику тощо (табл. 1).

Таблиця 1

Міжнародні фінансові ризики країн-партнерів ДП «Антонов»

Країна	Азерба-	Китай	Індія	Саудівськ	Туреч	Компаративн
--------	---------	-------	-------	-----------	-------	-------------

	Йджан			а Аравія	чина	ий аналіз
Відсоток загального зовнішнього боргу до ВВП	9,0	9,5	8,5	8,5	6,0	
Відсоток обслуговування боргу до експорту	10,0	10,0	10,0	10,0	9,5	
Відсоток рахунку поточних операцій до експорту	15,0	13,0	11,0	14,5	10,5	
Міжнародна ліквідність	4,5	5,0	3,5	5,0	2,5	
Стабільність валютного курсу	10,0	10,0	10,0	10,0	9,0	
Фінансовий ризик країни	48,5	47,5	43,0	48,0	37,5	

Джерело: складено автором на основі [1]

Найкращим рівнем фінансової стабільності, згідно розрахунків HeritageFoundation характеризується кооперація з азербайджанською компанією SilkWayAirlines та аравійською Taqnia Aeronautics.

Оскільки ризик-менеджмент ДП «Антонов» знаходиться на початковому етапі життєвого циклу, першочерговим завдання підприємства є розробка алгоритму управління ризиками з максимальною відповідністю специфіці авіаційної галузі та врахуванням акумульованого досвіду лідерів світового авіаринку, одним з яких виступає The Boeing Company(табл. 2).

Таблиця 2

Джерело	Сутність	Наслідок
Використання конт-рактів з фіксованими цінами	Фіксовані ціни містять стимули / штрафи, які складно оцінити	Імовірність порушення термінів доставки продукції та підвищення витрат
Недостатня ліквідність	Збільшення кредиторської заборгованості	Ризик порушення фінансової стійкості
Часові лаги між виробництвом та надходженням доходів	Заохочувальні виплати у виробництві супутників виплачуються протягом 15 р. після початку експлуатації об'єкту у випадку відповідності технічним вимогам	Імовірність неотримання запланованих заохочувальних виплат або виплата компенсацій → зростання витрат / недоотриманих доходів → порушення грошового потоку та фінансового стану
↑ заборгованості іноземних дебіторів	Збільшення дебіторської заборгованості	Фінансування Експортно-Імпортним банком США
Специфіка інноваційної діяльності	Неповне страхове покриття	Труднощі виконання вимог та зобов'язань

Джерело: складено автором на основі [2]

Оскільки, з позиції ДП «Антонов», міжнародні фінансові ризики є нерелевантними, підприємству слід застосовувати стратегію адаптації до мінливих змін кон'юнктури фінансових ринків КЩР шляхом застосування практики бенчмаркінгу за прикладом корпорації Boeing.

Список використаних джерел

1. Financial Reports. The Boeing Company 2015 Annual Report. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://s2.q4cdn.com/661678649/files/doc_financials/annual/2015/2015-Annual-Report.pdf.
2. International CountryRisk Guide. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://epub.prsgroup.com/media/wysiwyg/Samp_ICRGIssue_1.pdf.